

~~POLITIE~~
GRONINGEN

GRONINGEN,
Ossenmarkt 3-4

^B
Volgens 1947.

Litt.

A Nr PR 14-B

339.

6 JUNI 1947
ACD/16992.

AAN:
de Heer Procureur-Generaal,
fgd. Directeur van Politie
te LEEUWARDEN.

de Heer Hoofd van de Centrale
Veiligheidsdienst,
Javastraat 68
te 's-GRAVENHAGE.

UITREBOEKT

Onderwerp: Politiek maandrapport over
Mei 1947. ZAU D

Bijlagen Nummer:

1

7-6-47

Ik heb de eer UEdelGrootAchtbare
UHoogEdelGestrenge hierbij te
doen toekomen een rapport betreffende de algemene
politieke toestand in de Gemeente Groningen over de
maand Mei 1947, naar de inhoud waarvan ik mij ver-
wijzing veroorloof.

O/JL.
Coll.

DE HOOFDCOMMISSARIS VAN POLITIE,

S.W. MOOLENAAR.

RAPPORT BETREFFENDE DE ALGEMENE POLITIEKE TOESTAND IN
DE MAAND MEI 1947 IN DE GEMEENTE GRONINGEN.

VERGADERINGEN .

Op Donderdag 1 Mei 1947 hadden in de gemeente Groning verschillende bijeenkomsten plaats, uitgaande van de Partij van de Arbeid en van de Afdeling Groningen van de C.P.N.

Van deze gebeurtenissen, alsmede van de vergadering gehouden door de C.P.N. werd reeds verslag opgemaakt en ingezonden. Als spreker voor de C.P.N. trad op Dr. Ben POLAK, Wethouder van Amsterdam.

Op Vrijdag 9 Mei werd in het gebouw de Harmonie te Groningen een herdenkingsavond gehouden, uitgaande van de afd. Groningen van de Nederlandse vereniging van ex-politieke gevangenen uit de bezettingstijd.

Medewerking werd verleend door de Kon. liederentafel "Gruno" en het Politie muziekcorps, alsmede door de danseres Maud Kool en de declamatrice Wanda Reumer.

Tot slot werd de Tsjechische documentaire film "Opdat wij niet vergeten", vertoond. Als spreker trad op de Heer W. Bakker uit Velp, lid van het hoofdbestuur der vereniging. De bijeenkomst was bezocht door ovm. 500 personen. Alles had een zeer erdelijk verloop.

Op Woensdag 28 Mei 1947 was een openbare vergadering aangekondigd uitgaande van de Vrijdenkersvereniging "De Dageraad". Als spreker zou optreden Willem van Iependaal, met het onderwerp: "De onkerkelijken en de Volkstelling". Door verhindering van de spreker moest de vergadering echter op het laatste moment afgelast worden.

In verband met de reeds in de Provincie plaats gehad hebbende korte stakingen onder de landarbeiders, wordt rekening gehouden met de mogelijkheid van het uitbreken van een staking op de scheepswerven aan het Winschoterdiep binnen de gemeente Groningen. De activiteit bij deze stakingen gaat uit van de E.V.C.

Groningen 1 Juni 1947.

GEWEST GRONINGEN DER RIJKSPOLITIE. SURF U C
DISTRICTS-COMMANDANT WINSCHOTEN.

Winschoten, 22 Juli 1947.

Volgno.

23 JULI 1947

No: 183. ZEER GEHEIM.

Nummer:

Datum:

24-7-47

Aan het Hoofd van de CENTRALEN VEILIGHEIDSDIENST
Javastraat 68, te 's-G R A V E N H A G E .

Onderwerp: Landarbeidersstaking in Oostelijk Groningen.

ACD/19560

UITGEBOEKT

Met betrekking tot de landarbeidersstaking in Oostelijk Groningen, bericht ik U het volgende:

Op Maandag 21 Juli 1947 werd niet gewerkt te FIN-STERWOLDE: BEERTA: NIEUWE-SCHANS: OUDE-SCHANS: NOORDBROEK: HEI-LIGERLEE: WESTERLEE: MEEDEEN: NIEUW-SCHEEMDA: OUDE-PEKELA.

De staking was vrij algemeen.

In de overige gemeenten in het Oostelijk deel van Groningen werd nog gewerkt.

In de loop van de dag hadden verschillende vergaderingen plaats, vooral in die gemeenten waar nog niet gestaakt werd.

Ook daar werd thans besloten tot staking over te gaan met het gevolg dat heden ook in vrijwel alle overige gemeenten gestaakt werd, zoals SCHEEMDA: SAPPEMEER: WOLDER-VANK: NIEUWE-PEKELA: ONSTWEDDE: VLAGTWEDDE.

Onder hen bevinden er zich velen, die niet van harte staken.

Hedenavond wordt te WESTERLEE een vergadering belegd om de werkwilligen, weer aan het werk te krijgen. Dit zal vermoedelijk succes hebben.

Bijzonderheden hebben zich tot heden nog niet voorgedaan.

Klachten over molestaties kwamen niet binnen.

Verwacht mag worden dat de staking een betrekkelijk snel verloop zal hebben.

Te Uwer madere informatie voeg ik nog twee krantenknipsels uit de Winschoter Courant hiernevens.

Tenslotte zij nog vermeld dat het gehele personeel van de Strocartonfabriek "De Dollard" te Nieuwe-Schans uit protest tegen het gebeurde in Indië op 21 Juli gestaakt heeft.

Hedenmorgen is aldaar het werk hervat.

De Majoor,

Districts-Commandant

W.de Gast.

W. de Gast

Winschoten, 21 Juli 1947

No. 178 - 2 (ZEER GEHEIM)

(K)

Verf. no.
23 JULI 1947
ACD/19561

A a n: Het Hoofd van de CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST
Javastraat 68. te 's GRAVENHAGE

UITGEBOEKT

A a n: de Heer PROCUREUR-GENERAAL (fungerend Directeur van Politie)
te LEEUWARDEN

EUR-400
Datum: 24-7-47

Onderw: Vergaderingen EVC,
Landarbeidersstaking.

In de week van 12 - 20 Juli 1947 zijn in het mij o.h. District der Rijkspolitie, op verschillende plaatsen, onderscheidene vergaderingen gehouden, uitgaande van de betrokken afdelingen van de EVC en de CPN.

Te NIEUWE - SCHANS werd, op 12 Juli 1947, uitgaande van die afd. der CPN, in het café SCHANSEMA aldaar, een vergadering gehouden. Als spreker trad aldaar op J. BORK, wonende te 's GRAVENHAGE. Toen te omstreeks 20.00 uur de vergadering werd ge-opend door de afd. voorzitter, zijnde KAMPE HEEREN, geboren 17-11-1907, fabrieksarbeider, wonende te Nieuwe-Schans, bleek dat deze vergadering door 200 personen was bezocht, w.o. 60 vrouwen. Na de aanwezigen een welkom te hebben toegeroepen, gaf hij het woord aan J. BORK, die begon met het geven van een algemeen overzicht van de politieke toestand in Europa. Hij ging daarbij de verschillende landen na en legde er de nadruk op, dat de President van Amerike, Truman, met zijn dollarpolitiek, bezig was Europa te verdelen in een Oosters- en een Westers blok. Ik Amerika, aldus spreker, is een enorme voorraad goederen, die ge-exporteerd moeten worden en wel, in hoofdzaak naar Europa. Wij zijn, tengevolge van de pas achter ons liggende oorlog, arm en dientengevolge niet in staat deze goederen te betalen. Om hierin te voorzien, wil Amerika aan de verschillende landen in Europa, grote kapitalen lenen. Voor het verkrijgen van deze leningen, stelt Amerika natuurlijk eisen. Volgens spr. is een van deze eisen, de voorwaarde, dat met zeer grote gestreñheid moet worden opgetreden tegen het communisme. In dit verband wees hij op Griekenland, waar, kort geleden, een groot aantal communisten waren gearresteerd. De methode, die Amerike daarbij toepaste, noemde spr, veel ernstiger dan die, welke door het Hitlerregiem werden toegepast. Spreker zei, dat alle gearresteerden zouden worden gedeporteerd en onder strenge bewaking worden gesteld. Spreker noemde dit de Democratie van Truman en wekte de aanwezigen op het oog gericht te houden op het Oosten, waar, volgens hem, de ware democratie werd beleefd en waar orde en rust heerst".

Nadat, gedurende de pauze, door een zangvereniging een drietal strijdliederen waren ten gehore gebracht, behandelde spr. na de pauze, het Indonesische vraagstuk. Hij becritiseerde daarbij de Regering Beel die zich, naar zijn mening, te veel liet leiden door de kapitalistische klasse. Hij laakte daarbij de houding van Oud-Minister Gerbrandy (de man met de hangsnor, aldus spr.) die de oude koloniale politiek wilde voortzetten, waarbij de koelies moesten werken voor 2½ cent per dag. Verder besprak hij de huidige stand van zaken in Indië en deelde mee dat het weer Truman was, die de Republiek had gedwongen aan de wensen van Van Mook toe te geven. Hij liet daarbij uitkomen dat niet de Indonesiërs provocerend optraden, doch de Nederlanders. Hij wilde geen geweld gebruiken, doch door onderhandelen deze kwestie oplossen. Het leger in Indië kost ons per dag 3 millioen, aldus spr, en als het

Weekoverzicht.
Par., H datum: 1 AUG 1947

tot een oorlog komt, zal dit niet meer te betalen zijn.

Tenslotte behandelde spr. de alhier aan de orde zijnde actie van de landarbeiders. Hij wekte deze op de eis voor hoger lonen in het landbouwbedrijf, met kracht vol te houden en, zo nodig, af te dwingen.

De vergadering werd, te omstreeks 23.00, gesloten.

Op Dinsdag 15 Juli 1947 werd door de afd. Drieborg-Nieuw-Beerta van de EVC, een vergadering gehouden in café BOS te Drieborg, gem. Beerta. Deze vergadering werd door 120 personen bezocht, allen werkzaam in het landbouwbedrijf.

De voorzitter opende, te omstreeks 19.30 uur, deze vergadering en hield een inleidende rede, waarin hij o.m. zei dat de lonen van de fabrieksarbeiders gemiddeld 80 cent per uur bedragen, terwijl daarentegen de lonen van de landarbeiders slechts 64 cent per uur bedragen. Hij zei verder nog dat dit in strijd was met de beloften, afgelegd door- of namens de Nederlandse Regering in Londen via de Engelse zender, gedurende 1940 - 1945.

Het bestuur is van mening, aldus spr., dat zij dit niet langer aan haar kan laten voorbijgaan en stelt daarom voor, om met ingang van Maandag 21 Juli 1947, in staking te gaan.

Nadat een der bezoekers van deze vergadering hierover het woord had gevoerd, werd tot stemming, over het bestuursvoorstel, overgegaan. Aan deze stemming mocht alleen worden deelgenomen door hun, die in het landbouwbedrijf werkzaam zijn en de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.

Er werden 115 stemmen uitgebracht., 108 aanwezigen bleken vóór de staking, 1 tegen en 5 stemmen werden van onwaarde verklaard. Daarna werd een motie opgesteld aan het College van Rijksbemiddelaars. In deze motie werd als eis gesteld, dat de lonen van de landarbeiders van 64 cent, op 80 cent per uur werden gebracht, welke eis vóór 19 Juli moest zijn ingewilligd, daar anders, de landarbeiders, op de vergadering aanwezig, op Maandag 21 Juli 1947 in staking zullen gaan!"

Eveneens werd, op Dinsdag 15 Juli 1947, te omstreeks 20 uur, te Finsterwolde, in café B. Elzinga, een vergadering gehouden van landarbeiders, onder leiding van het bestuur van de EVC, afd. Finsterwolde. Aanwezig waren ruim 200 personen.

Nadat te omstreeks 20.00 uur, de voorzitter de vergadering had ge-opend en het doel der bijeenkomst had uiteengezet, (eventuele staking) werden door de secretaris enige ingekomen stukken voorgelezen. Na enige bespreking, werd, ~~het~~ voorstel van het bestuur der EVC, besloten, een schrijven (ultimatum, zoals door de voorzitter werd gezegd) te richten aan het College van Rijksbemiddelaars te 's Gravenhage, behelzende de lonen van de landarbeiders op eenzelfde peil te brengen, als in de fabrieken. (strocarton-, Beetwortelsuiker- en Aardappelmeelfabrieken) n.l. 80 cent per uur. Indien de in dat schrijven bedoelde eisen, niet voor 19 Juli 1947 waren ingewilligd, zou op Maandag 21 Juli 1947 de algemene staking in de landbouwbedrijven worden geproclameerd.

Nadat door verschillende vergaderingbezoekers, vragen waren gesteld, betreffende de vaste arbeiders en de eventuele uitkering aan de arbeiders, gedurende de staking, werd tot stemming overgegaan. Uitgebracht werden 188 stemmen (Fabrieksarbeiders en personen, beneden 18 jaar, waren van stemming uitgesloten). Vóór een staking werden 179 stemmen uitgebracht, tegen 9 blanco. Inmiddels werd door de secretaris nog medegedeeld, dat de leden van de Moderne landarbeidersbond en de Christelijke landarbeidersbond, eveneens aan de staking zouden meedoen.

Uit de vergadering werd voorts een commissie benoemd, die tot taak heeft de staking te regelen en te proclameren. Te omstreeks 22.00 uur werd daarna de vergadering, door de voorzitter gesloten.

Verder werd, op voormelde datum (Dinsdag, 15 Juli 1947) te omstreeks 20.00 uur, te Nieuwe Schans, in hotel KONING, een vergadering gehouden van de landarbeiders, onder leiding van het bestuur van de EVC, afd. Nieuwe Schans. Aanwezig ongeveer 80 pers

Nadat de voorzitter de vergadering had ge-opend, deelde hij, in het kort mede, dat door de gezamenlijke besturen van de arbeiders-organisaties van Oostwold, Beerta, Finsterwolde, Nieuwe Schans, Drieborg en Oude Schans, op 12 Juli 1947, een vergadering was gehouden over de te voeren loonactie. Op deze vergadering was met algemene stemmen besloten de actie door te zetten. Namens deze vergadering was met algemene stemmen besloten aan het college van Rijksbemiddelaars te 's Gravenhage, een ultimatum te stellen, waarin werd ge-eist het loon van de arbeiders te brengen op 80 cent per uur. Daar hierover nog geen antwoord was ontvangen, werd aan de vergadering verzocht zich uit te spreken over een voorstel van het bestuur, om tot staking over te gaan.

Na gehouden stemming bleek dat hieraan 52 personen hadden deelgenomen en allen voor staking waren. De overige vergaderingsbezoekers, waren fabrieksarbeiders, of nog beneden 18 jaar oud. Uit de vergadering werd een viertal personen aangewezen, die als voorlopig "stakingscomité" zullen optreden. Verder werd medege-deeld dat de staking a.s Maandag, 21 Juli 1947, zal ingaan!

X
D/1303

Ook te Beerta waren, op Donderdag 17 Juli 1947, in het café Hillenga, de landarbeiders in vergadering bijeen. Deze vergadering werd ge-opend door GEZINUS EKAMPER, geboren 21-11-1907 te Beerta, landarbeider, wonende te BEERTA, Veenweg B.307k. Be-doelde Ekamper is voorzitter van de pl.afd. en Hoofdbestuur lid van de EVC, afd. Agrarische Zaken. Spr. zei dat de loonkwestie de aanwezigen heeft genoopt om hier samen te komen, met als doel besprekingen te voeren en besluiten te nemen om een einde te maken aan de lage lonen. Als voorlopig comite van actie, had hij als voorzitter der pl. actie van de EVC, de leiding op zich genomen, om straks deze werkzaamheden over te dragen aan een definitief comite van actie. Hij merkte op dat deze loonactie niet ging tegen de werkgevers, doch tegen de Rijksbemiddelaars en de Regering. Hij bracht naar voren dat de werkgevers wel genegen waren om een loon uit te betalen van 70 cent per uur, doch deze zijn aan een contract gebonden. De strijd zal hard zijn, zo zegt hij, doch waarschuwde de aanwezigen dat, indien het tot een staking zal komen, orde en rust te bewaren en niet haatdragend tegen de werkgevers te zijn. Spr. vindt het jammer dat het NVV en andere vakbonden, niet met de eisen van de arbeiders accoord gaan, zodat de landarbeiders gedwongen zijn wel een comite van actie in te schakelen, om hun looneisen te verwezelijken. Ik kan, zo zegt hij, geen toezegging doen over een uitkering, indien besloten wordt tot staking over te gaan, zodat allen bereid moeten zijn te trachten uit eigen middelen rond te komen. Hij stelt als looneis, aan de Rijksbemiddelaar, de Regering en de werkgeversbonden kenbaar te maken een loon van 80 cent per uur. Hij meende dat deze eis als zeer billijk moest worden beschouwd, gezien de hoge prijzen van de meest nodige levensmiddelen. Na enige bespreking, wordt dit voorstel, met algemene stemmen aanvaard, Als punt 2 der bespreking, bracht hij naar voren, staking der werkzaamheden op Maandag 21 Juli a.s. Hij merkt op, dat, naar zijn mening, moet worden gestemd en dat aan deze stemming niet mogen deelnemen, personen beneden 18 jaar en zij, die op 19 Juli a.s. niet meer in het landbouwbedrijf werkzaam zijn. Hij stelt voor de besprekingen over dit voorstel te openen.

Als eerste van de rij sprekers, kwam aan het woord Cornelis Oolders, lid van de Moderne Landarbeiders Bond, wonende te Beerta. Deze kaurde de voorgestelde staking af, daar de vakbonden niet achter deze actie staan. Hij hield een lang betoog, erop wijzende dat de staking, zoals de voorzitter voorstelt, onherroepelijk verloren wordt door de arbeiders en het waanzin is

om op de voorgestelde wijze/actie te voeren en in staking te gaan. Vele andere sprekers zijn het echter met de voorzitter eens en dringen er op aan om, ten koste van alles, in staking te gaan. Daarna werd overgegaan tot schriftelijke stemming van het voorstel, zoals de voorzitter dit had geformuleerd. Het bleek dat de presentielijst was getekend door 152 personen. Het aantal uitgebrachte stemmen bedroeg 139. Vóór staking stemden 133, tegen 5 en 1 blanco, zodat besloten werd om op Maandag 21 Juli 1947 in staking te gaan. Het voorlopig comité van de actie bestaat uit Gezines Ekamper, voornoemd:

Rand Gezines Jansen, geboren 27, 10, 1912 te Beerta, landarbeider, wonende te Beerta, B. 324; pl. verv. secr. der EVC.
/ Jacob Koning, geboren 24-11- 1884 te Beerta, landarbeider, wonende te Beerta, B. 248; lid van de Raad CPN;

Daarna werd door de voorzitter voorgesteld een definitief comité van actie te benoemen, waarmee de vergadering accoord ging. Hij stelde zichzelf niet beschikbaar, daar hij dit niet verenigbaar achtte met zijn andere functie's. Uit de vergadering werden 17 aangezocht, waarvan 12 bedankten, terwijl 5 personen de benoemingsaannamen. Deze personen zijn genaamd:

1299
Nies Blokzijl, geboren 26-11- 1900 te Beerta, wonende te Beerta B. 353½. lid van de CPN.
Wubbo Prins, geboren 17-12-1909 te Beerta, wonende te Beerta, b. no. 307a; lid CPN;
✓ Jan de Voogd, geboren 21-3-1916 te Beerta, landarbeider, wonende te Beerta, no. B 44, sympathiseert met de communisten.
✓ Geert Mulder, 26-12-1905 te Beerta, landarbeider, wonende te Beerta, B. no. 60; lid CPN en voorzitter der Communistische zangvereniging te Beerta;
Rand Siefert Smid, geboren 22-1-1920 te Finsterwolde, landarbeider, wonende te Beerta, B. no. 69; lid CPN;

Opgemerkt zij dat de personen, die zitting hebben in het comité van actie, allen communisten zijn. Dit kan voor de buitenstaanders aanleiding zijn, om naar voren te brengen dat deze staking een communistische rel is. De voorzitter zegt dat bij deze actie, de politiek buiten de zaak moet blijven. De samenstelling is genomen met toestemming van alle aanwezigen.

Rand
Ook te Nieuwe Pekela, werd, op Dinsdag, 15 Juli 1947, een vergadering gehouden in café Smit te Nieuwe Pekela. Aanwezig waren 40 personen. De vergadering werd ge-opend door de voorzitter van de afd. Nieuwe Pekela der EVC, zijnde Cornelis Norder. Nadat deze in het kort het doel van deze vergadering had uiteengezet, gaf hij het woord aan Van Rensen, zijnde de spreker voor dien avond. Spr. deelde mede dat de lonen van de arbeiders, die toch al te laag waren, nu weer werden verlaagd. Niet alleen bij de landarbeiders was dit het geval, maar ook andere categorieën van arbeiders, hebben, gezien de duurte der levensmiddelen, een te lage beloning. Spr. zei dat hij o.a. politiemensen kende, van wie de vrouw uit werken ging, om toch meer in de allernoodzakelijkste behoeften van het gezin te kunnen voorzien. Van de andere kant echter een grote weelde. Als voorbeeld stelde spr. de T.T. races, alwaar men honderden auto's zag staan, waaronder ongeveer 80% dienstauto's. Spr. doelde daarmee dat dáár de loonsverhoging voor werd besteed, die de werkers toekwam. Men eist nu een beloning van 80 cent per uur, Mocht deze eis niet worden ingewilligd, dan zal tot staking worden overgegaan!

2470
Op Zondag 20 Juli 1947 vond te Noordbroek een openbare vergadering in de open lucht plaats. Aanwezig waren ongeveer 150 personen, waaronder een 50-tal vrouwen. Nadat de voorzitter van de afd. Noordbroek van de CPN, zijnde A. Schut, landarbeider, geboren 16 April 1896, wonende te Noordbroek, B. 35 e tevens wethouder der gemeente Noordbroek - de vergadering had ge-opend,

156 / gaf hij vervolgens het woord aan OTTO KASPERS, landarbeider, wonende te GASSELTERNUJVEEN. Deze spr. schetste de toestand in de gezinnen van de landarbeiders en drong vervolgens aan, om met ingang van Maandag, 21 Juli 1947, niet aan het werk te gaan. Daarna verkreeg het woord: H. van der MOLEN, Voorzitter van de Landelijke Agrarische Bedrijfsgroep der EVC, wonende te Groningen. Deze spreker sprak ongeveer als volgt:

De landarbeider is altijd vertrap, hij werd niet geteld en werd ver achtergesteld bij andere collega's in verschillende andere bedrijven. Gedurende de oorlog is dat veranderd, althans, het zou veranderd worden. Immers gedurende de hongerejaren werden de werkzaamheden van de landarbeiders gewaardeerd. Alle hongerige ogen waren op zijn werkende handen gericht. Ook de regering in Londen, zag ik dat de landarbeiders niet op zodanige wijze werden gewaardeerd, als hun wel toekwam. Men beloofde dat, na de oorlog ook aan hen zou worden gedacht en dat de achterstand, bij andere arbeiders, tot het verleden zou behoren. De landarbeiders zouden gelijk gesteld worden met de bouwvakarbeiders en wel, in de zesde klasse, zodat de landarbeiders, aldus spr. nu een uurloon zouden verdienen van 70 cent per uur. Wij zijn nu 2½ jaar bevrijd en wat is nu van de gedane belofte terecht gekomen? Alleen dit, aldus spr. dat het uurloon van de landarbeider niet hoger mag zijn dan 64 cent per uur. Wij nemen dit niet, zo vervolgde spr. Er is een brief verzonden aan de rijksbemiddelaars - die wij ook wel aanduiden met "Rijksbeknibbelaars" - en daarin is gevraagd, om vóór Zondag 20 Juli 1947 de arbeiderslonen te bepalen op 70 cent per uur, daar anders op Maandag 21 Juli 1947, onvoorwaardelijk tot staking zal worden overgegaan. Er is, kameraden, een brief op terug gekomen. De korte inhoud van die brief komt hierop neer, dat, indien wij een ultimatum gingen stellen, zij die brief bij voorbaat reeds in de prullemand stopten. Men kon een brief schrijven en daarin verzoeken om loonsverhoging, maar, zo luidde de slotzin van die brief, wij moesten ons onvoorwaardelijk neerleggen bij het besluit van de Rijksbemiddelaars. Nou kameraden, aldus spr. dan gooien wij het collectief arbeidscontract maar in de prullemand.

Spr. vervolgde:

Hoe komt het eigenlijk dat die landarbeider maar steeds wordt vertrap. Wel kameraden, dat ligt hieraan, dat van de 100 landarbeiders, slechts 29 zijn ge-organiseerd. Die 29 ge-organiseerde landarbeiders, zijn weer ondergebracht in vier bonden, zodat men een en ander moet beschouwen als een peperbus, waar hier en daar een korrel terecht komt. Hierin dient verandering te komen. Daarom dient U zich allen te organiseren, onverschillig in welke bond, wij moeten schouder aan schouder staan. Spr. wekte de aanwezigen op om op Maandag 21 Juli 1947 het werk neer te leggen en tot staking over te gaan!

Na afloop van deze vergadering, ging men naar het café Griever te Noordbroek, alwaar het in te nemen standpunt verder werd besproken. In de zaal van café Griever voerde vervolgens het woord: OTTO KASPERS, voornoemd, die de aanwezigen eveneens aanspoorde tot staking over te gaan, die, volgens spr., niet alleen was bedoeld om loonsverhoging van de landarbeider te verkrijgen, doch tevens inhield een protest dat wij wensen dat onze jongens uit Indië terug komen. Vervolgens werd het woord gevoerd door Eerko Koning, wonende te Noordbroek, die zei: Wij als bestuur van de afd. Noordbroek van de EVC., willen, om de mening van de aanwezigen te laten spreken, thans tot stemming overgaan, waarmee de vergadering instemde. Hoewel in de zaal ongeveer 100 personen aanwezig waren, werden 49 stemmen uitgebracht. Vóór staking verklaarden zich 42 personen, 4 stemmen waren tegen het voorstel, terwijl die stemmen blanco werden ingeleverd. Een voorlopig z.g.n. "Stakingscomité" werd gekozen. Dit bestaat uit: JAN van der VEEN, geboren te Hoogezand, 16 October 1921, landarbeider, wonende te Noordbroek, D. 33,

Am
Am
Am
HENDRIK van der VEEN, geboren te Noordbroek, 11 Februari 1905,
los werkmán, wonende te Noordbroek, A.80;
KRIJNE JACOB WILDEBOER, geboren te Slochteren, 23 September 1914
landarbeider, wonende te Noordbroek, A.no.114;
HEIKO AMERIKA, geboren te Slochteren, 21 December 1904, los
werkmán, wonende te Noordbroek, C. 22.

In aansluiting op bovenstaande, bericht ik U dat op
Maandag 21 Juli 1947, de staking van de landarbeiders is inge-
gaan. Dit betreft niet alleen Noordbroek, doch betreft zo on-
geveer het gehele mij o.h. District van de Rijkspolitie. Tot
op heden verloopt de staking héél rustig; wel worden anderen
aangespoord mede tot staking over te gaan, waar~~aan~~ door velen,
w.o. ongeorganiseerden, wordt gehoor gegeven. Incedenten heb-
ben zich daarbij nog niet voorgedaan.

Ik moge alsnog het volgende hieraan toevoegen:

Op Maandag 21 Juli 1947, omstreeks 14.30 uur, werd in
café Griever te Noordbroek, een vergadering gehouden, in ver-
band met de landarbeidersstaking. Als spreker was hiervoor
2189 uitgenodigd J.H.C. van RENSEN, Secretaris der Landelijke Agra-
rische Bedrijfsgroep der EVC, wonende te Groningen. Hij deelde
mede dat op ongeveer 20 plaatsen in deze omgeving, de landarbei-
ders tot staking waren overgegaan en dat de arbeiders te Gassel-
ternijveen, volledig in staking zijn gegaan. Hieronder verstond
hij ook arbeiders van andere bedrijfsgroepen. Verder deelde spr
mede dat de landbouwers in het "Oldambt" een telegram hadden
gezonden aan de Minister, waarin zij lieten weten dat de eisen
van de landarbeiders gerechtvaardigd zijn en men de Minister
verzocht, de eisen van de landarbeiders in te willigen. Hoewel
men algemeen van gedachte was, dat deze spreker zich zou uit-
laten over eventuele steun aan de stakers, heeft hij hierover,
althans in de vergadering, niets medegedeeld. Hij spoorde de
aanwezigen aan om zich vooral rustig te houden, daar dit toch
maar een kwestie was van hoogstens drie á vier dagen.

Het ligt in mijn voornemen U met het verloop der staking
verder volkomen op de hoogte te houden.

De Majoor,
Districts-Commandant der
Rijkspolitie:
W. de Gast.

W. de Gast

RIJKSPOLITIE
DISTRICT ASSEN
COMMANDANT

UITGEROEP

Volgens
Assen, 22 Juli 1947.

No. 122. I.D. ^{met} GEHEIM

23 JULI 1947

ACD/19562.

Datum: 14-7-47

Aan: de Heer Hoofd
v.d. Centrale Veiligheidsdienst
te 's - G r a v e n h a g e .

Onderwerp: staking landarbeiders.

Op 21 Juli 1947 is in de gemeente Gasselte een staking uitgebroken onder de landarbeiders. De stakers zijn woonachtig te Gasselternijveen en Gasselternijveenschmond.

De staking vindt zijn ontstaan in een loongeschil tusschen de Rijksbemiddelaar en de landarbeiders. De werkgevers zijn over het algemeen wel bereid de stakers in hun eisen tegemoet te komen. Het uurloon bedraagt thans 67 cents, terwijl 73 cents wordt verlangd.

De staking omvat ongeveer 50 man. Een veertigtal hiervan is aangesloten bij de E.V.C., de rest bij het N.V.V. De staking heeft een rustig verloop.

De Majoor,
Districtscommandant,
Jhr. W.A. Gevers Deynoot.

W.A. Gevers

UITGEBODEN

	24-7-'47

Volgno.
23 JULI 1947
ACD/19564

R A P P O R T.

Ondergetekende, HARM SWIERENGA, agent van Politie te Winschoten, tevens onbezoldigd Rijksveldwachter, heeft de eer U, naar aanleiding van een uitgebroken staking onder de landarbeiders, het volgende te rapporteren:

"In Winschoten wordt door de landarbeiders algemeen gestaakt onder leiding van de E.V.C.. Naar verwilt zal hedenavond, 21-7-'47, een vergadering plaats vinden van anders dan bij de E.V.C. georganiseerden. Er wordt vermoed, dat ook deze landarbeiders onder eigen leiding deze staking zullen voortzetten. Er heerst onder de stakers een rustige stemming. Het is mij gebleken, dat de landbouwers over het algemeen de zijde van de stakers kiezen. Er schijnen landbouwers te zijn, die uit sympathie, in de toekomst willen weigeren de melk van hun boerderij aan de melkfabrieken af te leveren.

Als reden van deze staking wordt aangevoerd het te lage loon, dat door de landarbeiders wordt verdiend. Zij willen dan ook, in verband hiermede, gelijkstelling van het uurloon met de industrie. De minimum eis is f. 0.80 per uur.

Door de E.V.C. wordt, voorzover mij bekend is, f. 5.00 per week uitgekeerd, terwijl de vacatiebonnen tevens ter uitkering kunnen worden ingewisseld.

Van ongeregeligheden is tot op heden geen sprake geweest.

Wellicht ten overvloede laat ik hieronder de stand van zaken van de omliggende gemeenten volgen:

Bellingwolde, alles rustig.

Wedde (Blijham), idem.

Midwolda (Oostwold), idem.

Nieuwolda, idem.

Scheemda:

De landarbeiders zijn gedeeltelijk in staking gegaan. Speciaal in Westerlee en Heiligerlee. De staking staat onder leiding van de E.V.C. . Behoudens bedreiging in enkele gevallen met molestatie, is alles rustig. Ook de niet bij de E.V.C. aangesloten landarbeiders staken.

Beerta:

-Alle-

Aan:
de Heer Inspecteur van Politie
te
WINSCHOTEN.

Alle landarbeiders staken (zowel de vaste arbeiders als de melkers), onder leiding van de E.V.C.. Aanders georganiseerde landarbeiders zijn in Beerta vrijwel niet aanwezig. Stemming rustig.

Finsterwolde:

Alle landarbeiders staken (ongeveer 250 personen), behalve de vaste arbeiders en de melkers. De niet-stakers vormen echter een kleine minderheid. Ook hier staat de staking onder leiding van de E.V.C.. Aanders georganiseerde landarbeiders zijn ook hier vrijwel niet aanwezig. Stemming rustig.

Nieuwe-Schans:

Algemene staking van 24 uur in verband met de gang van zaken in Indonesië. Met uitzondering van de landarbeiders zal morgen, 22-7-'47, het werk weer worden hervat. In de landbouw zal ook verder voorlopig algemeen worden gestaakt onder leiding van de E.V.C.. Aanders georganiseerde landarbeiders komen vrijwel in Nieuwe-Schans niet voor. Stemming rustig.

Omtrent het aantal stakers in de respectievelijke gemeenten is mij tot heden niets bekend geworden.

Algemeen overzicht:

In de meeste gemeenten wordt door een gehouden stemming tot staking overgegaan. Voor zover Winschoten betreft, waren het in hoofdzaak de E.V.C.-ers, die op de bijeenkomsten en samenkomsten aanwezig waren.

Over het algemeen is de stemming onder de stakers vrij onverschillig. Het komt vrij vaak voor, dat arbeiders, na een bijeenkomst, weer naar hun werk gaan, te kennen gevende, dat zij het werk zouden neerleggen, als de anderen dit ook deden.

Verder is mij gebleken, dat de landarbeiders van het standpunt uitgaan, dat het geen staking betreft tegen de landbouwers, doch tegen de regering."

Aldus naar waarheid opgemaakt dit rapport te Winschoten, op 21 Juli 1947.

De agent van Politie,

Gezien en doorgezonden

Winschoten, 21.7. 1947

De Inspecteur van Politie

A. J. Vieringa

~~_____~~

8

UITTREKSEL

Voor OD 169 Naam ERKENDE STAKINGEN

Origineel in OD 720 Naam E.V.C-C.P.N. ACTIES i.s. INDONESIA

Volg nr. Ag. nr. Aard van het stuk

..... Afz. Datum

GRONINGEN 21 Juli 1947

AAN ALLE D.U.W. ARBEIDERS IN DE OOGSTVOORZIENING.

Waarde Makkers.

Zoals de meeste van jullie bekend kan zijn is hedenmorgen staking uitgebroken onder de landarbeiders.

Het werk door jullie verricht is landarbeid zodat jullie voor het feit komen te staan dat in een bedrijf door een deel wordt gestaakt terwijl het andere gedeelte heden zal werken.

Om dus de houding te bepalen ten opzichte van deze staking roept het comite van actie U allen op om hedenavond om 8 uur in het gebouw Apollo Hereweg te komen.

Daar kameraden gaan wij onze houding bespreken wat Uw mening dan zal zijn is het comite zich ten volle bewust.

We willen er echter op wijzen dat ook jullie belangen hier worden geraakt daar de eis van de landarbeiders 80 cent per uur is.

Als de landarbeiders deze strijd winnen en dat MOET ten koste van alles dan worden vanzelfsprekend ook de tarieflonen verhoogd omdat thans bestaande lonen gebaseerd zijn op 64 cent uurloon.

In Froombos zijn een groot aantal oogstarbeiders in staking gegaan met als eis 250 gulden per hectare voor zandgrond en 270 gulden voor dalgrond.

Vanzelfsprekend zijn voor jullie nog een massa grieven, teveel om op te noemen, maar dat zal vanavond worden besproken.

Kameraden wij rekenen op U, dat gij allen hedenavond aanwezig zult zijn in het gebouw Apollo Hereweg.

Kameraden maakt alle propaganda voor deze vergadering.

Het is Uw eigen belang.....Komt allen.

Het voorlopige comite.

Uitgetrokken door JW Afd./Sectie ACD Datum 8-8-47

UITTREKSEL

Voor OD 169 Naam ERKENDE STAKINGEN
Origineel in OD 720 Naam E.V.C.-C.P.N. ACTIES i.z. INDONESIA
Volg nr. Ag. nr. 19622 Aard van het stuk
Afz. Rijkspol.Groningen Datum 22 Juli 47

RIJKSPOLITIE
DISTRICT GRONINGEN
COMMANDANT

Groningen 22 Juli 1947

C.I. No.108 GEHEIM

Aan het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst
Javastraat 68 's Gravenhage.

onderwerp: Algemene Politieke Toestand in het
District Groningen.

De radiorede van de Minister-President Dr.L.J.M.Beel op Zondagavond 20 Juli 1947 betreffende het politieel optreden van het Nederlandse leger in Indonesie is door de bevolking van het mij o.h. District op rustige wijze ontvangen, uitgezonderd door de Communisten.

De D.U.W. arbeiders te werk gesteld in de Landbouw en enkele landarbeiders, allen georganiseerd bij de E.V.C. (Eenheids-Vak-Centrale) zijn in het Oostelijk deel der Provincie Groningen in staking gegaan. Deze staking is ontstaan door een loongeschil omdat de arbeiders niet accoord gingen met het door het College van Rijksbemiddelaars vastgestelde tarloen.

Als uitvloeisel van deze staking zijn ook enkele arbeiders in totaal ongeveer 50 in de plaatsen Slochteren en Siddeburen in staking gegaan, om bovenvermelde reden, Deze staking heeft niets te maken met het optreden in Indonesie.

Onder de D.U.W. arbeiders te werk gesteld in de landbouw in het Noordelijk deel der Provincie is gistermorgen 21 Juli 1947 een pamflet verspreid, waarvan een afschrift hierbij gaat, met het oogmerk om deze arbeiders ook tot staking over te halen. Tijdens de vergadering gehouden in het gebouw Apollo aan de Hereweg te Groningen, bleek, dat het overgrote deel der arbeiders niet genegen was om in staking te gaan omdat het volgens hen ~~toch~~ niets ten voordele zou brengen, als de landarbeiders normaal door werkten.

Door het Bestuur der E.V.C. Voorzitter Kuilman werd eerst blijk gegeven dat het hier ook ging om een loongeschil en oppervlakkig bezien leek dat ook zo, doch tegen het einde der vergadering werd medegedeeld, dat het ging wie thans de sterkste was : " De arbeiders of de Regering Beel, omdat thans de sabelrinkelaars het in Indie weerd gewonnen hadden en dat alle arbeiders zich daar tegen moesten verzetten."

Tevens werd opgewekt om de andere arbeiders in Uniebonden georganiseerd hiervan te overtuigen.

De Majoor Districtscommandant
J.B.S. Romelinh.

Uitgetrokken door JW Afd./Sectie ACD Datum 8-8-47

RIJKSPOLITIE.
DISTRICT GRONINGEN.
- COMMANDANT.

BUREAU B

GRONINGEN, 23 Juli 1947

O.D. 169

Naam:

Datum:

23-7-47

Volgno.

25 JULI 1947

ACD/9640

C.I. No: 111 . GEHEIM.

AAN: het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst
Javastraat No: 68, te 's-GRAVENHAGE.

GEBOEKT

ONDERWERP: Staking landarbeiders.

Ca. 19622. 24/2 B

In aansluiting op mijn schrijven d.d. 22 Juli 1947, C.I. No: 108, GEHEIM, heb ik de eer UHOOGGEDELGESTRENGE beleefd het volgende te berichten:

"De staking, die 21 Juli 1947, is uitgebroken onder de landarbeiders in het Oostelijk deel der Provincie Groningen, heeft zich gisteren 22 Juli 1947, uitgebreid onder de landarbeiders in de Woldstreek, georganiseerd bij de E.V.C., omvattende de dorpen Slochteren, Schildwolde, Hellingum, Tjuchem, Siddeburen en Foxham.

Door de stakende arbeiders wordt als motief voor deze staking aangevoerd, dat zij het contract gewijzigd willen zien. Thans wordt een uurloon betaald van 64 cent per uur, maar de stakende arbeiders willen 70 cent per uur verdienen. Door vele landbouwers wordt echter reeds 70 cent per uur uitbetaald. De bij de Uniebonden georganiseerde arbeiders staken niet en nu trachten de stakende arbeiders, deze arbeiders over te halen om te gaan staken, door middel van het uitzetten van posten.

Het geheel draagt dus ogenschijnlijk het karakter, dat een loon kwestie de ondergrond van deze staking zoude zijn.

Wanneer men echter rekening houdt met het feit dat het gros van de landarbeiders thans in ~~voorheen~~ accoordloon werkt en lonen maakt liggende ver boven de thans in uurloon door de E.V.C. voorgestelde, zo is het duidelijk dat de ondergrond van deze staking niet juist wordt weergegeven.

In de vergaderingen, wijzen sprekers herhaaldelijk naar de thans ontbrande strijd in Indonesië en men kan dan ook gevoegelijk aannemen, dat de oorspronkelijk aanwezig zijnde ondergrond, thans geheel of grotendeels door de Indonesie-kwestie verandering heeft ondergaan.

Van E.V.C. zijde koestert men de verwachting, dat wanneer de staking hier maar goed wordt doorgezet, de rest van het land wel zal volgen. De E.V.C. tactiek is thans nog gebaseerd op de reactie van het Nederlandse publiek; zij is er van doordrongen dat haar beleid thans zeer voorzichtig dient te zijn en dat haar partij, bij het mislukken van deze staking veel schade zal onder vinden.

De komende dagen zullen echter zeer waarschijnlijk een juistere ondergrond van 't geheel naar voren brengen, welke zonder twijfel met de loonpolitiek niet veel meer te maken zal blijken te hebben.

Onregelmatigheden hebben zich in dit District nog nergens voorgedaan. De landbouwers beschermen hun gronden met bordjes waarop vermeld is "Verboden Toegang". De stakers trachten nog door overreding de werkwilligen over te halen het werk neer te leggen.

De Majoor, Districtscommandant,
J.B.S. Bömelingh.

[Handwritten signature]

e.o. 19622
Pol. Bureau
Dist. Gron.
Z III en XI

H.S. 113

B 20-7-47
B 21-7-47
B 22-7-47
26-7-47

GEMEENTE-POLITIE-WINSCHOTEN.

O.D. 169

No. Kabinet/Geheim.

UITGEBEKT

Volgno.

25 JULI 1947

ONDERWERP: Staking.

R A P P O R T.

ACD/19648.

*Staking landarbeiders
Winschoten
nummer 2 in XI
C.O. 19504 / 284 B*

Ondergetekende, HARM SWIERENGA, agent van Politie te Winschoten, tevens onbezoldigd Rijksveldwachter, heeft de eer. U, in verband met de landarbeidersstaking, vermeld in mijn rapport, d.d. 21-2-'47, No. Kabinet/Geheim, de volgende aanvulling te rapporteren:

"Ook in BELLINGWOLDE wordt ingaande 22-2-'47 voor ongeveer 80% door de landarbeiders gestaakt onder leiding van de E.V.C. Door de andere erkende landarbeidersorganisaties wordt hedenavond, 22-7-'47, vergaderd om eventueel onder eigen leiding de staking voort te zetten. Stemming rustig.

BUREAU B	Nummer:	25-7-47
	Deel:	

WEDDE (BLIJHAM): Ingaande 22-7-'47 wordt vrijwel algemeen door de landarbeiders gestaakt, onder leiding van de E.V.C.. Op een te Blijham gehouden vergadering werd met 70 stemmen voor, 21 stemmen tegen en 8 stemmen blanco besloten tot staking over te gaan, met uitzondering van de vaste arbeiders, in verband met de verzorging van het vee. Stemming rustig.

NIEUWE-SCHANS: De algemene staking van 24 uur in verband met de gang van zaken in Indonesië is beëindigd. De landarbeidersstaking wordt echter voortgezet onder leiding van de E.V.C.. Stemming rustig.

Aldus naar waarheid opgemaakt dit rapport te Winschoten, op 22 Juli 1947.

De agent van Politie,

Harm Swierenga

Aan:
de Heer Inspecteur van Politie
te
WINSCHOTEN.

B.V. 25-7-47

Gezien en doorgezonden

Winschoten, 23. 7. 1947

De Inspecteur van Politie,

~~_____~~
~~_____~~

... in verband met de inlichtingen van de heer ...
... de heer ...
... de heer ...

... de heer ...
... de heer ...
... de heer ...

... de heer ...
... de heer ...
... de heer ...

... de heer ...
... de heer ...
... de heer ...

... de heer ...
... de heer ...
... de heer ...

Winschoten, 24 Juli 1947

No. 178-3 (Zeer Geheim)

A a n: het Hoofd van de CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST
Javakade 68, te 's GRAVENHAGE.
A a n: de Heer PROCUREUR - GENERAAL
(fungerend Directeur van Politie)
te LEEWARDEN.

UITGEBOEKT

25 JULI 1947
ACD/19650

BUREAU B
15-7-47

Onderw: Vergaderingen in verband met stakingen.

Ik moge U berichten dat op Maandag 21 Juli 1947, omstreeks 9.00 uur, op het sportterrein aan de Klinkerweg te FINSTERWOLDE, een vergadering gehouden werd van stakende landarbeiders uit de gemeente Finsterwolde. Aanwezig waren ongeveer 275 personen.

Nadat de vergadering, door de voorzitter van de afdeling Finsterwolde van de EVC, was ge-opend, werd door de afd. secretaris bekend gemaakt, dat de oorlog tussen Nederland en Indonesië een feit was geworden. De EVC had een verzoek gericht tot het bestuur van het NVV, behelzende deze kwestie gezamenlijk te bespreken. Verder spoorde hij de aanwezige landarbeiders aan, zich rustig te houden, zodat het niet nodig zou zijn politieversterkingen naar Finsterwolde te trekken. Verder deelde hij mede, dat als het bekend werd dat er onderkruipers op een of ander bedrijf aan het werk waren, dit mede te delen aan het stakingscomité. Aan dit comité is inmiddels nog toegevoegd SIEMEN HAKEN, geboren te Finsterwolde, 6 Mei 1894, landarbeider, wonende te FINSTERWOLDE, Klinkerweg, D.292 IV, gemeente Finsterwolde.

Verder werd de arbeiders aangeraden, indien er onderkruipers waren, te trachten deze over te halen, eveneens het werk neer te leggen, doch geen handtastelijkheden te gebruiken. Mochten zich evenwel moeilijkheden voordoen, dan kon men zich vervoe-gen bij het stakingscomité, en niet bij het bestuur van de afde-ling. De staking werd vanaf heden geproclameerd en werd de ar-beiders gelegenheid gegeven zich te melden.

De stemming onder de arbeiders is niet geestdriftig

Verder werd, eveneens op Maandag, 21 Juli 1947, een ver-gadering gehouden in café Elzinga te Finsterwolde

Aanwezig waren 21 vaste arbeiders met 5 leden van het stakingscomité, zijnde Molenkamp, Abbas, S. Haken, O. Bleker en J. Kluiters. Abbas opende de vergadering omstreeks 20.00 uur en gaf direct het woord aan de secretaris van het comité Molenkamp. Deze maakte bekend dat bericht was binnengekomen dat ook de vas-te arbeiders werden aangespoord te gaan staken. Zij mochten op het bedrijf, waar zij werkzaam waren, wél voeren en melken. De voedselvoorziening zou anders in gevaar gebracht worden en dat was niet de bedoeling van de staking. Mochten echter op die be-drijven onderkruipers aan het werk gaan, dan moesten ook de vas-te arbeiders onmiddellijk het werk neerleggen. Bij verschillende vaste arbeiders bestond echter de vrees, dat zij hierdoor moei-lijkheden zouden ondervinden, daar zich onder hen bevonden, die een paar koeien in de weide van hun werkgever hebben lopen en, indien zij het werk zouden neerleggen, de werkgever wel eens kon zeggen dat zij - de arbeiders - de koeien moesten terughalen. Ook waren op de vergadering arbeiders aanwezig, die woonden in

Wet. Lov. nr. 11
Par. B datum . 1 AUG 1947

een woning, eigen aan de werkgever. Zij vreesden dat zij, bij eventuele staking, uit de woning zouden worden verwijderd. Uit de arbeidscontracten, die zij bij de aanvang van hun arbeid hebben aangegaan, bleek dat zoiets mogelijk zou zijn. Er gingen stemmen in de vergadering op, waarbij werd gewezen op het feit, dat met deze mogelijkheden terdege rekening moest worden gehouden. Het bestuur kon hierover echter geen advies geven en gaf de raad, een afschrift te laten maken van het contract, hetwelk alsdan zou worden verzonden naar een advocaat te Amsterdam, voor onderzoek.

Op de vergadering heerste geen enthousiaste stemming, in het bijzonder onder de vaste arbeiders. Molenkamp dreigde echter dat, indien de arbeiders toch bleven doorwerken, maatregelen zouden worden getroffen. Niet, dat de politie hierin zou worden erkend, doch men beschikte wel over andere middelen. Welke middelen eventueel zouden worden aangewend; hierover liet hij zich niet uit. Er werd echter van de arbeiders verlangd dat zij solidair zouden zijn.

Een van de aanwezigen merkte nog op dat het NVV niet vóór een staking was, doch Molenkamp verzekerde dat ook de leden van het NVV te Oude-Pekela in staking waren gegaan. Bleker deelde vervolgens nog mee, dat de landarbeiders te Winschoten eveneens in staking waren gegaan.

De algemene indruk op de vergadering was, dat de meeste van de aanwezigen niet erg geestdriftig zijn over het plan, over te gaan tot staking.

Ook te Zuidbroek werd, op 21 Juli 1947, in café Ten Hove, aan de Heiligelaan, een vergadering gehouden, uitgeschreven door een comité van landarbeiders aldaar. Het doel van deze vergadering was het nemen van een besluit, omtrent al- of niet staken van het werk door de landarbeiders ter plaatse. Deze vergadering werd door pl.m. 80 personen bezocht, waarvan 44 landarbeiders uit de gemeente Zuidbroek. De rest bestond uit reeds in staking zijnde landarbeiders uit de gemeente Noordbroek, alsmede een viertal stakende arbeiders afkomstig uit Drieborg.

Nadat door de voorz. van het comité, zijnde Augustinus Roelof BEERTA, geboren te Muntendam, de 17 Januari 1915, tevens bestuurslid van de pl. afd. der EVC, wonende Achter de Wal, D.153 te Zuidbroek, de vergadering was ge-opend, trad vervolgens als spr. op Menno Klok, wonende te Nieuwe-Pekela.

Na eerst de houding van de regering te hebben gelaakt, in zake de pas begonnen maatregelen in Ned. Indië, zette hij in een uitvoerig betoog uiteen, dat nu de tijd daar was om aan het college van Rijksbemiddelaars en de Regering te doen weten, dat de landarbeiders geen genoegen nemen met de gevoerde loonpolitiek. Hij eiste onmiddellijke verhoging van het uurloon van 64- op 70 cent. Om deze eis kracht bij te zetten, spoorde hij de aanwezigen aan, eensgezind te besluiten in staking te gaan. Als vertegenwoordiger der EVC, deelde hij mee dat deze vakcentrale zich geheel achter de arbeiders schaarde en zou trachten de arbeiders zoveel mogelijk financieel te steunen. Niet-leden van de EVC werden opgewekt, zich alsnog als lid aan te melden, teneinde hiervan eveneens te kunnen profiteren. Hij hekelde vervolgens de drie andere vakbonden, die weigerden hun steun aan deze staking te geven.

Nadat nog enkele vragen, betreffende de eventueel uit te keren steun, werden beantwoord, werd tot een schriftelijke stemming onder de aanwezige landarbeiders van Zuidbroek overgegaan. Er werden 44 stemmen uitgebracht; daarvan waren 39 stemmen vóór

en één stem tegen de staking. Vier stemmen waren blanco. Besloten werd, om met ingang van 22 Juli 1947, de staking te doen ingaan. Vervolgens werd een stakingscomité gekozen. Hierin hebben zitting:

- 1 Augustinus Roelof Beerta, geboren 17 Januari 1915 te Muntendam, wonende Achter de Wal, no. D. 153 te Zuidbroek;
- 2 Frederik Watermulder, geboren 26 November 1912, wonende te Zuidbroek, no. B.17;
- 3 Wiecher Venema, geboren 13 Januari 1912, wonende Zuidbroek, A.79;
- 4 Luppo Sternberg, geboren 22 Februari 1919, wonende Zuidbroek 143;
- 5 Etjo Lukje, geboren 1 Mei 1912, wonende Zuidbroek, no. A. 1;
- 6 Frederik van Meurs, geboren 25 November 1917, wonende Zuidbroek, A. 158.

Dit comité zal pl. de staking leiden en voorkomende moeilijkheden regelen en onderzoeken.

Tenslotte werd besloten, om op Dinsdag 22 Juli 1947 te 5.30 uur, een viertal stakingsposten van 5 personen uit te zetten om eventuele werkwilligen aan te sporen aan de staking deel te nemen.

Op denzelfden datum, 21 Juli 1947, werd te Stadskanaal, in café Bleeker, een vergadering van landarbeiders gehouden. De vergadering werd te omstreeks 20.00 ge-opend door H. Hijzing, wonende Unekestraat te Stadskanaal. Als spr. trad op OTTO KASPERS, geboren te Gasselte, de 16 Maart 1908, landarbeider, wonende te Gasselternijveenschemond, no. 10.

Nadat spr. de vergadering had ingeleid met het bespreken van de toestand van vóór 1940, schetste hij vervolgens de omstandigheden, waarin de landarbeiders nu verkeerden. Hij memoreerde dat van Overheidswege reeds meermalen een hoger loon voor de landarbeiders was toegezegd, maar dat van de gegeven beloften tot op heden, niets was terecht gekomen. Daarom eisen de landarbeiders nu, dat het uurloon zal worden verhoogd van 68- tot 70 cent. De boeren, zo zei spr., was hiervan niet een verwijt te maken, daar die hiertegen machteloos stonden.

Verder werd nog het woord gevoerd door de pl.voorz. van de afd. ~~der NVV~~ het NVV, genaamd Schipper. Deze stelde vast, dat nu géén lagere lonen werden uitgekeerd, dan vorige seizoenen. Hij verklaarde zich wel vóór een staking, doch niet anders dan met toestemming van het federatiebestuur, hetgeen dan provinciaal zou moeten geschieden.

Aan het slot van de vergadering werd tot stemming over al of niet staking, overgegaan. Het bleek dat 53 stemmen vóór, één tegen- en 7 blanco stemmen waren uitgebracht. Te omstreeks 21.45 uur werd de vergadering gesloten.

In de vroege morgenuren bleek dat door de stakers werd gepost. Het aantal stakers bedraagt plm. 70 personen. Alles heeft een rustig verloop.

Ook te Nieuwe Schans werd, in café Schansema, op 21 Juli 1947, een vergadering gehouden van stakende land- en fabrieksarbeiders. De vergadering, die door ongev. 300 personen werd bezocht, was hoofdzakelijk belegd uit protest tegen de Regeringsmaatregelen in Indonesië. Nadat de vergadering door de voorzitter van de afd. der EVC was ge-oepnd, gaf hij het woord aan Geertje van der Molen uit Groningen. Door deze communiste werd een fel betoog gehouden over het optreden der Ned.Regering in Ned. Indië, waartegen de Ned. arbeiders stelling moesten nemen. Zij zei, dat de Reg.Beel genoopt moest worden tot aftreden en dat daarvoor een arbeidersregering in de plaats moest komen, die op vredelievende wijze tot overeenstemming met de regering van de Republiek Indonesië moest komen. Zij legde er de nadruk op dat

ten melden. De vergadering had een ordelijk verloop.

De Majoor,
Districts-Commandant der
Rijkspolitie:
W. de GAST

W. de Gast

deze Regering, Nederland in een koloniale oorlog stort, die noodlottig zou worden. Aan het einde van haar betoog, riep zij: "Weg met de Regering BEEL!"

Na haar, voerden nog verschillende arbeiders het woord, die de thans begonnen staking verheerlijkten. De communist KAMPE HEEREN, lid van de gem.raad en voorzitter van de afd. Nieuwe Schans der CPN, verkondigde zijn grote blijdschap, dat door de afd. Nieuwe Schans, als eerste in het land, de algemene staking had geproclameerd, welke spontaan was opgevolgd. Ten slotte wekte hij de fabrieksarbeiders op, om op 22 Juli 1947, weer aan het werk te gaan. Verder werd, op zijn voorstel, nog besloten om te Bellingwolde, waar niet werd gestaakt, de arbeiders te bewegen, ook in staking te gaan. Om dit te bereiken, zou op de wegen worden gepost. Aan het einde der vergadering werd besloten een protestnota, namens de vergadering, te zenden aan de Minister-President BEEL, de besturen van het NVV, P.v.d.A. en de Pers, tegen het gewapend optreden in Indonesië.

Vervolgens werd te Beerta, in het café van H. Hillenga, een vergadering van stakende landarbeiders gehouden op Woensdag 23 Juli 1947. Omstreeks 17.00 uur werd deze bijeenkomst geopend door JACOB KONING, geboren 24 November 1884 te BEERTA, wonende te BEERTA, Veenweg, B. 284, lid van de gem.raad der CPN. Deze spreker merkte op dat er geen activiteit bestond bij de stakers te Beerta. Er moesten mensen komen die bereid waren, in plaatsen, buiten Beerta, de werkwilligen aan te sporen tot staken. Dit moest geen betoging worden om geweld uit te lokken, maar een gewoon aansporen. Vooral in plaatsen als Oostwold, Scheemda en Onstwedde, moesten worden bewerkt. Hiervoor gaven zich direct 14 personen op. Ook in verband met het feit, dat sommige landbouwerd, geïnterneerden aan het werk hebben, meende spr. te moeten optreden. Dit kon door de melkers aan te sporen eveneens te staken. Ook dat zou vanaf heden ingaan.

Op de vergadering werd medegedeeld dat op het Hoogeland niet werd gestaakt. Er werd gevraagd, wie zich beschikbaar stelden, de arbeiders aldaar te bewerken. Rekening moest worden gehouden met het feit dat men beslist een week van huis moest, maar er zou voor logies worden gezorgd. Twee personen gaven zich hiervoor op, n.l. de gebr. HERES, wonende te Beerta.

Omtrent de geldelijke steunverlening, werd medegedeeld, dat deze a.s. Zaterdag niet kon plaats vinden, daar, om administratieve omstandigheden, de zaak nog niet voor elkaar was. Ook moesten de stakers zich geen illusien maken, betreffende de uitkering van deze steunverlening. Zij werd door het bestuur van de EVC opzettelijk niet te hoog gemaakt, in verband met de stakingsduur.

Voorts werd medegedeeld dat de lijsten spoedig klaar waren, om bij de bewoners van Beerta te collecteren, voor steun voor de stakers. Dit werd op grote plaatsen al met vrucht aangepakt en kon reeds voor één week steunverlening worden gegarandeerd.

Tenslotte werd door zekere GROEN, uit Nieuwe Schans opgemerkt dat door verschillende Burgemeesters besloten was, geen stakers uit andere plaatsen in hun gemeente toe te laten. Hierop afgaande, spoorde hij de mensen aan om niet in grote groepen de omliggende plaatsen te bezoeken, teneinde geen verzet uit te lokken. Wel mochten de besturen van verschillende organisaties contact met elkaar houden, doch demonstraties waren ten enenmale verboden. KONING merkte op dat dit ook niet de bedoeling was en dat met dit advies rekening zou worden gehouden. Er werd verder nog medegedeeld dat de stakers zich iedere dag te 10.00 uur moes

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

No.B.19720.
Dict.:V. Typ.:TZ.
Onderwerp: Vergadering E.V.C.

's-Gravenhage, 4 Augustus 1947.
Javastraat 68.
Tel.182730.

UITGEBOKT

G E H E I M.

Verslag van een door de E.V.C. te Vroomshoop, op 21 Juli 1947, gehouden vergadering.

Aanwezig waren ongeveer 50 personen.

Tegelijkertijd vergaderden eveneens de plaatselijke afdelingen der drie samenwerkende vakbonden, (N.V.V., C.N.V., R.K.V.). De aanleiding hiertoe was de vaststelling van de lonen voor het aardappelrooien in het lopende seizoen. Hierover was tussen de werkgevers der drie bedoelde bonden overeenstemming bereikt. Het rooiloon werd bepaald op f.210.-- per h.a. De werkgevers wensten over deze aangelegenheid echter niet met de E.V.C. te onderhandelen, welke een rooiloon eiste van f.250.-- per h.a.

Op de door de E.V.C. uitgeschreven vergadering, werd het woord gevoerd door de voorzitter der plaatselijke afdeling genaamd:

Harm Jan ZANDMAN, geboren te Ambt-Hardenberg, 19 December 1889, won. te Vroomshoop (Den Ham), die er zijn misnoegen over uitsprak, dat men met de E.V.C., die tocheen belangrijk deel van de werknemers vertegenwoordigde, niet wenste te spreken. Hij stelde voor, vast te houden aan de eis tot het betalen van een rooiloon van f.250.-- per h.a. en besloot met te zeggen, dat de arbeiders, door hierover te stemmen, zelf in deze de beslissing moesten nemen.

Hierna werd het woord gevoerd door:

Hendrik PLANTING, geb. te Emmen, 27 Augustus 1916, won. te Almelo. Deze zeide, dat er heel wat grieven zijn waardoor hij grote behoefte had zijn gemoed eens te luchten. Hij meende echter zulks op deze vergadering niet te kunnen doen. "Wij leven, zo zeide hij, thans niet meer onder de ware democratie, want dan zou ook de E.V.C. als organisatie erkend moeten worden". Hij stelde voor alsnog contact op te nemen met de andere bonden, die ook in vergadering bijeen waren. Zulks werd door de vergadering goedgekeurd. Een paar leden werd opgedragen te trachten dit contact tot stand te brengen, hetgeen zoals naderhand bleek niet gelukt is. De drie samenwerkende bonden hadden te kennen gegeven niets met de E.V.C. te maken te willen hebben.

Toen dit antwoord op de vergadering van de E.V.C. werd bekend gemaakt, werd het besluit genomen tot staking en handhaving van de gestelde looneis.

Het aantal stakers bedraagt ongeveer 40 personen. Het merendeel hiervan bestaat uit lieden, die meestal zonder te werken aan de kost trachten te komen. Zij houden zich evenwel volkomen rustig en niemand ondervindt van hen enige last.

C.V.D.

Verzonden aan:

Z.E. de Minister van Binnenlandse Zaken,
Z.E. de Minister van Justitie,
De Heer Hoofd der Afd. III B van de Generale Staf,
De Heer Hoofd Sectie III, M.I.D., Marinestaf,
De Heer Commissaris der Kon. in de Prov. Overijssel,
De Heer Hoofdcommissaris van Politie te Amsterdam,
De Heer Hoofdcommissaris van Politie te Rotterdam,
De Heer Hoofdcommissaris van Politie te Den Haag,
De Heer Hoofdcommissaris van Politie te Utrecht,
De Heer Hoofdcommissaris van Politie te Groningen.

Coll.:dR.

log

ZWOLLE, 26 ~~Juli~~ 1947.

28 JULI 1947
ACD/1072

La.I.D.,No: 143/1947. GEHEIM/PERSONEEL.

Aan de Heer Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie,
Bovenbeekstraat 21, te Arnhem.

In afschrift aan het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68, te 's - G r a v e n h a g e.

Onderwerp : Vergadering E.V.C. te VROOMSHOOP, gem. DEN HAM,
en staking door een klein aantal leden (landarbeiders).

Verlag van een dln. d. E.V.C. te Vroomshoop op 21 Juli 1947

gibbe
Ingekomen rapporten op 21 Juli 1947, aangevange omstreeks
20.00 uur, te VROOMSHOOP, gemeente DEN HAM, een vergadering
is gehouden door de plaatselijke afdeling van de eenheids-
Vak-Centrale. *ca. 50 personen* waren aanwezig. Tegelijker-
tijd vergaderden eveneens de plaatselijke afdelingen der drie
samenwerkende vakbonden. De aanleiding hiertoe was de vast-
stelling van de lonen voor het aardappelrooien in het lopen-
de seizoen. Hierover was tussen de werkgevers de drie bedoel-
de bonden overeenstemming bereikt. Het rooiloon werd bepaald
op f 210.- per *h.a.* Men wenste, hierover *echter* niet met de
E.V.C. te onderhandelen, die een rooiloon eiste van f 250.-
per *h.a.*

BUREAU
29-7-47
Nummer:
Datum:

L/M.V.V., C.N.V.,
R.K.V.)

Op de door laatstgenoemde organisatie uitgeschre-
ven vergadering, ~~bevo~~ werd het woord gevoerd door
de voorzitter der plaatselijke afdeling genaamd :

H a r m J a n Z a n d m a n

geboeren te AMBT-HARDENBERG 19 December 1889, wonende te
VROOMSHOOP, ~~2.681a~~, gemeente (DEN HAM,) die er zijn misnoegen
over uitsprak, dat men met de E.V.C., die toch een belang-
rijk deel van de werknemers vertegenwoordigde, niet wenste te
spreken. Hij stelde voor vast te houden aan de eis tot het
betalen van een rooiloon van f 250.- per *h.a.* en besloot met
te zeggen, dat de arbeiders door hierover te stemmen, zelf
in deze de beslissing *aan* te nemen.

Hierna werd het woord gevoerd door :

H e n d r i k P l a n t i n g

geboeren te ~~EMMEN~~ 27 Augustus 1916, wonende te ALMELO, Berne-
broeksestraat 208, ~~bestuurslid~~ van de afdeling *van de E.V.C. aldaar.*
Deze zeide *had* wat grieven *te hebben* en grote be-
hoefte zijn gemoed eens te luchten. Hij meende echter zulks op
deze vergadering niet te kunnen doen. "Wij leven, zo zeide hij,
thans niet meer onder de ware democratie, want dan zou ook
de E.V.C. als organisatie erkend moeten worden." Hij stelde
voor alsnog contact op te nemen met de andere bonden, die ook
in vergadering bijeen waren. Zulks werd door de vergadering
goedgekeurd. Een paar leden werd opgedragen te trachten dit
contact tot stand te brengen, netgeen zoals naderhand bleek
niet gelukt is. De drie samenwerkende bonden hadden te ken-
nen gegeven niets met de E.V.C. te maken te willen hebben.

Toen dit antwoord op de vergadering van de E.V.C.
werd bekend gemaakt, werd het besluit genomen tot staking en
handhaving van de gestelde looneis.

Het aantal stakers bedraagt ongeveer 40 personen.
Het merendeel hiervan bestaat uit lieden, die meestal zonder
te werken aan de kost trachten te komen. Zij houden zich vol-
komen rustig en niemand ondervindt van hen enige last.

Weekoverzicht.

Par., H datum

De Districtscommandant der Rijkspoli-
tie

W.M. WALPOOT.

W.M. Walpoort

1 AUG 1947

GEWEST GRONINGEN der RIJKSPOLITIE *overzicht.*
DISTRICTS-COMMANDANT. WINSCHOTEN
No. 178-2 (Zeer Geheim) *Par. H datum* 8 AUG 1947
A a n: het HOOFD van de CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST
Javastraat 68, te 's GRAVENHAGE

UD 169

Volgno.
29 JULI 1947
ACD/1975

" De Heer PROCUREUR - GENERAAL, Fungerend
Directeur van Politie te L E E U W A R D I E N A U

UITGEBOKT

Onderw: Vergaderingen landarbeiders

29-7-47

Ik moge U berichten dat in het mij o.h. District der Rijks-
politie, op Maandag 21 Juli 1947, vergaderingen werden gehouden
door stakende landarbeiders.

Op gemelde datum, werd te Bellingwolde, uitgaande van de
afd. Bellingwolde der EVC, een vergadering gehouden in het café
Damhof aldaar. Aanwezig waren ongeveer 260 personen.

Nadat de voorzitter der afd. de vergadering had ge-opend,
gaf hij het woord aan GROEN uit Oudewijl, gem. Beerta, die mededeelde,
dat een staking werd uitgeroepen, om te bereiken dat het uur-
loon van de landarbeiders zou worden gebracht van 68- op 70 cent
per uur. Spr. schetste daarbij de toestand, zoals die voorheen was
en betoogde dat zulks een toestand "middeleeuws was". De arbeiders
verlangden niet naar die toestand terug.

Verder deelde spr. mede dat enkele boeren uit de omgeving
zich in verbinding hadden gesteld met zekeren HEIJKAMP te BEERTA,
aan wie zij hadden medegedeeld, bereid te zijn 70 cent uurloon te
betalen. Dientengevolge was het nodig zich tot de Rijksbemiddel-
laars te wenden.

Als tweede spr. trad op EVERT ANTONS, fabrieksarbeider,
wonende te NIEUWE SCHANS, die zei, dat de arbeider het kind van
de rekening was. Wel had de Regering in Londen, gedurende de oor-
log, doch van deze beloften was niets terecht gekomen. Daarom
was het nu nodig de strijd aan te binden.

reel belooft

De derde spr., iemand uit Nieuwe Schans, wiens naam nog
onbekend is, betoogde dat het hier om de boterham ging. Het was
nu de tijd, er zou nu iets te bereiken zijn. De toestand, waarin de
arbeiders momenteel verkeren, hebben wij te danken aan Amerika,
Engeland en Rusland. Nadat spr. over de gevoerde politiek, een
tijdlang had gesproken, deelde hij mee dat de stoccartonfabriek
„De Dollart" te Nieuwe Schans, per jaar, een winst maakt van on-
geveer 3 miljoen. De gedelegeerde van ongeveer 120 kleiboeren,
R. Addens van Bellingwolde, verklaarde dat te Bellingwolde niets
aan de hand was. Het grote aantal arbeiders, hier tegenwoordig,
bewijst dat hij „liegt!". De moeilijkheden zijn er om te overwinnen,
daarom „op voor lotsverbetering van de landarbeiders in Neder-
land!" (Applaus)

De arbeider Vieregge van Bellingwolde, vroeg daarop, op
welke wijze de leden van het NVVdit te weten moeten komen, want
hij constateerde, dat vrijwel niemand van hen hier aanwezig is.

Hemmes, lid EVC te Veelerveen, deelde daarop mede, dat de
Moderne Bond aldaar volledig achter de stakers stond. (Applaus)

Op een vraag van G. Frans of de werkverschaffing ook moet
staken, antwoordde de voorz. Abbas, dat zulks niet de bedoeling
is, tenzij de arbeiders beschouwd zouden worden als onderkruipers.

GROEN, weer aan het woord komende, verklaarde:

„Wij moeten niet vijandig zijn; wij zijn geen vijanden van ande-
re bonden, als denken wij wel niet gelijk als hun, Er kan ons niets
overkomen, alles wat op onze weg komt, zullen wij oprijmen.

De voorz. Abbas, deelde mede, dat de aanwezige arbeiders moeten besluiten:

Er wordt daarna overgegaan tot schriftelijke stemming. Uitgebracht 155 stemmen, 141 vóór, 9 tegen, 5 stemmen blanco. Aldus werd ook te Bellingwolde, met ingang van Dinsdag 22 Juli 1947, de staking uitgeroepen.

De voorz. deelde verder nog mee, dat hij hoopte dat het NVV voor onze bruine makkers in Indië, eveneens een staking zal proclameren. Hij adviseerde de aanwezigen verder rustig uiteen te gaan en dat werkwilligen, met behoorlijke woorden, moeten worden overgehaald, eveneens het werk neer te leggen. Men was voornemens te gaan posten, waarbij de arbeiders uit Nieuwe Schans medewerking zullen verlenen.

Ook te BLIJHAM, werd op Maandag 21 Juli 1947, in het café F. Vrieze, een vergadering gehouden, uitgeschreven door de afd. Blijham der EVC. Aanwezig waren ongeveer 125 personen.

Nadat deze vergadering, te omstreeks 19.30 uur, door de voorz. der afd. G. Walters, aldaar, was ge-opend, werd het doel van deze vergadering door hem, op kalme, beschaafde wijze uiteen gezet. Spr. betoogde dat de vergadering was uitgeschreven om gezamenlijk, onverschillig van welke politieke partij, te protesteren tegen de bekende loonsverlaging van 6 cent per uur. Naar spr's oordeel, was het nu de tijd hiertegen in te gaan, zodat die loonsverlaging geen doorgang zou kunnen vinden. Hij spoorde daarna de aanwezigen aan om, onverschillig in welke bond ook georganiseerd, gezamenlijk, met ingang van Dinsdag 22 Juli 1947, het werk neer te leggen, en wel, vanaf Dinsdag 22 Juli 1947.

Nadat de voorz. der afd. Blijham van het NVV had bekend gemaakt, dat deze afd. in een vergadering had besloten, niet aan de staking deel te nemen, werd tot stemmen overgegaan.

De uitslag van deze stemming luidt: 70 stemmen vóór-, 25 stemmen tegen- en 8 blance stemming. Er werd daarna een commissie gevormd, bestaande uit 7 personen werd besloten verschillende posten uit te zetten in het dorp en omgeving. Vervolgens werd er op aangedrongen, orde en rust zoveel mogelijk te bewaren. Hierna, omstreeks 22.45 uur, sluiting der vergadering.

Ik moge hieraan nog toevoegen, dat op zeer veel plaatsen onder de arbeiders reeds een stemming van stakingsmoeheid is vast te stellen. Op meerdere plaatsen, zijn verschillende arbeiders reeds aan de arbeid gegaan en hun aantal wordt steeds groter.

Het wil mij voorkomen, dat op a.s. Maandag 28 Juli 1947, het werk, over het algemeen, wordt hervat. Het ligt in mijn voornemen u hiërover, t.z.t. nader in te lichten.

De Majoor,
Districts-Commandant der
Rijkspolitie:
W. de Gast.

GEWEST HRONINGEN der RIJKSPOLITIE
DISTRICTS - COMMANDANT. WINSCHOTEN

No. 178-2 (Zeer Geheim)

A an: het Hoofd van de **Centrale Veiligheidsdienst**
Javastraat, 138 te 's GRAVENHAGE
de Heer **PROCUREUR-GENERAAL** (Fungerend
Directeur van politie te **LEEUWARDEN**,

Onderw: Vergadering landarbeiders

Volgno.

29 JULI 1947

ACD/19756

BUREAU B

Nummer

Datum

29-7-47

In aansluiting op reeds eerder door mij, aan U gerichte mededelingen, betreffende nevensaangehaald onderwerp, moge ik U alsnog berichten, dat op Vrijdag, 18 Juli 1947, in het café Doornbos te Woldendorp, gemeente Termunten, een vergadering werd gehouden van landarbeiders, uit deze omgeving. Toen de voorzitter, D. Mansen, te Woldendorp, te omstreeks 19.30 uur, deze vergadering opende, bleek dat ongeveer 70 personen aanwezig waren. Mansen zette het doel van de bijeenkomst uiteen, waarbij hij ongeveer het navolgende sprak:

Tot 1 Mei 1947 waren de lonen in het landbouwbedrijf 70 cent per uur, welke lonen thans 64 cent per uur bedragen. Dat betekent: voor elk gezin een vermindering van 3 gulden per week; een niet meer rond kunnen komen van het anders toch kleine inkomen; dat voor de a.s. winter geen turf kan worden gekocht en dat niets kan worden weggelegd voor textiel. Wat is hiervan het gevolg?, aldus spr. Wij zijn nu noodgedwongen te protesteren, kan dat niet goedschiks dan maar door middel van staking. Wat de uitkering betreft, zo verwee spr. de georganiseerden naar hun vakbond, terwijl de ongeorganiseerden bij de EVC terecht konden.

De Chr. Landarbeidersbond, liet, bij monde van R. Huizinga propagandist van de NCLB te Woldendorp, een ernstige waarschuwing horen en betoogde, dat het wapen van de staking altijd tegen zichzelf gekeerd is, vooral, nu de voedselpositie précair is. Spr. zei, dat hij de moeilijkheden niet onderschat, doch deze moesten langs organisatorische weg worden opgelost en niet worden afgedwongen door middel van een staking.

Nadat nog enkele aanwezigen tegen elkaar gingen debatteren, waarbij o.a. gezegd werd dat, wanneer het tot een staking kwam, dit geen politieke, doch een broodstaking was, werd door de voorz. voorgesteld tot stemmen over te gaan. Huizinga verliet hierop de vergadering. Ingeleverd werden vervolgens 70 stembriefjes. 62 stemden vóór, 2 blanco en 6 stemmen tegen, zodat besloten werd met ingang van Dinsdag 22 Juli 1947 in staking te gaan.

H. Dammer te Woldendorp, die inmiddels ter vergadering kwam, deelde mede dat de landarbeiders van Termunten, Borgsweer, Oterdum, Heveskes, Beerta en Finsterwolde eveneens hadden besloten, met ingang van 21 Juli 1947, het werk neer te leggen.

Daarna werd een z.g.n. stakingscomité aangesteld, bestaande uit Boneschanser, wonende te Finsterwolde, Kuiper en Dammer, beiden wonende te Woldendorp. Dit comité zal het nodige contact houden met de stakers in andere dorpen in de omgeving. Daarna sluiting.

Ik moge hierbij opmerken dat het tekort aan landarbeiders, in het mij o.h. District, zeer groot is. Velen zijn naar de Noord-Oost-Polder vertrokken, waar meer verdiend wordt en het is niet denkbeeldig dat meerdere zullen volgen.

De Majoor,
Districts-Commandant der Rijkspolitie
W. de Gast.

W. de Gast

GEMEENTE-POLITIE-WINSCHOTEN.

No. Kabinet/Geheim.

ONDERWERP: Staking.

BUREAU

30-7-'47

Volgno.

29 JULI 1947

ACD/19774

W e k o v e r z i c h t e A P P O R T.

Par..H datum . 8 AUG 1947

Ondergetekende, HARM SWIERENGA, agent van Politie te Winschoten, tevens onbezoldigd Rijksveldwachter, heeft de eer U, in verband met de landarbeidersstaking, vermeld in mijn rapport, d.d. 21 en 22-7-'47, No. Kabinet/Geheim, de volgende aanvulling te rapporteren:

NIEUWE-PEKELA (Alteveer): De landarbeiders kwamen Maandagavond, 21-7-'47 in vergadering bijeen waarbij met 121 stemmen voor, 3 tegen en 3 blanco werd besloten, op Dinsdagmorgen, 22-7-'47, in staking te gaan. Besloten werd, dat de arbeiders, die bij hun landbouwer moeten voeren en melken, dit ook tijdens de staking te doen, opdat de melkvoorziening niet in gevaar komt. Als basisuurloon wordt f 0.80 gevraagd.

ZUIDBROEK: Op een Maandagavond, 21-7-'47 gehouden vergadering, waar de E.V.C.-leider Klok uit Nieuwe-Pekela het woord voerde, hebben de daar aanwezige landarbeiders besloten Dinsdag, 22-7-'47, het werk neer te leggen. De staking is niet algemeen.

NIEUWOLDA: In deze plaats wordt voor het grootste gedeelte gewerkt. Door de E.V.C. wordt echter gestaakt.

NIEUW-SCHEEMDA ('t-Waar): Ook hier wordt onder invloed van de E.V.C. door de landarbeiders gestaakt.

VEELERVEEN (Vriescheloo): Ook hier is de staking vrij algemeen.

SCHEEMDA (Meeden, Heiligerlee, Westerlee):

Naar mij uit betrouwbare bron is gebleken, wordt door de erkende organisaties (niet E.V.C.), het werk gedeeltelijk hervat. Door de E.V.C.-ers wordt echter doorgestaakt.

Voor zover mij is gebleken, is de stemming in genoemde plaatsen rustig^m.

Aldus naar waarheid opgemaakt dit rapport te Winschoten, op 23 Juli 1947.

De agent van Politie,

H. Swierenga

AAN:
de Heer Inspecteur van Politie
te
WINSCHOTEN.

Z.O.Z.

145 4000
Ter kennisneming doorgezonden aan: de Heer Hoofd van de
Centrale Veiligheidsdienst te 's-Gravenhage.

Winschoten, 24 Juli 1947.

De Inspecteur van Politie,

A handwritten signature in dark ink, consisting of several horizontal strokes and a small loop at the end, positioned above the typed name.

S:P.M.GOOL.

RIJKSPOLITIE
DISTRICT ASSEN
COMMANDANT

Assen, 28 Juli 1947. gno.

No. 127. I.D. GEHEIM

30 JULI 1947

30-7-47

ACD/19800

Aan de Heer Hoofd
v.d. Centrale Veiligheidsdienst
te 's - G r a v e n h a g e.

197083011.1

Onderwerp: staking landarbeiders te Gasselte.

Betreft: mijn schrijven No. 122 I.D. dd. 22-7-'47.

*Co. 19562
op 29-7-47 return a.c.d. 19562.*

Van de op 21 Juli j.l. in de gemeente Gasselte in staking gegane landarbeiders heeft op 25 Juli j.l. een achttiental bij het N.V.V. aangesloten arbeiders het werk hervat. De staking omvat thans nog 52 man.

De werkwilligen worden door de stakers aangespoord het werk neer te leggen. Ongeregeldheden deden zich verder niet voor.

De Majoor,
Districtscommandant,
Jhr. W.A. Gevers Deynoot.

*B V
30-7-47*

[Handwritten signature]

*Co 19562 is mind. 23/2
65 B*

Q.D. 669

6
109.0 (X)

GEWEST GRONINGEN der RIJKSPOLITIE
DISTRICTS - COMMANDANT. WINSCHOTEN

No. 178-2 (Zeer Geheim)

Winschoten, 29 Juli 1947

Volgno.

31 JULI 1947

ACD/19853

A a n: het HOOFD van de CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST
Javastraat 68, te 's GRAVENHAGE

De Heer PROCUREUR-GENERAAL, Fungerend
Directeur van Politie te L E E U W A R D E N

DUREAU C

Onderw: Vergaderingen van landarbeiders

Nummer:

Datum:

1-8-47

In verband met de, in Oostelijk Groningen heerschende landarbeidersstaking, zijn in het mij o.h. District der Rijkspolitie, verschillende vergaderingen gehouden van landarbeiders. Zo werd, op 22 Juli 1947, te Musselkanaal, in Café Wever een openbare vergadering gehouden van de gezamenlijke landarbeiders van Stads- en Musselkanaal.

Toen door Berend Appeldorn, geboren te Onstwedde, 6 Juni 1908, transportarbeider, lid van de EVC en de CPN, wonende Schoolkade, no. 13a te Musselkanaal, te omstreeks 19.30 uur, de vergadering werd ge-opend, bleek dat ongeveer 125 personen, w.o. vier vrouwen, aanwezig waren.

Nadat Appeldorn het doel van deze vergadering had uiteen gezet, deelde hij mede, dat hij van landarbeiderszaken, geen verstand had. Hij gaf te kennen dat het hem zeer verheigde dat onder de aanwezigen een RK landarbeider was, zodat hij ervan overtuigd was, dat samenwerking mogelijk en geboden was. Hierna gaf hij het woord aan Koops - bedoeld wordt waarschijnlijk: Roelof Koops, geboren te Ildervank, 10 Februari 1914, vertegenwoordiger, wonende te Stadskanaal, H. 291 - die begon erop te wijzen dat het bestaan van de landarbeider was aangetast en dat allen zich daartegen dienden te verzetten. Hij had zich tot verschillende besturen van landarbeidersorganisaties in Friesland gewend, teneinde aldaar besprekingen te houden. Hij was echter onverrichter zake terug gekeerd, omdat men daar van niets wilde weten. Koops, die de indruk verwekte, alsof hij de R.K. landarbeidersbond vertegenwoordigde - hetwelk later bleek niet juist te zijn, daar hij in deze geheel op eigen initiatief handelde - spoorde de aanwezigen aan tot solidariteit en vertrouwde op alle landarbeidersorganisaties, om mede te werken tot een beter en rechtvaardiger levenspositie van de landarbeider.

Daarna werd het woord gegeven aan Otto Kaspers, een landarbeider, wonende te Gasselternijveensemond. Nadat deze de jaren, van vóór 1940 had gememoreerd, gaf hij vervolgens een overzicht van de crisis en de werkeloosheid. Spr. deelde mede, dat de Ned.Regering, gedurende de oorlogsjaren, het Kanaal was overgestoken en dat de landarbeiders schone beloften werden voorgehouden. Door de Regering werd, aldus spr. openlijk toegegeven, dat, ten opzichte van de landarbeiders, een verkeerd systeem was toegepast en werd daarbij toegezegd, dat de landarbeider met de industrie-arbeider, op gelijke voet zou worden geplaatst. En wat is hiervan het resultaat, aldus spr.? De bevrijding is er nog maar nauwelijks, of het is weer de landarbeider, die een veer moet laten. Over het algemeen echter, willen de landbouwers wel een hoger loon uitbetalen, maar dat wordt hun, door de regering Beel, verhinderd, door het opleggen van hoge boeten. Nadat spr. had aangedrongen op het voeren van een staking, deelde hij mee, dat rekening moest worden gehouden met harde strijd, n.l. tegen de regering, die alleen opkomt voor de belangen van de kapitalist. Hij meende dat juist nu de geschikte tijd van staken was aangebroken, n.l. het roo-

92/4
KNU
We koverzicht.
Par., H datum 5 AUG 47

ien van de groene aardappelen, de pootaardappelen van klasse A. Deze aardappelen zijn bestemd voor de deviezen en brengen daarvoor gewicht in de schaal. Onze strijd zal misschien ten koste gaan van de productie en het zou mij spijten als daarvan iets verloren ging, maar de landarbeider is daarvoor niet verantwoordelijk, doch de regering!

Nadat spr. nogmaals had aangespoord, het werk neer te leggen, waarbij hij wees, dat de arbeiders zich rustig en ordelijk dienden te gedragen, moedigde hij een en ander aan door te zeggen dat de kapitalist in auto's rijdt en dat de Ned. bevolking niet weet hoe aan eten te komen. De Regering Beel, aldus spr., moet aftreden, waarvoor in de plaats moet komen een democratische regering, die opkomt voor de belangen van het gehele Ned. Volk en niet alleen voor de kapitalisten.

Na gehouden stemming, bleek dat 63 stemmen vóór de staking waren; tegenstemmers waren niet aanwezig. Personen, behorende tot een andere vakorganisatie en deelnemend aan deze staking, zal geen uitkering ontvangen van zijn vakbond. De zulken kunnen zich om steun wenden tot de EVC.

Te ongeveer 21.30 uur, ging de vergadering rustig uiteen.

Ook te Vriescheloo werd, in café Spackman, een vergadering van landarbeiders gehouden, echter allen leden van het NVV. Ook deze vergadering stond wel in het teken van de staking. Aanwezig waren 52 leden van het NVV. Besloten werd, uit solidariteitsoverwegingen, toch aan de staking deel te nemen. De moeilijkheid deed zich echter voor, dat men van de EVC geen steun wilde ontvangen.

Zij, die echter zullen deelnemen aan de staking, worden in de gelegenheid gesteld, lijsten te tekenen. Deze lijsten zullen ~~xxx~~ het Hoofdbestuur van het NVV worden aangeboden, teneinde te bereiken, dat ook aan de stakende NVV-leden, alsnog een steunuitkering zal worden uitbetaald.

Op 23 Juli 1947, werd te Muntendam een protesvergadering gehouden van landarbeiders, in wafé CENTRUM aldaar. Hoewel niet als zodanig bekend gemaakt, is het initiatief van deze vergadering uitgegaan van de EVC. De werkzaamheden, die aan deze vergadering vooraf gingen, werden uitgevoerd door MEINDERT BORG, geboren op 17 April 1901, musicus, wonende te MUNTENDAM, Middenweg, E.25, lid van het bestuur der afd. Muntendam der CPN. Opmerkelijk was echter, dat op deze vergadering, die door 42 personen, w.o. 8 vrouwen, werd bezocht, niemand aanwezig was, die het beroep van landarbeider uitoefende. Als spr. trad alhier op, iemand uit Beerta, die verklaarde landarbeider te zijn en lid van het Hoofdbestuur van de Agrarische Bedrijfsgroep der EVC, die het doel van deze vergadering, n.l. verhoging van het uurloon van de landarbeider van 64- op 70 cent per uur, uiteenzette. Teneinde dit te bereiken, was hierover meermalen gesproken met de Rijksbemiddelaar, doch, aangezien dit geen succes had opgeleverd, was men o.a. in Finsterwolde, Drieborg en Beerta, reeds in staking gegaan en eiste men een uurloon van 80 cent. In deze plaatsen, aldus spr. namen ongeveer 1000 landarbeiders deel. Spr. drong ook in deze vergadering op staking aan en verklaarde dat de EVC achter deze staking stond en alle stakers, ook diegene die anders waren georganiseerd, financiële steun toezegde.

Toen men tot stemming over al- of niet staking wilde overgaan, bleek dat op de vergadering geen enkele landarbeider aanwezig was. Daarna werd door de spr. aangedrongen op het vormen van een Comité van Actie, teneinde te trachten, de niet-stakende landarbeiders over te halen, het werk neer te leggen. Spr. legde er de nadruk op dat men in geen geval provocerend mocht optreden en zich ook niet moest laten provoceren. "Wij leven", zo vervolgde

23/7

NVV

Vereniging
G. E. Kam
Beerta 21.11.47
van de Beerta
Lid van de Beerta
A. van der Beerta

spr. "niet meer in de tijd van 1929, toen ik er, als 19-jarige trots op was in een knokploeg benoemd te zijn", waarop prompt een der aanwezigen riep: "Daar begin ik niet weer aan, daar heb ik twee maanden voor gezeten!"

Toen daarna nogmaals werd aangedrongen om tot het vormen van een Comité van Actie te komen, bleek hiervoor weinig liefhebberij. Verschillende bezoekers verlieten de zaal. Toch werd er een Comité van Actie gevormd, bestaande uit:

KNO Daniël Hoving, los arbeider, geboren 19 Januari 1909 te Muntendam, wonende te Muntendam, Polder D 8;

(N) Elias ackermann, matroos - tevens los arbeider - geboren 29 Januari 1881 te Muntendam, wonende aldaar, Polder D 19;

KNO Bouko Zuidema, los arbeider, geboren 20 December 1918 te Meeden, wonende te Muntendam, Polder D 32a.

Men zal verder trachten, met steun van arbeiders uit Zuidbroek en Meeden, de landarbeiders in de gemeente Muntendam tot staking over te halen. Sluiting omstreeks 21.30 uur. Geen enthousiasme.

Appingedam
stakings

Verder werd, op 24 Juli 1947, in hotel Van Dijken te Appingedam, een vergadering gehouden van stakende landarbeiders uit Appingedam. Toen de vergadering, te omstreeks 20.00 uur, door de voorzitte van het stakingscomité voor de gemeente Appingedam, zijnde Gerrit Hilbrand Bos, geboren 1 Juni 1905 te Slochteren, assurantiebezorger wonende te Appingedam, Schoolstraat, no. 10, werd ge-oepnd, bleek dat 60- tot 70 personen op deze vergadering aanwezig waren. Bos begon met mede te delen, dat uit gesprekken langs de straat was opgevallen, dat niet iedere landarbeider het nut van staking werd ingezien en dat deze vergadering mede was belegd om stakende arbeiders in de gelegenheid te stellen met vragen naar voren te komen. Hij verleende daarna het woord aan Dirk Merema, geboren 13 Augustus 190 te Appingedam, los werkmán, wonende te Appingedam, Molenstraat, no. 9, die begon met te verklaren dat de aangevangen staking niet een gevolg was van de gebeurtenissen in Indië. Neen, deze vergadering stond in het teken van een loonsverlaging van 6 cent per uur. Het hierop betrekking hebbende arbeidscontract, was vastgesteld door de Rijksbemiddelaars, zonder voorafgaand overleg met de vakorganisaties Tegen deze onbillijke houding is deze staking gericht. Het is geen staking tegen de werkgevers, want de boeren staan volledig achter ons streven. De boeren mogen echter niet meer uitbetalen en wanneer zij dit wel doen, worden zij vervolgd en wordt hun hoge boeten opgelegd. Daarbij is het voorgekomen, dat een der boeren zich verdedigde, door aan te voeren dat hij de vruchten niet in de grond kon laten zitten en daarom hogere lonen had betaald. Hem werd door de rechter medegedeeld dat, al zouden ook alle vruchten in- en op het land verrotten, zij (de rechters) het uit betalen van hoge lonen de kop in zouden drukken en op die manier paal en perk stellen aan de onmatige eisen der landarbeiders. Dit is een belediging voor de landarbeidersstand, temeer, daar deze zich, tijdens de bezetting, ten volle hebben ingezet om de bevolking - en misschien ook een rechter - clan destien van eten te voorzien. En al weten de landarbeiders dat alle krachten dienen te worden ingezet, om ons land te behoeden voor een algehele financiële deblacle, zij wensen voor hun prestaties ook een redelijke beloning en wensen niet dat een goedgeleide economie, ten koste gaat van hun en hunne gezinnen!

Voorts werd nog een vraag gesteld of het bekend was, dat DUW arbeiders uit Groningen, welke arbeiders voor 80% waren georganiseerd in de EVC, gezonden werden naar Jukwerd en Krewerd voor het groen rooien van aardappelen en of het bekend was dat, toen een groep van deze arbeiders wilden staken, waren teruggezonden naar Groningen en door het Hoofdbestuur van de EVC waren teruggezonden, althans dat hun was aangeraden weer aan het werk te gaan.

De voorzitter van het stakingscomité antwoordde hierop dat het staking van deze DUW arbeiders een moeilijke zaak was, want, indien dezen gingen staken, werden zij voor geruimen tijd uitgesloten voor werk bij de DUW. Voor een landarbeider bestond die moeilijkheid niet Voorts werd op het "Hogeland" niet gestaakt - alleen in het "Oldambt

zodat men het van de zijde van het Hoofdbestuur der EVC geen bezwaar vond dat de DUW-arbeiders daar ook werkten.

Nadat nog enige vragen van ondergeschikt belang waren gesteld en beantwoord, sloot de voorzitter, te ongeveer 22.30 uur, deze vergadering.

Neen vergadering

Eveneens had op 24 Juli 1947, te Bellingwolde, in café Damhof/plaats. Aanwezig ongeveer 160 personen. De Voorzitter opende de vergadering en gaf daarna het woord aan H. van der MOLEN, voorzitter der Landelijke Afrarische Bedrijfsgroep der EVC. Spr. begon, met mede te delen, dat hij de lopende geruchten, al zou geen uitkering plaats hebben aan de stakende landarbeiders, tegen te spreken. Spr. vervolgde: H.M. de Koningin, heeft in de bezettingsjaren, eens de mooie woorden gesproken: "Bestaanszekerheid van de wieg tot het graf!" En, zoals 10 weken na de bevrijding, de Rotterdamse havenarbeiders hun strijd hadden, zo hebben wij die nu. Het is een strijd tegen het kapitaal, tegen de kapitalistische landen. Men zegt van die zijde: "De draden lopen naar Moskou!" Neen arbeiders, de draden lopen niet naar Moskou, maar naar de portemonnaie van de huisvrouw. En hoe misleidend men spreekt, als men zegt dat deze staking een communistische opzet is, want in Engeland staakt men toch ook en daar zijn toch lang niet zoveel communisten! Na hierop nog even te hebben gesproken, vervolgde spr. Wij zullen Maandag uit betalen. Vraagt U, hoe groot dit bedrag zal zijn, dan moet ik antwoorden, dat ik dat niet weet. Wij hebben echter de sympathie van de grote steden en van het Nederl. Volk. Momenteel staken 5000 landarbeiders. Reken U zelf maar eens uit hoe groot het uit te betalen bedrag zal moeten zijn, als er uit betaald wordt. Gisteren waren 32 dorpen in staking; vandaag reeds 49. Na erop gewezen te hebben dat men deze staking niet los kon zien van Indonesië, omdat zij daar de strijd voerden met de wapens, besloot spreker dat deze staking alleen werd gevoerd om het uurloon van de landarbeider te brengen van 64- op 70 cent per uur. Daar strijden wij voor. Wij zouden niets liever willen dan morgen weer aan het werk te gaan, doch de strijd is nog niet gewonnen. Burgem. Vasbinder was mede een van de voornaamste illegale strijders. Hij heeft nu echter een papier aan de bomen laten plakken, dat de arbeiders van een andere gemeente niet in Bellingwolde mogen komen. De arbeiders komen niet om te slaan, maar te steunen in de strijd. Het moet echter zijn: ordelijk, gedisciplineerd en correct. De politie mag geen last ondervinden!

Hierna sloot de voorz. de vergadering.

*Geen pers. bekend
won. Beerta
Veerweg
PA 1303*

Op 25 Juli 1947 werd te Wildervank eveneens een vergadering gehouden van landarbeiders, in het café "De Beurs" Nadat de pl. verv. voorzitter der afd. Wildervank van de EVC de vergadering had geopend, verkreeg Ekamper, Hoofdbestuurslid van de EVC het woord. Nieuwe gezichtspunten werden door deze spr. niet aangevoerd. Zijn rede behelsde in hoofdzaak, hetzelfde, wat andere sprekers op dergelijke vergaderingen ook reeds hadden aangevoerd. Aan het einde van de vergadering, zei de pl. verv. afd. voorzitter ongeveer; dat hij zich voor een staking uitsprak en mee zou strijden, maar dat hij toch wel eenigszins huiverig was voor een staking. De voorgaande staking, die hij had meegemaakt, was zeer teleurstellend geweest. Men moest, bij een eventueel in staking gaan, de consequenties niet onderschatten, enz.

Deze woorden verwekten bij de aanwezigen, voor het merendeel stakende landarbeiders, enige opschudding. Door Ekamper, werd de pl. verv. voorzitter ontheven van de leiding van de vergadering en werd de leiding overgenomen door Ekamper.

Nadat enkele personen uit omliggende plaatsen, het woord hadden gevoerd en daarbij de alndarbeiders tot staking hadden aanzet, werd deze vergadering, te omstreeks 21.30 gesloten.

Deze vergadering werd door ongeveer 80 personen bezocht,

voor het merendeel uit omliggende plaatsen. De aanwezige landarbeiders uit Wildervank, ongeveer een 20-tal, onthielden zich aan het deelnemen aan een stemming en zijn de volgende morgen, gewoon aan het werk gegaan.

Verder moge ik hieraan toevoegen, dat op Dinsdag, 29 Juli 1947, op verschillende plaatsen aan de syakende landarbeiders een steunuitkering heeft plaats gehad. Dit bedrag varieerde van f 17.50 voor gehuwden en f 10.- voor de ongehuwden. Begrijpelijk was dat de stemming, onder deze arbeiders, door dit kleine bedrag, bedenkelijk zakte en er gingen stemmen op, waarbij viel op te maken dat men, met ingang van morgen, Woensdag 30 Juli 1945, weer aan het werk zou gaan. Ongeregelheden hebben zich nergens voorgedaan. Om trent de verdere gang van zaken, zal ik U t.z.t. oriënteren.

De Majoor,
Districts-Commandant der Rijspolitie

GEWEST GRONINGEN der RIJKSPOLITIE
DISTRICTS-COMMANDANT. WILDERVANK.

No. 178-2 (Zeer Geheim)

Winschoten, 31 Juli 1947

A a n: het HOOFD van de CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST
Javastraat 68 te 's GRAVENHAGE

" : de HEER PROCUREUR-GENERAAL, Fungerend
Directeur van Politie te LEEUWARDEN

Onderw: De staking der landarbeiders
i/h District Winschoten der
Rijkspolitie.

Volgno.	2761 9771
4 AUG 1947	ACD 19919
UITGEBREKT	4 AUG 1947

Hoewel de, in het mij o.h. District der Rijkspolitie, heerschen-
de staking, een zeer rustig verloop heeft, zijn toch op verschillen-
de plaatsen vergaderingen van landarbeiders gehouden. Niettegenstaar
de door de, op die vergaderingen uitgenodigde sprekers, de landar-
beiders voortdurend aansporen, de aangevangen staking vol te houden,
in het niet te ontkennen dat onder de landarbeiders een zeer ge-
drukte stemming heerscht. Zeer duidelijk viel op te maken, dat men
veel belangstelling aan de dag legde, omtrent het eventueel uit te
betalen bedrag aan steun, aan de stakers. Intussen heeft een dergel-
ijke uitbetaling op verschillende plaatsen plaats gehad. Volgens
bekomen inlichtingen, is dit bedrag zeer uiteenlopend. Zo werd te
Noordbroek aan de gehuwde stakers een bedrag van f 17.50.- uitge-
keerd en aan de ongehuwde een bedrag van f 10.-, zulks in tegen-
stelling met b.v. Finsterwolde, alwaar aan de gehuwden een bedrag
van f 10.- en aan de ongehuwden f 5.- werd uitgekeerd. Begrijpelijk
was, in dit geval, dat de stemming onder de stakers, erg down werd.

Het kwam intussen voor, dat stakende landarbeiders, des
nachts, naar het veld gingen en aldaar het koren, dat door de werk-
gever zelf, de afgelopen dag was gemaaid, keurig verder afwerkten.
Ook anderewerkzaamheden, met het landbouwbedrijf verband houdende,
werden door de stakende landarbeiders, in stilte, bij hun werkgevers
uitgevoerd. Dit gaf weer aanleiding, dat stakende landarbeiders des
nachts gingen patrouilleren, wat echter nimmer tot ongeregelheden
aanleiding heeft gegeven. Uit dit alles viel duidelijk op te maken
dat, een enkele staker voorbehouden, een echte stakingsgeest ont-
brak. Bovendien, werden op verschillende plaatsen, militairen en
scholieren van het Middelbaar Onderwijs, met de oogstwerkzaamheden
belast. Te Noordbroek b.v. werden 22 militairen en 18 scholieren,
aan het werk gezet, een en ander, in de beste verstandhouding.

Al deze feiten bijelkaar, gaven voor de stakende landarbeiders
nu juist niet bemoedigend en was aanleiding, dat op verschillende
plaatsen, in het mij o.h. District, met de werkzaamheden weer is aan-
gevangen. Zo o.a. te Noordbroek, alwaar, met ingang van Donderdag
31 Juli 1946, de staking is opgeheven. Meerdere plaatsen zullen
ongetwijfeld volgen.

Voor zoveel betreft de gehouden vergaderingen, ik zou te
veel in herhaling treden, hierover breedvoerig uit te wijden. Nieu-
we gezichtspunten hebben zich daarbij niet voorgedaan.

Ik moge U berichten, dat de landarbeidersstaking, in het mij
o.h. District, geheel is opgeheven. Alle landarbeiders zijn, met in-
gang van Donderdag, 31 Juli 1947, aan het werk gegaan. Wel gaan er
stemmen op de staking opnieuw aan te vatten tegen het voorjaar
1948. Wanneer de tijd daar is, dat de vruchten moeten worden gepapt
en gezaaid, zal men opnieuw in staking gaan. Positief is hierom-
trent echter nog niets bekend.

De Majoor,
Districts-Commandant der Rijkspolitie
W. de Gast.

W. de Gast

ONDERWERP: Einde landarbeidersstaking.

De landarbeidersstaking
geëindigd

Nadat gister in de verschillende plaatsen vergaderingen van de stakende landarbeiders waren gehouden is, naar ons wordt medegedeeld, gisteravond door de stakingsleiding besloten de landarbeidersstaking op te heffen.

Uit verschillende plaatsen in de omgeving bericht men ons dat de arbeid aldaar hedenmorgen is hervat, behalve te Beerta, waar het werk morgen hervat zal worden.

Een der redenen zou, naar men ons van arbeiderszijde mededeelt, zijn, dat het onmogelijk is gebleken aan de gezinnen der stakers de nodige financiële uitkeringen te verstrekken.

Voorts lezen we in „De Waarheid“: „Uit welingelichte bron vernamen wij, dat het college van Rijksbemiddelaars de toezegging gedaan heeft, dat ze tot onderhandeling met de stakende arbeiders bereid is. Op deze toezegging hebben de stakingscomité's op de vergadering gister te Winschoten besloten aan de stakers te adviseren het werk voorlopig te hervatten. De bespreking met de Rijksbemiddelaars zou naar men ons mededeelde, Vrijdag gehouden worden.“

De strijd van de
landarbeidersEindelijk begrip voor
hun positie?

Uit welingelichte bron vernamen wij, dat het college van Rijksbemiddelaars de toezegging gedaan heeft, dat ze tot onderhandeling met de stakende arbeiders bereid is. Op deze toezegging hebben de stakingscomité's op de vergadering gistermiddag te Winschoten besloten aan de stakers te adviseren het werk voorlopig te hervatten. De bespreking met de Rijksbemiddelaars zou naar men ons mededeelde Vrijdag gehouden worden.

Hier blijkt weer uit, dat het juist is, wat „De Waarheid“ steeds geschreven heeft: de arbeiders bezitten een groot verantwoordelijkheidsgevoel. Zodra de toezegging van de Rijksbemiddelaars tot onderhandelen werd gedaan, verklaarden de arbeiders zich bereid het werk te hervatten.

149

UITGEBOKT

BUREAU B

Nummer: _____

R A P P O R T.

4 AUG 1947

Volgno.

- 2 AUG 1947

ACD/19952

Ondergetekende, HARM SWIERENGA, agent van Politie te Winschoten, tevens onbezoldigd Rijksveldwachter, heeft de eer U, naar aanleiding van het beëindigen van de landarbeidersstaking, het volgende te rapporteren:

„Nadat gisteren, 30 Juli 1947, in verschillende plaatsen door de stakende landarbeiders vergaderingen waren gehouden, werd besloten de landarbeidersstaking te beëindigen.“

Bij informatie is mij gebleken, dat hedenmorgen, 31 Juli 1947, in allen omliggende plaatsen, alsmede in Winschoten het werk is hervat, behalve in Beerta, waar morgen, 1 Augustus 1947, wordt begonnen.

Als reden voor het beëindigen van deze staking wordt door de landarbeiders opgegeven, dat het onmogelijk is gebleken aan de gezinnen der stakers de nodige financiële steun te verlenen.

Mij, rapporteur, werd van bevoegde zijde medegedeeld, dat aan de gehuwde stakers f. 10.-- tot f. 17.50 was uitgekeerd, terwijl aan de ongehuwden f. 5.-- a f. 7.50 werd uitbetaald.

Verder werd mij door de Heer Waarnemend Directeur van het bijkantoor Winschoten van het Gewestelijk Arbeidsbureau Groningen medegedeeld, dat in vele gevallen de landarbeiders, die het werk willen hervatten, door de landbouwers worden teruggestuurd, onder vermelding, dat een tractor is aangeschaft of, dat militairen het werk hebben overgenomen, waardoor zij niet meer in dienst konden worden genomen.

Deze teruggestuurde arbeiders vervoegen zich nu op het Arbeidsbureau, met verzoek om ondersteuning. Hier voor komen zij echter niet in aanmerking.

Het gevolg is nu, dat deze arbeiders door bemiddeling van het Arbeidsbureau zullen worden tewerkgesteld in de Noord-Oost-Polder.

In verband hiermede zijn door genoemde Waarnemend Directeur van het bijkantoor Winschoten van het Gewestelijk Arbeidsbureau Groningen, bij de bevoegde instanties stappen ondernomen om de militairen, die zijn ingeschakeld bij de oogstwerkzaamheden, zo spoedig mogelijk te laten vertrekken, daar de landarbeiders, die thans door de landbouwers worden geweigerd, ander werk zoeken en zo-

-doende-

AAN:

de Heer Inspecteur van Politie
te
WINSCHOTEN.

doende in de toekomst niet meer voor de oogstwerkzaamheden ter beschikking staan.

.De staking heeft een rustig verloop gehad".

Aldus naar waarheid opgemaakt dit rapport te Winschoten, op 31 Juli 1947.

De agent van Politie,

~~W. J. J. J. J.~~

Ter kennisneming doorgezonden aan: de Heer Procureur-Generaal, Fung. Directeur van Politie te Leeuwarden.

De Inspecteur van Politie,

~~W. J. J. J. J.~~

S.P.M. GOOL.

RIJKSPOLITIE.
DISTRICT GRONINGEN.
COMMANDANT.

Ug
Groningen, 6 Augustus 1947.

No: 117 . GEHEIM.

AAN: het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst
Javastraat No: 68, te ~~Den Haag~~ DEN HAAG.

BUREAU	
Nummer:	8 AUG 1947
DEN HAAG	

UITGEBREKT

Volgno.
8 AUG 1947
ACD/20.119

ONDERWERP: Staking landarbeiders.

19640 bij.

In aansluiting op mijn schrijven d.d. 23 Juli 1947, No: 111, Geheim, heb ik de eer U Hoog Edel Gestrenge beleefd het volgende te berichten:

"De staking, die op 21 en 22 Juli 1947, uitgebroken was onder de landarbeiders in de Provincie Groningen, (Woldstreek en gemeenten Uithuizen en Kantens) is met ingang van 4 Augustus 1947 geëindigd.

Door het bestuur van de E.V.C. is in de afgelopen weken getracht alle D.U.W. arbeiders, te werk gesteld in de Landbouw ook bij deze staking te betrekken. Het merendeel der arbeiders voelde echter niet voor staking, omdat thans in de Landbouw een goed loon wordt verdiend o.a. met het groenroien van poot-aardappelen en vlastrekken. (accordwerk).

Op 21, 24 en 26 Juli 1947, zijn door het bestuur van de E.V.C. vergaderingen belegd in Groningen, met het doel de D.U.W. arbeiders in staking te krijgen. De opkomst was steeds gering. Ongeveer één vierde gedeelte van de D.U.W. arbeiders bezocht de vergadering.

Iedere keer viel het op, dat bij het begin van de vergadering het E.V.C. bestuur wees op het geschil, dat er thans ontstaan was tussen de landarbeiders en de regering.

Aan het einde van een vergadering werd steeds weer gewezen op de kwestie in Indonesië. Op 24 Juli 1947, werd door Peter Drent, lid van het E.V.C. bestuur, wonende te Groningen gezegd:

"Kameraden, jullie moeten deze staking zien, als een voorbode van een algemene werkstaking. In verband met de strijd in Indonesië, moet, indien allen medewerking verlenen een algemene werkstaking geproclameerd kunnen worden".

In de week van 28 Juli tot 2 Augustus 1947, begon de staking reeds te verwateren, eendeels omdat er te weinig steun werd uitbetaald, anderdeels omdat de arbeiders merkten, dat zij gebruikt werden als propagandamiddel der E.V.C., om een algemene werkstaking te krijgen, die op 21 Juli 1947 mislukt is.

De landarbeiders hebben het werk hervat op de oude voorwaarden.

Ongeregeldheden hebben zich niet voorgedaan.

De Majoor, Districtscommandant:
J. B. S. Romelingsh.

[Handwritten signature]

GRONINGEN? - 6 Augustus 1947.

UITGEBOKT

No: 117. GEHEIM.

AAN: C.V.D. P.G. Gewest.C.
Comm.der Koningin.

bijl 20119

ONDERWERP: Staking landarbeiders.

In aansluiting op mijn schrijven d.d.23 Juli 1947, No: 111, Geheim, heb ik de eer U Hoog Edel Gestrenge beleefd het volgende te berichten:

"De staking, die op 21 en 22 Juli 1947, uitgebroken was onder de landarbeiders in de Provincie Groningen (Woldstreek en gemeenten Uithuizen en Kantens (is met ingang van 4 Augustus 1947, geëindigd.

Door het bestuur van de E.V.C. is in de afgelopen weken getracht alle D.U.W. arbeiders, te werk gesteld in de landbouw ook bij deze staking te betrekken. Het merendeel der arbeiders voelde echter niet voor staking, omdat thans in de Landbouw een goed loon wordt verdiend o.d. met het groenroien van pootaardappelen en vlastrekken (accoordwerk).

Op 21.24 en 26 Juli 1947, zijn door het bestuur van de E.V.C. vergaderingen belegd in Groningen, met het doel de D.U.W. arbeiders in staking te krijgen. De opkomst was steeds gering. Ongeveer één vierder gedeelte van de D.U.W. arbeiders bezocht de vergadering.

Iedere keer viel het op, dat bij het begin van de vergadering het E.V.C. bestuur wees op het geschil, dat er thans ontstaat was tussen de landarbeiders en de regering.

Aan het einde van een vergadering werd steeds weer gewezen op de kwestie in Indonesie. Op 24 Juli 1947, werd door Peter Drent, lid van het E.V.C. bestuur, wonende te Groningen, gezegd:

"Kameraden, jullie moeten deze staking zien, als een voorbode van een algemene werkstaking. In verband met de strijd in Indonesie, moet, indien allen medewerking verlenen een algemene werkstaking geporclameerd kunnen worden."

In de week van 28 Juli tot 2 Augustus 1947, begon de staking reeds te verwateren, een deels omdat er te weinig steun werd uitbetaald, anderdeels omdat de arbeiders merkten, dat zij gebruikt werden als propagandamiddel der E.V.C., om een algemene werkstaking te krijgen, die op 21 Juli 1947 mislukt is.

De landarbeiders hebben het werk hervat op de oude voorwaarden.

Ongeregeldheden hebben zich niet voorgedaan.

De Majoor, Districtscommandant:

J. B. S. Romelinh.

RIJKSPOLITIE
WEST GRONINGEN
AFDELING HAREN
COMMANDANT.

Haren, 1 Augustus 1947.

UITGEBOEKT

1435-11.3
1947

No.720.

1-1-2019

A A N: de Heer Districts C.- der Rijkspolitie
te
G r o n i n g e n .

ONDERWERP: Einde staking landarbeiders gemeente SLOCHTEREN.

In verband met bovenstaand onderwerp, moge ik U beleefd als volgt berichten.

Op Donderdag 31 Juli j.l. hebben de landarbeiders, voorzover deze nog stakten, allen het werk hervat in de gemeente Slochteren. Ook in de omliggende gemeenten in het Oldambt schijnt overal het werk te zijn hervat. Er komen van elders in ieder geval geen stakers meer in de gemeente Slochteren, zoals in de laatste dagen te doen gebruikelijk was.

Zoals bij informatie is gebleken, heeft de Rijksbemiddelaar inzake dit conflict zijn bemiddeling aangeboden, doch als eis gesteld, dat eerst het werk zou worden hervat. De hoofdbestuurders van de E.V.C. hebben de arbeiders geadviseerd het werk direct te hervatten, hetgeen is geschied.

Volgens bekomen inlichtingen zou in de avond van 31 Juli met de Rijksbemiddelaar geconfereerd worden, waarna de leden van de E.V.C., dan wel de stakingscomité's zouden worden ingelicht omtrent de voorstellen.

De uitslag van de gehouden besprekingen is momenteel nog niet bekend.

In het algemeen wordt aangenomen, dat overeenstemming zal worden bereikt en dat de kans, dat opnieuw een staking zal uitbreken, zeer gering is.

R,

De Opperwachtmeester,
Wvd. Afdelingscommandant,
R. Zijlstra.

[Handwritten signature]

RIJKSPOLITIE

GENEET GRONINGEN

GRUP SLOCHTEREN

COMMANDANT

NO-6 2 3.

UITGEBOKT

SLOCHTEREN, 1 Augustus 1947.

1435 M.S.
1947

lijst 20119

- Aan de Heer Procureur-Generaal fgd. Directeur van Politie te LEEUWARDEN. -
- Aan de Heer Inspecteur-Generaal der Rijkspolitie te S.GRAVENHAGE. -
- Aan de Heer Luitenant-Kolonel, Gewestecommandant der Rijkspolitie te GRONINGEN. -
- Aan de Heer Majoor Districtscommandant der Rijkspolitie te GRONINGEN. -
- Aan de Heer Burgemeester der gemeente SLOCHTEREN. -
- Aan de Heer Afdelingscommandant der Rijkspolitie te HAARLEM. -

Onderwerp: „Einde staking landarbeiders.“

Ten verfolge op mijn rapport d.d. 21 Juli 1947, No 599, betreffende staking landarbeider, heb ik de eer U beëd te berichten dat deze staking in de gemeente SLOCHTEREN als geëindigd kan worden beschouwd op 1 Augustus 1947. -----
Op 21 Juli 1947, is deze staking uitgebroken, doch het betrof alleen die landarbeiders die waren aangesloten bij de B.V.C. Volgens de gehouden vergaderingen van de stakende landarbeiders betrof het een loonactie. De arbeiders verdienden 70 cent per uur, verminderd met de in te houden pensioengelden, hetgeen zoowel de werkgever als de werknemen onbillijk vonden. Verschillende werkgevers betaalden dan ook 70 cent per uur aan de arbeiders. -----
De eisch van de stakende arbeiders was 80 cent per uur plus vacantie met vacantiestoelag. -----
Tijdens de staking hebben zich geen ongeregeligheden voorgedaan, wel kwamen stakers uit andere gemeenten om de werkende landarbeiders over te halen om mede te staken, maar hieraan werd geen gevolg gegeven. -----
Verschillende stakende landarbeiders, gingen, nadat zij ongeveer 8 dagen hadden gestaakt, weer aan het werk, aangezien de uitgekende steun gelden niet te hoog waren. -----
Volgens ingewonnen berichten ontvingen de gekwunden f 20.00 per week, en de ongekunden f 10.00 per week. -----
De loonactie is voorgelegd aan de Rijksbemiddelaar, maar alvorens deze in onderhandeling trad met de werkgever en werknemer, werd als eisch gesteld, de werkzaamheden te hervatten, aldus een zegen van de stakende arbeiders. -----
In verband hiemede is de staking op 1 Augustus 1947, geëindigd. -----

De Opperwachtmeester
Groepscommandant
H. Broersma.

Gewest Groningen der Rijkspolitie.

Groep Uithuizen.

Commandant.

no. 759.

1948 17
UITGEBODEN

bijl 20/19

- Aan de Heer Procureur-Generaal i.g.d. Directeur van Politie te Laowarden.
" " " Algemeen-Inspecteur van Rijkspolitie te 's-Gravenhage.
" " " Gewestcommandant der Rijkspolitie te Groningen.
" " " Districtscommandant der Rijkspolitie te Groningen.
" " " Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Groningen.
" " " Burgemeester der gemeente Uithuizen, te Uithuizen.
" " " Burgemeester der gemeente Kantens, te Kantens.
" " " Afdelingscommandant der Rijkspolitie Winsum, te Harffum.

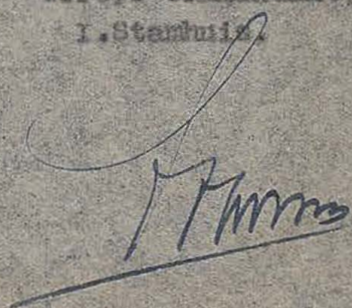
Hierbij heb ik de eer U EdelGrootachtbare - Hoog-EdelGestrenge - EdelGestrenge - Edelachtbare te berichten, dat de werkstaking onder de landarbeiders te Uithuizen, gemeente Uithuizen en te Landweer, gemeente Kantens, U gemeld bij mijn schrijven d.d. 24 Juli 1947, no. 723, is opgeheven.

De arbeiders hebben op heden, 4 Augustus 1947, het werk op de oude voorwaarden hervat.

Ongeregeldheden hebben zich tijdens deze staking niet voorgedaan, zodat versterking van de plaatselijke politie niet nodig is geweest.

Lucht,
M

De Opperwachtmeester,
Groeps-Commandant,
I. Stankuis

RIJKSPOLITIE
DISTRICT ASSEN
COMMANDANT

Assen, 4 Augustus 1947.

No. 128. I.D. GEHEIM

Aan de Heer Hoofd
v.d. Centrale Veiligheidsdienst
te 's - G r a v e n h a g e .

Volgno.

P. GAUG

ACD/20.047

Onderwerp: staking landarbeiders te Nwe Buinen.

Op 30 Juli 1947 zijn een 20 - 25 bij de E.V.C. aangesloten landarbeiders te Nieuw-Buinen in staking gegaan, welke staking op 1 Augustus 1947 werd beëindigd.

De oorzaak der staking was gelegen in een loongeschil, waarover thans nog overleg wordt gepleegd met de Rijksbemiddelaars.

De staking had een rustig en ordelijk verloop.

De Majoor,
Districtscommandant,
Jhr. W.A. Gevers Deynoot.

BUREAU B

Nummer:

datum:

• 6 AUG 1947

RIJKSPOLITIE
DISTRICT ASSEN
COMMANDANT

TWU
Uitgebreid

Lassen Augustus 1947.

No. 127. b. I.D. HEIM

Daum: 18-8-47

Vgho.
E 8 AUG 31
ACD/20.016

Aan de Heer Hoofd
v.d. Centrale Veiligheidsdienst
te 's - G r a v e n h a g e .

Onderwerp: staking landarbeiders te Gasselte.

Betreft: mijn schrijven No. 127. I.D. dd. 28-7-'47

Behandeld door
V XI III

✓
no 19808; 30/7 B

Ten vervolge op mijn bovenvermeld schrijven heb ik de eer U te berichten, dat de staking onder de landarbeiders in de gemeente Gasselte met ingang van 4 Augustus 1947 is opgeheven.

Over het loongeschil wordt thans overleg gepleegd met de Rijksbemiddelaar.

De Majoor,
Districtscommandant,
Jhr. W.A. Gevers Deynoot.

c.o. 19808 niet ontvangen

c.o. 19562 Staking landarbeiders
Gasselte

ontvangen 24-7-47

retour a.o.d. 29-7-47

2/10
1/10

[Handwritten signature]

20/10
B
18-8-47

HD . 169

GEWEST GRONINGEN der RIJKSPOLITIE
DISTRICTS-COMMANDANT. WINSCHOTEN.

No. 178 (Zeer-Geheim)

Winschoten, 5 Augustus 1947

A a n: het HOOFD van de CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST
Javastraat 68 te 's GRAVENHAGE

Volgno.

= 9 AUG 1947

ACD/20140

" : de Heer PROCUREUR-GENERAA L
Fung. Directeur-Generaal van Politie
LEEUWARDEN

BUREAU B

Onderw: Vergadering landarbeiders

nummer:	
om:	17 AUG 1947

Ik moge U berichten dat op Woensdag, 30 Juli 1947, in hotel „Van Dijken" te Appingedam, een openbare vergadering is gehouden van stakende landarbeiders uit de Noordoosthoek der provincie Groningen. Nadat de voorzitter van het stakingscomite voor Appingedam, zijnde Hilbrand Bos, geboren 1 Juni 1905 te Slochteren, assurantiebezorger, wonende te Appingedam, Schoolstraat, no. 10, het ongeveer honderdtal aanwezigen had aangespoord zich rustig te houden, gaf hij het woord aan Jan van Rensen, nadere personalia onbekend, die mededeelde dat het Hoofdbestuur der EVC door de Regering was uitgenodigd een bespreking te houden met de Rijksbemiddelaars, om te komen tot een wijziging van het huidige collectieve arbeidscontract. Als voorwaarde was echter door de Regering gesteld, dat de stakende arbeiders eerst weer aan het werk dienden te gaan. De spreker gaf derhalve aan de stakende arbeiders het advies, om op 31 Juli 1947, het werk te hervatten, zulks in afwachting van het resultaat van de te houden bespreking.

Spr. wees de beschuldiging, als zouden de landarbeiders en het bestuur van de EVC, zich niet bewust zijn van de verantwoordelijkheid, in verband met deze staking, ten stelligste van de hand. De landarbeiders zijn zich wel degelijk van hun verantwoordelijkheid bewust, maar daarnevens kenden zij ook de belangen van de werknemersklasse. Spr. riep de aanwezige arbeiders op juist NU van hun verantwoordelijkheid te doen blijken, door te zorgen dat allen, met de volle inzet van hun arbeidskracht, aan het werk zouden gaan. Spr. betoogde dat de uitnodiging, waarover zojuist gesproken, voor de arbeiders een morele overwinning betekende en verklaarde dat de arbeiders, door het werk te hervatten, dit niet als een nederlaag dienden te beschouwen, daar er wel degelijk een succes was behaald.

Vervolgens besprak de spreker het verband tussen de huidige staking en het gebeuren in Indonesië. Hij verklaarde, dat juist door de staking, de spits was afgebroken van de Nederlandse aanval en dat kon worden waargenomen dat de Nederlandse Regering bereid was om met de Indonesische Regering tot een overeenkomst te komen. Spr. verklaarde dat het de Nederl. Reg. mogelijk was geweest om een leger op te bouwen door de arbeiderslonen laag te houden. Door Prof. Minderhout was verklaard, aldus spr. dat het niet mogelijk was het uurloon van de landarbeiders op f 1.- te bepalen; daarentegen kon de Reg. wel een militair apparaat op de been houden, dat dagelijks meerdere milloenen kost. „En", zo vervolgde spr. „al beschouwt men U als een domme massa, vergeet niet dat de huidige oorlog, die thans in Indonesië wordt gevoerd, ten koste gaat van de arbeidende klasse en in het voordeel van het kapitalisme. Wat wordt beschermd en wat moet onmiddellijk weer op gang worden gebracht? De tabaks- en rubberplantages, de olieboorderijen, de tinbaggerbedrijven, enz. enz. Uit het Handelsblad zal U blijken dat de aandelen in de Indonesische bedrijven weer vaster worden. Het grootkapitalisme profiteert dus alweer van deze oorlog. Daarvoor moet de bloem van onze jeugd en van ons Indonesische broedervolk, elkander afslachten. Eerst moeten de arbeiderslonen gedrukt worden om er een leger en vloot van te

W 3
Gerrit
Par., H datum

kunnen opbouwen, daarna moeten wij onze jongens afstaan om voor het groot-kapitaal de kastanjes uit het vuur te halen en nog beweert men dat wij onze verantwoordelijkheid niet verstaan. Het was beter geweest dat de Reg. onze jongens, die thans in Indonesië vechten, een schop in de hand hadden geduwd om te werken voor de wederopbouw van ons land.

Spr. vervolgde: „Arbeiders, kent Uw plicht, laat U niet weer afglijden naar de poel van ellende van voor de oorlog. Ook nu heeft men voor de komende winter een steunregeling ontworpen, die vrijwel overeen komt met die van voor de oorlog en 1940-1945. Dan is het weer stempelen en opgeven hoeveel U of een van Uw huisgenoten verdiend. Want dat wordt immers van Uw steunbedrag afgehouden en wee degene, die het niet juist opgeeft. De bak staat voor hem open! De arbeider heeft immers recht op een menswaardig bestaan, van de wieg tot aan het graf! Dit is door de uitgeweken regering in 1943 gezegd en daar moeten wij aan vasthouden. Verliest nimmer uit het oog dat, waar gij het wilt, het gehele machtige raderwerk stilligt!

Uit de vergadering werd de vraag gesteld of het Hoofdbestuur bekend was met het feit, dat de werknemers tegenwoordig, tengevolge van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen, slaven waren en wat haar denkwijze, ten opzichte hiervan was. Van Rensen antwoordde hierop, dat het hem inderdaad bekend was en dat alreede getracht was, hierin verandering te brengen. Voorlopig echter zitten wij er aan vast, zo besloot spr.

Een andere vragensteller vroeg of het juist was dat in het ene stakingscentrum, meer was uitbetaald aan steun, dan in het andere! Spr. beaamde dit en schreef dit toe aan het feit dat in centra, waar de stakingsgeest niet zo krachtig was, dit door het uitkeren van een hogere steun, werd gestimuleerd. Bovendien bevonden zich, in verschillende centra, arbeiders die niet waren georganiseerd bij de EVC. Het ging toch niet om die ongeorganiseerde arbeiders te laten profiteren, zonder daarvoor, in de vorm van het lidmaatschap, iets voor te presteren.

Nadat de spreker hierna de vergadering had verlaten, kreeg de verg. een vrij rumoerig karakter. Er werd over en weer en door elkaar gepraat, zodat de vergadering vrij rumoerig verliep. Aan het slot bracht DIRK MEREMA, geboren 19 Augustus 1905, los werkman wonende te Appingedam, Molenstraat, no. 9, het voorstel naar voren een motie te zenden aan Minister-President BEEL en aan de pers, waarin werd verklaard dat de stakende landarbeiders, in vergadering bijeen in hotel Van Dijken te Appingedam, stelling nemen tegen het wapengeweld in Indonesië en er bij de Regering op aan dringen tot een oplossing te komen van het conflict door vredelievende middelen. Het inzenden van deze motie werd door de nog aanwezigen met algemene stemmen goedgekeurd.

Hierop werd de vergadering verlaten, zonder het sluiten hiervan af te wachten.

De Majoor,
Districts-Commandant;
W. de Gast.

W. de Gast

[Handwritten mark]

J 5. APR. 1948

ACD/33362

R A P P O R T. BUREAU B

16 APR 1948

Nadat op 27 Maart 1948 het werk op het D.U.W. object "HEERES" te Sappemeer, dat bestaat uit het cultiveren en egaliseren van een enigzins heuvelachtig terrein, waaronder een harde oerplaat verwijderd moet worden, normaal was geëindigd, bleek het, dat op 30 Maart 1948 de arbeiders niet weer op het werk waren verschenen. Dit werd echter door den werkbaas niet doorgegeven aan de werkleiding van de D.U.W. gevestigd te Groningen, zodat genoemde instantie met het uitbreken van een staking als zodanig eerst op de hoogte werd gebracht door een kranten-artikel in het dagblad "De Waarheid" van Dinsdag 6 April 1948, waarin sprake is van het uitbreken van een staking.

De D.U.W.-arbeiders van het werk "HEERES" te Sappemeer zijn allen geplaatst in de z.g. D.U.W. I en verdienen daardoor een garantie-uurloon van 60 cent. In de week van 15 Maart 1948 tot 21 Maart 1948 was het gemiddelde verdiende uurloon 65 cent. De week daarop is de E.V.C. zich met het geval gaan bemoeien en hieraan wordt het toegeschreven, dat de uurlonen terugliepen tot gemiddeld 41 cent. Er wordt per week 48 uur gewerkt, terwijl per dag F. 1.10 woonplaatstoelage wordt betaald. De stemming onder de arbeiders was reeds lang voordien enigzins geladen. Dit was reden geweest, dat opzich ters werk-proeven genomen hadden waarbij bleek, dat een uurloon van 70 cent gehaald kon worden. Van belang is hier ook nog, dat de verstandhouding tussen de inspectie der D.U.W. te Groningen en de leiders der E.V.C. zeer slecht is en dat de D.U.W.-leiding vertegenwoordigers der E.V.C. niet wil ontvangen en zelfs weigert met ze te praten.

De E.V.C. heeft zich volledig achter deze staking, die 54 arbeiders omvat, gesteld en steunt de stakers financieel. Het merendeel hiervan is aangesloten bij de E.V.C.. Tevens zijn er enkele ongeorganiseerden en enkele leden van het N.V.V.. Het N.V.V. heeft elke medewerking met de stakers geweigerd en de aangeslotenen gezegd het werk te hervatten.

De stakers hebben zich elke dag op het bureau van de E.V.C. te Groningen gemeld teneinde voor uitkering in aanmerking te komen. Deze uitkering baart de E.V.C. echter zeer grote zorgen, daar een stakings-kas niet aanwezig is en al het geld onder arbeiders in andere bedrijven door middel van steunlijsten moet worden opgehaald. Na de eerste week is er danook niet meer dan F. 15.00. per gezin uitgekeerd.

Nadat de secretaris der C.P.N. afdeling Groningen:

X | Jan de JONG, geboren te Ooststellingwerf 22 Maart 1914 wonende te Groningen Kleine der A, 7^a op Maandag 5 April 1948 in de Groninger Gemeenteraad had getracht stemming te wekken ten voordeele van de D.U.W.-arbeiders, werd er op Woensdag 7 April 1948 in het gebouw "HOOGSTRAAL" gevestigd Folkingestraat te Groningen een bijeenkomst gehouden waar D.U.W.-arbeiders waren uitgenodigd van alle werk-objecten. Deze bijeenkomst was bekend gemaakt in "De Waarheid" van Dinsdag 6 April 1948 en tevens was er propaganda voor gemaakt bij de vertrek-plaatsen der D.U.W.-bussen.

ten omstreeks 20 uur opende een onbekend gebleven voorzitter de vergadering. Aanwezig waren toen 56 personen, het merendeel E.V.C.-leden. (Zaalcapaciteit 150). Voorzitter schetste in een korte inleiding de moeilijkheden waaronder de D.U.W.-arbeiders op het werk te Sappemeer hadden gewerkt. Hij becritiseerde de leiding der D.U.W., die een opzichter naar het werk-object had gestuurd en die daar korte tijd had gewerkt en daarna zou hebben bepaald, dat een uurloon te verdienen was, dat de 65 cent te boven zou gaan. Hij wees er op, dat dit geen aangelegenheid was van de E.V.C., maar van alle D.U.W.-arbeiders. Hij dankte de E.V.C. voor de medewerking en heette vooral de E.V.C.-bestuurders;

X | Siebolt ADEMA, geboren te Amsterdam 29 Juni 1904, wonende te Groningen Dijkstraat 12 en

X | Jacobus KUILMAN, geboren te Groningen 13 October 1889 wonende te Groningen Bedumerstraat 34^a hartelijk welkom. Hij gaf het eerst het woord aan KUILMAN die zijn teleurstelling uitsprak over de slechte opkomst. Hij behandelde de historische ontwikkeling van de D.U.W.. Hij wees op de slechte omstandigheden waaronder de werkverschaffings-arbeiders voor den oorlog hadden gewerkt. Had radio Londen tijdens de bezetting beloofd de voorwaarden voor de werkverschaffings-arbeiders te verbeteren--- de huidige omstandigheden moeten als nog slechter worden beschouwd, als die van voor den oorlog. Het is nu reeds zover, aldus spreker, dat de werkgever niet meer met een arbeidersorganisatie wil onderhandelen. Door deze staking moeten wij de D.U.W.-leiding dwingen opnieuw met de E.V.C. te onderhandelen. Vervolgens gaf spreker een overzicht over de gebeurtenissen in Tjecho-Slowakije. Hij noemde het positieve laster van de zijde van de reactie, dat hier een staatsgreep had plaats gevonden en dat dictatuur in dit land zou heersen. Spreker noemde de gebeurtenissen in Tjecho-Slowakije de natuurlijke gang van zaken. Niet de arbeiders zijn daar meer het slachtoffer van het kapitalisme, maar volwaardige burgers in de maatschappij.

Vervolgens voerde Siebolt ADEMA het woord. Hij deelde mede, dat hij niet veel aan de woorden van KUILMAN behoefde toe te voegen. In een korte rede behandelde ook hij de toestanden in Tjecho-Slowakije. Hij hield een scherpe propaganda-rede voor het communisme.

X | Bij een daarop volgende rondvraag kreeg Lammert van der VEEN, geboren te Winschoten 10 April 1899, van beroep handelsreiziger, wonende te Groningen Deliplein 36^a het woord. Hij is aangesloten lid der C.P.N. en E.V.C. en is geabonneerd op het dagblad "De Waarheid".. Hij sprak een rede uit, die kennelijk goed was voorbereid. Hij was van mening, dat deze sta-

king niet de strijd was van de D.U.W?-arbeiders die te Sappemeer werkzaam waren maar ook die van alle arbeiders niet alleen uit de D.U.W. maar ook die uit het vrije bedrijf. Het is daarom, dat getracht moet worden, het stakings-comité uit te breiden met arbeiders van de andere D.U.W.-objecten en arbeiders uit het vrije bedrijf. Vervolgens voerde Jan de JONG voornoemd het woord. Hij deelde mede, dat andere bevolkingsgroepen met de D.U.W.-arbeiders mee voelen. Hij sloot zich aan bij het gesprokene door L. van der VEEN en wekte op tot vorming van een Actie Comité voor Nationale Welvaart. Op zijn voorstel werd besloten van der VEEN in het stakings-comité op te nemen. De plaatselijke raden der E.V.C. zullen een gecombineerde vergadering houden ten einde de staking te bespreken. Ten omstreeks 22 uur sloot de voorzitter de vergadering. Alles had een ordelijk verloop..

→
BII

*afschrijft
in 10.9.1948.
neder vermelding dat
aif geschiedte op een
bijeenkomst van stakings
A. U. W. arbeiders.*

Als conclusie, met betrekking tot het beslo-
tene op deze bijeenkomst en de aanwezigheid vooral van Jan de JONG op de gehouden bijeenkomst moet hier zeker gelden, dat de C.P.N. zal trachten, uit dit kleine conflict te komen tot de oprichting van een Actie Comité voor Nationale Welvaart. L. van der VEEN is hier zeer zeker als spreekbuis voor de C.P.N.-leiding opgetreden.

Naar nog bekend geworden is, is het van de D.U.W.-leiding te Groningen niet de bedoeling andere arbeiders naast het werk-object te Hoogezand te sturen, zodat uitbreiding van het conflict niet te verwachten is.

Een en ander zal met belangstelling worden gevolgd en indien nodig zal rapport worden opgemaakt..

G R O N I N G E N, 8 April, 1948..

R A P P O R T.

In aansluiting op het rapport betreffende de staking der D.U.W.-arbeiders van het object "HEERES" te Sappemeer kan het volgende worden gerapporteerd:

Na de vergadering der D.U.W.-arbeiders op Woensdag 17 April 1948 is er te Groningen geen vergadering meer gehouden. De stakers hebben zich nadien elke dag op het plaatselijk kantoor der E.V.C. te Groningen gemeld, teneinde voor steun in aanmerking te komen. De nodige gelden voor de uit te keren bedragen, zouden worden bijeengebracht door middel van het lopen met steunlijsten. Het bleek reeds spoedig, dat dit geen succes was. Uit de grote bedrijven te Groningen werden geen inlichtingen verkregen, dat leden van de E.V.C., daar met steunlijsten hebben gelopen. Ook op verschillende D.U.W.-objecten is dit niet gebeurd. Een en ander had als gevolg, dat het bedrag dat de arbeiders aan het eind van elke week van de E.V.C. ontvingen zeer klein was en wekelijks de F. 15.-- niet te boven ging. Het gevolg was, dat een delegatie der arbeiders bestaande uit de volgende arbeiders:

- X/ Jan KLEIN, geb. te Slochteren 3 Maart 1908., van beroep kok., wonende te Groningen Kl. Bergstraat 31..
- / Harm HELBIG, geb. te Roden 24 April 1909., chauffeur, wonende te Groningen Cubastraat 76.,
- / Willem van LINSCHOTEN, geb. te Groningen 31 December 1924., los-arbeider., wonende te Gron. Goudsbloemstr43
- / Jan NIENHUIS, geb. te Grijpskerk 7 November 1900., koopman., Cortinghstraat 11 te Groningen.,
- / Willem NIEBORG, geb. te Hoogeveen 16 Januari 1902., los-arbeider., wonende te Groningen Gr. Rozenstraat 8 zich op Donderdag 15 April 1948 bij de directie der D.U.W. te Groningen meldde ten einde de voorwaarden te vernemen, waarop het werk hervat moest worden. Zij deelden mede, dat "het zo toch ook niets was". Het gevolg van dit bezoek is geweest, dat de arbeiders op precies dezelfde voorwaarden op Maandag 19 April 1948 het werk hebben hervat met dit verschil echter, dat de oerplaat waarschijnlijk machinaal zal worden gebroken. Deze staking is dus, integenstelling met het bericht in "De Waarheid" d.d. 16 April 1948, volkomen door de E.V.C. verloren. Zij had een ordelijk verloop. Incidenten hebben zich niet voorgedaan. Behalve de vorengenoemde arbeiders, waren nog de volgende personen bij deze staking betrokken:
- / Gijsbert SUK, geb. te Nw. Pekela 8 November 1895., los-arbeider, wonende te Groningen Verl. Oosterweg 10.
- / Pieter LEMEIN, Geb. te Veendam 1 October 1906., grondwerker., wonende te Groningen Kl. Bergstraat 15
- / Jakob van NIEFF, Geb. te Gron. 22 April 1923., Zuijvelbereider., wonende te Groningen Bedumerstraat 119^a

- ✓ Jan DOORNBOS, geb. te Sappemeer 4 Februari 1884, zonder beroep., wonende te Groningen Lijnbaanstraat 18^b
- ✓ Freerk STREUPER, geb. te Hoogeveen 5 Juli 1904., arbeider., wonende te Groningen Soendastraat 4.,
- ✓ Lucas HAVERKAMP., geb. te Wildervank 16 Mei 1894., arbeider., wonende te Groningen ~~Soendastraat~~ H.L. Wiecherstraat 16 ..
- X Harmannus ten BORG., geb. te Gron. 4 Mei 1988., meubelmaker., Gron. Gr. Raamstraat 30.,
- ✓ Hijke van der LEI., Geb. te Gron., 2 Januari 1900., varensgezel., Gron. Nieuwstad 35.,
- ✓ Willem MIDDEL., geb. te Onstwedde 9 Maart 1911., fabriearbeider., Gron. Torenstraat 14.,
- ✓ Steven KEIZER., geb. te Staphorst 12 November 1908., grondwerker., Plantsoenstraat 36 a te Groningen.,
- ✓ Barteld ELEVELD., geb. te Assen 28 April 1924., Zuivelbewerker., Gron. Goudsbloemstraat 72.,
- ✓ Klaas JONKER, geb. te Deventer 21 September 1923., arbeider., Gron. Kamperfoeliestraat 44.,
- ✓ Anne STAL., geb. te Assen 19 Juni 1917., grondwerker., Leliestraat 17 te Gron.,
- ✓ Fredrik BOSMAN., geb. te Gron. 9 Juni 1902., transportarbeider., Gron. Begoniastraat 40.,
- ✓ Hendrik SIEGERS, geb. te Gron. 17 December 1922., losarbeider., Gron. Zaagmuldersweg 166^b
- ✓ Harm TEMPEL., geb. te Onstwedde 25 September 1920., schppersknecht., Zonder vaste woonplaats.,
- ✓ Aldert DIJK., geb. te Gron. 14 Juni 1900., Kellner., Gron. Oosterbadstraat 9.,
- X Gerrit Leonardus CONSTEN., geb. te Gron. 8 Februari 1896., losarbeider., Gron. Irislaan 11.,
- ✓ Dirk HOEKSTRA., geb. te Gron. 4 Maart 1904., zonder., Gron, Kloosterstraat 33⁴
- ✓ Roelof MULDER., geb. te Meppel 24 November 1923., magazijnbediende., Wingerdhoek 16.,
- ✓ Jan DRAAISMA., geb. te Gron. 13 November 1898., losarbeider., Leeuwerikstraat 5.,
- ✓ Harm JANS., geb. te Gron. 13 Juli 1913., grondwerker., Gron. Zoutstraat 18.,
- ✓ Wiebe La CROIS., geb. te Gron. 28 Januari 1904., losarbeider., wonende te Groningen Bedumerstraat 73.,
- ✓ Gosse SLOF., geb. te Leeuwarden 10 December 1899., grondwerker., Menadostraat 22.,
- ✓ Jan KLEIN., geb. te Ten Boer 31 Augustus 1892., schipper., Gron. Nw. Bleekerstraat 31^a.,
- ✓ Hendrik POMPE., ~~Hortensialaan 51.~~, geb. te Ooststellinwerf 24 Mei 1916., pakhuisnecht., Gron. Hortensialaan 51.,
- ✓ Johannes KAMPINGA., geb. te Gron. 8 Mei 1916., grondwerker., Bedumerstraat 167^a te Groningen.,
- ✓ Willem van den WIJNGAARDEN, geb. te Gron. 7 November 1921., koopman., Cortinghlaan 1 te Groningen.,
- ✓ Johannes Gerardus Henricus ZOMERDIJK., geb. te Uithuizer 28 Juni 1892., landarbeider., Gron. Driemolendrift 1.,
- ✓ Cornelis BEERDA., geb. te Gron. 3 Juli 1917., losarbeider., Gron. Timostraat 14^a.,
- ✓ Willem KUITERT., geb. te Gron. 20 September 1895., loswerkman., Gron. Fuchsiahof 3.,
- ✓ Jan SMIT., geb. te Onstwedde 4 Juli 1919., schipper., Turfsingel 30 te Groningen.,
- ✓ Hendrik OOSTLAND., geb. te Middelstum 20 Mei 1885., schillenboer., Stadhouderslaan 40^a te Groningen.,
- ✓ Arjun ten HAVE., geb. te Noordbroek 20 Juli 1925., Fabrieksarbeider., Veemarktstraat 23 te Groningen.

- ✓ Tebbe Thomsen BROEKEMA., geb. te Emden 19 April 1891.,
Havenarbeider., Goudenregenplein 15 te Groningen.,
- ✓ Sietse BOLMAN., geb. te Groningen 6 November 1899.,
zonder., Nieuwstraat 93 te Groningen.,
- ✓ Oetse BRAALDS., geb. te Hoogkerk 26 Juni 1905., fabrieks-
arbeider., Nw. Boteringestraat 49^a te Groningen.,
- ✓ Willem POSTHUMUS., geb. te Leeuwarden 28 Juli 1909.,
kweker., Kl. Appelstraat 18 te Groningen.,
- ✓ Freerk KAMPEN., geb. te Bedum 3 November 1900., tuinier.,
Papiermolen 17 te Groningen.,
- ✓ Marten MINNEMA., geb. te Hoogezand 17 Februari 1915.,
schoenmaker., Gelkingestraat 48^b te Groningen.,
- ✓ Jan BOEREMA., geb. te Aduard 15 November 1884., los-
werker., Hoornsediep 48 te Groningen.,
- ✓ Egbert KRUIZINGA., geb. te Emden 24 April 1921., varensge-
zel., Peizerweg 100/13 te Groningen.,
- ✓ Hendrik HARS., geb. te Assen 31 Maart 1894., geen beroep.,
Abel Tasmanstraat 17a te Groningen.,
- ✓ Adrianus ZANDVLIET., geb. te Zoterwoude 16 December 1904.,
zonder beroep., 4e Molendrift te Groningen.,
- ✓ Barteld BIEL., geb. te Grøn. 1 Juli 1913., fabrieksarbei-
der., Koehoornstraat 4 te Groningen.,
- ✓ Roelof ten HAVE., geb. te Oldehove 9 Juni 1917., timmerman
Barestraat 47 te Groningen.. - - - - -
- - - - -
- - - - -

G R O N I N G E N, 21 April 1948..

6

I

AFD. DOCUMENTATIE

TEL. 777403

No.

KNIPSELDIENST

25

~~Haarlem Dagblad~~

De Waarheid

d.d. *20. 4. 40*

²⁵
²⁵
~~4/1~~ Staking op DUW-
object bij Jubbega

Op het DUW-object van de heer Bosma bij Jubbega (Fr.) hebben vijf-en-twintig arbeiders het werk neergelegd als protest tegen de onhoudbaar lage lonen.

Gedurende de laatste drie weken kwam het uurloon nog niet eens aan 60 cent toe! Op een vergadering van DUW-arbeiders in café Haveman te Jubbega werd besloten, dat de staking voortgezet zou worden. De EVC heeft zich op deze vergadering voor 100% achter de stakers gesteld.

GEMEENTE-POLITIE
HEERENVEEN

No.: Vergadering E.V.C., en staking
Onderwerp: Insp/V.856. in DUW object.

Bericht op schrijven d.d.:

Bijlagen: 1

Heerenveen, den 30 April 1948.

Bureau „Crackstate”
Telef. 2260 (K 5130)

OPGELEED

AAN : de heer Hoofd van de Centrale
Veiligheidsdienst,
Javastraat no.68,
's-GRAVENHAGE.

i.a.: aan de Procureur-Generaal,
fgd. Directeur van Politie,
LEEWARDEN.

Onder toe^zending van bijgaand rapport en ter toelichting hiervan heb ik de eer UHoogEdelGestrenge beleefd het navolgende mede te delen :

In een D.U.W. object te Jubbega Schurega waar ongeveer 30 man te werk waren gesteld, wordt door 23 man vanaf 19 April 1948 gestaakt. De stakers zijn alle aangesloten bij de E.V.C. De andere personen die nog hebben doorgewerkt, doch inmiddels naar andere objecten zijn overgeplaatst zijn georganiseerd in een christelijke vakbond.

De staking is zo ongemerkt ingegaan, dat de politie op de avond waarop de openbare vergadering werd gehouden en waarvan het rapport hierbij gaat, hiervan pas kennis kreeg. Ook de D.U.W. leiding heeft van de staking geen kennis gegeven aan de Burgemeester of politie. De oorzaak van de staking is een loonconflict. Gebleken is echter dat de arbeiders die niet hebben gestaakt, in de week van 18 - 25 April het maximum loon, 7¹/₂ cent per uur, hebben verdiend.

Op Maandag 26 April 1948 hadden zich volgens afspraak (zie bijgaand rapport) ongeveer 20 personen verzameld bij de Zuivelfabriek te Jubbega. Er is echter noch die dag noch tot heden iemand van de stakers bij de heer Burgemeester te Heerenveen geweest. In Jubbega Schurega merkt men van de staking niets.

Er wordt in de D.U.W. objecten in deze gemeente regelmatig doorgewerkt. Er is geen sympathiestaking gehouden. Het aantal in de D.U.W. objecten geplaatste arbeiders in deze gemeente bedraagt momenteel slechts 90.

De vergadering, waarop het rapport betrekking heeft, was bezocht door slechts 30 personen.

Typ.O.

De inspecteur van politie,

M. M. M. M.

No. 06

Onderwerp:
Openbare vergadering
E.V.C.

B

R A P P O R T

1. MAI 1948

ACD/34567

Ik, ondergetekende, KOENDERT DOLSMA, brigadier van politie der gemeente Heerenveen, ter standplaats Jubbega-Schurega, heb de eer U-Edel-Achtbare beleefd het volgende te rapporteren:

Op Zaterdag 24 April 1948, aanvang 20.00 uur, is in cafe Haveman te Jubbegaeen openbare vergadering gehouden door de Eenheidsvakcentrale. Als spreker trad op de Heer J.v.Rensen wonende te Heerenveen. Als onderwerp werd door hem behandeld: "De toestanden in de D.U.W."

*J.H.C. Rensen
env.*

Nadat de voorzitter de vergadering met een enkel woord had geopend gaf hij het woord aan de Heer van Rensen. Deze vertelde dat de D.U.W. voor de werkverschaffing in de plaats was gekomen, met dit verschil dat de arbeiders nadat zij een half jaar in de D. U.W. gewerkt hadden, daaruit werden verwijderd. Indien zij dan geen vrij werk hadden waren zij volgens spreker op "Kampherbeek" (Steunverlening) aangewezen. Na 12 weken nam de D.U.W. hun pas terug. Daarna bracht hij ter sprake dat er in de D.U.W. bij het werkobject Bosma gestaakt werd. Als reden noemde hij dat de arbeiders daar gedurende drie weken respectievelijk 60, 50 en 41 cent per uur hadden verdiend. Dit werkobject noemde hij een proefobject van de D.U.W. Hij zeide dat indien de arbeiders voor dit loon waren blijven doorwerken dat er dan speedig op andere plaatsen loonsverlaging zou volgen. Hij wees de arbeiders er op dat zij een moeilijke staking begonnen waren. Hun groep was te klein om speedig succes te hebben. Hij raadde hun echter aan het werk voor dit loon niet te hervatten, geen ander werk te zoeken en er voor te zorgen dat er geen andere arbeiders het werk van hun over namen. Zij konden op de volle steun rekenen van de E.V.C. Na deze zeer korte uiteenzetting gaf hij de vergadering gelegenheid vragen te stellen en klachten naar voren te brengen. Toen bleek dat niemand in de vergadering het woord verlangde werd er van achter de bestuurstafel vandaan gevraagd naar de toestand op andere werkgelegenheden. Hierover bleken geen klachten te zijn. Na een kwartier pauze werd de vergadering hervat. Afgesproken werd toen dat alle stakers op Maandag 26 April 1948 naar de Burgemeester te Heerenveen zouden gaan. Als punt en tijd van samenkomst werd 10.00 uur bij de Zuivelfabriek te Jubbega bepaald. In Heerenveen moest dan het stakingscomité, bestaande uit 5 leden, een onderhoud bij de Burgemeester aanvragen om bij deze de noodtoestand van de arbeiders naar voren te brengen. Indien dit geen verbetering ten gevolge had werd vanaf de bestuurstafel medegedeeld dat er dan een sympatiestaking van één dag moest worden uitgeroepen om dan met alle stakers voorzien van borden met opschriften als "honger" en "weg met de D.U.W." naar Heerenveen te gaan.

De vergadering had in het geheel een rustig verloop en werd te omstreeks 21.30 uur door de voorzitter gesloten.

Waarvan door mij op afgelegden ambtseed is opgemaakt dit rapport te Jubbega-Schurega op 27 April 1948.

De brigadier van politie, voornoemd,

[Handwritten signature]

Aan:

IX

169⁵

④

EP

Winschoten, 15 Mei 1948

De staking van een groep arbeiders uit Nieuweschans,
Drieborg, Beerta en Finsterwolde bij de landaanwinningswerken te
Koodeschool. (Oudeschip).

-o-o-o-o-o-o-o-o-

8 MAI 1948

ACD/35600

Enige dagen voordat de staking bij bovengenoemde werken uit-
brak, had ik een onderhoud met enkele arbeiders uit Nieuweschans, die
bij deze werken werkzaam waren. Zij vertelden mij, dat er op dat moment
grote ontevredenheid heerste onder de arbeiders aldaar, omdat men hun
loon niet uitbetaalde. Men wilde die dag gezamenlijk een telegram aan
de Minister richten, waarin zij hun misnoegen over de gang van zaken
zouden getuigen. Van staking wilde men toen niets weten, omdat, zo zeiden
zij, daar toch niets van terecht kwam en ze die toch verloren.
Op Zaterdag 1 Mei 1948, gingen toch een groep van ongeveer vijftig ar-
beiders, afkomstig uit Nieuweschans, Drieborg, Beerta en Finsterwolde, in
staking. De staking was uitgelokt door de E.V.C., waarvan de meeste dezer
arbeiders lid waren. De stakingsleider was een zekere Jonny Kroeze,
wonende te Drieborg. Gedurende de stakingsdagen meldde men zich 's mor-
gens bij cafe Jager te Nieuw-Beerta. Hier vonden ook vergaderingen plaats
waarbij dan ook een bestuurder der E.V.C. uit Groningen aanwezig was.
x) Ook was hierbij aanwezig de E.V.C. propagandist Evert Antons, geboren te
Stedingen (Dld) 21 November 1913, wonende te Nieuweschans, Molendwars-
straat 13, welke tevens bezoldigd bestuurder der E.V.C. is.
Deze week op Dinsdag 11 Mei 1948, hebben alle stakende arbeiders hun
ontslag bij genoemde werken gekregen, waardoor de staking een einde nam.
De staking en de vergaderingen zijn zeer rustig verlopen. Molestatie
of andere wanordelijkheden zijn niet voorgekomen.

zie actie Kroeze OD 201

5 April 1949.

No.: 247 ID. *B*

Onderwerp: Protestvergaderingen voor veenarbeiders, belegd door de EVC te Nieuw-Weerdinge op 30 Maart 1949, te Emmer-Compascuum op 31 Maart 1949 en te Roswinkel op 2 April 1949.

Sperker: BEREND BLOKZWL, geboren te Hoogeveen, 29-12-1918, wonende te Amsterdam, landelijk voorzitter der EVC.

Zaalcap: Nw.Weerdinge: 120 personen.
E.Compascuum: 180 personen.
Roswinkel: 50 personen.

Aanwezig: Nw.Weerdinge: 80 personen.
E.Compascuum: 140 personen.
Roswinkel: 15 personen.

Volgn.

- 8 APR. 1949

ACD/59573

Betrouwbaarheid berichtgever: zeer betrouwbaar.

Waardering bericht: idem.

Tevens bericht gezonden aan: De Procureur-Generaal, fgd Directeur van Politie bij het Gerechtshof te Leeuwarden.

Medewerkende instanties: }
Ondernomen actie: } Geen.

Bij de aanvang der campagne 1949 in de veenbedrijven in de gemeente Emmen zijn enige moeilijkheden ontstaan tussen enige verveners en de bij hen werkende arbeiders, betreffende het loon, dat door deze veenarbeiders zou worden verdiend. Deze verveners wilden n.l. het loon uitbetalen, zoals dit in de Collectieve Arbeidsovereenkomst, afgesloten tussen de Stichting van de Arbeid en de vervenersorganisaties en dat f 3.- per 1000 geproduceerde turven bedraagt, verhoogd met f 0.25 per 1000 stuks voor bijzonder werk. De veenarbeiders wilden het loon, dat zij in de campagne 1948 hadden verdiend, n.l. f 3.75 en f 4.- per 1000 turven, ook in deze campagne ontvangen, zoals dit ook door de andere verveners werd uitbetaald.

Daar voornoemde verveners zich aan het contract wilde houden en niet meer wilden uitbetalen dan f 3.25 per 1000 stuks, waarmede de arbeiders niet accoord gingen, weigerden deze arbeiders bij het begin der campagne, op 29 Maart 1949, het werk te beginnen.

Enige werkgevers zijn inmiddels reeds gezwicht voor de eisen der arbeiders en hebben toegezegd het loon van 1948 te zullen uitbetalen, zodat de bij hen werkende veenarbeiders met de campagne zijn begonnen.

Alleen de vervener A.VELDKAMP, wonende Verlengde Vaart Zz te ERICA, gemeente EMMEN, weigert tot nu toe méér te betalen dan f 3.25 per 1000 stuks, zodat op zijn veenderijen in het Weerdinger-erfscheidenveen, gemeente Emmen, het werk nog niet is begonnen. Hierbij zijn 3 á 4 baggermachines en ongeveer 50 veenarbeiders betrokken, georganiseerd bij het NVV, CNV en de EVC en ongeorganiseerd.

Van een staking kan hier dus niet worden gesproken, daar de campagne nog niet was begonnen en deze arbeiders dus nog niet hadden gewerkt.

In verband met vorenstaande wordt door de EVC echter een grootscheepse actie gevoerd en worden deze jaarlijks terugkerende moeilijkheden door haar uitgebuit tot het voeren van zoveel mogelijk propaganda, waarbij zij het voerstelt, alsof er massale stakingen zijn uitgebroken als protest tegen loonsverlagingen.

Hiertoe werden door de EVC in de gemeente Emmen een drietal openbare protestvergaderingen uitgeschreven voor veenarbeiders en

wel te NIEUW-WEERDINGE op 30 Maart 1949, te EMMER-COMPASCUUM op 31 Maart 1949 en te ROSWINKEL op 2 April 1949.

Op deze drie vergaderingen werd het woord gevoerd door de landelijk voorzitter der EVC, BEREND BLOKZIJL, die speciaal voor het voeren van deze propaganda naar Drente was gekomen.

BLOKZIJL hield op alle drie vergaderingen een nagenoeg gelijke rede, met dien verstande, dat hij te Roswinkel, in verband met de geringe opkomst, een uittreksel uit deze rede gaf.

De inhoud van deze rede, die werd aangekondigd onder te titel "Het loonzakje en de Politiek", was ongeveer als volgt:

"Waarover spreken tegenwoordig de arbeiders onder elkaar en in hun gezinnen? Waaruit bestaat het onderwerp van al hun gesprekken? Uit de inhoud van hun loonzakje. Dat is voor de arbeiders het allervoornaamste, deze inhoud van het loonzakje. Hiervan hangt toch hun gehele bestaansmogelijkheid af. De inhoud van het loonzakje bepaalt de maatschappelijke toestand in het arbeidersgezin.

En om deze inhoud wordt thans strijd gevoerd door de veenarbeiders. Want deze inhoud is erg klein, zo klein, dat het een onmogelijkheid wordt, daarvan een week rond te komen en deze inhoud greigt thans nog kleiner gemaakt te worden. De arbeiders voeren geen strijd om de inhoud van hun loonzakje zodanig op te voeren, dat zij daarvan een gedeelte achteruit kunnen leggen, in de hoop, zelf ook nog eens een klein kapitalistje te worden, neen, zijn voeren strijd voor een behoorlijke bestaanszekerheid.

Men hoort de laatste tijd via pers en radio veel over zedelijke normen en menselijke persoonlijkheid. Maar wat blijft er over van de menselijke persoonlijkheid van de arbeidersvrouw, als zij naar de bakker en de kruidenier moet gaan en moet trachten te poffen, omdat het loon van haar man niet groot genoeg is? En waar blijft de menselijke persoonlijkheid van de veenarbeider, als hij weet, dat zijn vrouw elke week weer een knieval moet maken voor de bakker en de kruidenier en hen moet smeken haar te leveren zonder directe betaling?

Door wie wordt nu de inhoud van ons loonzakje bepaald? Hangt dat nu maar af van een toevalligheid of is daarvoor een bepaalde oorzaak aan te wijzen? Dat bedrag waaruit de inhoud van ons loonzakje bestaat is niet afhankelijk van de goedgeefsheid van de werkgever! Daarvoor zijn andere gronden aan te wijzen.

Voor de oorlog was dat betrekkelijk eenvoudig. Als men dan werkloos was en men zocht werk, dan kwam men bij een werkgever. En dan waren er twee mogelijkheden. Of die werkgever had een collectieve arbeidsovereenkomst, afgesloten tussen hem en de werknemersorganisaties, of hij had dit niet. In het laatste geval moest men met deze werkgever een accoord maken, schriftelijk of mondeling, over het loon, dat men daar zou verdienen. Was er wel een C.A.O. vastgesteld, dan stond daarin, wat een arbeider ten minste bij die werkgever moest verdienen en was de werkgever verplicht, dit minimum-loon te betalen, waarbij het hem volkomen vrij stond méér te betalen, dit minimum-loon was slechts een basis. Er was een College van Rijksbemiddelaars dat, zoals de naam reeds zegt, bemiddelend optrad, als er moeilijkheden tussen werkgever en organisaties ontstonden bij het vaststellen van deze C.A.O.

Na de oorlog werd dit echter geheel anders. Er bestaat thans een loonstop in Nederland. Thans wordt vastgesteld, hoeveel elke arbeider maximaal mag verdienen en deze maxima worden vastgesteld door datzelfde College van Rijksbemiddelaars, die nu dus een geheel andere taak hebben. Wel wordt hen advies gegeven door de Stichting van de Arbeid, maar deze adviezen kunnen zij tefzijde leggen of ter harte nemen, zoals zij zelf willen. Dit College bestaat uit ambtenaren, die hun opdrachten van de regering krijgen en dus is het de regering, die thans de lonen vaststelt. De regering bepaalt dus nu, hoeveel elke arbeider mag verdienen en dit wordt vastgelegd in contracten, medeondertekend door de bestuurders der Uniebonden. Deze bestuurders gaan dus accoord met de lage lonen en zijn daarom

mede verantwoordelijk voor de onhoudbare toestanden in de arbeidersgezinnen.

De werkgevers zijn gebonden deze lonen uit te betalen en niet meer. Hiertoe heeft de regering haar dwangmiddelen, o.a. de Economische Recherche, die de werkgevers gaat bekeuren, als zij meer betalen. Maar de regering en de werkgevers zijn het roerend met elkaar eens. Als U bij Uw werkgever komt en zegt: "Baas, er moet Zaterdag een rijksdaalder méér in mijn loonzakje, want ik kan niet meer rondkomen", dan zal de werkgever zeggen: "Wat, een rijksdaalder? Kerel, dat is nog te weinig, er moest minstens vijf gulden meer in, maar ik mag niet, ik ben gebonden aan het maximum-loon". En als U dat dan gelooft en weggaat met de gedachte: "Jonge, wat heb ik toch een goeie baas, hij wil mij wel graag meer geven, maar hij mag niet", dan staat die werkgever U achterna te kijken en lacht je achter je rug hartelijk uit.

Nu is het echter zo, dat in de meeste bedrijven door de dwang van de arbeiders hogere lonen worden uitbetaald dan in de contracten staat en door de regering is vastgesteld. Zo is het ook hier in de venen. En dat wordt oogluikend toegestaan door de regering, omdat zij wel weet dat, als zij plotseling voor alle bedrijven het maximum-loon wil invoeren, zij op massaal verzet van de arbeidersklasse zal stuiten. Nee, daarvoor is de regering te slim. Zo nu en dan wordt door haar een der werkgevers bekeurd voor het uitbetalen van te hoge lonen. Deze werkgever zal dan tegen zijn arbeiders zeggen: "Jongens, ik ben gesnapt voor het betalen van te hoge lonen en moet een grote boete betalen. Nu durf ik geen risico meer te nemen en vanaf nu kan ik niet meer betalen dan het door de regering vastgestelde loon", in de hoop, dat deze arbeiders er mee accoord gaan, waarna dan andere bedrijven zullen volgen. Dit is niet anders dan een grote comédie tussen regering en werkgevers.

Zo gaat het nu ook hier in de veenstreken. Het is niet zó, dat er een paar verveners op een morgen met het verkeerde been uit bed zijn gestapt en hebben gezegd: "Nu moet het maar eens afgelopen zijn, nu betaal ik niet méér dan het contractloon!" Nee, dat is in overleg gegaan met alle verveners. Een paar proberen het en als hun dat gelukt zou, volgden de anderen één voor één. Daarom kunnen die arbeiders, die het oude loon van vorig jaar wél uitbetaald krijgen, zich niet afzijdig houden van hun stakende kameraden, omdat deze de strijd niet alleen voor zichzelf voeren, maar ook voor hun makers, die nog niet behoeven te staken. Elke strijd, die door een groep arbeiders wordt gevoerd tegen loonsverlaging, is een strijd van de gehele arbeidersklasse, omdat als één groep de strijd verliest en zich er bij neer moet leggen, de andere groepen zullen volgen. Zoals nu de verveners proberen een klein gedeelte der arbeiders eerst de nek om te draaien en, als hun dit gelukt is, weer een ander gedeelte bij de nek zullen grijpen, zo zal het ook gaan met de andere arbeiders. Als de veenarbeiders deze loonsverlaging geslikt zullen hebben, zullen de bouwvakarbeiders, de textielarbeiders, de metaalbewerkers enz. volgen.

Daarom is het zaak om samen te strijden om deze loonsverlaging ongedaan te maken. En dit wil niet zeggen, dat nu die arbeiders, die het oude loon wel uitbetaald krijgen, ook moeten gaan staken, neen, zij moeten zorgen, dat hun stakende makers de strijd kunnen voeren door deze makers moreel en financieel te steunen, door het Solidariteitsfonds der EVC in staat te stellen de stakende arbeiders een behoorlijke uitkering te garanderen, ook die makers, die georganiseerd zijn in het NVV, CNV of niet georganiseerd zijn. Want als het NVV en CNV hun stakingskassen niet zullen openen, dan zal de EVC ook deze werkers ondersteunen.

Maar waarom bepaalt de regering nu, dat de arbeiders zulke lage lonen moeten verdienen?

Om dat duidelijk te maken, zal ik U een voorbeeld geven. Er

wordt wel eens gezegd, dat het gehele Nederlandse Volk uit één groot gezin bestaat, een gezin van 10 millioen zieltjes, met aan het hoofd de regering, die we als Vader en Moeder tegelijk kunnen beschouwen. Natuurlijk zijn er in dit gezin de nodige stiefkinderen, maar daarover praten we niet.

Naast dit grote gezin wil ik nu stellen het kleine gezin van een veenarbeider, man, vrouw en vier kinderen.

Stel nu, dat in dit kleine gezin van die veenarbeider, week in week uit door de vader f 40.- wordt thuisgebracht. Wat gebeurt er dan? Zodra vader deze f 40.- op tafel legt, gaat moeder, de minister van financiën, haar begroting van de volgende week opmaken op een blank strookje van de krant. Zij schrijft daar eerst de vaste uitgaven op, die elke week weer terugkomen, zoals huur, contributie, abonnement enz. Het bedrag dat de bakker en kruidenier moeten hebben, weet ze zo ongeveer en wordt daaronder gezet. En dan komt ze toe aan de z.g. "grote stukken". Vader moet nodig een nieuwe werkbreek hebben, de oude is reeds zovaak opgelapt, die kan niet meer mee, het oudste kind, dat naar school gaat, komt geregeld met natte voetjes thuis, omdat het nodig een paar nieuwe schoentjes moet hebben enz. Als zij dat allemaal heeft opgeschreven en er een streep onder zet om het op te tellen, heeft ze al véél meer dan f 40.- ze komt haast aan de f 60.- Dus er moet geschraapt worden want waar niet meer is dan f 40.- kan niet f 45.- worden uitgegeven. De nieuwe broek van vader verdwijnt, op de oude moet maar weer een lap, de nieuwe schoentjes van Jantje gaan er ook af, die moet maar weer met natte voetjes lopen. Zo gaat ze door tot ze f 40.- overhoudt. Maar stel nu eens, dat die vader tegen zijn vrouw zegt: "Nu moet je er ook nog f 5.- voor drank opzetten en wat je er ook van schraapt, die f 5.- wil ik er op houden en moeten er dus op blijven staan", wat wordt er dan over dat gezin gezegd? Er wordt gezegd, dat dit geen goed gezin is, dat die vader en moeder hun verantwoordelijkheid voor hun kinderen niet begrijpen, er wordt schande van deze vader en moeder gesproken. En de kinderen kijken verwijtend naar vader en moeder, als ze wéér met natte voeten thuis komen!

En nu gaan we weer naar dat grote gezin van 10 millioen zieltjes. Ook dat gezin moet rondkomen van een bepaald bedrag, ons nationaal inkomen. En ook daar zijn meer wensen dan mogelijkheden. Ook daar wordt een begroting opgemaakt, niet op de rand van een krant maar in dikke boeken. En ook daar moet geschraapt worden. En nu wil ik niet beweren, dat daar f 5.- drangkeld opstaat voor de ministers nee, ik zie daar iets véél ergers opstaan. Daar staat een dagelijkse uitgave op van f 5 millioen voor leger en vloot, voor de koloniale oorlog in Indonesië. En wat er ook geschraapt wordt, die 5 millioen blijft er op staan. Dus moeten de kindertjes van dat grote gezin, de arbeiders, met natte voetjes blijven lopen, in dit geval met klein loonzakjes. Want arbeiders, weet dit: de kosten van iedere liter benzine, die in de bommenwerpers boven Java wordt verstoekt, iedere bom, die op Java valt, iedere mitrailleurstoot, afgevuurd op de Indonesische bevolking, worden betaald uit jullie loonzakjes. Als vandaag de koloniale oorlog werd stopgezet en die uitgave van f 5 millioen per dag ten goede kwam aan de arbeiders, dan kon elk arbeidersgezin een loonsverhoging krijgen van f 20.- per week, ingaande a.s. Zaterdag.

Daarom arbeiders is het onze taak al onze krachten aan te wenden om de regering te dwingen de troepen uit Indonesië terug te halen, want deze koloniale oorlog is niet in het belang der arbeiders en daarom willen wij deze oorlog niet.

De EVC wordt vaak verweten dat zij aan politiek doet en dat de door haar georganiseerde stakingen een politieke achtergrond hebben. En daarop zeggen wij: Ja, wij doen aan politiek. Want, kameraden, wij kunnen ons er niet mee afmaken door te zeggen: Ik doe niet aan politiek, want als jij je niet met de politiek bemoeit, dan bemoeit de politiek zich met jou! De loon- en prijspolitiek van de

regering is een onderdeel, en het voornaamste onderdeel, van de algemene regeringspolitiek en het is voor een arbeider niet anders mogelijk dan aan politiek te doen. Als je vrouw tegen je zegt, dat zij van jouw weekloon niet kan rondkomen, dan doet zij aan politiek. Als jullie onder elkaar over te lage lonen spreken doen jullie aan politiek. Daarom is het niet mogelijk om niet aan politiek te doen. Dat de EVC deze stakingen op bevel van Moskou zou organiseren, zoals onze tegenstanders zeggen, is natuurlijk een belachelijkheid, die een ieder met een beetje gezond verstand kan begrijpen. Want wie stelt deze lage lonen vast en wie bepaalt de loonsverlagingen der arbeiders? De EVC? Neen, de regering! Dus moet het zo zijn, als tenminste deze stakingen op bevel van Moskou worden uitgevoerd, dat de regering een verbinding heeft met Moskou en dat Stalin Drees dan opbelt en zegt: Zeg, hoe zit dat daar in Nederland, ik heb daar een paar stakingen nodig en dat Drees dan zegt: Het komt in orde, ik zal wel een paar loonsverlagingen doorvoeren en dan heb je prompt staking!

Kameraden, wij moeten blijven strijden tegen deze loonsverlagingen en deze strijd moet de basis zijn voor een loonsverhoging, want elke cent, die wij de regering dwingen in onze loonzakjes te stoppen, is een cent minder voor de oorlogvoering in Indonesië, waarbij de arbeiders geen belang hebben. Want arbeiders, als ik U stuk voor stuk de vraag stel: waarvoor voedt U Uw jongen op, Uw jongen, die goed kan leren en Uw trots is en die U, als het mogelijk is, een beter bestaan wilt geven dan Uzelf heeft, voedt U die op om hem later in het veldgrijs naar de slagvelden van Europa te zien marcheren, waar hij met zijn jonge, warme bloed de bodem zal drenken? Neen en nog eens neen!

Kameraden, het is dus wel duidelijk, dat er een groot verband bestaat tussen de inhoud van Uw loonzakje en de Politiek, dat die beide onafscheidelijk zijn verbonden aan elkaar en daarom kunnen wij volmondig zeggen: Ja, de EVC doet aan politiek en zal zolang aan politiek doen, tot de arbeiders eensgezind en in samenwerking met alle vredelievende arbeiders der gehele wereld de oorlog hebben uitgebannen en voor de arbeidersklasse een betere en gelukkige toekomst hebben opgebouwd."

Tijdens de hierop gehouden pauze werd gelegenheid gegeven tot het stellen van schriftelijke en mondelinge vragen.

Te Nieuw-Weerdinge en Roswinkel werd hiervan geen gebruik gemaakt.

Te Emmer-Compascuum werd de vraag gesteld, hoe de niet stakende arbeiders op de beste wijze hun stakende kameraden konden steunen, daar de niet-stakenden er niet aan dachten ook het werk neer te leggen. Blokzijl deed hierop een harstochtelijk beroep op de niet-stakende arbeiders om het Sol-fonds te steunen daar dit de beste weg was hun stakende makers in de strijd bij te staan.

Vervolgens las Blokzijl nog een brief voor, die hij had ontvangen van de luitenant H.J. Neuman, redacteur van een soldatenblad, gelegerd te Purwokerto op Java. Deze brief was, volgens de inhoud, gezonden aan 20 vooraanstaande Nederlanders, die Indonesië en het Indonesische volk van eigen aanschouwing kenden en bevatte het verzoek een antwoord te geven op de volgende vraag:

"Als U op Java in de schaduw van enige klapperbomen zoudt "staan en er kwam een Nederlandse patrouille met zware tred voor "bij, op een paar zeiltjes en wat stokken een gewonde makker met "zich voerende en één van die soldaten zou naar U toekomen en, "met een vaag gebaar naar achteren, aan U vragen: Wat heeft dit "alles nog voor zin?, wat zou U daarop dan ten antwoord geven?"

Deze luitenant, aldus Blokzijl, is niet zo nieuwsgierig naar mijn antwoord op die vraag, maar met deze vraag vertolkt hij, wat tienduizenden soldaten in Indonesië zich dagelijks afvragen: Wat heeft dit alles nog voor zin? Deze vraag waart als een schim op Java rond, gaat van dessa tot dessa, van kampong tot kampong,

niet tastbaar en toch steeds aanwezig: Wat heeft dit alles nog voor zin?

Mijn antwoord hierop zal zijn: Soldaat, dit alles heeft geen zin en heeft nog nooit zin gehad, omdat jullie niet voor de belangen van het Nederlandse volk, voor de Nederlandse arbeiders hier zijn, zelfs niet voor de Nederlandse kapitalisten, want 40 % van het Indonesische kapitaal is eigendom van Amerika en slechts 10 % van Nederland. En het heeft daarom vooral geen zin omdat jullie het Recht niet aan jullie kant hebben. Het Recht is aan de zijde van het Indonesische Volk en jullie zult deze strijd nooit kunnen winnen, omdat jullie strijden tegen een volk van 70 miljoen mensen. Schiet er 10 miljoen van dood, 60 miljoen zullen doorstrijden, maar dan liggen jullie allemaal al laag begraven in de schaduw van die klapperpalmen. Zo ongeveer zal mijn antwoord zijn, zo besloot Blokzijl.

Het gesprokene werd met aandacht gevolgd en zo nu en dan door een zwak applaus onderbroken. Er heerste over het algemeen geen enthousiaste stemming en deze vergaderingen hadden een zeer rustig verloop.

Einde.

wel te NIEUW-WEERDINGE op 30 Maart 1949, te EMMER-COMPASCUUM op 31 Maart 1949 en te ROSWINKEL op 2 April 1949.

Op deze drie vergaderingen werd het woord gevoerd door de landelijk voorzitter der EVC, BEREND BLOKZWL, die speciaal voor het voeren van deze propaganda naar Drente was gekomen.

BLOKZWL hield op alle drie vergaderingen een nagenoeg gelijke rede, met dien verstande, dat hij te Roswinkel, in verband met de geringe opkomst, een uittreksel uit deze rede gaf.

De inhoud van deze rede, die werd aangekondigd onder te titel "Het loonzakje en de Politiek", was ongeveer als volgt:

"Waarover spreken tegenwoordig de arbeiders onder elkaar en in hun gezinnen? Waaruit bestaat het onderwerp van al hun gesprekken? Uit de inhoud van hun loonzakje. Dat is voor de arbeiders het allervoornaamste, deze inhoud van het loonzakje. Hiervan hangt toch hun gehele bestaansmogelijkheid af. De inhoud van het loonzakje bepaalt de maatschappelijke toestand in het arbeidersgezin.

En om deze inhoud wordt thans strijd gevoerd door de veenarbeiders. Want deze inhoud is erg klein, zo klein, dat het een onmogelijkheid wordt, daarvan een week rond te komen en deze inhoud greigt thans nog kleiner gemaakt te worden. De arbeiders voeren geen strijd om de inhoud van hun loonzakje zodanig op te voeren, dat zij daarvan een gedeelte achteruit kunnen leggen, in de hoop, zelf ook nog eens een klein kapitalistje te worden, neen, zijn voeren strijd voor een behoorlijke bestaanszekerheid.

Men hoort de laatste tijd via pers en radio veel over zedelijke normen en menselijke persoonlijkheid. Maar wat blijft er over van de menselijke persoonlijkheid van de arbeidersvrouw, als zij naar de bakker en de kruidenier moet gaan en moet trachten te poffen, omdat het loon van haar man niet groot genoeg is? En waar blijft de menselijke persoonlijkheid van de veenarbeider, als hij weet, dat zijn vrouw elke week weer een knieval moet maken voor de bakker en de kruidenier en hen moet smeken haar te leveren zonder directe betaling?

Door wie wordt nu de inhoud van ons loonzakje bepaald? Hangt dat nu maar af van een toevalligheid of is daarvoor een bepaalde oorzaak aan te wijzen? Dat bedrag waaruit de inhoud van ons loonzakje bestaat is niet afhankelijk van de goedgeefsheid van de werkgever! Daarvoor zijn andere gronden aan te wijzen.

Voor de oorlog was dat betrekkelijk eenvoudig. Als men dan werkloos was en men zocht werk, dan kwam men bij een werkgever. En dan waren er twee mogelijkheden. Of die werkgever had een collectieve arbeidsovereenkomst, afgesloten tussen hem en de werknemersorganisaties, of hij had dit niet. In het laatste geval moest men met deze werkgever een accoord maken, schriftelijk of mondeling, over het loon, dat men daar zou verdienen. Was er wel een C.A.O. vastgesteld, dan stond daarin, wat een arbeider ten minste bij die werkgever moest verdienen en was de werkgever verplicht, dit minimum-loon te betalen, waarbij het hem volkomen vrij stond méér te betalen, dit minimum-loon was slechts een basis. Er was een College van Rijksbemiddelaars dat, zoals de naam reeds zegt, bemiddelend optrad, als er moeilijkheden tussen werkgever en organisaties ontstonden bij het vaststellen van deze C.A.O.

Na de oorlog werd dit echter geheel anders. Er bestaat thans een loonstop in Nederland. Thans wordt vastgesteld, hoeveel elke arbeider maximaal mag verdienen en deze maxima worden vastgesteld door datzelfde College van Rijksbemiddelaars, die nu dus een geheel andere taak hebben. Wel wordt hen advies gegeven door de Stichting van de Arbeid, maar deze adviezen kunnen zij terzijde leggen of ter harte nemen, zoals zij zelf willen. Dit College bestaat uit ambtenaren, die hun opdrachten van de regering krijgen en dus is het de regering, die thans de lonen vaststelt. De regering bepaalt dus nu, hoeveel elke arbeider mag verdienen en dit wordt vastgelegd in contracten, medeondertekend door de bestuurders der Uniebonden. Deze bestuurders gaan dus accoord met de lage lonen en zijn daarom

5 April 1949.

No.: 247 ID.

Onderwerp: Protestvergaderingen voor veenarbeiders, belegd door de EVC te Nieuw-Weerdinge op 30 Maart 1949, te Emmer-Compasuum op 31 Maart 1949 en te Roswinkel op 2 April 1949.

Sperker: BEREND BLOKZIJL, geboren te Hoogeveen, 29-12-1918, wonende te Amsterdam, landelijk voorzitter der EVC.

Zaalcap: Nw.Weerdinge: 120 personen.
E.Compasuum: 180 personen.
Roswinkel: 50 personen.

Aanwezig: Nw.Weerdinge: 80 personen.
E.Compasuum: 140 personen.
Roswinkel: 15 personen.

Betrouwbaarheid berichtgever: zeer betrouwbaar.

Waardering bericht: idem.

Tevens bericht gezonden aan: De Procureur-Generaal, fgd Directeur van Politie bij het Gerechtshof te Leeuwarden.

Medewerkende instanties:)
Ondernomen actie:) Geen.

Bij de aanvang der campagne 1949 in de veenbedrijven in de gemeente Emmen zijn enige moeilijkheden ontstaan tussen enige verveners en de bij hen werkende arbeiders, betreffende het loon, dat door deze veenarbeiders zou worden verdiend. Deze verveners wilden n.l. het loon uitbetalen, zoals dit in de Collectieve Arbeidsovereenkomst, afgesloten tussen de Stichting van de Arbeid en de vervenersorganisaties en dat f 3.- per 1000 geproduceerde turven bedraagt, verhoogd met f 0.25 per 1000 stuks voor bijzonder werk. De veenarbeiders wilden het loon, dat zij in de campagne 1948 hadden verdiend, n.l. f 3.75 en f 4.- per 1000 turven, ook in deze campagne ontvangen, zoals dit ook door de andere verveners werd uitbetaald.

Daar voornoemde verveners zich aan het contract wilde houden en niet meer wilden uitbetalen dan f 3.25 per 1000 stuks, waarmede de arbeiders niet accoord gingen, weigerden deze arbeiders bij het begin der campagne, op 29 Maart 1949, het werk te beginnen.

Enige werkgevers zijn inmiddels reeds gezwicht voor de eisen der arbeiders en hebben toegezegd het loon van 1948 te zullen uitbetalen, zodat de bij hen werkende veenarbeiders met de campagne zijn begonnen.

Alleen de vervener A.VELDKAMP, wonende Verlengde Vaart Zz te ERICA, gemeente EMMEN, weigert tot nu toe méér te betalen dan f 3.25 per 1000 stuks, zodat op zijn veenderijen in het Weerdinger-erfscheidenveen, gemeente Emmen, het werk nog niet is begonnen. Hierbij zijn 3 á 4 baggermachines en ongeveer 50 veenarbeiders betrokken, georganiseerd bij het NVV, CNV en de EVC en ongeorganiseerd.

Van een staking kan hier dus niet worden gesproken, daar de campagne nog niet was begonnen en deze arbeiders dus nog niet hadden gewerkt.

In verband met vorenstaande wordt door de EVC echter een grootscheepse actie gevoerd en worden deze jaarlijks terugkerende moeilijkheden door haar uitgebuit tot het voeren van zoveel mogelijk propaganda, waarbij zij het voerstelt, alsof er massale stakingen zijn uitgebroken als protest tegen loonsverlagingen.

Hiertoe werden door de EVC in de gemeente Emmen een drietal openbare protestvergaderingen uitgeschreven voor veenarbeiders en

mede verantwoordelijk voor de onhoudbare toestanden in de arbeidersgezinnen.

De werkgevers zijn gebonden deze lonen uit te betalen en niet meer. Hiertoe heeft de regering haar dwangmiddelen, o.a. de Economische Recherche, die de werkgevers gaat bekeuren, als zij meer betaalt. Maar de regering en de werkgevers zijn het roerend met elkaar eens. Als U bij Uw werkgever komt en zegt: "Baas, er moet Zaterdag een rijksdaalder méér in mijn loonzakje, want ik kan niet meer rondkomen", dan zal de werkgever zeggen: "Wat, een rijksdaalder? Kerel, dat is nog te weinig, er moest minstens vijf gulden meer in, maar ik mag niet, ik ben gebonden aan het maximum-loon". En als U dat dan gelooft en weggaat met de gedachte: "Jonge, wat heb ik toch een goeie baas, hij wil mij wel graag meer geven, maar hij mag niet", dan staat die werkger U achterna te kijken en lacht je achter je rug hartelijk uit.

Nu is het echter zo, dat in de meeste bedrijven door de dwang van de arbeiders hogere lonen worden uitbetaald dan in de contracten staat en door de regering is vastgesteld. Zo is het ook hier in de venen. En dat wordt ooglukkig toegestaan door de regering, omdat zij wel weet dat, als zij plotseling voor alle bedrijven het maximum-loon wil invoeren, zij op massaal verzet van de arbeidersklasse zal stuiten. Nee, daarvoor is de regering te slim. Zo nu en dan wordt door haar een der werkgevers bekeurd voor het uitbetalen van te hoge lonen. Deze werkgever zal dan tegen zijn arbeiders zeggen: "Jongens, ik ben gesnapt voor het betalen van te hoge lonen en moet een grote boete betalen. Nu durf ik geen risico meer te nemen en vanaf nu kan ik niet meer betalen dan het door de regering vastgestelde loon", in de hoop, dat deze arbeiders er mee accoord gaan, waarna dan andere bedrijven zullen volgen. Dit is niet anders dan een grote comédie tussen regering en werkgevers.

Zo gaat het nu ook hier in de veenstreken. Het is niet zó, dat er een paar verveners op een morgen met het verkeerde been uit bed zijn gestapt en hebben gezegd: "Nu moet het maar eens afgelopen zijn, nu betaal ik niet méér dan het contractloon!" Nee, dat is in overleg gegaan met alle verveners. Een paar proberen het en als hun dat gelukken zou, volgend de anderen één voor één. Daarom kunnen die arbeiders, die het oude loon van vorig jaar wél uitbetaald krijgen, zich niet afzijdig houden van hun stakende kameraden, omdat deze de strijd niet alleen voor zichzelf voeren, maar ook voor hun makers, die nog niet behoeven te staken. Elke strijd, die door een groep arbeiders wordt gevoerd tegen loonsverlaging, is een strijd van de gehele arbeidersklasse, omdat als één groep de strijd verliest en zich er bij neer moet leggen, de andere groepen zullen volgen. Zoals nu de verveners proberen een klein gedeelte der arbeiders eerst de nek om te draaien en, als hun dit gelukt is, weer een ander gedeelte bij de nek zullen grijpen, zo zal het ook gaan met de andere arbeiders. Als de veenarbeiders deze loonsverlaging geslikt zullen hebben, zullen de bouwvakarbeiders, de textielarbeiders, de metaalbewerkers enz. volgen.

Daarom is het zaak om samen te strijden om deze loonsverlaging ongedaan te maken. En dit wil niet zeggen, dat nu die arbeiders, die het oude loon wel uitbetaald krijgen, ook moeten gaan staken, neen, zij moeten zorgen, dat hun stakende makers de strijd kunnen voeren door deze makers moreel en financieel te steunen, door het Solidariteitsfonds der EVC in staat te stellen de stakende arbeiders een behoorlijke uitkering te garanderen, ook die makers, die georganiseerd zijn in het NVV, CNV of niet georganiseerd zijn. Want als het NVV en CNV hun stakingskassen niet zullen openen, dan zal de EVC ook deze werkers ondersteunen, Maar waarom bepaalt de regering nu, dat de arbeiders zulke lage lonen moeten verdienen?

Om dat duidelijk te maken, zal ik U een voorbeeld geven. Er

wordt wel eens gezegd, dat het gehele Nederlandse Volk uit één groot gezin bestaat, een gezin van 10 miljoen zieltjes, met aan het hoofd de regering, die we als Vader en Moeder tegelijk kunnen beschouwen. Natuurlijk zijn er in dit gezin de nodige stiefkinderen, maar daarover praten we niet.

Naast dit grote gezin wil ik nu stellen het kleine gezin van een veenarbeider, man, vrouw en vier kinderen.

Stel nu, dat in dit kleine gezin van die veenarbeider, week in week uit door de vader f 40.- wordt thuisgebracht. Wat gebeurt er dan? Zodra vader deze f 40.- op tafel legt, gaat moeder, de minister van financiën, haar begroting van de volgende week opmaken op een blank strookje van de krant. Zij schrijft daar eerst de vaste uitgaven op, die elke week weer terugkomen, zoals huur, contributie, abonnement enz. Het bedrag dat de bakker en kruidenier moeten hebben, weet ze zo ongeveer en wordt daaronder gezet. En dan komt ze toe aan de z.g. "grote stukken". Vader moet nodig een nieuwe werkbreek hebben, de oude is reeds zovaak opgelapt, die kan niet meer mee, het oudste kind, dat naar school gaat, komt geregeld met natte voetjes thuis, omdat het nodig een paar nieuwe schoentjes moet hebben enz. Als zij dat allemaal heeft opgeschreven en er een streep onder zet om het op te tellen, heeft ze al véél meer dan f 40.- ze komt haast aan de f 60.- Dus er moet geschrapt worden want waar niet meer is dan f 40.- kan niet f 45.- worden uitgegeven. De nieuwe broek van vader verdwijnt, op de oude moet maar weer een lap, de nieuwe schoentjes van Jantje gaan er ook af, die moet maar weer met natte voetjes lopen. Zo gaat ze door tot ze f 40.- overhoudt. Maar stel nu eens, dat die vader tegen zijn vrouw zegt: "Nu moet je er ook nof f 5.- voor drank opzetten en wat je er ook van schrappt, die f 5.- wil ik er op houden en moeten er dus op blijven staan", wat wordt er dan over dat gezin gezegd? Er wordt gezegd, dat dit geen goed gezin is, dat die vader en moeder hun verantwoordelijkheid voor hun kinderen niet begrijpen, er wordt schande van deze vader en moeder gesproken. En de kinderen kijken verwijtend naar vader en moeder, als ze wéér met natte voeten thuis komen!

En nu gaan we weer naar dat grote gezin van 10 miljoen zieltjes. Ook dat gezin moet rondkomen van een bepaald bedrag, ons nationaal inkomen. En ook daar zijn meer mensen dan mogelijkheden. Ook daar wordt een begroting opgemaakt, niet op de rand van een krant maar in dikke boeken. En ook daar moet geschrapt worden. En nu wil ik niet beweren, dat daar f 5.- drankgeld opstaat voor de minister nee, ik zie daar iets véél ergers opstaan. Daar staat een dagelijkse uitgave op van f 5 miljoen voor leger en vloot, voor de koloniale oorlog in Indonesië. En wat er ook geschrapt wordt, die 5 miljoen blijft er op staan. Dus moeten de kindertjes van dat grote gezin, de arbeiders, met natte voetjes blijven lopen, in dit geval met klein loonzakjes. Want arbeiders, weet dit: de kosten van iedere liter bezzine, die in de bommenwerpers boven Java wordt verstoekt, iedere bom, die op Java valt, iedere mitrailleurstoot, afgevuurd op de Indonesische bevolking, worden betaald uit jullie loonzakjes. Als vandaag de koloniale oorlog werd stopgezet en die uitgave van f 5 miljoen per dag ten goede kwam aan de arbeiders, dan kon elk arbeidersgezin een loonsverhoging krijgen van f 20.- per week, ingaande a.s. Zaterdag.

Daarom arbeiders is het onze taak al onze krachten aan te wenden om de regering te dwingen de troepen uit Indonesië terug te halen, want deze koloniale oorlog is niet in het belang der arbeiders en daarom willen wij deze oorlog niet.

De EVC wordt vaak verweten dat zij aan politiek doet en dat de door haar georganiseerde stakingen een politieke achtergrond hebben. En daarop zeggen wij: Ja, wij doen aan politiek. Want, kameraden, wij kunnen ons er niet mee afmaken door te zeggen: Ik doe niet aan politiek, want als jij je niet met de politiek bemoeit, dan bemoeit de politiek zich met jou! De loon- en prijspolitiek van de

regering is een onderdeel, en het voornaamste onderdeel, van de algemene regeringspolitiek en het is voor een arbeider niet anders mogelijk dan aan politiek te doen. Als je vrouw tegen je zegt, dat zij van jouw weekloon niet kan rondkomen, dan doet zij aan politiek. Als jullie onder elkaar over te lage lonen spreken doen jullie aan politiek. Daarom is het niet mogelijk om niet aan politiek te doen. Dat de EVC deze stakingen op bevel van Moskou zou organiseren, zoals onze tegenstanders zeggen, is natuurlijk een belachelijkheid, die een ieder met een beetje gezond verstand kan begrijpen. Want wie stelt deze lage lonen vast en wie bepaalt de loonsverlagingen der arbeiders? De EVC? Neen, de regering! Dus moet het zo zijn, als tenminste deze stakingen op bevel van Moskou worden uitgevoerd, dat de regering een verbinding heeft met Moskou en dat Stalin Drees dan opbelt en zegt: Zeg, hoe zit dat daar in Nederland, ik heb daar een paar stakingen nodig en dat Drees dan zegt: Het komt in orde, ik zal wel een paar loonsverlagingen doorvoeren en dan heb je prompt staking!

Kameraden, wij moeten blijven strijden tegen deze loonsverlagingen en deze strijd moet de basis zijn voor een loonsverhoging, want elke cent, die wij de regering dwingen in onze loonzakjes te stoppen, is een cent minder voor de oorlogvoering in Indonesië, waarbij de arbeiders geen belang hebben. Want arbeiders, als ik U stuk voor stuk de vraag stel: waarvoor voedt U Uw jongen op, Uw jongen, die goed kan leren en Uw trots is en die U, als het mogelijk is, een beter bestaan wilt geven dan Uzelf heeft, voedt U die op om hem later in het veldgrijs naar de slagvelden van Europa te zien marcheren, waar hij met zijn jonge, warme bloed de bodem zal drenken? Neen en nog eens neen!

Kameraden, het is dus wel duidelijk, dat er een groot verband bestaat tussen de inhoud van Uw loonzakje en de Politiek, dat die beide onafscheidelijk zijn verbonden aan elkaar en daarom kunnen wij volmondig zeggen: Ja, de EVC doet aan politiek en zal zolang aan politiek doen, tot de arbeiders eensgezind en in samenwerking met alle vredelievende arbeiders der gehele wereld de oorlog hebben uitgebannen en voor de arbeidersklasse een betere en gelukkige toekomst hebben opgebouwd."

Tijdens de hierop gehouden pauze werd gelegenheid gegeven tot het stellen van schriftelijke en mondelinge vragen.

Te Nieuw-Weerdinge en Roswinkel werd hiervan geen gebruik gemaakt.

Te Kamer-Compascuum werd de vraag gesteld, hoe de niet-stakende arbeiders op de beste wijze hun stakende kameraden konden steunen, daar de niet-stakenden er niet aan dachten ook het werk neer te leggen. Blokzijl heeft hierop een harstochtelijk beroep op de niet-stakende arbeiders om het Sol-fonds te steunen daar dit de beste weg was hun stakende makkers in de strijd bij te staan.

Vervolgens las Blokzijl nog een brief voor, die hij had ontvangen van de luitenant H.J. Neuman, redacteur van een soldatenblad, gelegerd te Purwokerto op Java. Deze brief was, volgens de inhoud, gezonden aan 20 vooraanstaande Nederlanders, die Indonesië en het Indonesische volk van eigen aanschouwing kenden en bevatte het verzoek een antwoord te geven op de volgende vraag:

"Als U op Java in de schaduw van enige klapperbomen zoudt staan en er kwam een Nederlandse patrouille met zware tred voorbij, op een paar zeiltjes en wat stokken een gewonde makker met zich voerende en één van die soldaten zou naar U toekomen en, met een vaag gebaar naar achteren, aan U vragen: Wat heeft dit alles nog voor zin?, wat zou U daarop dan ten antwoord geven?"

Deze luitenant, aldus Blokzijl, is niet zo nieuwsgierig naar mijn antwoord op die vraag, maar met deze vraag vertolkt hij, wat tienduizenden soldaten in Indonesië zich dagelijks afvragen: Wat heeft dit alles nog voor zin? Deze vraag waart als een schim op Java rond, gaat van dessa tot dessa, van kampong tot pampong,

niet tastbaar en toch steeds aanwezig: Wat heeft dit alles nog voor zin?

Mijn antwoord hierop zal zijn: Soldaat, dit alles heeft geen zin en heeft nog nooit zin gehad, omdat jullie niet voor de belangen van het Nederlandse volk, voor de Nederlandse arbeiders hier zijn, zelfs niet voor de Nederlandse kapitalisten, want 40 % van het Indonesische kapitaal is eigendom van Amerika en slechts 10 % van Nederland. En het heeft daarom vooral geen zin omdat jullie het Recht niet aan jullie kant hebben. Het Recht is aan de zijde van het Indonesische Volk en jullie zult deze strijd nooit kunnen winnen, omdat jullie strijden tegen een volk van 70 miljoen mensen. Schiet er 10 miljoen van dood, 60 miljoen zullen doorstrijden, maar dan liggen jullie allemaal al lag begraven in de schaduw van die klapperpalmen. Zo ongeveer zal mijn antwoord zijn, zo besloot Blokzijl.

Het gesprokene werd met aandacht gevolgd en zo nu en dan door een zwak applaus onderbroken. Er heerste over het algemeen geen enthousiaste stemming en deze vergaderingen hadden een zeer rustig verloop.

Einde.

V. RD.3

G E H E I M

H.J.Neuman.

UITGEROEP

2/68963

Mede te Uwer informatie moge ik U berichten, dat de algemeen voorzitter der Eenheidsvakcentrale, Berend Blokzijl, op een d.d. 31 Maart j.l. te Emmer-Compascuum (gemeente Emmen) gehouden protestvergadering voor veenarbeiders een brief heeft voorgelezen, welke hij van een zekere luitenant H.J. NEUMAN, redacteur van een soldatenkrant, gelegerd te Purwokerto (Java) zou hebben ontvangen.

Neuman zou een dergelijk schrijven tevens hebben gezonden aan een twintigtal vooraanstaande Nederlanders, die geacht kunnen worden de toestanden onder de Indonesische bevolking juist te kunnen beoordelen.

In bedoelde brief zou worden verzocht antwoord te geven op de volgende vraag:

"Als U op Java in de schaduw van enige klapperbomen zoudt staan en er kwam een Nederlandse Patrouille met zware tred voorbij, op een paar zeiltjes en wat stokken een gewonde makker met zich voerende en een van die soldaten zou naar U toekomen en met een gebaar naar achteren, aan U vragen: 'Wat heeft dit voor zin?', wat zou U daarop dan ten antwoord geven?"

Volgens B. Blokzijl zouden dagelijks tienduizenden soldaten zich hetzelfde afvragen en kon men hierop slechts één antwoord geven, nl.: "Soldaat, dit alles heeft geen zin en heeft nog nooit zin gehad".

Indien deze luitenant H.J. Neuman werkelijk mocht bestaan en U wellicht te zijnen aanzien mocht kunnen beschikken over nadere gegevens, zal ik het op prijs stellen, deze te vernemen.

HET HOOFD VAN DE DIENST,
namens deze:

J.G. Grubbendam.

Aan de Heer
Hoofd Afd. 3 B
van de Generale Staf
te
's-Gravenhage.

17 Augustus

B. 59573
Gene

V. RD.3

~~XXXX~~
~~XXXX~~
DIENSTGEHEIM

9
UITGEBOKT
2/60963

H.J. Neuman

Hiermede moge ik U mijn schrijven d.d. 5 Mei 1949 no. 59573 in herinnering brengen, waarin ik U verzocht mij te willen doen inlichten omtrent luitenant H.J. Neuman.

Gaarne zal ik van U vernemen of U thans reeds over enige nadere gegevens dienaangaande beschikt.

HET HOOFD VAN DE DIENST,
X Namens deze,

J.G. Crabbendam.

Aan de Heer Hoofd Sectie G.2.b. (nieuw)
Hoofdkwartier van de Generale Staf
Prinses Julianakazerne
te 's-GRAVENHAGE.

Verbinding No. 94

No. 247a

9/1695
Datum: 4 April 1949

Onderwerp: Staking in veenbedrijf.

Sprekers:

Medewerkers:

Zaalcapaciteit:

Aanwezig:

Volgno.

- 8 APR. 1949

ACD/ 59574

Datum ontvangstbericht:

Betrouwbaarheid berichtgever: zeer betrouwbaar.

Tevens bericht gezonden aan: de Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie bij het Gerechtshof te Leeuwarden.

Medewerkende instanties: Geen.

Ondernomen actie: Geen.

Op 29 Maart 1949 werd een begin van staking gemeld te Emmer-Erfsccheidenveen. Met werkvolk van twee turfpersmachines (ongeveer 30 arbeiders) wenste niet te werken voor het bij contract vastgestelde loon, doch verlangde het loon van verleden jaar te ontvangen. Voorgaande jaren werd door de verveners meer loon betaald dan bij contract was overeengekomen. De E.V.C. trachtte dit uit te buiten en schreef een vergadering uit op 30 ^{Maart} April 1949 in het café Beugeling te Emmer-Erfsccheidenveen. Deze vergadering werd bezocht door ruim 30 personen en op die vergadering werd een z.g. stakingscomité opgericht en werd aan de stakers (ook aan eventueel niet bij de E.V.C. aangesloten veenarbeiders) een uitkering toegezegd. Op 29 Maart 1949 werd tevens een staking gemeld in de veenderij van A. Veldkamp te Nieuw-Weerdinge. Met bleek echter dat het hier betrof een verschil van mening tussen arbeiders en werkgever over het betalen van extra-loon voor, voor de arbeiders, zeer onvoordelig werk. Met werk op de turfpersmachines wordt per 1000 stuks gemaakte persturven betaald en aan het begin van bijna iedere campagne ontstaan er strubbelingen over die veenputten die om de een of andere reden moeilijk te verwerken zijn. Met is regel dat de vervener dan meer per 1000 stuks gemaakte persturven betaalt dan bij contract is overeengekomen, omdat anders de arbeiders geen behoorlijk weekloon kunnen verdienen. De bedrijfsleider van de vervener Veldkamp verklaarde dat de eisen van de arbeiders redelijk waren en dat naar zijn mening de zaak met een paar dagen wel in orde zou zijn. Het betrof hier een 25-tal arbeiders. De E.V.C. trachtte echter ook dit geschil tot een staking aan te wakkeren, daarbij aangemoedigd door de districtsbestuurder van de C.P.N. W. Kremer te Emmer-Compascuum. Opmerkelijk is in dit verband dat "De Waarheid" van 29 Maart 1949 schrijft: "Stakingen in de Drentse venen breiden zich uit", terwijl er van een staking eigenlijk geen sprake was, doch slechts van een ieder voorjaar in het veenbedrijf voorkomende strubbeling.

Op 30 Maart 1949 meldde "De Waarheid" dat de staking in het Roswinkelerveen met succes was bekroond. In het Roswinkelerveen was echter van een staking niets bekend.

Op de door de E.V.C. en C.P.N. belegde openbare vergaderingen op 30 Maart 1949 te Nieuw-Weerdinge, op 31 Maart 1949 te Emmer-Erfsccheidenveen en op 2 April 1949 te Roswinkel, waar Berend Blokzijl, landelijk voorzitter van de E.V.C. als spreker optrad, bleek wel zeer duidelijk dat de overgro-

te meerderheid van de veenarbeiders, die op die vergaderingen aanwezig waren, niets van een staking wilde weten.

Op Maandag, 4 April 1949, heeft het stakende personeel van één turfpersmachine te Emmer-Erfcheidenveen het werk hervat. Het personeel van de andere turfpersmachine te Emmer-Erfcheidenveen dat nog staakt zal op Dinsdag, 5 April 1949 het werk hervatten. In feite behoort dan de "staking" weer tot het verleden. Wanordelijkheden hebben zich nergens voorgedaan. Voor ingewijden in het veenbedrijf is het wel duidelijk dat de E.V.C. en de C.P.N. de ieder voorjaar in het veenbedrijf voorkomende strubbelingen hebben willen benutten om zo mogelijk een staking te forceren en in het dagblad "De Waarheid" reclame te maken.

Einde.

Verbinding No. 94

No. 247a

Datum: 4 April 1949

Onderwerp: Staking in veenbedrijf.

Sprekers:

Medewerkers:

Zaalcapaciteit:

Aanwezig:

Datum ontvangstbericht:

Betrouwbaarheid berichtgever: zeer betrouwbaar.

Tevens bericht gezonden aan: de Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie bij het Gerechtshof te Leeuwarden.

Medewerkende instanties: Geen.

Ondernomen actie: Geen.

Op 29 Maart 1949 werd een begin van staking gemeld te Emmer-Erfseidenveen. Het werkvolk van twee turfpersmachines (ongeveer 30 arbeiders) wenste niet te werken voor het bij contract vastgestelde loon, doch verlangde het loon van verleden jaar te ontvangen. Voorgaande jaren werd door de verveners meer loon betaald dan bij contract was overeengekomen. De E.V.C. trachtte dit uit te buiten en schreef een vergadering uit op 30 April 1949 in het café Beugeling te Emmer-Erfseidenveen. Deze vergadering werd bezocht door ruim 30 personen en op die vergadering werd een z.g. stakingscomité opgericht en werd aan de stakers (ook aan eventueel niet bij de E.V.C. aangesloten veenarbeiders) een uitkering toegezegd. Op 29 Maart 1949 werd tevens een staking gemeld in de veenderij van A. Veldkamp te Nieuw-Weerdinge. Het bleek echter dat het hier betrof een verschil van mening tussen arbeiders en werkgever over het betalen van extra-loon voor, voor de arbeiders, zeer onvoordelig werk. Het werk op de turfpersmachines wordt per 1000 stuks gemaakte persturven betaald en aan het begin van bijna iedere campagne ontstaan er strubbelingen over die veenputten die om de een of andere reden moeilijk te verwerken zijn. Het is regel dat de vervener dan meer per 1000 stuks gemaakte persturven betaalt dan bij contract is overeengekomen, omdat anders de arbeiders geen behoorlijk weekloon kunnen verdienen. De bedrijfsleider van de vervener Veldkamp verklaarde dat de eisen van de arbeiders redelijk waren en dat naar zijn mening de zaak met een paar dagen wel in orde zou zijn. Het betrof hier een 25-tal arbeiders. De E.V.C. trachtte echter ook dit geschil tot een staking aan te wakkeren, daarbij aangemoedigd door de districtsbestuurder van de C.P.N. W. Kremer te Emmer-Compascuum. Opmerkelijk is in dit verband dat "De Waarheid" van 29 Maart 1949 schrijft: "Stakingen in de Drentse venen breiden zich uit", terwijl er van een staking eigenlijk geen sprake was, doch slechts van een ieder voorjaar in het veenbedrijf voorkomende strubbeling.

Op 30 Maart 1949 meldde "De Waarheid" dat de staking in het Roswinkelerveen met succes was bekrond. In het Roswinkelerveen was echter van een staking niets bekend.

Op de door de E.V.C. en C.P.N. belegde openbare vergaderingen op 30 Maart 1949 te Nieuw-Weerdinge, op 31 Maart 1949 te Emmer-Erfseidenveen en op 2 April 1949 te Roswinkel, waar Berend Blokzijl, landelijk voorzitter van de E.V.C. als spreker optrad, bleek wel zeer duidelijk dat de overgro-

te meerderheid van de veenarbeiders, die op die vergaderingen aanwezig waren, niets van een staking wilden weten.

Op Maandag, 4 April 1949, heeft het stakende personeel van één turfpersmachine te ~~Emmer~~-Erfcheidenveen het werk hervat. Het personeel van de andere turfpersmachine te ~~Emmer~~-Erfcheidenveen dat nog staakt zal op Dinsdag, 5 April 1949 het werk hervatten. In feite behoort dan de "staking" weer tot het verleden. Wanordelijkheden hebben zich nergens voorgedaan. Voor ingewijden in het veenbedrijf is het wel duidelijk dat de E.V.C. en de C.F.N. de ieder voorjaar in het veenbedrijf voorkomende strubbelingen hebben willen benutten om zo mogelijk een staking te forceren en in het dagblad "De Waarheid" reclame te maken.

Einde.

DE VEENARBEIDER

Bulletin van de B.L.Z. (E.V.C.) Westersingel 44 - Groningen - Telefoon 29653

ACTIE VOOR DE LONEN WEG MET DE UNIE-C.A.O.

HET contract voor de veenarbeiders is in samenwerking niet de bestuurders van de Uniebonden en werkgevers in het veenbedrijf weer voor een jaar verlengd. Dit contract, dat voor het eerst werd samengesteld voor het veenseizoen 1947-1948, is in Maart 1948 verlengd voor een jaar. Ook nu weer in 1949 wordt het voor een jaar verlengd. Dit contract is enerzijds aangegaan door de Federatie van Nederlandse Vervenersbonden, waar alleen de werkelijk grote verveners bij aangesloten zijn, en van welke federatie de kleine verveners niets willen weten, en anderzijds door die organisaties van werknemers, die gezamenlijk de zgn. „Unie” vormen.

~~Dit contract heeft van af het begin geen reële betekenis gehad, althans niet voor wat betreft de lonen. Want vanaf de eerste week, dat dit contract in werking trad, hebben de verveners zich niet kunnen houden aan de door hen zelf opgestelde loonovereenkomst, mede door het eensgezinde optreden van de veenarbeiders. Het contract, dat in 1947 werd aangenomen door de Uniebestuurders, en dat nu voor de derde maal verlengd is, is geen contract, waarvan gezegd kan worden, dat de arbeiders georganiseerd in een van die Uniebonden, daar enige zeggenschap in hebben gehad. Zeker er zijn wel vergaderingen geweest, waarin deze arbeiders een en ander hebben kunnen zeggen, doch het beleggen van deze vergaderingen was niets dan comédie. Immers, de besturen van de Uniebonden, die door dik en dun de voor de arbeiders zo rampzalige loonpolitiek van de regering ondersteunen, hebben nooit het ernstige voornemen gehad de verlangens van de arbeiders betreffende hun lonen bij de werkgevers met kracht te verdedigen.~~

Dit is nog kort geleden treffend bewezen. In Weerdinge is enige weken geleden een vergadering geweest, waar de besturen van de Uniebonden het contract met hun leden zouden bespreken. Doch voor de aanvang van de vergadering stond de mededeling al in de kranten, dat het contract in overeenstemming met de werkgevers en het College van Rijksbemiddelaars, was goedgekeurd.

Het bestaan van dit contract een voortdurende bedreiging van de lonen der veenarbeiders

DAT de eerste jaren hogere lonen werden uitbetaald dan het contract voorschreef, o, dat wisten de besturen van de Uniebonden ook wel, doch de hoge winsten van de verveners maakten het niet noodzakelijk daar streng op te letten. Hoe meer turf er op de markt gebracht kon worden, hoe meer winsten in het laadje van de verveners vloeiden. Doch men moest wat achter de hand hebben en daarom werd in 1947 al een contract samengesteld, dat gebruikt zou kunnen worden als het de heren werkgevers nuttig voorkwam.

Dit jaar schijnt het moment te zijn aangebroken, waarin de verveners voor het eerst sinds het bestaan van dit contract, de lonen in dit contract genoemd, willen uitbetalen.

Zij hopen daarin te slagen, want de arbeiders is altijd gezegd, dat zij „zwarte” lonen verdienen en dat zij eigenlijk niet meer mochten verdienen, dan het loon, omschreven in het contract. Het is dus altijd maar een „goedheid” van de verveners geweest, dat zij meer betaald hebben.

Deze opvatting is echter vals. Deze contractlonen kunnen wij beter „de gecontracteerde armoede” noemen. Geen enkele veenarbeider kan leven van deze contractlonen. In 1947 niet doch in 1949 helemaal niet. In de afgelopen jaren zijn de prijzen van de levensmiddelen geweldig gestegen en ook al heeft een veenarbeider een stukje grond waarop hij wat aardappelen kan verbouwen, leven van het contract„loon” betekent bittere armoede.

De bedreiging van het weer verlengde contract zullen de veenarbeiders dus goed dienen te begrijpen. Dat betekent, dat de veenarbeiders niet bereid kunnen zijn voor minder dan de tot nu toe geldende lonen te gaan werken.

De door de B.L.Z. gestelde lonen komen overeen met de minimumlonen, die het vorige jaar werden uitbetaald. Als wij

weten, dat de prijzen van de eerste levensbehoefte in het afgelopen jaar aanzienlijk zijn gestegen, dan zal het duidelijk zijn, dat geen veenarbeider bereid is voor minder dan het vorige jaar verdiend werd te gaan werken.

Integendeel, er zijn reeds verschillende groepen van arbeiders, die door hun krachtig optreden meer verdienen.

De zwarte armoede, die de veenarbeiders in de vooroorlogse jaren hebben gekend, wensen zij niet meer terug en met vastberadenheid zullen zij zich verzetten tegen elke loonsverlaging.

Niet de lonen omlaag, doch omhoog!

Reeds zijn er stakingen in het veenbedrijf uitgebroken

DE eerste staking bracht uit in N. Weerdinge, waar een vervener probeerde de lonen, in het contract genoemd, uit te betalen. De tien hierbij betrokken arbeiders weigerden eensgezind dit te aanvaarden en de vervener koos eieren voor zijn geld. De korte staking werd met volledig succes bekroond.

GEWONNEN STAKINGEN

DE actie van de arbeiders, werkzaam bij de verveners Ringers te Roswinkelerveen en Nanninga & Witteveen te Emmercompasuum is met een volledige overwinning bekroond. Ook de arbeiders, werkzaam bij de vervener D. Neef te Nw. Weerdinge hebben na een strijd van enkele dagen een groot succes geboekt.

Deze overwinningen garanderen, dat ook de andere stakingen tot een goed einde zullen worden gebracht. Geen enkele veenarbeider mag en zal genoeg nemen met opgelegde loonsverlagingen.

NIEUWE STAKINGEN BREKEN UIT

HET verzet van de werkers tegen de aanval op hun lonen neemt hand over hand toe. Zowel in Roswinkel, Emmer Erscheidenveen als in Nw. Weerdinge en Barger-Compas leggen de veenarbeiders het werk neer.

Het aantal stakers bedraagt momenteel ongeveer 120 man, welke verdeeld zijn over 14 ploegen. Het groeiende verzet toont aan, dat de arbeiders niet bereid zijn de loonsverlagingen te slikken.

Reeds zijn er in Emmer Erscheidenveen en Nw Weerdinge commissies gevormd, welke samengesteld zijn uit leden van het N.V.V., de E.V.C. en uit ongeorganiseerden. Dergelijke commissies dienen in de gehele veenstreek te worden gevormd, teneinde de strijd in eenheid en daardoor met succes te voeren.

In gesloten eenheid hebben de veenarbeiders de gemeenschappelijke taak op hun schouders genomen deze strijd tot een succesvol einde te brengen.

Door de handen ineen te slaan, kan elke loonsverlaging worden afgeslagen.

OVERAL waar de arbeiders zich niet laten scheiden, is het mogelijk successen te bereiken. Zo ook bij de veenarbeiders.

De scheidingslijn loopt niet tussen de organisaties van de arbeiders, doch de scheidingslijn loopt tussen de werkgevers en werknemers. Dat betekent, dat de veenarbeiders allen gezamenlijk één belang hebben en dat is het afslaan van elke loonsverlaging en de strijd aanbinden voor loonsverhoging. Daarom moeten de NVV-ers, de EVC-ers, de Katholiek en Christelijk georganiseerde arbeiders tezamen actie-comités vormen, in navolging van hun reeds in de strijd staande makkers.

Wanneer de arbeiders, die straks de turf zullen moeten maken, gezamenlijk hun looneisen stellen, zullen ook de grote verveners, als A. Veldkamp, er toe over moeten gaan te voldoen aan de eisen van de arbeiders, ook al weigeren deze verveners NU nog zo hardnekkig.

De strijdende Veenarbeiders behoeven niet te vrezen, dat hun nu nog werkloze kameraden hun arbeid zullen overnemen.

DE werkloosheid is in de veenstreken groter dan het vorige jaar. Daarop speculeren ook de verveners. Zij hopen, dat als de arbeiders voor hun rechtvaardige looneisen in staking gaan, dat de nu nog werkloze arbeiders de plaats zullen innemen van hun stakende kameraden.

PROVOCATIE

TOEN de arbeiders van de vervenner A. Veldkamp te Nw. Weerdinge Woensdagmorgen om 7 uur bijeenkwamen was er, ondanks het vrede uur reeds een politie-macht op de been. Hierover ontstond een grote verontwaardiging bij de betrokken arbeiders. Zij zien dit verschijnsel als een eerste provocatie, die dank zij het vastberaden optreden van de stakers geen ander gevolg heeft gehad dan een versterking van hun wil, niet eerder aan het werk te gaan of de aangezegde loonsverlaging moet weer ingetrokken zijn.

Wij zijn er echter zeker van, dat geen van de werkloze arbeiders als onderkruiper zal willen optreden.

Nee, zij zullen zeer zeker hun stakende kameraden eerder krachtig ondersteunen in hun strijd, dan hen in de rug aan te vallen. De werkloze arbeider zal begrijpen, dat de stakende kameraad ook voor hem strijdt, want als de werkende veenarbeider zijn strijd niet wint, zal de positie van de werkloze arbeider ook slechter worden.

Alle arbeiders hebben gezamenlijk één belang en dat is te strijden tegen de door de bazen en de Unie-bestuurders opgelegde verslechteringen.

De werkloze arbeider kan straks werken en dan ook geplaatst worden voor loonsverlaging. Indien hij dan ook gedwongen wordt te strijden, zal ook hij verwachten, dat andere arbeiders hem zullen ondersteunen in zijn strijd.

Arbeiders, laat u nooit en te nimmer tegen elkaar uitspelen!

De B.L.Z. heeft reeds enige tijd geleden nieuwe looneisen bij de verveners ingediend.

DE Bond van Land- en Zuivelarbeiders, aangesloten bij de EVC, waarin grote groepen van veenarbeiders zijn georganiseerd, heeft geruime tijd geleden loonvoorstellen ingediend bij de Vervenersbond, die meer aangepast zijn bij het huidige prijspeil. De Bond van Verveners vond het echter de moeite niet waard hierover met het bestuur van de BLZ te spreken. Het bestuur van de Vervenersbond wijst dus deze loonvoorstellen af.

Het is echter goed, dat de arbeiders weten, welke looneisen door de BLZ gesteld zijn.

De BLZ heeft als uurloon geëist:

1. Voor arbeiders tot 18 jaar: 80 ct. per uur (het contractloon van de Uniebonden is 50 ct. per uur).

2. Voor arbeiders ouder dan 18 jaar: 90 ct. per uur (het contractloon van de Uniebonden is 70 ct. per uur).

Verder heeft de BLZ geëist:

Voor de 1000 stuks persturf, gesteld in het slag, op het hoge f 4.— en in het lage f 3.75 (in het contract van de Uniebonden f 3.—).

Dit alles geldt voor normaal veen. Het spreekt vanzelf, dat in abnormaal veen de lonen en tarieven hoger moeten liggen. Wij wijzen er echter met nadruk op, dat deze voorgestelde lonen slechts minimum-lonen zijn.

OPGELET!

ARBEIDERS, wanneer gij het werk neerlegt, meldt dit dan direct aan het bestuur van uw plaats.

Wanneer gij gedwongen wordt door de halsstarrige houding van de vervenner, waarbij gij werkt, om het werk neer te leggen, vormt dan onmiddellijk een comité van die arbeiders, die betrokken zijn bij deze staking en meldt dit direct aan het bestuur van de BLZ in uw plaats.

Door direct een sterk front te vormen van alle veenarbeiders, zal het succes niet lang op zich laten wachten.

Geen cent minder dan het vorige jaar is verdiend!

In eensgezindheid zijn de arbeiders in staat elke verslechtering af te slaan!

Leve de strijd van de veenarbeiders!

STEUNT DE STAKERS!

De stakende veenarbeiders organiseren hun eigen steuninzameling. Zij rekenen erop, dat alle bewoners van de veenstreek naar vermogen op de steunlijsten der veenstakers zullen intekenen.

De arbeiders strijden tegen verlaging van hun lonen, STEUNT HEN DAN OOK FINANCIËEL IN DEZE STRIJD!

MIDDENSTANDERS

Gij, winkeliers, handwerkslieden, kleine zelfstandigen, voelt evenals de loonarbeiders de druk ener reactionaire politiek.

Uw bestaan, uw welvaart, wordt bedreigd door de lage lonen, die de regering en de grote ondernemers aan de arbeiders willen opleggen.

De strijd tegen loonsverlaging is ook uw belang.

Uw winkelbel staat stil, als de veenarbeiders weinig verdienen!

WEEST SOLDAIR MET DE STRIJD DER ARBEIDERS!

G.M.

B

27 April 1949.

Volgno.

Litt H 35 Geheim/GrVD 596/49.

Bijlage: één.

Onderwerp: "Staking Veenarbeiders".

28 APR. 1949

ACD/ 60963

Te Uwer informatie doe ik U hier-
bij toekomen een uittreksel uit een
rapport, opgemaakt door Z., betreffende
de stakingen onder de veenarbeiders.

Indien nadere gegevens te mijner
kennis komen, zal ik U hiervan op de
hoogte stellen.

Mie 61560

C.S.

Aan:

Hoofd C.V.D.

No. 1.

Datum van het bericht: 31 Maart 1949.
Rapporteur:
Van wie is het bericht afkomstig: eigen personeel.
Betrouwbaarheid van berichtgever:
Betrouwbaarheid van het bericht: betrouwbaar.
Welke acties zijn ondernomen:

Met welke instanties wordt samenge-
werkt:

BERICHT.

Op Dinsdag 29 Maart 1949 zijn onder de veenarbeiders in de gehele gemeente Emmen, omvattende de plaatsen, Nieuw-Weerdinge, Roswinkel, Barger-Compascuum en Emmer-Compascuum, stakingen uitgebroken. Het betreft hier de arbeiders werkzaam op de persmachines.

De staking verloopt tot op heden echter erg rustig, alhoewel verschillende personen van de C.P.N. en E.V.C. waarvan mij de namen onbekend zijn proberen om al de veenarbeiders er bij te betrekken.

Het is wel bekend dat lang niet alle arbeiders werkzaam op de turf-persmachines het werk hebben neergelegd, zodat verschillende persmachines nog draaien. Ongeveer een 10-tal turfpersmachines staat stil, wat vergeleken bij het grote aantal zeer weinig is.

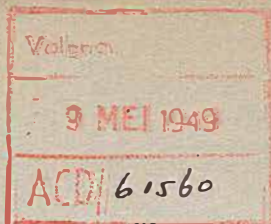
De oorzaak moet hier gezocht worden in de lonen.

Een nader aanvullend rapport zal door mij worden opgemaakt over het verloop van de stakingen, daar er wel verschillende vergaderingen zullen worden gehouden, terwijl door mij eveneens in het veen gecontroleerd zal worden hoe het precies met de stakingen gesteld is.

fyp:LvdE
Coll.: *W*

S.T.

Nr. Gen./ Gr.V.D. 596/49
Bijlagen: vier
Onderwerp: Staking veen-
arbeiders

3 Mei 1949.

609,63

In aansluiting op brief Litt. H 35
Geheim/Gr.V.D. 596/49 van G.M. dd. 27 April
1949, met een bijlage, onderwerp als in mar-
gine, moge ik U hierbij doen toekomen een
tweetal uittreksels uit rapporten, opgemaakt
door Z, met 2 bijlagen, betrekking hebbende
op de stakingen in de veenbedrijven in
Drente.

S.T.

coll: N

AAN: C.V.D.

UITTREKSEL
VEILIGHEIDSRAPPORT.
BERICHT.

No. 3

Datum van het bericht: 13 April 1949.

Rapporteur:

Van wie is het bericht afkomstig:

Betrouwbaarheid van het bericht: betrouwbaar.

Welke actie's zijn ondernomen: -----

BERICHT:

Naar aanleiding van rapport no. 2 betreffende de stakingen in het veenbedrijf, kan momenteel bericht worden, dat deze vrijwel geëindigd zijn.

Te Roswinkel, Nw-Weerdinge en Emmer-Compascuum is de staking met een enkele uitzondering geëindigd, daar tussen de verveners en de arbeiders overeenstemming is bereikt over de lonen.

In Barger-Compascuum wordt echter nog gestaakt in de veenbedrijven.

Het is niet uitgesloten, dat deze stakingen zich verplaatsen van Barger-Compascuum, naar Zwartemeer en Oud- en Nieuw-Schonebeek.

De G.V.D.O.O. zijn ter plaatse reeds door mij ingelicht.

Door C.P.N. en E.V.C. wordt onder de veenarbeiders actie gevoerd.

Dat de verveners niet meer loon wilden uitbetalen aan de arbeiders, dan volgens contract, vloeit voort uit het volgende.

Gedurende de bezettingstijd en kort na de bevrijding was er gezien de kolenproductie een grote vraag naar turf.

Hierdoor werd er door de verveners en als gevolg hiervan door de arbeiders grof geld verdiend en aangezien momenteel de kolenproductie iets verbeterd is en hierdoor de vraag naar turf minder groot is, zijn er over het seizoen 1948 honderden hopen turf in het veen blijven staan.

Thans beroepen de verveners zich op het bestaande looncontract.

Dit is wel de hoofdzaak waarom er werd gestaakt en de C.P.N. (E.V.C.) tracht hier natuurlijk munt uit te slaan.

Ondanks de stakingen, is alles rustig verlopen.

Vernielingen aan turfpersmachines, het in brand steken van de turfhopen alsmede het houden van demonstraties is tot op heden niet voorgevallen.

Een aanvullend rapport zal nog worden gemaakt, wanneer de stakingen geheel geëindigd zijn.

Als bijlage gaat hierbij het 2e bulletin van de B.L.Z. (E.V.C.) uit Groningen.

typ: vdb.

coll: *vd*

UITTREKSEL
VEILIGHEIDSRAPPORT .

BERICHT.

No: 2 .

Datum van bericht: 7 April 1949.

Rapporteur:

Betrouwbaarheid van de berichtgever: -----

Betrouwbaarheid van het bericht: Betrouwbaar.

Welke actie's zijn ondernomen: -----

BERICHT:

Naar aanleiding van rapport no. 1. betreffende de stakingen in de veenbedrijven te Nw-Weerdinge, Roswinkel, Emmer-Compasuum en Barger-Compasuum, moge ik U het volgende berichten:

Op Woensdag, 30 Maart 1949, ongeveer 20 uur werd in de zaal van de Heer Beugeling te Emmer-Erfscheidenvveen een vergadering gehouden in verband met de stakingen in het Veenbedrijf op voren- genoemde paaatsen.

Deze vergadering werd door mij bezocht.

Het geheel stond onder leiding van de Heer Bonne KREMER, wonende Moorweide 7 te Emmer-Compasuum, tevens lid der C.P.N. bijgestaan door de Heer KLOK der E.V.C. uit Groningen.

De opkomst was echter zeer gering.

Nog geen 50 personen waren er op de vergadering aanwezig dan nog merendeels personen die behoren tot het minste soort uit de arbeidersklasse.

Het besprokene ging hoofdzakelijk over de lonen.

Er werdte weinig loon verdiend .

Verder werd er op aangedrongen ook de niet stakers aan te zetten, zonodig te dwingen, het werk neer te leggen.

De stakers werd aangeraden het werk niet te hervatten, doch onder alle omstandigheden door te zetten, terwijl hen dan via een centraal punt van geld zou worden voorzien.

Er was onder de arbeiders echter niet veel lust om te staken.

Bovendien bevinden zich onder de stakers ook personen, die niet wilden staken, doch, noodgedwongen het werk neer moesten leggen, aangezien zij niet met een onvoldoende bezetting de turf- persmachine aan het draaien kunnen houden.

Onder de niet-stakers zijn personen, waarvan mij bekend is dat zij lid zijn der C.P.N., die niet wilden staken onder de huidige omstandigheden.

Wel waren zij voorstander van een hoger loon en er kon vol- gens hen ook wel over gepraat worden, doch in ieder geval niet direct het werk neerleggen.

Op Donderdag 31 Maart 1949 werd er wederom een bijeenkomst gehouden in de zaal van vorengenoemde caféhouder, waar als spre- ker optrad de Heer B. BLOKZIJJL.

Ook deze persoon sprak over te lage lonen, terwijl hij bo- vendien de arbeiders aanspoorde eensgezind te blijven staken, tot betere lonen zouden worden uitbetaald door de verveners.

Ondanks, dat de arbeiders worden aangespoord om te blijven saaken, blijft het rustig, terwijl enkele ploegen reeds weer aan

het werk zijn gegaan, nadat zij meer loon krijgen uitbetaald door de verveners.

Ook de niet-stakers worden door de stakers met rust gelaten. Een aanvullend rapport zal door mij rapporteur worden opgemaakt over het verdere verloop van de stakingen, terwijl een bulletin van de B.L.Z. (E.V.C.) Westersingel 44 te Groningen hierbij gaat.

typ: vdb.
coll: h

DE VEENARBEIDER

Bulletin van de B.L.Z. (E.V.C.) Westersingel 44 - Groningen - Telefoon 29653

De eerste aanval afgeslagen

In ons eerste bulletin schreven wij, dat de Veenarbeiders geen genoegen zouden nemen met de lonen, die waren vastgelegd in de opnieuw verlengde C.A.O., die in overleg met de Uniebesturen en de Vervenersbonden tot stand was gekomen.

De gebeurtenissen in de afgelopen week hebben ons in het gelijk gesteld.

De arbeiders hebben het resultaat van het overleg tussen de Uniebestuurders en de Vervenersbonden niet erkend.

Ook de Veenarbeider heeft nu in de praktijk meegemaakt, wat het „positieve vakbewegingswerk“ van de Uniebestuurders betekent. Loonsverlaging!

De Verveners hebben het dit jaar geprobeerd, doch het eensgezind optreden van de arbeiders heeft deze eerste aanval afgeslagen. Vrijwel overal met groot succes. De lonen van het vorige jaar worden ook dit jaar bijna overal weer betaald.

Dit is echter niet het resultaat van het overleg tussen Uniebestuurders en de Vervenersbonden. Neen! Dit resultaat is bereikt, doordat de arbeiders gezamenlijk het stakingswapen hebben gehanteerd en nog hantieren. De Veenarbeiders hebben niet gestaakt om te staken. Zij hebben niet gestaakt, omdat staken zo'n plezierig werk is.

De Veenarbeiders zijn gedwongen te staken, om de opgedrongen loonsverlaging af te slaan. Door deze staking zorgen zij, dat er geen grotere armoede in hun gezinnen komt.

De chaos, die er zou komen in hun gezinnen door het „overleg“ van de Uniebestuurders en de Vervenersbonden hebben de veenarbeiders door gezamenlijk te staken, tegengegaan.

De Veenarbeiders stonden voor de keus de loonpolitiek van de regering, die doorgevoerd wordt door de Uniebestuurders, te aanvaarden (doch dan aanvaardden zij ook armoede in hun gezinnen) of de strijd aan te binden tegen de loonpolitiek van de regering en grotere armoede buiten hun gezin te houden.

De Veenarbeider heeft het laatste gedaan, hij heeft de strijd aangebonden tegen de loonpolitiek van de regering, tegen de C.A.O., omdat de nood hem hiertoe verplicht. De Veenarbeider heeft gestaakt en staakt nog tegen de ondersteuning die de

Uniebesturen geven aan de loonpolitiek van de regering. Hij heeft daarmee het algemene arbeidersbelang gediend.

IN DEZE STAKING HEBBEN DE ARBEIDERS ZICH NIET LATEN SCHEIDEN

WANNEER de arbeiders niet in strijd staan, slagen de Uniebestuurders er over het algemeen beter in om tweedracht te zaaien onder de arbeiders. Zij komen met leugens en verdachtnakingen, die gericht zijn tegen de arbeiders. Ook tijdens de stakingen gaan de Uniebestuurders voort met verwarring te brengen onder de arbeiders.

Verschuilde dagbladen vullen hun kolommen met aanvallen en verdachtnakingen tegen de stakende arbeiders.

Doch gedurende een staking hebben zij weinig of geen succes. Gedurende een staking zien de arbeiders beter wie hun belangen behartigt. Gedurende een staking groeit de saamhorigheid.

Ook bij deze stakingen van veenarbeiders zijn N.V.V.-ers, Christelijk georganiseerden en in de E.V.C. georganiseerden betrokken. Deze kameraden hebben elkaar gevonden in de strijd.

De Plaatselijke actiecomité's, die gevormd zijn, bestaan uit kameraden uit deze drie vakorganisaties en ook uit ongeorganiseerden. Deze kameraden leiden de stakingsactie gezamenlijk. Zij zijn het er over eens, dat de voorgestelde lonen in de opnieuw goedgekeurde C.A.O. niet aanvaard konden worden. Zij begrijpen dat zij niet afzonderlijk kunnen strijden, doch dat hun kracht ligt in het gezamenlijk optreden.

DE PLAATSELIJKE ACTIECOMITÉ'S IN STAND HOUDEN!

DE stakingen die nu gevoerd zijn en nog gevoerd worden slaan de aanvallen af, die gedaan worden op de lonen van de veenarbeiders, doch het contract bestaat nog.

Het bestaan van dit contract scheidt de mogelijkheid om gedurende dit seizoen of wel in het nieuwe seizoen opnieuw aanvallen op het loon in te zetten.

De thans in deze stakingen gevormde en

Gewonnen stakingen

MELEDEN wij de vorige week de eerste successen, thans is dit aantal in grote mate gestegen. In het Roswinkelerveen zijn alle stakingen, welke slechts een paar dagen geduurd hebben, met succes beëindigd.

De arbeiders werkzaam bij de verveners Blik en Veenhoven hebben op een door hen geëigende wijze volledig succes behaald. Na een korte staking bij de vervener E. Haak te Emmer-Compascuum is eveneens volledig succes verkregen. Hetzelfde kunnen we mededelen van de stakingen bij de verveners H. de Vries, Emmer-Erfscheiderveen en H. Kuipers, Emmer-Erfscheiderveen, die beide met volledig succes zijn beëindigd. De vervener J. Dijkstra, Emmer-Erfscheiderveen, heeft de in staking zijnde daggelders een verhoogd aanbod gedaan.

nog te vormen plaatselijke actiecomité's zullen in gezamenlijk overleg maatregelen dienen te treffen, opdat er een loon wordt vastgesteld, waarbij de grote verschillen, die er nu bestaan worden opgeheven, en de dreiging van de bestaande C.A.O. wordt weggenomen.

Laten de veenarbeiders uit deze stakingen leren, dat zij niets hebben te verwachten van de Uniebestuurders, die liever grotere armoede in de gezinnen van de veenarbeiders brengen, dan strijd te voeren tegen de rampzalige loonpolitiek van de regering en de ondernemers.

Laten de veenarbeiders de les uit deze stakingen trekken, dat in gezamenlijk overleg en door gezamenlijke strijd van de arbeiders successen zijn te bereiken.

Laten de veenarbeiders met de reeds gevormde comité's verder werken, waarbij zij verzekerd zijn van de steun van de B.L.Z., om betere loonvoorwaarden te scheppen.

Alleen door de gezamenlijke kracht van alle arbeiders zijn successen te bereiken.

Eén in de strijd!

DE voorwaarde voor een volledig succes in de strijd is de eenheid van de arbeiders. Het is geen stokpaardje, doch een dwingende noodzakelijkheid de eenheid te smeden. Bij gebrek hiervan slaan de gevolgen op ons terug. Laat het volgende voorbeeld voor alle veenarbeiders een lering zijn. De arbeiders werkzaam bij de vervener A. Veldkamp besloten in meerderheid niet accoord te gaan met de loonsverlaging, die het gevolg zou zijn van de toepassing van het Unie-contract.

Deze houding dwong deze grote vervener reeds direct een belangrijke verhoging van het loon toe te zeggen.

De arbeiders hadden hier dus door de kracht van hun staking in vrij korte tijd reeds een overwinning behaald, al was dan hun eis nog niet volledig ingewilligd. Het aanbod van ondernemer A. Veldkamp was een capitulatie voor de druk der arbeiders. Hij was bereid meer te betalen dan de C.A.O. voorschrijft en voor alle veenarbeiders is dit op zichzelf van het grootste belang. Als één van de grootste ondernemers door de staking zijner arbeiders gedwongen kan worden de C.A.O.-tarieven los te laten en in belangrijke mate aan de wensen van deze arbeiders tegemoet te komen, dan betekent dit, dat alle stakers uit de veenderijen met te meer zelfvertrouwen hun strijd kunnen voeren.

DE arbeiders waren in meerderheid nochtans, ondanks de intimidatie van een op het veld aanwezige politiemacht, niet bereid op grondslag van het compromis-voorstel van de vervener het werk te hervatten. In een vergadering, die vier dagen nadien gehouden werd, bleek een aantal kameraden van mening veranderd en met 26 tegen 16 stemmen werd besloten het aanbod te aanvaarden. De tegenstemmers legden zich natuurlijk bij het meerderheidsbesluit neer en eensgezind werd door allen het werk hervat. Bravo kameraden, de eenheid in de strijd moet bij de werkhervatting ongebroken gehandhaafd blijven. Dit is voorwaarde voor het grootst mogelijke resultaat, nu en in de toekomst.

DE vraag kan opgeworpen worden, of het in de bestaande situatie niet verstandiger ware geweest te volharden in de strijd. De mening van die kameraden, die door voortzetting van de staking een groter succes verwachtten, steunt inderdaad ook naar onze opvatting op goede gronden. Het was echter niet de opvatting van de meerderheid der arbeiders; wij menen dat zij in ernstige en kameradschappelijke discussie alsnog moeten trachten tot een eensluidend standpunt te komen en op grond daarvan hun houding voor de naaste toekomst moeten bepalen.

Het zonder meer afwijzen van een tussen-aanbod is fout, doch het zonder meer aanvaarden hiervan, zonder te overwegen of er perspectief aanwezig is spoedig een gunstiger aanbod te krijgen, is eveneens fout. Het onderzoeken van de kansen en de krachtsverhoudingen is in zulk geval doorslaggevend; hierbij zullen de arbeiders vóór alles hun eensgezindheid moeten bewaren.

Solidariteit

DE solidariteit van de arbeiders is één van de machtigste wapenen, die de arbeidersklasse bezitten in de strijd voor lootsverbetering. Het is een muur waarop elke werkgever zijn kop te pletter zal lopen. Ze komt tot uitdrukking in de gelden, de munitie, om met succes de strijd te voeren. Hoe sterker de positie van de stakende arbeiders, hoe sterker de positie van alle veenarbeiders. Wanneer de werkgevers op een bepaald front de arbeiders aanvallen, dan zijn alle veenarbeiders gealarmeerd. Vandaag gij, morgen wij.

De resultaten van de solidariteit, de of-fervardigheid die de arbeiders in het veenbedrijf aan de dag leggen, tonen aan, dat men het heeft begrepen, dat de aanval op hen allen is gericht. De stakingen verspreid over het gehele veengebied laat duidelijk de wens zien van de werkgevers de lonen te verlagen.

Hiertegenover stellen alle arbeiders hun solidariteit. Binnen drie dagen na het inzetten van de steunactie waren er in Emmer-Erfscheidenveen reeds een aantal steunlijsten weer binnen. De steunactie was direct een groot succes. Op één der lijsten stond een bedrag van ruim tweehonderd gulden. Nog een lijst vermeldde een bedrag van f 41.75. Verschillende ploegen hebben de toezegging gedaan één keer per week een bepaald bedrag aan de stakers ter beschikking te stellen.

Grote sympathie van andere bevolkingsgroepen

HET beroep op de winkeliers, handwerkslieden en kleine zelfstandigen om de strijd van de veenarbeiders te steunen is niet tevergeefs geweest.

Hiermede is bewezen dat de middenstand de overtuiging bezit, dat een loonsverlaging van de arbeiders een vermindering van hun omzet betekent en uiteindelijk een inkomsten-verlaging voor hen zelf. In Emmer-Erfscheidenveen had één kameraad in een korte tijd ruim f 40 bij de burgerij ingezameld.

In Nw. Weerdinge hadden twee vrouwen op één morgen een bedrag van f 80 bij elkaar. Middenstanders en veenarbeiders vormt één front tegen de aanval op uw levensstandaard.

De jongste stakingen

IN navolging van de eerste ploegen, die met succes de aanval op hun loon hebben afgeslagen, zijn meerdere ploegen in staking gegaan. Was in de aanvang het Weerdinge en Erfscheidenveen het tooneel van de strijd en daarna het Roswinkelerveen, thans wordt de strijd in hoofdzaak in Barger Compascuum gevoerd. De meesten dezer arbeiders wonen in Emmer-Compascuum en Emmer-Erfscheidenveen. In het geheel zijn thans nog de ploegen bij de volgende verveners in staking:

Dolfing-Hofstede, Barger Compascuum; Joh. Schadenberg, Barger Compascuum; H. H. Wekkamp-Heidotting, Barger Compascuum.

Ook deze strijd zullen de arbeiders in gesloten eenheid tot een volledig succes moeten brengen.

*

NAGEKOMEN BERICHT

MAANDAG 4 April hebben 8 arbeiders (die in uurloon werken bij de vervener W. v. d. Hei te Klazienaveen) in Valthermond het werk neergelegd, daar de vervener niet meer wilde betalen dan in het vastgestelde tarief, hetwelk een enorme loonsverlaging betekent. Het merendeel van deze arbeiders zijn leden van het N.V.V. Een ploeg baggerjongens, die met het voortgaan van hun werkzaamheden van deze 8 arbeiders afhankelijk, hebben geweigerd besmet werk te verrichten en hebben zich solidaire met hen verklaard. In totaal staken hier 16 arbeiders.

Stakers-uitkering

ZATERDAG 2 April is aan de leden van de B.L.Z. (E.V.C.) en aan de ongeorganiseerden een uitkering uit het Solidariteitsfonds van de E.V.C. verstrekt. De stakende arbeiders uit Nw. Weerdinge, die lid van het N.V.V. zijn, hebben een uitkering van het N.V.V. ontvangen. Ook de twee aldaar stakende leden van de C.N.V. deelden mede, dat zij een uitkering van hun organisatie zouden ontvangen.

Arbeiders, denk er aan

NOGMAALS wijzen we u er op, dat wanneer gij het werk hebt neergelegd, gij u onmiddellijk tot het actiecomité moet wenden, opdat gij van een uitkering verzekerd zijt. Niet alleen is dit noodzakelijk voor uw gezin, doch tevens hebt gij contact met uw mede-arbeiders, die reeds in de strijd staan. Hiermede versterkt gij uw eigen strijd. Afgesproken dus!

DE VEENARBEIDER

Bulletin van de B.L.Z. (E.V.C.) Westersingel 44 - Groningen - Telefoon 29653

ACTIE VOOR DE LONEN

WEG MET DE UNIE-C.A.O.

HET contract voor de veenarbeiders is in samenwerking met de bestuurders van de Uniebonden en werkgevers in het veenbedrijf weer voor een jaar verlengd. Dit contract, dat voor het eerst werd samengesteld voor het veenseizoen 1947-1948, is in Maart 1948 verlengd voor een jaar. Ook nu weer in 1949 wordt het voor een jaar verlengd. Dit contract is enerzijds aangegaan door de Federatie van Nederlandse Vervenersbonden, waar alleen de werkelijk grote verveners bij aangesloten zijn, en van welke federatie de kleine verveners niets willen weten, en anderzijds door die organisaties van werknemers, die gezamenlijk de zgn. „Unie” vormen.

Dit contract heeft van af het begin geen reële betekenis gehad, althans niet voor wat betreft de lonen. Want vanaf de eerste week, dat dit contract in werking trad, hebben de verveners zich niet kunnen houden aan de door hen zelf opgestelde loonovereenkomst, mede door het eensgezinde optreden van de veenarbeiders. Het contract, dat in 1947 werd aangenomen door de Uniebestuurders, en dat nu voor de derde maal verlengd is, is geen contract, waarvan gezegd kan worden, dat de arbeiders georganiseerd in een van die Uniebonden, daar enige zeggenschap in hebben gehad. Zeker er zijn wel vergaderingen geweest, waarin deze arbeiders een en ander hebben kunnen zeggen, doch het beleggen van deze vergaderingen was niets dan comédie. Immers, de besturen van de Uniebonden, die door dik en dun de voor de arbeiders zo rampzalige loonpolitiek van de regering ondersteunen, hebben nooit het ernstige voornemen gehad de verlangens van de arbeiders betreffende hun lonen bij de werkgevers met kracht te verdedigen.

Dit is nog kort geleden treffend bewezen. In Weerdinge is enige weken geleden een vergadering geweest, waar de besturen van de Uniebonden het contract met hun leden zouden bespreken. Doch voor de aanvang van de vergadering stond de mededeling al in de kranten, dat het contract in overeenstemming met de werkgevers en het College van Rijksbemiddelaars, was goedgekeurd.

Het bestaan van dit contract een voortdurende bedreiging van de lonen der veenarbeiders

DAT de eerste jaren hogere lonen werden uitbetaald dan het contract voorschreef, o, dat wisten de besturen van de Uniebonden ook wel, doch de hoge winsten van de verveners maakten het niet noodzakelijk daar streng op te letten. Hoe meer turf er op de markt gebracht kon worden, hoe meer winsten in het laadje van de verveners vloeiden. Doch men moest wat achter de hand hebben en daarom werd in 1947 al een contract samengesteld, dat gebruikt zou kunnen worden als het de heren werkgevers nuttig voorkwam.

Dit jaar schijnt het moment te zijn aangebroken, waarin de verveners voor het eerst sinds het bestaan van dit contract, de lonen in dit contract genoemd, willen uitbetalen.

Zij hopen daarin te slagen, want de arbeiders is altijd gezegd, dat zij „zwarte” lonen verdienen en dat zij eigenlijk niet meer mochten verdienen, dan het loon, omschreven in het contract. Het is dus altijd maar een „goedheid” van de verveners geweest, dat zij meer betaald hebben.

Deze opvatting is echter vals. Deze contractlonen kunnen wij beter „de gecontracteerde armoede” noemen. Geen enkele veenarbeider kan leven van deze contractlonen. In 1947 niet doch in 1949 helemaal niet. In de afgelopen jaren zijn de prijzen van de levensmiddelen geweldig gestegen en ook al heeft een veenarbeider een stukje grond waarop hij wat aardappelen kan verbouwen, leven van het contract „loon” betekent bittere armoede.

De bedreiging van het weer verlengde contract zullen de veenarbeiders dus goed dienen te begrijpen. Dat betekent, dat de veenarbeiders niet bereid kunnen zijn voor minder dan de tot nu toe geldende lonen te gaan werken.

De door de B.L.Z. gestelde lonen komen overeen met de minimumlonen, die het vorige jaar werden uitbetaald. Als wij

weten, dat de prijzen van de eerste levensbehoeften in het afgelopen jaar aanzienlijk zijn gestegen, dan zal het duidelijk zijn, dat geen veenarbeider bereid is voor minder dan het vorige jaar verdiend werd te gaan werken.

Integendeel, er zijn reeds verschillende groepen van arbeiders, die door hun krachtig optreden meer verdienen.

De zwarte armoede, die de veenarbeiders in de vooroorlogse jaren hebben gekend, wensden zij niet meer terug en met vastberadenheid zullen zij zich verzetten tegen elke loonsverlaging.

Niet de lonen omlaag, doch omhoog!

Reeds zijn er stakingen in het veenbedrijf uitgebroken

DE eerste staking brak uit in N. Weerdinge, waar een vervener probeerde de lonen, in het contract genoemd, uit te betalen. De tien hierbij betrokken arbeiders weigerden eensgezind dit te aanvaarden en de vervener koos eieren voor zijn geld. De korte staking werd met volledig succes bekroond.

GEWONNEN STAKINGEN

DE actie van de arbeiders, werkzaam bij de verveners Ringers te Roswinkelerveen en Nanninga & Witteveen te Emmercompascuum is met een volledige overwinning bekroond. Ook de arbeiders, werkzaam bij de vervener D. Neef te Nw. Weerdinge hebben na een strijd van enkele dagen een groot succes geboekt.

Deze overwinningen garanderen, dat ook de andere stakingen tot een goed einde zullen worden gebracht.

Geen enkele veenarbeider mag en zal genoeg nemen met opgelegde loonsverlagingen.

NIEUWE STAKINGEN BREKEN UIT

61560

HET verzet van de werkers tegen de aanval op hun lonen neemt hand over hand toe. Zowel in Roswinkel, Emmer Erfscheidenveen als in Nw. Weerdinge en Barger-Compas leggen de veenarbeiders het werk neer.

Het aantal stakers bedraagt momenteel ongeveer 120 man, welke verdeeld zijn over 14 ploegen. Het groeiende verzet toont aan, dat de arbeiders niet bereid zijn de loonsverlagingen te slikken.

Reeds zijn er in Emmer Erfscheidenveen en Nw Weerdinge commissies gevormd, welke samengesteld zijn uit leden van het N.V.V., de E.V.C. en uit ongeorganiseerden. Dergelijke commissies dienen in de gehele veenstreek te worden gevormd, teneinde de strijd in eenheid en daardoor met succes te voeren.

In gesloten eenheid hebben de veenarbeiders de gemeenschappelijke taak op hun schouders genomen deze strijd tot een succesvol einde te brengen.

**Door de handen ineen te slaan,
kan elke loonsverlaging worden
afgeslagen.**

OVERAL waar de arbeiders zich niet laten scheiden, is het mogelijk successen te bereiken. Zo ook bij de veenarbeiders.

De scheidingslijn loopt niet tussen de organisaties van de arbeiders, doch de scheidingslijn loopt tussen de werkgevers en werknemers. Dat betekent, dat de veenarbeiders allen gezamenlijk één belang hebben en dat is het afslaan van elke loonsverlaging en de strijd aandoen voor loonsverhoging. Daarom moeten de NVV-ers, de EVC-ers, de Katholiek en Christelijk georganiseerde arbeiders tezamen actie-comité's vormen, in navolging van hun reeds in de strijd staande makkers.

Wanneer de arbeiders, die straks de turf zullen moeten maken, gezamenlijk hun looneisen stellen, zullen ook de grote verveners, als A. Veldkamp, er toe over moeten gaan te voldoen aan de eisen van de arbeiders, ook al weigeren deze verveners NU nog zo hardnekkig.

**De strijdende Veenarbeiders
behoeven niet te vrezen, dat hun
nu nog werkloze kameraden hun
arbeid zullen overnemen.**

DE werkloosheid is in de veenstreken groter dan het vorige jaar. Daarop speculeren ook de verveners. Zij hopen, dat als de arbeiders voor hun rechtvaardige looneisen in staking gaan, dat de nu nog werkloze arbeiders de plaats zullen innemen van hun stakende kameraden.

PROVOCATIE

TOEN de arbeiders van de vervenner A. Veldkamp te Nw. Weerdinge Woensdagmorgen om 7 uur bijeenkwamen was er, ondanks het vroege uur reeds een politie-macht op de been. Hierover ontstond een grote verontwaardiging bij de betrokken arbeiders. Zij zien dit verschijnsel als een eerste provocatie, die dank zij het vastberaden optreden van de stakers geen ander gevolg heeft gehad dan een versterking van hun wil, niet eerder aan het werk te gaan of de aangezegde loonsverlaging moet weer ingetrokken zijn.

Wij zijn er echter zeker van, dat geen van de werkloze arbeiders als onderkruiper zal willen optreden.

Neen, zij zullen zeer zeker hun stakende kameraden eerder krachtig ondersteunen in hun strijd, dan hen in de rug aan te vallen. De werkloze arbeider zal begrijpen, dat de stakende kameraad ook voor hem strijdt, want als de werkende veenarbeider zijn strijd niet wint, zal de positie van de werkloze arbeider ook slechter worden.

Alle arbeiders hebben gezamenlijk één belang en dat is te strijden tegen de door de bazen en de Unie-bestuurders opgelegde verslechtingen.

De werkloze arbeider kan straks werken en dan ook geplaatst worden voor loonsverlaging. Indien hij dan ook gedwongen wordt te strijden, zal ook hij verwachten, dat andere arbeiders hem zullen ondersteunen in zijn strijd.

Arbeiders, laat u nooit en te nimmer tegen elkaar uitspelen!

**De B.L.Z. heeft reeds enige tijd
geleden nieuwe looneisen bij de
verveners ingediend.**

DE Bond van Land- en Zuivelarbeiders, aangesloten bij de EVC, waarin grote groepen van veenarbeiders zijn georganiseerd, heeft geruime tijd geleden loonvoorstellen ingediend bij de Vervenersbond, die meer aangepast zijn bij het huidige prijspeil. De Bond van Verveners vond het echter de moeite niet waard hierover met het bestuur van de BLZ te spreken. Het bestuur van de Vervenersbond wijst dus deze loonvoorstellen af.

Het is echter goed, dat de arbeiders weten, welke looneisen door de BLZ gesteld zijn.

De BLZ heeft als uurloon geëist:

1. Voor arbeiders tot 18 jaar: 80 ct. per uur (het contractloon van de Uniebonden is 50 ct. per uur).

2. Voor arbeiders ouder dan 18 jaar: 90 ct. per uur (het contractloon van de Uniebonden is 70 ct. per uur).

Verder heeft de BLZ geëist:

Voor de 1000 stuks persturf, gesteld in het slag, op het hoge f 4.— en in het lage f 3.75 (in het contract van de Uniebonden f 3.—).

Dit alles geldt voor normaal veen. Het spreekt vanzelf, dat in abnormaal veen de lonen en tarieven hoger moeten liggen. Wij wijzen er echter met nadruk op, dat deze voorgestelde lonen slechts minimum-lonen zijn.

OPGELET!

ARBEIDERS, wanneer gij het werk neerlegt, meldt dit dan direct aan het bestuur van uw plaats.

Wanneer gij gedwongen wordt door de halsstarrige houding van de vervenner, waarbij gij werkt, om het werk neer te leggen, vormt dan onmiddellijk een comité van die arbeiders, die betrokken zijn bij deze staking en meldt dit direct aan het bestuur van de BLZ in uw plaats.

Door direct een sterk front te vormen van alle veenarbeiders, zal het succes niet lang op zich laten wachten.

Geen cent minder dan het vorige jaar is verdiend!

In eensgezindheid zijn de arbeiders in staat elke verslechtering af te slaan!

Leve de strijd van de veenarbeiders!

STEUNT DE STAKERS!

De stakende veenarbeiders organiseren hun eigen steuninzameling. Zij rekenen erop, dat alle bewoners van de veenstreek naar vermogen op de steunlijsten der veenstakers zullen intekenen.

De arbeiders strijden tegen verlaging van hun lonen, **STEUNT HEN DAN OOK FINANCIËEL IN DEZE STRIJD!**

MIDDENSTANDERS

Gij, winkeliers, handwerkslieden, kleine zelfstandigen, voelt evenals de loonarbeiders de druk ener reactionaire politiek.

Uw bestaan, uw welvaart, wordt bedreigd door de lage lonen, die de regering en de grote ondernemers aan de arbeiders willen opleggen.

De strijd tegen loonsverlaging is ook uw belang.

Uw winkelbel staat stil, als de veenarbeiders weinig verdienen!

**WEEST SOLIDAIR MET
DE STRIJD DER ARBEIDERS!**

S.T.

Nr. Geh./Gr.V.D. 596/49
Bijlagen: vier
Onderwerp: "Staking Veenarbeiders".

(NK) HP

Volgno.

31 MEI 1949

ACD/ 63008

615-60
23 Mei 1949. 08 169⁵

In aansluiting op mijn brief
Geh./Gr.V.D. 596 dd. 3 Mei 1949 met
4 bijlagen, onderwerp ~~kals~~ in margine,
moge ik U hierbij doen toekomen een
uittreksel uit een rapport opgemaakt
door Z betreffende deze aangelegenheid,
benevens een drietal exemplaren van de
"Veenarbeider".

S.T.

ST

AAN; C.V.D.

typ: vdb.

coll: *h*

Datum van het bericht: 14 Mei 1949
Rapporteur:
Van wie is het bericht afkomstig:
Betrouwbaarheid van de berichtgever: ---
Betrouwbaarheid van het bericht: betrouwbaar
Welke actie's zijn ondernomen:

)

B E R I C H T :

Naar aanleiding van het rapport 1, 2 en 3 betreffende de veenstakingen te Emmer-Compascuum, Barger-Compascuum, Roswinkel enz., kan momenteel bericht worden, dat deze stakingen zijn geëindigd.

De stakingen zijn rustig verlopen, terwijl demonstraties, het vernielen van turfpersmachines en het in brand steken van turfhopen geheel achterwegen is gebleven.

Tenzij opnieuw stakingen mochten uitbreken, worden geen rapporten hieromtrent meer ingezonden.

Als bijlage gaat hierbij een bulletin van de B.L.Z. (EVC) uit Groningen, No. 3, 4 en 5.

typ: vdb.

coll: 1.

S.T.

2 Juni 1949.

No. geh./Gr.V.D. 596/49.

Bijlagen: 1

Onderwerp: Personalia
B. Kremer.

Volgno.

7 JUNI 1949

ACD/63515

CO 63088

In aansluiting op mijn brief
No. Geheim/Gr.V.D. 596/49, dd. 3-5-'49,
met 4 bijlagen, betreffende "Staking
veenarbeiders", moge ik U hierbij doen
toekomen een uittreksel uit een rapport
opgemaakt door Z, relaterende de per-
sonalia van de in voormelde bijlagen
genoemde Bonne Kremer.

Te Uwer informatie diene, dat
het in de laatste alinea van bijlage
dezes vermelde rapport No 2 U bij brief
G.M. Litt. J 92 Geheim/Gr.V.D. 1341,
dd. 6-12-'48 betreffende "Communisti-
sche actie" te Emmercompascuum werd
toegezonden.

BIZL

S.T.

S.S.

AAN: C.V.D.

Typ: CW
Coll.: S

VEILIGHEIDSRAPPORT
BERICHT.

No. : 7
Rapporteur:
Van wie is het bericht afkomstig: Idem
Betrouwbaarheid van de berichtgever:
Betrouwbaarheid van het bericht:
Welke actie's zijn ondernomen:

BERICHT: . Aanvullend.

Naar aanleiding van Uw schrijven No. 51 dd.
7-5-'49, heb ik de eer U.W.E.G. beleefd te doen toekomen
in een aanvullend rapport, de gevraagde gegevens betreffende
Bonne Kremer.

X | Naam en voornamen: KREMER - Bonne.
Geboortepl. en datum: Emmen, 12 November 1897.
Beroep: Machinist stoommachines
Wonende: Moorweide 7, Emmer Compascuum, Gem. Emmen.

beleg
Bonne Kremer is genoemd in de gedeeltelijke leden-
lijst der C.P.N. Emmer-Compascuum en omstreken, toegezonden
bij rapport No. 2 dd. 23 November 1948, van bovengenoemde
rapporteur.

MINISTERIE VAN OORLOG
HOOFDKWARTIER VAN DE
GENERALE STAF
SECTIE G 2 B

's-Gravenhage, 31-8-1949.

No: I-674-2/49 GEHEIM

Onderwerp: H.J.Neuman

Bijl: -----

~~Geheim~~

Voland

2 SEP. 1949

ACD | 689 63

C.V. Refererend aan Uw brief
No. 59573 van 17 Augustus '49 betreffen-
de in margine genoemde, moge ik U be-
richten dat tot op heden geen nadere
gegevens van betrokkene bekend zijn ge-
worden.

Na ontvangst van verdere gege-
vens zullen deze U ten spoedigste wor-
den toegezonden.

Typ: MvdH
Coll: *[handwritten mark]*

Het wnd Hoofd Sectie G2B
De Luitenant Kolonel,

[Handwritten signature: G.S. Sicco Smit]

(G.S. Sicco Smit)

[Handwritten mark]

AAN:

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
's-GR A V E N H A G E.

Onderwerp: Staking D.U.W-arbeiders te Heukelum
en vergadering van deze te Leerdam.

No. 103.

6.419
20 JAN 1950
ACD/70204

VERTROUWELIJK.

Leerdam

Hiermede heb ik de eer U te berichten, dat op Donderdag, 12 Januari 1950 te ± 11.00 uur de ± 25 man D.U.W.-arbeiders hun werkzaamheden, die zij ten behoeve van de Nederlandse Heidemaatschappij te Heukelum verrichtten, hebben gestaakt.

Hoewel de staking niet direct in de gemeente Leerdam plaatsvindt, wordt het door mij toch goed geacht één en ander aan U door te geven.

Voor zover het de arbeiders van Leerdam betreft-en dit zijn ongeveer 15 man van de 25-kan U worden bericht, dat zich daaronder slechts één persoon bevindt, die is aangesloten bij de E.V.C. Deze persoon is genaamd Jan de BOK, geboren te Utrecht, 15 Februari 1898, van beroep grondwerker, wonende te Leerdam, Owensbuurt no. 11. Hij is tevens communist, lid van de C.P.N. Afd. Leerdam.

aan betr. van afd. Leerdam OK.

Aanleiding:

Aangezien er onder bovengenoemde arbeiders reeds enige dagen ontevredenheid was over het feit, dat zij zo weinig verdienden en niet in aanmerking kwamen voor de 5% loonsverhoging, dit in verband met hun standaard loon, heeft voornoemde de BOK zich over deze aangelegenheid gewend tot Leendert van HAAFTEN, geboren te Buren, 21 December 1902, wonende te Leerdam, Laantje van Iperen no. 24, zijnde voorzitter der E.V.C. Afd. Leerdam, Bestuurslid E.V.C. District Rotterdam, lid C.P.N. en werkzaam bij de N.V. DE Vries Robbé & Co., te Gorinchem. Genoemde van Haaften heeft zich daarna in verbinding gesteld met het Hoofdbestuur van de E.V.C. te Amsterdam. Dientengevolge is Pierre Willem van RAAMSDONK, geboren 29 October 1894 te Veere, wonende te Amsterdam, Hoofdbestuurder E.V.C., zich noemende specialist in D.U.W.-zaken, op 12 Januari 1950 op het werkterrein van de D.U.W. te Heukelum geweest en heeft hij aldaar de arbeiders toegesproken. Hij gaf aan hen te kennen, dat wanneer zij het werk zouden neerleggen, zij op de steun van de Nederlandse Arbeiders konden rekenen, daar hun ontevredenheid terecht was. Hij heeft toen door zijn toespraak de arbeiders zodanig beïnvloed, dat men besloot te staken. Achteraf blijkt thans, dat enige stakers veronderstelden geldelijk te zullen worden gesteund door de E.V.C.

Op voorstel van van RAAMSDONK werd een stakingscomité gevormd. De samenstelling hiervan is als volgt:

OK Jan BOSCH, geboren te Maartensdijk(U) 26 April 1893 wonende te Leerdam, Rozenstraat no. 44, lid C.N.V. Voorzitter van het stakingscomité.

-Jan Elberse-

OK / Jan ELBERSE, geboren te Oss 8 December 1892, wonende te Leerdam, Lingedijk no.21, lid N.V.V.

OK / Christiaan de JONG, geboren te Noordeloos 8 Augustus 1914 wonende te Leerdam, Tiendweg no.58. Niet aangesloten bij enige vakbeweging.

aant.
OK / Jan de BOK, hiervoren reeds genoemd.

P.W.van RAAMSDONK zou dit comité in haar werkzaamheden terzijde staan.

Over dit conflict verscheen in het streekblad "De Gecom-
neerde" te Leerdam met no.6 van 14 Januari 1950 van de hand
van Lambertus Emanuël MOKVELD, geboren te Delft 26 April
1890, hoofdredacteur van genoemd blad, wonende te Leerdam,
Talmastraat no.8 (Zie Uw gegevens omtrent deze persoon) een
artikel, hetwelk U hierbij gelieve aan te treffen.

Bijlage no.1.

Op Zaterdag 14 Januari 1950 te ± 11.00 uur vervoeg-
de het stakingscomité zich aan het redactie bureau van "De
Gecombineerde" te Leerdam teneinde L.E.Mokveld te spreken
over het door hem geschreven artikel, omdat zij met de in-
houd hiervan niet geheel accoord konden gaan. Mokveld, die
hen niet wenste te ontvangen, stelde hen voor des avonds bij
hem thuis te komen praten over de zaak, hetgeen ook is geschied
te ± 17.00 uur.

Naar aanleiding hiervan verscheen in "De Gecombineerde" no.
7 van 17 Januari 1950 een artikel, dat ook te Uwer kennisname
hierbij gaat.

Dat P.W.van Raamsdonk en het stakingscomité niet
stil zat, bleek wel uit het feit, dat op Maandag 16 Januari
1950 te Leerdam een hoeveelheid pamfletten werd verspreid.
Een dergelijk pamflet vindt U hierbij ingesloten. Het is zeer
waarschijnlijk gedrukt in Amsterdam en is ongetwijfeld af-
komstig van de E.V.C. Dit pamflet werd niet huis aan huis ver-
spreid doch alleen in de arbeiderswijken en bij de geest-
verwanten (E.V.C. en C.P.N.).

VERGADERING:

Op Zondag 15 Januari 1950 heeft Koenraad van
BAREN, geboren te Leerdam 6 Januari 1906, wonende te Leerdam,
Laantje van Iperen no.24, lid C.P.N. en E.V.C. voor Maandag-
avond 16 Januari 1950 namens het Stakingscomité de beneden-
zaal van het Hotel KEMP te Leerdam gehuurd, opdat men over deze
aangelegenheid onderling zou kunnen overleggen. Alle stakers
en sympathiserenden werden hiertoe mondeling uitgenodigd.

In de zaal die ruimte biedt aan circa 250 man, waren
23 personen aanwezig. Onder de aanwezigen bevonden zich een
aantal vooraanstaande communisten uit Leerdam o.a.

- X Pieter van den BERG, geb. Leerdam 2-8-1924, wonende te Leerdam,
Jeekelsteeg no.5. Johannes VERWEIJ, geb. Leerdam 25-2-1908, wonen-
de Leerdam, Nieuwenhuizenstraat no.8, secr. C.P.N. Afd. Leerdam.
- X Abraham Gieltjes, geb. Leerdam 5-2-1891, wonende Leerdam, Groen
van Printererstraat 23. Voorz. C.P.N. Afd. Leerdam, J. de BOK en
L. van Haften voornoemd.

*over in het
Mokveld
1/2 part van Lyoner
aant. raam twee
artikelen. schied
waarschijnlijk
C.P.N. proefstuk
tekst van ophanging
op zaterdag over
werkzaamheden*

Bijlage no.2.

Bijlage no.3

De leden van het stakingscomité, alsmede P.W. van Raamsdonk hadden zitting genomen achter een tafel vooraan in de zaal.

De voorzitter van het comité, Jan BOSCH opende te ongeveer 20.00 uur, in plaats van 19.30 uur, de vergadering door mede te delen, dat deze bijeenkomst was belegd om de belangen van de stakende D.U.W.-arbeiders te bespreken. In zijn toespraak was hij zeer kort. Hij gaf te kennen, dat ieder die over deze zaak wilde spreken thans hiervoor in de gelegenheid werd gesteld.

Hierop nam Leendert van HAAFTEN, voornoemd, het woord. Deze begon met te zeggen, dat hij als communist buiten deze actie stond, doch zich als voorzitter van de E.V.C. Afd. Leerdam midden in deze aangelegenheid bevond. Spreker zei, dat zodra hij van Jan de BOK hoorde hoe het gesteld was met de D.U.W.-arbeiders te Heukelum, hij zich tot het Hoofdbestuur van de E.V.C. had gewend. Door hem werd uitdrukkelijk ontkend, dat deze actie uit zou gaan van de E.V.C., hoewel het logisch is, dat de E.V.C. zich z.i. hiervoor interesseert, vooral waar er lonen werden uitbetaald, die liggen tussen de f.23,- en f.30,- per week aldus van Haaften. Hoewel de E.V.C. geen geldelijke steun aan de stakers had toegezegd, kon hij toch mededelen, dat zij konden rekenen op de steun en sympathie van de Nederlandse arbeiders. Hij stelde de aanwezigen voor een onderhoud over deze kwestie aan te vragen bij de Burgemeester van Leerdam, opdat dit conflict wellicht zou kunnen worden beëindigd. Volgens van Haaften wilde men toch weer werken, tenminste als het toekomstige loon zou worden uitbetaald, hetwelk dan zou zijn f.0.72 per uur, zodat wekelijks f.38,- à f.39,- zou kunnen worden verdiend. Volgens hem zijn dit de tarieven die voor de D.U.W.-arbeiders zijn gesteld. Voorts oefende hij scherpe critiek uit op de heer van HERWIJNEN, wonende te Asperen, uitvoerder van de Ned. Heide Mij. bij de werkzaamheden van de D.U.W. te Heukelum. Volgens hem buite deze persoon de arbeiders tot en met uit. Men moest bij v. Herwijnen steeds harder werken, al dus v. Haaften.

Na L. van Haaften sprak P.W. van RAAMSDONK.

Deze begon zijn betoog door mede te delen, dat hij als hoofdbestuurder van de E.V.C. was belast met aangelegenheden de D.U.W.-arbeiders betreffende en dat hij op verzoek van kameraad van Haaften naar Leerdam was gekomen.

Van Raamsdonk, die de aanwezigen aansprak met kameraden, gaf te kennen dat men achter dit conflict de houding moet zien van de tegenwoordige regering, die wel 5 miljoen gulden per dag over heeft voor het leger van het geld van de arbeiders, doch aan de andere kant de lonen van de arbeiders zo laag mogelijk tracht te houden. Naar zijn vaste overtuiging is de regering van plan de lonen meer en meer te drukken. De regering zou van het gehele nationale vermogen 51% gebruiken voor het leger, de politie, reserve politie en "steun wettig gezag" enz. om daarmee straks de ontpwakende arbeidersklasse met gummiknuppels en stenguns onder de knoet te kunnen houden. Spreker zei, dat wij hier in Nederland niet werden geregeerd door Willem Drees en Piet Lieftinck maar door de B.P.M., ENKA en Philips, terwijl over dit alles Wallstreet de supervisie heeft. Amerika zou volgens

hem de Nederlandse regering voor honderduizend dollar hebben omgekocht om deel te nemen aan het Marshallplan. De Nederlandse regering zou de arbeiders naar het pauperisme drijven, daar men beangst zou zijn voor de arbeiders, aangezien die reeds in andere landen de reactie aan de kant hadden geschoven. De aanwezigen kunnen volgens hem ook medewerken door hun staking, aan de verbetering van de arbeidersklasse. Door te staken immer zou men van overheidswege gedwongen zijn hen te onderhouden, waardoor meer aan de arbeiders betaald zou moeten worden, zodat minder aan oorlogsdoeleinden zou kunnen worden uitgegeven.

Fel becritiseerde hij de afwezige vertegenwoordigers van de Uniebonden. De aanwezigen, aldus spreker, konden thans zien wie hun vrienden waren en van wie of zij niets hadden te verwachten. Hoewel de E.V.C. geen geldelijke steun had toegezegd, zou men volgens v. Raamsdonk wel een beroep doen op de Nederlandse arbeiders, die volgens hem de stakers niet in de steek zouden laten. Hiermede beëindigde hij zijn vrij lang betoog.

Jan BOSCH (voorzitter) stelde daarna de aanwezigen voor, dat men (het stakingscomité hiermede bedoelende) zich voor een onderhoud zou wenden tot de Burgemeesters van Leerdam, Heukelum en Asperen. Men stemde hiermede in en verkoos bij acclamatie als woordvoerder P.W. van Raamsdonk.

Jan ELBERSE (lid stakingscomité) stelde daarna nog voor aan de aanwezigen om op Dinsdag 17 Januari 1950 te vergaderen met het bestuur van het N.V.V. Afd. Leerdam. Hierbij zouden de vertegenwoordigers van de E.V.C. (L. van Haaften en P.W. van Raamsdonk) dan echter niet aanwezig mogen zijn. Door de meerderheid werd dit voorstel verworpen.

Te 21.30 uur werd deze bijeenkomst beëindigd. Het verloop was rustig, terwijl de stemming geenszins enthousiast was. Er deden zich overigens geen bijzonderheden voor.

Nog zij vermeld, dat de stakers één maal per dag zich melden bij L. van Haaften, alwaar zij zgn. stempelen. P.W. van Raamsdonk komt iedere dag naar Leerdam en houdt contact met van Haaften.

Het stakingscomité heeft op Dinsdag 17 Januari 1950 met de heer H. Vlug, Burgemeester van Leerdam een onderhoud gehad.

Jan de BOK (lid stakingscomité), die de pamfletten heeft verspreid, gaat zeer vermoedelijk en wel op bedekte wijze met een lijst ter inzameling van geld bij geestverwanten en sympathiserenden.

Bij Abraham GIELTJES, hiervoren genoemd ligt een dergelijke lijst ter tekening. Typerand voor diens mentaliteit is wellicht, dat de melkhandelaar A. BEL te Leerdam, die zich met melk aan de woning van A. Gieltjes vervoegde en weigerde op de lijst in te tekenen, werd medegedeeld, dat hij niet meer Gieltjes als zijn klant behoefde te beschouwen.

De D.U.W.-arbeiders hebben tot op heden hun werkzaamheden nog niet hervat. Van eventueel zich voordoende bijzonderheden zal U onmiddellijk in kennis worden gesteld.

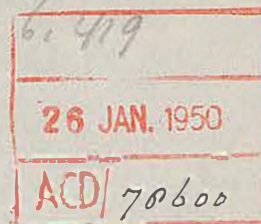
LEERDAM, 18 Januari 1950.

Verbinding I.D.

B

Onderwerp: Staking D.U.W.-arbeiders, object Heukelum.

No. 132.

VER T R O U W E L I J K.

=====

co 70204

In aansluiting op mijn rapport van 18 Januari 1950 no. 103 aangaande de staking van D.U.W.-arbeiders te Heukelum, waarvan verschillende arbeiders te Leerdam woonachtig zijn, bericht ik U thans nog het volgende.

Op Donderdag 19 Januari 1950 wenste het reeds genoemde stakingscomité de Burgemeester van Leerdam nogmaals te spreken. In verband met het feit, dat deze niet aanwezig was werden zij te woord gestaan door de Gemeentesecretaris van Leerdam de Heer G. van Breugel. Dit leverde echter geen resultaat op.

Terwijl de leden van het stakingscomité na het onderhoud zich naar buiten begaven ontstond er onenigheid onder hen. J. Bosch en J. Elberse, respectievelijk lid van het C.N.V. en N.V.V. gaven het hoofdbestuurslid van de E.V.C., P.W. van RAAMSDONK te kennen dat zij zich maar weer zouden wenden tot hun eigen organisatie. Van Raamsdonk die hierover zeer gebelgd was vond hierin een gereede aanleiding mede te delen dat de E.V.C. zich dan geheel terug zou trekken uit deze kwestie.

Naar thans blijkt heeft de E.V.C. zich aangaande deze zaak ook gedistancieerd. P.W. van Raamsdonk wenst zich er dan ook niet meer mee te bemoeien.

Geconcludeerd, ~~dat~~ kan worden, dat het geheel is verlopen en de stakers thans verre van enthousiast zijn. Velen hebben thans spijt van hun daad en zijn vol wrok tegen de E.V.C. - er P.W. van Raamsdonk, die hen tot deze daad kennelijk had aangezet.

Het is alhier bekend, dat een viertal stakers hebben geschreven naar de Inspecteur der D.U.W. aan wie zij hun spijt te kennen hebben gegeven. Zij zouden t.z.t. weer mogen beginnen met hun werk. De stakers, wonende buiten Leerdam, hebben veelal weer werk gevonden, terwijl de meeste, die te Leerdam woonachtig zijn, werkzoekende zijn. Door de E.V.C. is eenmaal aan hen een bedrag van f5,00 à f.6,00 aangeboden kennelijk de opbrengst van de intekenlijsten. Enigen hebben hiervoor bedankt, gezien het geringe bedrag.

Het geheel kan thans als beëindigd beschouwd worden.

LEERDAM, 25 Januari 1950.

Verbinding I.D.

S.T.

B
14 April 1950

No. Geh/Gr.V.D. 523/50.

Bijlagen: twee.

Onderwerp: "Communistische actie onder de
Drentse veenarbeiders".

18 APR. 1950

ACD/ 83773

Bijgaand moge ik U doen toekomen een uittreksel uit een rapport, opge-
maakt door Z, met één bijlage, betref-
fende communistische actie onder de
Drentse veenarbeiders, naar de inhoud
waarvan ik U korthedshalve moge ver-
wijzen.

Ik moge U verzoeken de behandeling
van deze aangelegenheid wel te willen
overnemen.

S.T.

S.T.

AAN: B.V.D.

Typ: 10.

Coll.: 10

Nr. 7/50.

Datum van bericht: 6 April 1950.
Rapporteur:
Van wie is het bericht afkomstig: Contactpunt.
Betrouwbaarheid bericht: Betrouwbaar.
Welke acties zijn ondernomen: Verdere aandacht en onderzoek.
Met welke instanties wordt samengewerkt: de Plaatselijke I.D.

BERICHT:

Van een mijner contactpunten ontving ik een circulaire, welke te Nieuw Weerdinge (Dr.) in meerdere exemplaren verspreid was. Reeds eerder was mij medegedeeld, dat een dergelijke actie in voorbereiding zou zijn, waarvan door mij echter tot heden geen definitieve bevestiging kon worden verkregen. De oorzaak hiervoor zou gelegen zijn in het feit, dat de verveners de gewonnen turf tegen verminderde prijzen moeten verkopen, willen zij een afzetgebied vinden. De doorsnee veenarbeider is, hoewel niet uitgesproken communistisch, geheugd, gehoor te geven aan de propagandistische leuzen van de C.P.N. Vele van die arbeiders waren vroeger aangesloten bij de S.D.A.P. en vinden thans de P.v.d.A. niet radicaal genoeg.

De inhoud van bedoelde circulaire luidt als volgt:

" OPROEP VAN DE VEENARBEIDERS "

Evenals verleden jaar trachten de verveners een verslechtering voor de veenarbeiders in te voeren, weer onder hetzelfde motief als in 1949 nl.: "wie garandeert ons dat wij dezelfde prijzen krijgen als verleden jaar?"

DOCH DE VEENARBEIDERS TRAPPEN HIER NIET IN, en zeggen: sinds verleden jaar zijn de prijzen met sprongen omhoog gegaan, zodat zelfs de 5 procent, die volgens de regering betaald mag worden, onvoldoende is!

Daarom wijzen de arbeiders de loonsverlaging ook van de hand en eisen **LOONSVERHOOGING!**

Geruchten worden overal verspreid, om natuurlijk verwarring te stichten en om verdeeldheid onder de arbeiders te zaaien! Doch uit de ervaringen van de strijd weten zij, dat de eenheid van **ALLE** arbeiders noodzakelijk is om met succes strijd te kunnen voeren.

Op 31 Maart j.l. kwamen in zaal **SOER** te Nw-Weerdinge, die arbeiders bijeen, voor welke de verveners ene loonsverlaging aankondigden! Zij vormden daar een comité, welke zich in deze oproep tot U richt.

VIER MACHINES HEBBEN GEWEIGERD OM VOOR MINDER LOON DAN IN 1949 TE GAAN WERKEN! DEZE VERVENERS WILLEN EEN LOONSVERLAGING INVOEREN VAN TIEN PROCENT! DAT IS ONAANWAARDBAAR!

Er wordt nu met een contract van 1947 gezwaaid, doch ook voor de oorlog was het de gewoonte om loonsverlagingen in te gaan voeren. Wij houden rekening met de werkelijkheid. Wij hebben van het loon in 1949 niet in weelde kunnen leven!

Door het weigeren om de vijf procent te betalen, kregen ook de werkloze veenarbeiders in de overbrugging geen vijf procent.

Onze eis is dan ook om de vijf procent bindend te verklaren voor het veenbedrijf.

WIJ ROEPEN ALLE VEENARBEIDERS OP OM IN DE EERSTE PLAATS ELKE LOONSVERLAGING AF TE WIJZEN, EN TEN TWEEDE OM TE STRIJDEN VOOR DE VIJF PROCENT LOONSVERHOOGING!

Het comite is vastbesloten om deze strijd te voeren.

Hoewel wij niets met de klachten van de verveners te maken hebben, wij hebben te zorgen voor onze gezinnen, willen wij er op wijzen, dat ze hun exploitatie wel lager kunnen maken, wanneer zij niet zulke grote bedragen aan veenhuur gingen betalen. Het feit dat er zelfs meer veenhuur betaald wordt dan in 1949 is een reden te meer om elke aanval af te slaan!

HET COMITE DOET EEN BEROEP OP DIE MACHINES, DIE REEDS DRAAIEN OM ONZE EISEN OVER TE NEMEN!

Wij doen een beroep op de solidariteit, zowel moreel als financieel wanneer ook het laatste nodig mocht zijn! Niet alleen op de veenarbeiders, maar op de gehele werkende bevolking.

Het comite meende de bevolking te moeten inlichten. Zij heeft daarvoor een OPENBARE VERGADERING belegd op Woensdag 5 April in zaal: SOER te Nw-Weerdingen. Half acht.

De Veenarbeiders worden in de eerste plaats verwacht. Het comite nodigde alle vakorganisaties uit om op deze vergadering het woord te komen voeren. Reeds eerder besloten ~~was~~ de leden van het NVV en de EVC om gezamenlijk te strijden voor de lonen. Alleen door EENHEID kan deze strijd gewonnen worden.

HET COMITE DOET EEN ERNSTIG BEROEP OM GEEN BESMET WERK TE AANVAARDEN. LAAT U NIET ALS ONDERKRUIPER GEBRUIKEN.

Vele geruchten zullen nog verspreid worden - vlieg er niet in - **GEEN ONDERKRUIPERSWERK → MAAR SOLIDARITEIT. GEEN LOONSVERLAGING, MAAR L O O N S V E R H O G I N G.**

Namens het Comite:

B. Rixtum, Lid NVV ~~H.~~ Kort, Ongeorg.
~~J.~~ J. Klasens, Ongeorg. ~~H.~~ v.d.Veen, Lid EVC
~~J.~~ J. Boekholt, Ongeorg. ~~R.~~ Grooten, Ongeorg.

Adres: secr. Comite
Weedingerkan.zz. 89
Nieuw Weerdinge."

Uit nadere door mij verkregen inlichtingen is mij het volgende nog gebleken.

De Nieuw-Weerdinge zijn drie percelen veengrond in exploitatie genomen. Op ieder perceel werkt een viertal machines met bij elke machine een aantal arbeiders. Het loon van deze arbeiders bedroeg voor de verhoging met 5% f. 3.20, per 1000 turven. De beide buitenste percelen veengrond worden thans bewerkt, terwijl het middelste onbewerkt ligt, tengevolge van de eis om loonsverhoging. Op een der buitenste percelen wordt een loon genoten van f. 3.50 op het andere buitenste perceel f. 3.75 alles per 1000 turven. De eis van de stakende veenarbeiders is een loon van f.4.00 per 1000. Volgens inlichtingen is een loon van f. 3.50 per 1000 redelijk goed te noemen.

Op de op Woensdag 5 April 1950 gehouden vergadering, als in bedoelde circulaire aangekondigd, waren ongeveer 35 tot 40 rechtstreeks belanghebbenden aanwezig, plus nog enkele andere geïnteresseerden. De gehele staking omvat dan ook niet meer dan een veertigtal arbeiders. Onder deze arbeiders schijnt de

animo om te staken echter bij velen niet groot te zijn, omdat deze aldus redeneren: "Wij hebben de gehele winter al niet veel verdiend en nu weer staken, dan beuren wij weer niets of hoegenaamd niets". De verwachting is dan ook, dat, evenals dit in 1949 het geval is geweest, de staking zal doodlopen.

Echter gaan ook geruchten, welke door mij geen bevestiging konden verkrijgen, dat één der vier, in de circulaire bedoelde machines, reeds weer werkt, op een loonbasis van f. 3.85 per 1000. Mocht dit gerucht inderdaad op waarheid berusten, dan is de mogelijkheid aanwezig, dat de staking zich verder zal uitbreiden, ook naar de beide "buitenste" percelen, gezien het verschil in de dan betaald wordende lonen. Een ander gerucht is, dat arbeiders en verveners tot een overeenkomst zouden geraken ten aanzien van het geschil.

Het adres van de secretares van het comite betreft de persoon ~~van~~ Berend RIXTUM, geboren 9 Juli 1916 te Emmen, van beroep landbouwer, wonende te Nieuw-Weedinge, Weedingerkanaal zz. 89 gemeente EMMEN.

Het originele pamflet wordt bij ex. 1 van dit rapport gevoegd.

Coll.: *W*

Co 8347/3

6.425

6.85

S.T.

25 April 1950.

No. Geh/Gr.V.D. 523/50.

Bijlagen: een.

Onderwerp: Communistische actie onder de Drentse veenarbeiders.

6.418

27 APR. 1950

ACD/04303

Co 8347/3

Onder verwijzing naar mijn brief
 Geheim/Gr.V.D. 523/50 dd. 14 April 1950,
 met een bijlage, onderwerp als in margine
 moge ik U bijgaand doen toekomen een
 uittreksel uit een rapport, opgemaakt
 door Z, betreffende communistische actie
 onder de Drentse veenarbeiders, naar de
 inhoud waarvan ik U korthedshalve moge
 verwijzen.

S.T.
S.T.

AAN: B.V.D.

Typ: LO.

Coll.: 10

No. 9/50.

Datum van bericht: 18 April 1950.
Rapporteur:
Van wie is het bericht afkomstig: Eigen onderzoek.
Betrouwbaarheid bericht: betrouwbaar.
Welke acties zijn ondernomen: afgesloten.
Met welke instanties wordt samengewerkt: Plaatselijke I.D.

BERICHT:

Bij een door mij nader ingesteld onderzoek inzake een staking onder de veenarbeiders te NIEUW WEERDINGE, waarover door mij werd gerapporteerd bij rapport nr. 7/5 0 dd. 6 April 1950, is mij gebleken, dat thans alle machines weer normaal draaien en dat derhalve de staking is opgeheven. De duur van deze staking bedroeg ongeveer tien dagen. Tevens werd mij het volgende nog bekend.

De staking was van grote omvang en werd afgeroepen onder het mom van een loonskwestie. De E.V.C. had hierbij een drijvende rol. Het loon voor een veenarbeiders werd bij arbeidscontract bepaald op f. 3.00 per 1000 gestoken turven, welk loon thans nog geldt. Met de verschillende toelagen en de 5 procent verhoging, kon dit loon voor de gemiddelde arbeider ongeveer f.3.25 bedragen. Evenwel waren de loonen reeds hoger, namelijk f. 3.50 tot f. 3.75. De stakende arbeiders waren nallen op een zelfde perceel veen werkzaam. In dat perceel veen bevonden zich stukken, waarin veel zogenaamd "kienhout" voorkomt, hetgeen het graven bemoeilijkt. Dit hout moet namelijk eerst verwijderd worden, bij grote stukken met een takel. Op dergelijke stukken konden de arbeiders niet aan hetzelfde loon toekomen dan wanneer zij op houtvrije stukken werkten. Naaraanleiding daarvan wilden zij meer loon. Echter werkten zij ongeveer 3 weken in houtvrije grond, tegen 1 week in grond met kienhout. Door die arbeiders werden de gronden echter gelijk geschakeld door hun eis van f. 4.00 per 1000 turven op alle gronden. Dat daarin geen redelijke grond aanwezig was blijkt wel uit het feit, dat zelfs het E.V.C.-lid H.v.d.VEEN (ondertekenaar van de circulaire tot oproep van staking, rapport nr. 7/50) geboren te EMMEN, 10 December 1918, wonende Noordveenkanaal N.Z. 104 te Nieuw Weerdinge, tot zijn medearbeiders de suggestie heeft gedaan om weer aan het werk te gaan, omdat hun eis in deze niet geheel gerechtvaardigd was. Slechts twee arbeiders bleven volharden in hun eis, welke arbeiders ontslagen zijn en door anderen vervangen.

Coll.: 102

No.: 438 ID.

Onderwerp: Staking in het veenbedrijf te NIEUW-WEERDINGE

6.425
27 APR. 1950

ACD/ 04427

OP KAART
ACD/ LB
DAI: 4650
PAR: 2

Bij de aanvang van de veencampagne 1950, omstreeks eind Maart 1950, waren de arbeiders van enige persturfmachines te NIEUW-WEERDINGE, gemeente EMMEN, niet bereid voor het door de verveners geboden loon te werken, dit i.v.m. de aanwezigheid van z.g. "kienhout" in het veen. Dit kienhout, wortels en stammen van bomen, die vroeger op het veen hebben gestaan, bemoeilijkt het verwerken van het veen, waardoor de productie nadelig wordt beïnvloed. De arbeiders vreesden, dat zij met het door de verveners geboden loon, f 3.75 per 1000 geproduceerde turven, niet aan een behoorlijk weekloon konden komen. Deze vier persmachines behoorden toe aan de verveners DLKSTRA te Emmen en J.LASKER, A.EBELS en D.NEEF te Nieuw-Weerdinge.

De B.L.Z. (EVC) trachtte uit dit loonverschil munt te slaan en een algemene staking in het veenbedrijf te forceren.

Hiertoe werd op 31 Maart 1950 in café Soer te Nieuw-Weerdinge een vergadering van de stakende arbeiders belegd, onder voorzitterschap van HENDRIK van der VEEN, geboren te Emmen, 10-12-1918, wonende Paardeweide 40 te Nieuw-Weerdinge, die werkzaam is bij een der stakende machines. Deze Hendrik van der Veen is secretaris van de afdeling Nieuw-Weerdinge der EVC, voorzitter van de afdeling Nieuw-Weerdinge der CPN, voorzitter van het District Drente der CPN en lid van de gemeenteraad Emmen voor de CPN.

Op genoemde vergadering werd een comité opgericht, bestaande uit 2 NVV-ers, 3 ongeorganiseerden en één EVC-er (genoemde H.v.d.Veen) en kreeg tot taak alle veenarbeiders te bewegen zich achter de stakenden te plaatsen. Hoewel de EVC niet rechtstreeks actie voerde, was voldoende te merken, dat dit comité datgene moest uitvoeren, wat de EVC wilde.

Teneinde de arbeiders tot actie te bewegen, werd op 3 April 1950 een pamflet verspreid, waarin de arbeiders tot strijd werden opgewekt. Een pamflet, zoals hier bedoeld, wordt hierbij gevoegd.

Dat de actie voor deze staking uitging van de BLZ(EVC), bleek wel zeer duidelijk uit de op genoemd pamflet aangekondigde vergadering op 5 April, waar 41 personen aanwezig waren, hoofdzakelijk EVC-ers en enige ongeorganiseerden. Als voorzitter trad op genoemde H.v.d.Veen en als sprekers H.v.d.Molen, landelijk voorzitter van de BLZ(EVC) en U.v.d.Schans, hoofdbestuurslid BLZ(EVC).

Een afzonderlijk verslag van deze vergadering gaat hierbij. Daar de stakende arbeiders wel begrepen, dat hun eisen te hoog waren ~~steld~~ gesteld en hun actie niet het gewenste resultaat zou hebben, verliet deze staking. Op 5 April begon de ploeg van de vervener J.LASKER, met de werkzaamheden en de andere ploegen volgden dit voorbeeld op 10 en 12 April.

Door de EVC was wel geldelijke steun toegezegd, doch niet verstrekt, zodat de stakende arbeiders gedurende de staking in het geheel geen ondersteuning genoten, hetgeen de animo om te staken geheel wegnam.

Door H.v.d.Veen werd tegen de stakers gezegd, dat het maar beter was aan het werk te gaan, daar hun eisen toch niet ingewilligd zouden worden.

De gehele staking had een zeer rustig verloop en er hebben zich in het geheel geen ongeregelheden voorgedaan. De overige veenarbeiders, die niet bij deze staking waren betrok-

ken, hielden zich volkomen afzijdig hiervan.

De namen van de leden van het stakingscomité zijn:

- Info's
over*
- 1 BEREND RIXTUM, geboren te Emmen, 6-7-1916, veenarbeider, wonende Weerdingerkanaal Zz 89 te Nieuw-Weerdinge secretaris;
 - 1 JAN KLASSENS, geboren te Emmen, 20-6-1908, veenarbeider, wonende 1e Kruisdiep Wz 95 te Nieuw-Weerdinge;
 - 1 KLAAS BOEKHOLT, geboren 25-11-1911 te Borger, veenarbeider, wonende Holtstraat 50 te Emmen;
 - 1 JAN KORT, geboren 25-12-1874 te Odoorn, veenarbeider, wonende Weerdingerkanaal Nz 219 te Nw-Weerdinge;
 - HENDRIK v.d. VEEN, eerder genoemd ~~en~~, voorzitter en
 - 1 REINDER GROOTEN, geboren 15-11-1921 te Emmen, veenarbeider, wonende Oude Weerdingerdijk 41 te Nieuw-Weerdinge.

Volledige informatiekaarten van deze personen gaan als bijlage hierbij.

Einde.

VERBINDING

No: 94.

27 4 53
by led inst
B

8 April 1950.

6.415

No: 437 I.D.

Onderwerp:

Handwritten scribble

Openbare vergadering, georganiseerd door een stakings-
comitee in de zaal ~~Voor de Kamer van Nieuw~~ Soer te
Nieuw-Weerdinge, gemeente Emmen op Woensdag 5 April
1950.

Spreekers:

Usko van der Schans, geboren te Scheemda, 10-2-1915
wonende te Scheemda en
Hendrik van der Molen, geboren te Ten Boer, 3-3-1904,
wonende te Woltersum.

Medewerkenden

Gene.

Zaalcapaciteit

200 personen.

Aanwezig

Ongeveer 41 personen.

4 MEI 1950
ACD/ *De Jager*

Betrouwbaarheid

berichtgever

Zeer betrouwbaar.

Waardering bericht

Zeer betrouwbaar.

Tevens bericht ge-
zonden aan:

Medewerkende instantie

) Gene.

Ondernomen actie

Bericht:

XI Te omstreeks 20.- uur opende Hendrik van der Veen,
geboren te Emmen, 10-12-1918, van beroep veenarbeider,
wonende te Nieuw-Weerdinge, Paardeweide no: gemeen-
te Emmen de vergadering en sprak er zijn teleurstel-
ling over uit, dat niet meer veenarbeiders van hun belangstelling
hadden doen blijken en vooral, dat er van andere werknemersorgani-
satie's geen bestuurders aanwezig waren om te doen blijken van de
belangstelling dier org. voor de strijd der veenarbeiders. Wanneer
het op strijd aankwam aldus spr. lieten de meeste bonden niets
van zich horen. Verder sprak spr. er zijn teleurstelling over uit,
dat juist vandaag een der 4 stakende ploegen veenarbeiders het werk
had hervat tegen een loon, lager dan verleden jaar. Hierna uitte
spr. zijn blijdschap over het feit, dat de bond waarbij hij is
aangesloten (de E.V.C.) wel voor de arbeiders wilde opkomen en
welbereid bleek, de actie van het spontaan opgerichte comitee te
ondersteunen. Spr. gaf hierna het woord aan kameraad Van der
Schans.

XI

Deze, genaamd Usko van der Schans, verklaarde, reeds geduren-
de enige weken in het veengebied te hebben rondgekeken en daarbij
ten volle bekend te zijn geworden met de grauwe ellende en de
honger die door de veenarbeiders wordt geleden, terwijl zij wonen
in dure nieuwe huizen, waarvan de huur veel te hoog is en veel
te veel vastrecht moet worden betaald, zodat het geen wonder is,
dat velen 6 à 7 weken met de huur achter zijn. Hij verklaarde
verder, dat er grote ontevredenheid heerste onder de veenarbeid-
ers en wakte de aanwezigen op, de strijd met grote verbetering
te voeren en daardoor te voorkomen, dat het kapitalisme weer vat op
de gehele arbeidersklasse van ons land kreeg.

XI

Hierna verkreeg de tweede spr., genaamd Hendrik van der Molen,
het woord. Deze sprak ongeveer als volgt:

"Kameraden, bij mijn verblijf van de laatste dagen in de veen-
gebieden is het mij opgevallen, dat er overal in het veen grote
grauwe hopen turf van verleden jaar zijn blijven staan. Het is dan
ook geen wonder, dat de veenboeren weer een aanval doen op Uw le-
venspeil en U dwingen voor een lager loon dan verleden jaar in de
veenput te staan onder het motto "De turf wordt goedkoper". Wij heb-
ben echter met de aanwezigheid van die turfhopen niets te maken.
Als de veenboeren de turf goedkoper willen produceren moeten zij
de veenhuur maar verlagen. Maar van die kant bezien zij het niet

Zij willen slechts het levenspeil van de arbeiders aantasten. Kameraden, wij vechten nog niet eens voor een loonsverhoging. Wij vechten alleen om te houden wat wij hebben en als wij dat houden, hebben wij nog een loonsverlaging van plm. 14 % daar volgens het C.B.S. de gemiddelde kosten van levensonderhoud met ongeveer 9 % zijn gestegen en de veenarbeiders tot nu toe de 5 % loonsverhoging ook nog niet ontvangen. Daarom is de strijd die U thans voert alleszins rechtvaardig en ik verklaar bij dezen nadrukkelijk, dat door de E.V.C. alle mogelijke morele en financiële steun zal worden verleend die mogelijk is. Ik moet hierbij echter nadrukkelijk vaststellen, dat vanwege de E.V.C. geen enkele toezegging kan worden gedaan ten aanzien van het bedrag dat aan de stakers zal worden uitbetaald. Overigens zijn de veenarbeiders m.i. zelf wel in staat hun stakende kameraden gedurende hun strijd financieel bij te staan.

Kameraden, U moet er op rekenen dat het Gewestelijk Arbeidsbureau met zijn vele werklozen onderkruipers zal sturen om U de strijd onmogelijk te maken. Hierop rekenen de veenboeren. U moet de strijd voor een beter loon echter onverschrokken voortzetten en steeds voor egen houden, dat U niet alleen voor U zelf doch ook voor de gehele arbeidersklasse van ^Nederland strijdt. Indien het kapitalisme U er onder krijgt, zal het de lonen in de grote industrie-centra elders in ^Nederland aan Uw lonen aanpassen en deze dus ook naar beneden drukken. Niet voor niets vestigen vele grote bedrijven in de veengebieden fabrieken. Zij doen dat niet om U te helpen, doch om goedkope arbeidskrachten te vinden. Zij weten dat hier de armoede zo groot is, dat men goedkoper gaat werken

Op de E.V.C. kunt gij altijd rekenen, hoewel de andere vakbonden U zoals gewoonlijk in de steek laten. Men zegt wel eens, de E.V.C. staakt om onrust te verwekken. Dit is echter zeer zeker niet zo. Wij staken enkel, om de arbeider omhoog te helpen en te beschermen tegen de aanvallen van het kapitalisme. Voert Uw strijd tot het uiterste als U eendrachtig strijd vertegenwoordigt ge een machtige eenheid!"

Hierna werd aan de aanwezigen gelegenheid gegeven tot het stellen van vragen en het doen van voorstellen met betrekking tot de staking. Hiervan werd geen gebruik gemaakt, behoudens dat een der aanwezigen tot 2 maal toe vroeg hoeveel door de E.V.C. aan de stakers zou worden uitgekeerd. Hierop werd geen positief antwoord gegeven. Wel werd door Van der Veen gezegd, dat de ongeveer 30 stakers toch ruimschoots door hun mede-arbeiders konden worden onderhouden.

Met een oproeping om de stakers indien een beroep op ~~XXXXXX~~ de arbeiders zou worden gedaan, zoveel mogelijk financieel te steunen werd de vergadering door Hendrik van der Veen, die zichtbaar teleurgesteld was over het gebrek aan strijd lust der aanwezigen, gesloten.

Einde.

S.T.

83773

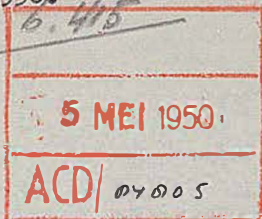
3 Mei 1950

No. Geh./Gr.V.D. 523/50.

6. 4/28

Bijl.: een.

Onderwerp: Communistische actie onder de
Drentse veenarbeiders.

no 83773

84383

Onder verwijzing naar mijn brief Ge-
heim/Gr.V.D. 523/50, d.d. 25 April 1950,
met een bijlage, onderwerp als in margine,
moge ik U bijgaand doen toekomen een uit-
treksel uit een rapport opgemaakt door Z,
betreffende communistische actie onder de
Drentse veenarbeiders, naar de inhoud
waarvan ik U korthedshalve moge verwijzen.

S.T.

S.T.

Aan: B.V.D.

Typ: 18.

Coll.: ip

Kerkrade

OP KAART
ACD/ 90
DA: 17/5/50
PAR: W.

19 MEI 1950
P5639

RAPPORT

Naar aanleiding van de door de uitvoerder Enol van de Heide-
maatschappij alhier gevraagde assistentie terzake van de op heden
bij de aanleg van het sportpark alhier dreigende staking van de
D.U.V. arbeiders, heb ik, Joseph Deurenberg, brigadier van gemeentel-
politie Uwer administratie ingevolge opdracht een onderzoek inge-
steld en ik heb de eer, Uedelgestrengte beleeft het navolgende te
rapporteren:

"Op de 15e Mei 1950, omstreeks 7 uur, zijnde het aanvangs-
uur van de werkzaamheden bij de aanleg van het nieuwe sportpark aan de
Sportstraat alhier, weigerden alle D.U.V. arbeiders, afkomstig van
Maastricht, 30 in getal, aan het werk te gaan, omdat zij bezwaren
hadden tegen het loon, dat zij verdienden. Zij ontvingen f.0,62 per
uur, terwijl zij van mening waren, dat zij recht hadden op ongeveer
f.0,80 per uur. Zij gingen nochtans te 8 uur d.o.v. weer aan het
werk, terwijl zich nadien op die dag geen bijzonderheden meer voor-
deden.

Op 16 Mei 1950, onmiddellijk voor de aanvang van de werkzaam-
heden ter plaatse, verschenen twee voormannen van de B.V.C. voor
het gewest N-Brabant en Limburg, genaamd K.H. Nuijens en Deuck op
het werk, nadat de werkbuss Voorn J. van de D.U.V. zich verwijderd
had naar de Begoniastraat alhier, waar eveneens arbeiders van de
D.U.V. bij grondverplaatsing te werkgesteld zijn.

Beide voormannen hebben ongeveer twee uren met de D.U.V. arbei-
ders, afkomstig uit Maastricht, overleg gepleegd, totdat de werk-
buss Voorn voornoemd, die van een en ander kennis had gegeven aan
de uitvoerder Enol bovengenoemd, opdracht kreeg, aan beide voor-
mannen de toegang tot het terrein der werkzaamheden te verbieden.
Hierna hebben beide voormannen zich van het werk verwijderd en tot
12.30 uur post gevat op de Parkstraat, in de onmiddellijke nabijheid
van het werk.

Uit uitlatingen van verschillende D.U.V. arbeiders kon ik op-
maken, dat Nuijens en Deuck hen hadden aangespoord tot het neer-
leggen van het werk, hetgeen dan ook geschiedde te 12.30 uur die
dag.

Nuijens en Deuck hebben zich vervolgens verwijderd.

Alle Maastrichtse D.U.V. arbeiders zijn bij deze staking betrokken
terwijl het 7tal Kerkradese arbeiders rustig het werk hebben voort-
gezet.

Reden tot staking was heden ook weer de volgens de stakers te
geringe verdiensten.

Vanaf 11 uur tot omstreeks 15.30 uur is heden ter plaatse
toezicht uitgeoefend, doch er hebben zich geen onregeligheden
voorgegaan.

De stakers werden te 15.30 uur heden aan het werk, in welke
nabijheid zij zich hadden opgehouden, afgehaald door een autobus,
waarmede zij dagelijks naar en van het werk werden vervoerd."

Daarvan naar waarheid is opgemaakt en ondertekend dit rapport.
Gesloten te Kerkrade, 16 Mei 1950.

Aan de Heer Commissaris van Politie
te Kerkrade.

v.g. J. Deurenberg.

TER KENNISGEVING DOORGEZONDEN AAN:

1. de Heer Procureur-Generaal, i.g.d. Directeur van Politie, D. Bosch (1)
2. de Heer Burgemeester van Kerkrade (2x)
3. de Heer Officier van Justitie b.d. Arr. Kb. te Maastricht.
4. de Heer Hoofd v.d. Binnenlandse Veiligheidsdienst, Den Haag

↪ *betreft verzin:*
Kerkrade, 17 Mei 1950.
De Commissaris van Politie,
D. Deek, Anne, Enne, 15.5.50 P.D. 1052.
Muntyjens, Hubert Michael, M. Knuts, 15.9.50 P.D. 11781.
W. Merckx

*aan de
p.d.
kerok*

No. 9a/1950. (Aanvulling van rapport nr. 9/50 d.d. 18.4.1950).

Datum van bericht:	20 April 1950.
Rapporteur:	
Van wie is bericht afkomstig:	eigen onderzoek.
Betrouwbaarheid van het bericht:	betrouwbaar.
Welke acties zijn ondernomen:	afgesloten.
Met welke instanties wordt samengewerkt:	plaatselijke I.D.

BERICHT.

Naar aanleiding van een plaats gehad hebbende staking onder veenarbeiders te Nieuw Weerdinge, waarover door mij reeds werd gerapporteerd bij rapport no. 7/50 d.d. 6 April 1950 en nr. 9/50 d.d. 18 April 1950, werd mij heden het volgende nog bekend.

De vervener P. Dijkstra wilde op 27 Maart 1950 met 1 machine beginnen, doch door staking van de werknemers kon dit pas op 12 April 1950 plaats vinden. De werknemers eisten een loon van f. 4.25 en f. 5.-- naar gelang van de grond waarop zij moesten werken. (Al of geen kienhout aanwezig). Dijkstra bood hen f. 3.75 waarmee zij geen genoegen wilden nemen. De werknemers zijn tenslotte aan het werk gegaan voor respectievelijk f. 4.-- en f. 4.50.

De vervener J. LASKER wilde eveneens op 27 Maart 1950 met 1 machine beginnen, doch door staking werd dit 6 April d.a.v. Overigens zijn de eisen van de werknemers en de loonprijzen dezelfde als die bij DIJKSTRA genoemd.

De vervener A. Ebels wilde op 20 Maart 1950 beginnen, doch door staking werd dit 10 April. Eveneens met 1 machine. Door Ebels werd f. 3.75 geboden en vermoedelijk is dit bedrag door de werknemers aanvaard.

De vervener D. NEEF wilde op 3 April met 1 machine beginnen doch door staking werd dit 10 April 1950; loon f. 3.75 of f. 3.85.

Het weekloon van een veenarbeider is heel moeilijk weer te geven, omdat dit van verschillende factoren afhankelijk is. Het loon wordt uitbetaald per 1000 stuks turven en omdat aantal te bereiken zal de ene dag vlugger gaan dan de andere. Weersomstandigheden, veel aanwezig kienhout, e.d. spelen daarbij een rol. Een arbeider met een volle werkweek kwam het vorige jaar, berekend over een periode van 16 weken, op een gemiddeld weekloon van f. 66.40, welk bedrag voor dit jaar iets lager zal zijn. Van dit bedrag is de ziekteverzekering, enz. reeds afgetrokken.

Gemeentepolitie Leidschendam
 Nr. 21/2-50
 (vervolg op rapport van
 16.5.1950, nr. 21/1-50)

OPKAART
ACD/
DAT:
PAR:

Leidschendam, 20 mei 1950

22 MEI 1950

ACD 05805

Rapport

In verband met de op 16 mei 1950 bij het wendobject van de B.L.W. (spoorpark) alhier uitgebroken staking, waarbij 30 werklouwen van Leidschendam betrokken zijn, heb ik Joseph Smeetsberg, brigadier van gemeentepolitie over administratie de over bedelgistratie bevestigd sluis, het volgende te rapporteren:

"Naar een der stakers werd mij de vertrouwelijke mededeling gedaan, dat na de staking door de B.V.S. te Leidschendam en wel ten huize van een persoon, genaamd R. N. S. J. N. aan de Leidschendamse Straat, nummer onbekend, een tractaat zullen een vergadering wordt belegd voor de stakers.

Verscheidelijk werd deze vergadering geleid door W. H. Smitjens en kwam, voornemen van de B.V.S. herzienende is kandidaat geweest voor de provinciale Staten voor lijst 3 (C.B.S.). Zelfde waren verscheidelijk te Leidschendam.

Hieronder volgen de namen van alle Leidschendamse B.L.W.-werklouwen, die bij voorenvermeld wendobject werkzaam waren. Een viertal nummer was op de dag van de staking niet aanwezig.

Seegers	B.R.	geb.	30. 6. 05	Vijkergrachtstr.	27
Wandermaat	H.C.		4. 5. 07	Roersloeweg	19
Wolffers	J.		27. 5. 09	M. Louweritz.	2
Wiltzinger	L.		21. 7. 04	Leidschendamstr.	30
Wieringa	S.		1. 2. 09	Capuljachtstr.	53
v.d. Stang	J.		13. 7. 09	M. C. Borgesingel.	23
Wijbe	Th.		14. 8. 09	Leidschendam	16
Wolffers	A.		24. 10. 05	Brusselseweg	204
Wolffers	H. J. H.		20. 6. 09	M. Smeetsbergstr.	24
Wolffers	C. J.		18. 12. 07	Wolffersstr.	5
Wolffers	C. H.		7. 9. 09	Wolffersweg	450
Wolffers	L. H.		2. 3. 01	M. Smeetsbergstr.	21
Wolffers	H.		26. 2. 07	L. Smeetsbergstr.	40
Wolffers	Ch.		23. 2. 08	Wolffersstr.	23
Wolffers	P. H.		6. 7. 07	Wolffersstr.	41
Wolffers	H.		27. 1. 00	Wolffersstr.	16
Wolffers	P. B.		18. 6. 00	Wolffersstr.	38
Wolffers	A.		6. 12. 07	Wolffersstr.	8
Wolffers	J. W.		10. 7. 02	Wolffersstr.	1
Wolffers	A.		28. 3. 05	Wolffersstr.	34
Wolffers	A. A.		15. 1. 03	Wolffersstr.	20
Wolffers	P. L.		17. 5. 06	Wolffersstr.	63
Wolffers	P.		17. 10. 03	Wolffersstr.	13
Wolffers	P.		1. 5. 08	Wolffersstr.	43
Wolffers	L.		11. 3. 06	Wolffersstr.	3
Wolffers	J. B.		14. 5. 00	Wolffersstr.	19
Wolffers	J.		19. 8. 08	Wolffersstr.	50
Wolffers	A.		17. 2. 00	Wolffersstr.	71
Wolffers	A.		15. 12. 04	Wolffersstr.	16
Wolffers	A.		14. 8. 08	Wolffersstr.	35
Wolffers	J.		8. 9. 05	Wolffersstr.	18
Wolffers	P.		1. 6. 03	Wolffersstr.	3
Wolffers	J. B.		26. 12. 08	Wolffersstr.	15
Wolffers	H.		21. 8. 15	Wolffersstr.	15

H. P. N. ...

Naarvan naar waaraan is opgemerkt en ondertekend die rapport. Geolsten te
 Leidschendam, 16 mei 1950.

W. G. J. Smeetsberg.

Alken op kaart

In afschrift ter bevestiging overgezonden aan de Heren:

1. Procureur-Generaal, Gd. Directeur van Politie te 's-Gravenhage;
2. Officier van Justitie bij de Arr. Rechterbank te Maastricht;
3. Commissaris der Koningin i.d. prov. Limburg d.v.v. de heer Burgemeester van Kerkrade;
4. Hoofd van de Provinciale Veiligheidsdienst te 's-Gravenhage;
5. Commissaris van Politie te Maastricht;

Kerkrade, 20 Mei 1950.
De Commissaris van Politie,

Gemeentepolitie Kerkrade.

Cv-85629

OP KAART
ACD/4/8
DAI 24/7 50
PAR: 70.

6.419

25 MEI 1950
ACD/06050

Zijnde bijgaand rapport nr. Pd. 21/3-50 dd. 23 Mei 1950 in aansluiting op de rapporten nr. Pd. 21/1-50 en 21/2-50, resp. doorgezonden dd. 17 en 20 Mei 1950, betrekking hebbende op de onder de arbeiders van het werkobject van de D.U.W. bij de aanleg van een sportpark alhier uitgebroken staking, ter kennisneming doorgezonden aan de Heren:

1. Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie te 's-Hertogenbosch;
2. Officier van Justitie te Maastricht;
3. Commissaris der Koningin in de prov. Limburg d.t.v. de heer Burgemeester van Kerkrade;
4. Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst te 's-Gravenhage;
5. ~~Commissaris van Politie te Maastricht.~~

Tevens ter kennisneming doorgezonden aan de Heren:

1. Hoofdcommissaris van Politie te Amsterdam;
2. Commissaris van Politie te Heerlen;
3. Commissaris van Politie te Tilburg.

Kerkrade, 24 Mei 1950.
De Commissaris van Politie,

Pd. 21/3-50

Hierbij heb ik, ondergetekende, de eer, U Edelgestrengste beleefd het navolgende te rapporteren:

"Op Maandag, de 22e Mei 1950, omstreeks 9 uur, verschenen een tweetal voormalige D.U.W. arbeiders, genaamd: Bouvrie, P.H., en Wilhelmus L.H., die op 16 Mei j.l. als D.U.W. arbeider bij het werkobject, de aanleg van het sportpark aan de Sportstraat alhier, in staking waren gegaan, op dit werkobject, teneinde met de nieuw aan het werk gestelde ploeg Kerkraadse D.U.W. arbeiders een bespreking te voeren. In hun gezelschap bevonden zich nog enige andere personen, waarvan een zich niet wenste te legitimeren, doch later bleek te zijn P.W. van Raamsdonk, voorzitter van de E.V.C., wonende te Amsterdam, Prinsengracht 739 en A. Doek, voorman van de E.V.C., wonende te Heerlen, Herenweg 42.

Aangezien de heren niet in het bezit waren van een bewijs van toegang van de Inspectie van de D.U.W. te Sittard, geldig voor het werkobject, werden zij niet toegelaten. Hierop verzochten zij de arbeiders, om in de schafttijd op de openbare weg te komen, opdat door hen gezamenlijk overleg kon worden gepleegd over de loonsvoorwaarden, daar, zoals v. Raamsdonk zich uitte, met afwachten van de nadere beslissing van de D.U.W. inspectie, de arbeiders hun eigen graf zouden graven en na enige maanden van honger zouden omkomen.

Dienzelfde dag te 12 uur, na het ingaan van de schafttijd, begaven zich een tweetal van de 14 arbeiders aan de weg en stonden voornoemde heren, waarbij zich inmiddels Kroeg, W., eveneens wonende te Maastricht en behorende tot de op 16 Mei j.l. stakende ploeg, gevoegd had.

Van Raamsdonk voerde het woord en hield de arbeiders voor, dat zij solidair moesten zijn met de stakers, die onmiddellijk ontslagen waren en dat zij nu voor een hongerloon werkten. De arbeiders dienden zelf hun lot te bepalen en niet mede te werken aan het graven van hun graf, want de D.U.W. leiding hield voet bij staven en liet niet met zich onderhandelen over betere loonvoorwaarden.

v. Raamsdonk verzocht de arbeiders onmiddellijk hun houding te bepalen, doch na enig overleg werd overeengekomen, dat de heren E.V.C.ers de volgende dag zouden terugkomen op hetzelfde uur, om de beslissing te vernemen van de arbeiders. Hierna hervatten de arbeiders op de gewone wijze hun werkzaamheden, terwijl zich geen bijzonderheden voordeden. Voor de arbeiders voerde het woord: Minze Dijkema, lid van het N.V.V., wonende alhier.

Op Dinsdag, 23 Mei 1950, waren op het werkobject aanwezig:

Kamphuis, Jan, opzichter bij de D.U.W., wonende te Sittard en Geene, Joh. Gijsbertus Wilhelmus, opzichter bij de Ned. Heide maatschappij, eveneens wonende te Sittard.

Te 12 uur verschenen voornoemde heren, behalve Wilhelmus, L.H., bij het werkobject en had het overeengekomen onderhoud plaats tussen een tweetal arbeiders, genaamd: Dijkema voornoemd en Nioolaas, Christiaan, de laatste eveneens te Aan de heer Commissaris van Politie Kerkrade

te
K E R K R A D E.

Kerkrade, in tegenwoordigheid van voornoemde opzichters van de D.U.W. en Ned. Heidemij. Wederom voerde v. Raamsdonk het woord. De woordvoerders der arbeiders gaven te kennen, dat zij voorlopig geen beslissing wensten te nemen, doch wilden afwachten het resultaat van het onderhoud van een vertegenwoordiging van het N.V.V., met name van Roukema en Buis, resp. wonende te Amsterdam en Tilburg, die aan voornoemde opzichters hadden te kennen gegeven en deze op hun beurt aan de arbeiders van het werkobject, op 23 Mei 1950 tussen 15 en 17 uur ter plaatse te verschijnen, om overleg te plegen met de arbeiders en de D.U.W.leiding. De arbeiders waren niet voornemens het werk neer te leggen, ondanks de op diplomatieke wijze naar voren gebrachte suggestie's van de zijde van de E.V.Cers, die zich tenslotte allen in het gesprek mengden.

Toen door v. Raamsdonk enige positieve onjuistheden werden gelanceerd met betrekking tot de loonsvoorwaarden van de D.U.W., namen beide genoemde opzichters eveneens om beurten het woord en dienden van Raamsdonk behoorlijk van antwoord, hetgeen tenslotte leidde tot de uiting van de wederzijdse onverbloemde mening, vooral van de zijde van de opzichters aan het adres van de E.V.Cers.

Omstreeks 13 uur was het onderhoud afgelopen en begaven de woordvoerders van de arbeiders/weer aan het werk, doch niet alvorens aan hen door van Raamsdonk een aantal vlugschriften was ter hand gesteld ter uitdeling onder de arbeiders. De inhoud van dit vlugschrift, meer bepaald de zinsnede, dat het Actie-comité der stakers eisten óók op het werk als normale burgers behandeld te worden, was aanleiding voor opzichter Geene, om de woordvoerder van Raamsdonk op felle wijze de onjuistheid van deze passage onder het oog te brengen, doch laatstgenoemde schoof alle verantwoordelijkheid van zich af op het actie-comité. De opzichter Geene gaf te kennen, te zullen overwegen, tegen deze passage in het vlugschrift ter bevoegder plaatse een klachte te doen. De E.V.Cer Kroeg voornoemd, gaf hierop te kennen, verantwoordelijk te zijn voor de inhoud van het vlugschrift.

Nadien werd het werk gewoon voortgezet en deden zich geen bijzonderheden voor.

Omstreeks 16,30 uur verscheen het C.P.N.raadslid van Kerkrade, Christiaan de Vries, wonende aan de Rozenstraat 12 alhier, op het werk en informeerde naar het geschil en wilde de arbeiders graag spreken dienaangaande. Hij werd door opzichter Kamphuis te woord gestaan, die hem mededeelde, er geen reden bestond voor een buitenstaander, zich te bemoeien met deze aangelegenheid, terwijl nog slechts gesproken kon worden van een geschil, als het de arbeiders-stakers betrof, die het werk op 16 Mei j.l. hadden neergelegd.

Onverrichterzake kon de Vries Chr. vertrekken.

De vertegenwoordiging van het N.V.V. is niet komen opdagen.

De werkzaamheden werden op het gewone uur, te 16,30 uur, beëindigd.

Rest tenslotte nog te vermelden, dat van Raamsdonk te kennen gaf, dat de arbeiders nog wel van de E.V.C. zouden horen en dat deze wel de weg zou vinden, om het nodige contact met de arbeiders tot stand te brengen."

Waarvan naar waarheid is opgemaakt en ondertekend dit rapport Gesloten te Kerkrade, 23 Mei 1950.

De brigadier van gemeentepolitie

J. Deuring

P.D. 2505

*aan de
pa
adv. OK.*

Aan de arbeiders

Aan de bevolking van Zuid-Limburg

Wij vragen U : "Kunt U van fl. 40.- Uw gezin onderhouden ?"

Niemand kan dit met "JA" beantwoorden !

Welnu, wat zoudt U doen als dit schamele loon werd verlaagd tot fl. 30.-
a fl. 32.- ?

U ZOUDT ZICH VERZETTEN !!

U zoudt in naam van de rechtvaardigheid strijden voor de verdediging van het brood van Uw kinderen !

U zoudt door de diepe armoede moreel verplicht zijn Uw gezin te beschermen !

Dat deden wij, de D.U.W.-arbeiders van het Object "Sportterrein Juliana" te Spekholzerheide.

Bij ons gebeurde het bovenstaande.

Wij voerden besprekingen met alle daarvoor aangewezen instanties.
Alles zonder resultaat.

Daarom zijn wij een daad gaan stellen.

WIJ HEBBEN HET WERK STILGELEGD.

Meer en meer worden de D.U.W.-arbeiders als uitgestotenen beschouwd.
In de afgelopen jaren kwam de ene verslechtering na de andere. De laatste voor ons is de loonsverlaging van fl. 8.- tot fl. 10.- per week. En hiermede is de maat vol !

Wij eisen dat deze loonsverlaging ongedaan wordt gemaakt !

Wij eisen óók op het werk als normale burgers behandeld te worden !!

Wij willen óók een normaal gezinsleven !!

D A T I S O N S R E C H T ! ! ! !

Wij eisen een loon, waarvan we tenminste ons gezin van het hoognodige kunnen voorzien. Ons gezin is niet minder als die van ministers, die fl. 120.- per week loonsverhoging gekregen hebben.

Wij krijgen daarentegen LOONSVERLAGING.

Hierop is maar één antwoord : DEZE LOONSVERLAGING MOET ONGEDAAN WORDEN GEMAAKT !!!

In onze strijd weten we ons gesteund door de arbeiders, omdat zij arbeider zijn en ook zij door de D.U.W. voortdurend bedreigd worden.

Wij weten ons ook gesteund door alle bewoners, omdat zij allen een gezin hebben of daartoe behoren. Omdat alle gewone mensen drommels goed weten wat recht is.

STEUNT DE D.U.W.-ARBEIDERS VAN SPEKHOLZERHEIDE

IN EEN RECHTVAARDIGE STRIJD ! ! ! !

Het Actie-comité
D.U.W.-Object Spekholzerheide.

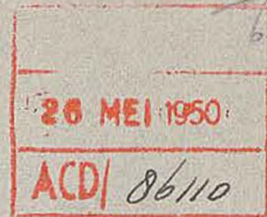
Verbinding No 74.

Maastricht 25 Mei 1950. *6.11.50*

No I.D. 128/1950

Onderwerp:

Staking onder de
Maastrichtse D.U.W.-arbeiders
op het werkobject te
Speckholzerheide.

De Inlichtingendienst te Maastricht bericht het navolgende:

Op Dinsdag 16 Mei 1950 zijn 29 arbeiders uit Maastricht die door bemiddeling van het Gewestelijk Arbeids Bureau te dezer stede tewerk waren gesteld bij de aanleg van een sportpark te Speckholzerheide, onder de gemeente Kerkrade, en waarvan de werkzaamheden in uitvoering zijn bij de Dienst Uitvoering werken (D.U.W.) in staking gegaan. Vooralleer tot de staking over te gaan hadden die arbeiders zich bij de opzichter der D.U.W. beklagd over te weinig verdiend loon en over het feit dat zij de tijd, doorgebracht in de autobus, die hen van Maastricht naar en van het werk vervoerde, niet uitbetaald kregen. Toen die arbeiders in de voormiddag van Dinsdag 16 Mei j.l. bemerkten dat aan hun klachten geen gevolg werd gegeven, gingen zij om 12 uur tot de staking over.

Uit het in deze ingesteld onderzoek is gebleken dat als aanstichters tot deze staking kunnen beschouwd worden, voornamelijk de gebroeders Adrianus van Hoorn en Johannes Hubertus van Hoorn, beiden lid der C.P.N. en E.V.C.

In de namiddag van Vrijdag 19 Mei j.l. moesten alle stakende arbeiders van Maastricht zich vervoegen aan het Gewestelijk Arbeids Bureau alhier, afd. Bouwvakken, teneinde hun loon over de week van 8 tot en met 13 Mei j.l. in ontvangst te nemen, welk loon werd uitbetaald door een opzichter bij de D.U.W. De uitbetaling der lonen geschiedde ordelijk en werd door geen der stakers een poging ondernomen om de orde, zowel in als buiten het gebouw, te verstoren.

Bij de staking te ~~Speckholzerheide~~ Speckholzerheide-Kerkrade zijn de navolgende te Maastricht wonende arbeiders betrokken:

- ~~BARTELS~~ Willem, geboren te Maastricht 11-2-1889, alhier wonende aan de Zwanenstraat No 3a. (Lid der C.P.N. en E.V.C.)
- ~~BOUVRIE~~ Pieter Hubertus geboren te Maastricht 6-1-1891, alhier wonende aan de Tapijnstraat No 41 (Vermoedelijk georganiseerd bij het N.V.V.).
- ~~COOLEN~~ Christiaan, geboren te Maastricht 23-2-1908, alhier wonende aan de Boschstraat 93.
- ~~CORBEE~~ Lambertus geboren te Maastricht 25-10-1905, alhier wonende aan de Ruitersstraat No 1a. (Aangesloten bij het N.V.V.)
- ~~DACKUS~~ Johannes Wilhelmus, geboren te Maastricht 10-7-1902, alhier wonende aan de van Hasseltkade No 1.
- ~~van DEURSE~~ Paulus geboren te Maastricht 1-6-1893, alhier wonende de M, Grachtstraat No 18.
- ~~ENGELS~~ Antonius Johannes Waltherus geboren te Maastricht 28-3-1895, alhier wonende aan de Gubbelstraat No 35.
- ~~FRANSSSEN~~ Laurens Jozef, geboren te ~~Maastricht~~ Vaals 13-9-1912 alhier wonende aan de Capucijnenstraat 48.

aanf. ok

*Nam
alle
aanf. ok
29 u. per*

- ✓ **FREREJEAN** Coenradus Antonius geboren te Maastricht 15-1-1893 alhier wonende aan de Habsburgerstraat 28. (Lid der C.P.N. en E.V.C.)
- ✗ **GODDING** Johannes geboren te Maastricht 27-3-1895, alhier wonende aan de Dolmansstraat 3. (Waarheidlezer en lid der E.V.C.)
- ✗ **van HOORN** Adrianus geboren te Utrecht 14-8-1898, alhier wonende aan de St. Pieterstraat No 35. (Lid der C.P.N. en E.V.C.)
- ✗ **van HOORN** Johannes Hubertus geboren te Maastricht 8-9-1886, alhier wonende aan de O.L.Vrouw Hal No 3. (Lid der C.P.N. en E.V.C.)
- ✓ **KOHYVOETS** Egidius geboren te Maastricht 11-3-1886, alhier wonende de W. Voetpad 3.
- ✗ **KONINGS** Henricus, geboren te Maastricht 19-12-1890, alhier wonende aan de Scharnerweg 96. (Ex. politiek delinquent.)
- ✗ **KROEG** Willem Martinus geboren te Maastricht 25-7-1901, alhier wonende aan de Batterijstraat 52. (Van hem is thans gebleken dat hij aangesloten is bij de E.V.C.)
- ✓ **LINOTTE** Johannes Hubertus geboren te Maastricht 14-5-1890, alhier wonende aan de Hoogbrugstraat 19.
- ✓ **LOFFEL** Joseph geboren te Maastricht 19-8-1888, alhier wonende aan de Capucijnenstraat No 30.
- ✓ **MARCHAND** Franciscus Emanuel geboren te Maastricht 18-6-1890, alhier wonende aan de Parmastraat 58.
- ✗ **MURRER** Adolf geboren te Maastricht 15-12-1894, alhier wonende aan de Sporenstraat 116. (Lid der E.V.C.)
- ✓ **NIJS** Theodorus geboren te Maastricht 14-8-1888, alhier wonende aan de Parmastraat 16. (Lid der E.V.C.)
- ✗ **OROMASE** Andries geboren te Maastricht 24-10-1902, alhier wonende aan de Brusselseweg 204. (Lid der C.P.N. en E.V.C.)
- ✓ **PIETERS** Willem Joseph Hubertus geboren te Maastricht 20-6-1889, alhier wonende aan de St. Bernardusstraat 24.
- ✓ **SCHERFFELERS** Johannes Hubertus geboren te Maastricht 29-9-1899, alhier wonende aan de Kleine Looierstraat 8.
- ✓ **SERVAES** Hubertus geboren te Maastricht 1-12-1896, alhier wonende aan de Bogaardenstraat 20.
- ✓ **SMEETS** Gerardus Paulus geboren te Maastricht 18-12-1887, alhier wonende aan de Raamstraat 5.
- ✓ **SPROKKE** Caspar Hubertus geboren te Maastricht 7-9-1885, alhier wonende aan de Mergelweg 458.
- ✗ **STOLLENWERK** Heinrich geboren te Keulen 27-6-1890, alhier wonende aan de M. Smedenstraat 16. (Vermoedelijk lid der C.P.N. en aangesloten bij de E.V.C.)
- ✓ **TUTENS** Wilhelmus geboren te Maastricht 10-12-1887, alhier wonende aan de Herbenusstraat 16.
- ✗ **WILHELMUS** Petrus Servatius geboren te Maastricht 13-5-1894, alhier wonende aan de M. Grachtstraat No 52. (Uiterst links georiënteerd, voorheen S.D.A.Per. Niet bekend of hij thans lid is der C.P.N. Bestuurslid der E.V.C. afd. Maastricht.)

Op woensdag 17 Mei 1950 tussen 5 en 6 uur n.m. reikte aan de uitgangspoort der fabriek de Sphinx alhier een tot nu toe met naam onbekend gebleven persoon, pamfletten uit aan de arbeiders dier fabriek. Een afschrift van dit pamflet gaat hierbij. Om'trent de verdere handelingen in deze door de E.V.C. zal eventueel nader worden bericht.

H De Inlichtingendienst Maastricht.

UITREKSEL	
Uit
Ag. no.:
Voor

Aan ons allen is bekend, dat de arbeiders tewerk gesteld in de D.U.W. in feite geen andere posities hebben als de werkverschaffingsarbeiders van voor de oorlog.

De naam is veranderd, maar het systeem bleef hetzelfde.

Wat ook niet veranderd is, zijn de lage lonen, waarvoor we hard moeten werken en de feitelijke rechteloosheid waarin we verkeren.

Wij, Maastrichtse arbeiders, tewerk gesteld op het D.U.W. object voor de aanleg van een sportpark te Spekholzerheide ervaren dit in het bijzonder.

Ondanks de verre afstand, die ons scheidt van het werk, en waardoor we van s-morgens vroeg tot s-avonds laat in de weer zijn, worden er geen reizen betaald.

Aanvankelijk konden wij f.40.-- verdienen wat gezien het aantal uren dat we in de weer zijn en het hiervoor gemaakte werk, nog veel te weinig is.

Ondanks het feit dat onze prestatie de zelfde bleef, werd ons loon van f.40.-- tot f.32.-- verlaagd.

Besprekingen met de uitvoerder stuiten af op diens halstarrige houding, hij weigerde ons meer dan f.32.-- te betalen.

Ieder zinnig mens weet dat een dergelijk "loon" de bittere armoede betekend voor ons en onze gezinnen.

WIJ WEIGEREN DEZE AFWOEDJE TE AANVAARDEN.

Wij zijn van mening dat we ons niet in een hoek mogen laten trappen door de "heren" van de D.U.W.

Deze heren hebben de opdracht ons tot rechtloze arbeiders te maken, die men naar hun goeddunken met een looi afscheept.

Wij hebben besloten tegen deze aanval op ons loon, dus op ons levenspeil, de strijd aan te binden.

Met nadruk verklaren wij dat wij ons uiterste best hebben gedaan om door overleg deze loonsverlaging ongedaan te maken.

De werkleiding weigert dit echter

Maar voert de opdracht, om de lonen der D.U.W. arbeiders te verlagen zonder meer uit.

DE MAAT IS VOL.

Nadat wij Dinadagmorgen nogmaals hebben gepoogd met de werkleiding tot overeenstemming te komen hebben wij in antwoord op de weigering van deze (heren) gezaamlijk besloten het werk naar te leggen.

Wij voeren dus de strijd voor een hoger loon

ONZE STRIJD IS OOK JULLIE STRIJD

Wanneer zij er heden in slagen ons loon te verlagen, zullen zij het morgen bij jullie doen.

Wij doen een beroep op U, help ons mede in de strijd voor meer rechtzekerheid en hogere loon voor D.U.W. arbeiders.

Ondersteun ook op Uw object onze strijd voor een beter loon.

Vormt een hechte eenheid tegen de voortdurende aanvallen op ons levenspeil.

H O O G D E S O L I D A R I T E I T

Wij rekenen op U.

De stakingsleiding van de D.U.W. arbeiders van het object in Spekholzerheide

VOOR EEN MINIMUM LOON IN DE D.U.W.

GENEESPOLITIE
KERKRADDE
Donn. nr. 21/4-50

RAPPORT

6.34
6439

6.439
30 MEI 1950
ACD/ 06260

Hierbij heb ik, ondergetekende, de eer, Uddelinge-
streege beleefd het navolgende te rapporteren:

Op de 28e Mei 1950, omstreeks 12 uur, had op het
werkobject van de B.V.V., het nieuwe sportpark aan de Sport-
straat alhier, het onderhoud plaats van een vertegenwoordiger
van het N.V.V. met de arbeiders van dit object. Dit onderhoud
was evenwel niet hebben plaats gehad op dinsdag, 23 Mei j.l.,
doch werd wegens omstandigheden uitgesteld.

Bij dit onderhoud was tegenwoordig de opzichter
van de Ned. Heldenrij, dhr. Roos, J.J.L.; van de zijde van het
N.V.V. was aanwezig dhr. Knig, districtbestuurder voor Bre-
bant, Zeeland en Limburg, wonende te Vilburg.

Naar het N.V.V. werden de loonsvoorwaarden juist
bevestigd en er werd geen aanleiding gevonden om terzake van
deze voorwaarden enige actie te voeren. Enige klachten van
de zijde van de arbeiders betreffende het opeten van de put,
d.w.s. het door de arbeiders verrichte grondwerk, die voor
het grootste gedeelte waren gelanceerd door de vertegenwoor-
digers van het N.V.V., die reeds op 23 Mei j.l. een onderhoud
hielden met de arbeiders ter plaatse, gaven eveneens aanleiding
tot het instellen van een actie tegen de B.V.V.

Ook na dit onderhoud waren de arbeiders voor het
allergrootste deel ervan overtuigd, dat er geen reden bestond
tot het neerleggen van het werk.

Tot heden is voorts niets kunnen blijken van enig
contact van de B.V.V. met de B.V.V. arbeiders van dit werkob-
ject. Aan dit laatste zal doorelopend de grootst mogelijke
aandacht worden geschenken.

Verzonden naar waarheid in opgemaakt en ondertekend dit rapport
Gesloten te Kerkrade, 26 Mei 1950.

Aan de heer
Commissaris van Politie

De brigadier van gemeentepolitie,

te
KERKRADDE.

(get) G. Curran

Bijzide dit rapport ten vervalge op het dd. 24 Mei 1950 onder nr.
21/3-50 toegezonden rapport, doorgesonden aan de heren:

1. Procureur-Generaal, Egd. Directeur van Politie te 's-Gravenhage;
2. Officier van Justitie te Maastricht;
3. Commandant der Koningin l.d. prov. Limburg d.t.v. de heer
Burgemeester van Kerkrade;
4. Hoofd van de Dienst van de Veiligheidsdienst te 's-Gravenhage;

Kerkrade, 27 Mei 1950.
De Commissaris van Politie,

b. 439

6 JUNI 1950
ACD 06959

NIET O.K.
ACD 48
DAW 9/750
PAR: Jv.

R A P P O R T

ca 05639

Ten gevolge op mijne rapporten, d.d. 23 en 26 Mei 1950, betreffende de agitatie van de B.V.G. onder de arbeiders van de B.U.V., ten werkgesteld bij het in aanleg zijnde sportpark aan de Sportstraat alhier, heb ik, ondergetekende, de eer, Uddelgentrongs bevoegd het navolgende te rapporteren:

Op donderdag, 1 Juni 1950, omstreeks 12 uur, verschenen van Heemstede en Boek (deselviden als bedoeld in vorenvermelde rapporten) bij opgemeld werkobject.

Beiden knoopten met de B.U.V. arbeider M. Dijkema, die in de onmiddellijke nabijheid van de Parkstraat op dit object werkzaam was, een gesprek aan en stelden hem de vraag, hoe het momenteel toeging op het werk en hoe het met het loon gesteld was.

Dijkema gaf hen te kennen, dat het op het werk rustig was en dat de loonsvoorwaarden gelijk gebleven waren.

Van Heemstede liet vervolgens als zijn mening blijken, dat de staking op 16 Mei j.l. en de verdere bemoeiingen van de B.V.G. niet het gewenste resultaat hadden gehad, doch hij vertelde hier niet bij, wat hij hieronder verstond.

Beiden hebben zich na dit gesprek vandaar verwijderd.

Zoals mij uit mededelingen van verschillende arbeiders van dit werkobject bleek, is tot heden verder geen actie gevoerd of contact gezocht door de B.V.G. met de B.U.V. arbeiders.

Waarvan naar waarheid is opgemaakt en ondertekend dit rapport. Geoloten te Kerkrade, 3 Juni 1950.

Aan de heer
Commissaris van Politie

De brigadier van gemeentepol.,
(get). J. Beurenberg.

K E R K R A D E N

Zijnde dit rapport met verwijzing naar de rapporten van 17, 20 en 24 Mei 1950, resp. gummum N°. 21/1-50, 21/2-50 en 21/3-50, betrekking hebbende op de onder de arbeiders van het werkobject van de B.U.V. bij de aanleg van een sportpark alhier plaats gehad hebbende staking, ter kennisgeving doorgesonden aan de Heren:

1. Procureur-Generaal, 2de Directeur van Politie te 's-Gravenhage;
2. Officier van Justitie te Maastricht;
3. Commissaris der Koningin i.d. prov. Midden te Maastricht d.t.v. de heer Burgemeester van Kerkrade;
4. Hoofd van de Municipale Veiligheidsdienst te 's-Gravenhage;

Kerkrade, 7 Juni 1950.
De Commissaris van Politie,

R'9 Zwolle

OP KAART
ACD/ *LK*
DAT: *18/8/50*
PAR: *EL*

VERBINDING : 125

Datum : 18 Augustus 1950.

No: 240/1950. D I E N S T G E H E I M .

6.409

19 AUG 1950
ACD/ *9/1357*

Aan de Hoer: PROCUREUR-GENERAAL, fgd.
DIRECTEUR van POLITIE
te A r n h e m .

In afschrift aan : Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
te 's - G r a v e n h a g e .

Onderwerp : Staking van een 5-tal arbeiders
van de grasdrogerij te Blankenham.

Ik heb de eer Uedelgrootachtbare het volgende te berichten.

Op Vrijdag, 11 Augustus 1950, zijn een 56tal arbeiders, werkzaam bij de te BLANKENHAM in exploitatie zijnde grasdrogerij, daartoe aangezet door de te Zwolle wonende E.V.C.-er H e r m B E L P M A N, geboren 27 Februari 1920, en een E.V.C.-er uit Amsterdam wiens personalia mij niet bekend zijn, in staking gegaan.

Bedoelde 5 arbeiders hebben ~~hebben~~ het werk neergelegd vrijwel onmiddellijk nadat zij het loon over de lopende week hadden ontvangen ondanks dat zij hiervoor nog 12 uren hadden te werken.

Volgens de bedrijfsleider hadden bedoelde E.V.C.-ers er bij de toen in dienst zijnde ploegbaas op aangedrongen dat hij en zijn collega, alsmede de overige arbeiders zich solidair zouden verklaren met de stakende arbeiders en dat zij desondanks toch zouden zorgen, dat het bedrijf kwam stil te liggen totdat de eisen der arbeiders zouden zijn ingewilligd.

Deze eisen waren volgens de E.V.C.-agitatoren: 1e verdubbeling van de nachtuurlonen, 2e betaling van de fietsuren naar het gewone uurloontarief en 3e toekenning van een rijwielvergoeding van f.0,40 per dag.

Toen de bedrijfsleider den E.V.C.-ers te kennen had gegeven, dat het nutteloos was hierover te praten en dat de stakers zouden worden ontslagen werd hem toegevoegd, dat de omstandigheden zich nog wel eens zouden kunnen wijzigen.

Het aantal dergenen die het werk hebben neergelegd is tot vorenbedoeld 5-tal arbeiders beperkt gebleven, terwijl deze bovendien direct door andere werkkrachten konden worden vervangen, zodat het bedrijf normaal op gang kon worden gehouden. Buiten degenen die het gras aanvoeren zijn 15 arbeiders in het bedrijf werkzaam. Lanlegging van dit bedrijf zou volgens de bedrijfsleider een schadepost hebben betekend van f.100.- per uur. Het brutoloon over de betreffende week bedroeg voor de in staking gegane arbeiders f.62,00 plus f.3,00 vacantietoeslag.

Ongeregeldheden hebben zich niet voorgedaan.

De namen van de stakers, hierboven bedoeld, zijn :

A.Wellinga

- ok
- | A. Wellinga (geboortedatum niet bekend), wonende Verlaatsweg 20 te Steenwijk;
 - | B. J. Wellinga, geboren 1 October 1924, wonende Verlaatsweg 20 te Steenwijk;
 - | J. de Bruin, ✓ geboren 1 Januari 1914, wonende Molenstraat 36 te Steenwijk;
 - | J. C. Ruiters, ✓ geboren 16 October 1918, wonende te Dantega, no. 115, gemeente Lemsterland, en
 - | E. Verver, ✓ geboren 22 Mei 1923, wonende Schoolstraat 14 te Steenwijk.

Door laatstgenoemde persoon is af en toe bij de grasdrogerij gepost geworden. De toegang tot het terrein van de drogerij is hem door de bedrijfsleider ontzegd.

E i n d e .

*Emmer**107442*

18 April 1951.

--DIENSTGEHEIM--

B

19 APR. 1951

Onderwerp: Veenarbeidersstaking te Emmer-Compascuum
Barger-Compascuum, Roswinkel en Emmen.

ACD

107442

Waardering bericht: }
Betrouwbaarheid berichtgever: } Zeer betrouwbaar.
Tevens bericht gezonden aan:

De Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie, bij het Gerechtshof te Leeuwarden. De Burgemeester der gemeente Emmen (2 exemplaren, waarvan 1 ter doorzending aan de Heer Commissaris der Koningin in de Provincie Drenthe te Assen).

Medewerkende instanties: }
Ondernomen actie: } Gene.

NIET O.K.

ACD/15

DAT: 19/5/51

PAR: 430

es 104442
In aansluiting op het dezerzijds opgemaakte rapport no. 94/674, d.d. 13 April 1951, deel ik U het volgende mede.

Op Zaterdag, 14 April 1951 werd te Emmen een federatievergadering gehouden van de E.V.C. om de betrokken staking te bespreken.

Als spreker trad hierop HENDRIK van der MOLEN, Hoofdbestuurslid van de B.L.Z.

Deze vergadering stond onder leiding van de bij Uw dienst bekende PIETER KUILMAN, wonende te Emmer-Compascuum. De vergadering was door 28 personen, allen afdelingsbestuursleden van de E.V.C. bezocht. Alle afdelingen uit de gemeente Emmen, met uitzondering van de afdeling Nieuw-Amsterdam, waren vertegenwoordigd.

De vergadering werd door KUILMAN te omstreeks 16.00 uur geopend en na deze opening gaf hij onmiddellijk het woord aan bovengenoemde Van der MOLEN.

Van der Molen zeide, dat hij niet in Emmen was gekomen om een propagandarede te houden, maar om de besprekingen bij te wonen en zo nodig te helpen de staking verder te doen uitbreiden.

Hij drong er bij de aanwezigen vooral op aan om nu toch door te zetten. Volgens hem waren er op dit ogenblikken voorbeelden te over wat betref de solidariteit van de arbeidende bevolking. Hij noemde in dit verband de stakingen te Drachten, Heerenveen, bij Albert Heijn en bij Verkade.

Men moest, aldus spreker echter wel beducht zijn op de zwakke plekken, wat onder meer betref de geruchten, de arbeidersvijandige pers en de werkwilligen.

Ook moest men, volgens Van der Molen, terdege rekening houden met de financiële omstandigheid, daar de kassen van de EVC leeg waren en er dus van die zijde geen geldelijke hulp verwacht moest worden.

M
Spreker adviseerde om Maandagmorgen, 16 April 1951 als starters metelkaar het veen in te gaan om te trachten de werkwilligen zodanig te beïnvloeden, dat ook zij met hun gingen strijden.

Een der aanwezigen merkte op, dat men eigenlijk moest wachten tot Maandag na de middag, daar er op zeven machines van de verveener Veldkamp, staande in het zgn. Weerdinger-Erfscheidenvveen be-gloten was, om Maandagmorgen eerst wel aan het werk te gaan, daar men nog bezig was met het onderhandelen met Veldkamp. Over deze gang van zaken waren Kuilman en Van der Molen echter slecht te spreken, daar het op zo'n manier een warboel werd.

Uit de verder gevoerde discussie bleek, dat er te Nieuw-Weerdinge in het algemeen een behoorlijk loon werd uitbetaald en daar reeds aan de gestelde eisen was voldaan.

Vervolgens werd door de aanwezigen veel critiek uitgeoefend op diverse verveners. Uit de discussie bleek, dat er verveners waren, die, als men hun vroeg wat of zij wilden betalen, antwoordden, dat zij net zoveel wilden betalen als de andere verveners ook. Men was het er algemeen over eens, dat men toch ook op deze machines in staking moest gaan.

Verder bleek uit deze vergadering, dat er onder zeer veel arbeiders twijfel bestond of ze wel zouden gaan staken. Zo zou een veenarbeider hebben uitgelaten, dat als hij ging staken hij iedere week F.80,- schade had.

Aan het einde der vergadering werd besloten, dat als de staking gelukte men op iedere plaats een comité wilde hebben en zo mogelijk wilde men trachten een centraal comité in het leven te roepen.

Van der Molen zeide, dat ze hun krijgsplannen goed moesten opstellen en de zaak maar goed moesten "opjuttten". Ook moesten ze, als dit nodig was gaan demonstreren, waarbij men echter wel rekening moest houden met de mogelijkheid, dat er een grote politiemacht op de been kon komen.

Op Vrijdag, 13 April 1951 werd op initiatief van het aldaar bestaande actie-comité te Roswinkel een vergadering gehouden, welke onder leiding stond van de bij Uw dienst bekende JAN SUPER, wonende te Roswinkel. Op deze vergadering werd eveneens besloten om op Maandag, 16 April 1951 gezamenlijk het veen in te trekken en te trachten de werkwilligen te beïnvloeden.

Tevens werd op Vrijdag, 13 April 1951 een soortgelijke vergadering gehouden in café Beugeling te Emmer-Compascuum. Deze vergadering stond onderleiding van PETER KUILMAN.

Op Maandag, 16 April 1951, te omstreeks 6.30 uur waren de stakers van de drie machines van de vervener Dost in het veengebied van Roswinkel aanwezig. Enkele machines stonden onder stoom, doch van de 12 aldaar staande machines is aanvankelijk slechts één gaan draaien, die echter om 8.30 uur ook is stop gezet.

De stakers zijn daarop verder getfokken, vermoedelijk in de richting van het zgn. Weerdinger-Erfscheidenveen te Emmen.

Hier staan zes machines van de vervener Veldkamp wonende te Erica. Deze zijn Maandagmorgen, 16 April 1951 aanvankelijk wel gaan draaien, maar toen de werkbaas op het veen kwam en de arbeiders mededeelde wat loon Veldkamp wilde betalen, ging men hier niet mee accoord en is ook het personeel van deze machines in staking gegaan.

Op Maandag, 16 April 1951 werd om 15.00 uur een vergadering van stakers georganiseerd te Roswinkel. Hier waren een veertigtal arbeiders aanwezig. Deze vergadering stond onder leiding van JAN SUPER. In zijn openingswoord, deelde hij mede, dat de arbeiders niet voor de aardigheid staakten, maar uit bittere noodzaak, ter verkrijging van betere levensvoorwaarden. Nu de staking was uitgebroken moest er gesproken en beslist worden over de verder te nemen maatregelen en de te voeren actie. Super vroeg de vergadering of er bezwaar tegen was, dat iemand, die beter van de tongriem gesneden was dan hij zelf, het woord op de vergadering voerde. Enkele uit de vergadering merkten op, er geen bezwaar tegen te hebben dat er door een hoofdbestuurder van de B.L.Z. het woord werd gevoerd, mits hij geen politieke redevoering hield.

Hierna kreeg Hendrik van der Molen, hoofdbestuurder van de B.L.Z. het woord, die even liet uitkomen, dat hij door de opmerking uit de vergadering in een hoek gedreven was, waar hij eigenlijk niet gaarne wilde wezen aangezien hij zijn rede nauwelijks kon houden, zonder er toch de politiek bij te halen. Van der Molen hield hierop een korte rede, waarin hij de aanwezigen er opmerkzaam opmaakte, dat zij van alle Nederlandse arbeiders de minst en slecht betaalde waren. De staking was nu eenmaal uitgebroken en voor het behalen van de grootst mogelijke overwinning, was het

nodig, dat de strijd zo breed mogelijk werd gevoerd. Of er, aldus Van der Molen, aanvankelijk nadeel uit zou ontstaan, dat was een offer, dat door ieder goede arbeider gebracht moest worden.

De arbeiders konden er op rekenen, dat a.s. Zaterdag het stakingsgeld zou worden uitbetaald. Hij was nu reeds met geld van Amsterdam gekomen om de eerste stakers uit te betalen. Wanneer ook het N.V.V. stakingsgeld uitbetaalde en ook mede voor de ~~de~~ ongeorganiseerden wilde zorgen, dan was er a.s. Zaterdag geen vuiltje aan de lucht.

Hierna was het woord aan de vergadering. Er gingen stemmen op dat het actie-comité de grote fout had begaan, de staking tenminste een maand te vroeg af te kondigen. Verder was men het er niet mee eens, dat het actie-comité onder de raambiljetten van de eerste vergadering ook het N.V.V. had vermeld, alzo voorwendende, dat het N.V.V. achter deze beweging stond, hetgeen in geen geval waar was. De eerste belegde vergadering was uitsluitend en alleen uitgegaan van de EVC, en niet zoals er onder stond vermeld mede van het NVV. Verder werd vooral naar voren gebracht, dat de arbeiders van deze staking de dupe werden. Niemand anders dan de veenarbeiders had een strop aan deze staking. Men diende de verveners de hoorns in de zij te zetten op het moment, dat zij het meest kwetsbaar waren en zwak stonden. Daarvoor was het nu de tijd niet.

In AD
462

Toen de spreker Van der Molen opmerkte, dat van hogerhand een C.A.O. was gedictieerd werd hij heftig aangevallen door een der aanwezige NVV-leden, die pertinent ontkende, dat er voor 1951/1952 reeds een C.A.O. bestond voor het rayon Roswinkel. Van der Molen trachtte zich met citaten staande te houden, maar wat hij voorlas werd door sommigen ten zeerste in twijfel getrokken. Met een politieke slag werd van dit punt afgestapt.

Een NVV-lid bracht naar voren, dat het NVV zijn stakende leden zou uitkeren, maar dat de ongeorganiseerden niet op de steun van het NVV moesten rekenen. Betaalde het NVV toch uit aan de ongeorganiseerden, dan kostte dit het NVV leden.

Over en weer werd het eigenlijk een soort politiek spel. Ondanks het feit dat de voorzitter Super tot wel vijf maal toe, de vergadering vroeg zich uit te spreken, hoe er verder gehandeld moest worden, kwamen er geen voorstellen uit de vergadering.

Tenslotte bracht Super zelf enkele punten naar voren. Toen deze in stemming zouden worden gebracht, deelden de NVV-leden mede, zich van stemming te zullen onthouden. De voornaamste voorstellen waren:

- 1e. Uitbreiding van het actie-comité;
- 2e. Uitbreiding van de staking tot Emmer-Compascuum en het zgn. Weerdinger-Erfscheidenveen.
- 3e. De eisen van de arbeiders betreffende het loon aan de verveners kenbaar te maken.
- 4e. Het lopen met steunlijsten.

Super vroeg of alle aanwezigen hiermede accoord gingen, waarop niemand verklaarde, dat hij er tegen was.

Te omstreeks 18 uur was deze vergadering afgelopen. Na afloop der vergadering werd door enkele EVC-ers er over gemopperd, dat de NVV-ers de zaak in de war lieten lopen.

Omtrent de staking te Emmer-Compascuum in het veengebied kan worden medegedeeld, dat het hier slechts enkele machines betreft.

In de voormiddag van 11 April 1951 werd dezerzijds de mededeling ontvangen dat er te Roswinkel weer drie machines draaiden.

De staking die ruim 20 persgurfmachines betreft met ruim 220 arbeiders heeft een rustig verloop. Onregelmatigheden en of vernielingen hebben zich tot nog toe niet voorgedaan.

Er wordt door de arbeiders, in het bijzonder door de EVC-leden een loon geeist van F.4,- per duizend persterven bij normaal

veen en voor losse werkzaamheden F.1,- uurloon.

Door de meeste verveners is reeds F.4,- per duizend pers-
turven geboden en soms meer, zodat het loongeschil meest loopt
over de kwaliteit van het veen, wat voor iedere veenplaats ver-
schillend is.

Het door de verveners betaald uurloon bedraagt ongeveer
F.0,80 en door de arbeiders wordt F.1,- geeist.

Hoewel het aantal personen, dat momenteel het werk in het ~~vee~~
veen heeft neergelegd ruim 200 bedraagt, kunnen dit toch allen
geen opzettelijke stakers worden genoemd. Een groot gedeelte hier-
van wil wel voor het door de verveners geboden loon werken, maar
zijn door het werken in ploegverband thans gedwongen het werk
neer te leggen.

Verder is gebleken, dat het N.V.V. hoewel het niet achter
deze staking staat, hun leden vermoedelijk wel financieel zullen
steunen, te meer daar er zich mogelijk verschillende onvrijwilli-
ge stakers onder hen bevinden.

E I N D E.

mod
462

--DIENSTGEHEIM--

Onderwerp: Veenarbeiderstaking te Emmer-Compascuum en Barger-Compascuum.

17 APR. 1951

ACD/107448

Waardering bericht:)
 Betrouwbaarheid berichtgever:) Zeer betrouwbaar. *Schellens in naamlijst*
 Tevens bericht gezonden aan: De Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie, bij het Gerechtshof te Leeuwarden. De Burgemeester der gemeente Emmen (2 exemplaren, waarvan 1 ter doorzending aan de Heer Commissaris der Koningin in de Provincie Drenthe te Assen.)

Medewerkende instanties:)
 Ondernomen actie:) Gene.

NIET O.K.
ACD/107448
DAT: 29-5-51
PAR: G&P

Naar aanleiding van een ontvangen mededeling dat het personeel van enkele persturfmachines, staande te Emmer-Compascuum en Barger-Compascuum, op 9 April 1951 is staking was gegaan, is dezerzijds hierna een onderzoek ingesteld.

Hierbij bleek, dat dit inderdaad juist was. Alle drie persturfmachines behoren in eigendom toe aan de vervener JAN DOST, wonende te EMMEN, Minister Kanstraat 15.

De eerste persturfmachine van Dost staat op veenplaats no. 141 gelegen aan de Eerste Groenedijk te Emmer-Compascuum. Van deze persturfmachine is ALBERT PLATJE, geboren te Emmen, 16 Juli 1917, wonende te Emmer-Compascuum, Kanaal B ZZ 178, hoofdbestuurslid van de B.L.Z., machinist, terwijl hier waarschijnlijk nog enkele EVC-leden op deze machine werkten.

Volgens Dost had het personeel de machines in het veen gebracht en was men begonnen te draaien, zonder met Dost over het loon te spreken. Toen er ongeveer twee weken was gewerkt, had deze uit elf personen bestaande ploeg aan Dost gevraagd, wat loon hij wilde betalen. Dost had gezegd, dat hij een goed loon wilde betalen, dat boven het vastgestelde tariefloon lag, n.l. F.4,25 per duizend gefabriceerde persturven.

PLATJE had hierop te kennen gegeven, dat hun dat te weinig was en dat zij F.4,50 per duizend wilden hebben. Als Dost niet genegen was, dat te betalen gingen zij in staking, wat ook inderdaad op 9 April 1951 is gebeurd.

De tweede persturfmachine van Dost staat op veenplaats 33 gelegen aan het Scholtenskanaal, nabij de derde sluis te Barger-Compascuum. Deze machine was ook door de arbeiders naar het veen gebracht en had ook twee weken gedraaid zonder aan Dost te vragen, wat ze nu eigenlijk verdienden. Na twee weken te hebben gedraaid vroeg dit personeel aan Dost wat ze verdienden, waarbij Dost hun had medegedeeld dat ze F.4,- per duizend persturven konden krijgen. Dit was deze uit elf man bestaande ploeg, waaronder waarschijnlijk enkele EVC-ers te weinig en ook zij gingen op 9 April 1951 in staking.

Het personeel van de derde machine, eveneens op dezelfde veenplaats staande als de twee machine van Dost had, nadat zij ongeveer twee weken hadden gewerkt, nog nimmer aan Dost gevraagd wat loon hij wilde betalen. Toen dit personeel hoorde, dat men op de beide andere machines van Dost ging staken, had dit personeel ook het werk neergelegd. Na een halve dag te hebben gestaakt op deze machine vroeg het personeel, bij monde van PIETER KUILMAN, geboren te Odoorn, 6-9-1917, wonende te Emmer-Compascuum Kanaal B NZ no.3, voorzitter van het District Drenthe der CPN, wat of Dost nu eigenlijk wilde betalen. Dost had hierop geant-

woord, dat hij het vastgestelde tarief wilde betalen en de eventuele redelijke verhogingen, die het aard van het werk mee brachten.

Nadat deze staking enkele dagen had geduurd kwamen er al weer enkele arbeiders bij Dost, die verklaarden, dat zij wel voor het door Dost aangeboden loon wilden werken. Dost had hun hierop medegedeeld, dat de machines in het veen stonden en als zij wilden werken, om hem zijn gang wel konden gaan.

Dost verklaart nu, dat hij niet meer van plan is om aan het personeel van de eerste machine F.4,25 per duizend persturen te betalen. Nu het personeel is gaan staken, wil hij niet meer betalen dan het tarief dat F.3,42 bedraagt, plus de redelijke vergoedingen voor het eventueel bijkomende werk. Dit bedrag zal echter in totaal minder dan F.4,25 bedragen.

Voorts verklaarde Dost, dat hij in geen enkel opzicht van plan was om aan de ~~xx~~ eisen van de arbeiders toe te geven, daar zij met het door Dost geboden loon, ruim F.70.- per week kunnen verdienen. Hij liet liever de machines weer uit veen halen dan dat hij aan de eisen van de arbeiders toegaf en hij verklaarde, dat hij hoopte, dat deze staking toch vooral veertien dagen zou duren met het oog op de weersgesteldheid.

Hierbij dient te worden opgemerkt, dat Dost in dezen wel beschouwd moet worden als iemand die voet bij stuk houdt, te meer daar hij het financieel zeer goed zonder de inkomsten van deze drie persturmachines kan stellen.

Nadat deze arbeiders in staking zijn gegaan hebben zij getracht ook de arbeiders van andere machines tot staken te bewegen, wat voor zover dezerzijds bekend hun nog niet is gelukt.

Tevens worden door de stakende arbeiders gelden ingezameld ten behoeve van de stakers.

Op Zaterdag, 7 April 1951 werd door de EVC een federatievergadering gehouden in café Groothuis te Emmen, waar deze staking is besproken. Als spreker trad hier op HENDRIK van der MOLEN, Hoofdbestuurslid van de B.L.Z. Een verslag hiervan staat in het dagblad "De Waarheid" van Woensdag, 11 April 1951.

In deze vergadering is besloten om op Zaterdag, 14 April 1951 weer een vergadering te Emmen te organiseren en in de daartussen gelgen week nogmaals met de verveners te onderhandelen.

Tot nog toe hebben zich bij deze staking geen onregelmatigheden voorgedaan.

Met het verdere verloop van de staking zal U op de hoogte worden gehouden.

E I N D E.

20 April 1951.

--DIENSTGEHEIM--

Onderwerp: Veenarbeidersstaking in de gemeente Emmen en verslag van vergaderingen van stakers.

Betrouwbaarheid berichtgever: }
 Waardering bericht: } Zeer betrouwbaar.
 Tevens bericht gezonden aan: De Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie, bij het Gerechtshof te Leeuwarden. De Burgemeester van Emmen (2 exemplaren, waarvan 1 ter doorzending aan de Heer Commissaris der Koningin in de Provincie Drenthe te Assen)

Medewerkende instanties: }
 Ondernomen actie: } Gene.

In aansluiting op de derzerzijds opgemaakte rapporten betreffende onderwerpelijke aangelegenheid, deel ik U het volgende mede. Uit de binnengekomen berichten blijkt, dat de veenarbeidersstaking in de gemeente Emmen zich nog gestadig uitbreidt. De eisen die door de arbeiders worden gesteld blijken slechts weinig hoger te liggen, als door de meeste verveners wordt geboden.

Ook zijn er in deze gemeente enkele persturfmachines die niet draaien, hoewel er met de desbetreffende verveners een accord is bereikt. Deze arbeiders staken uit solidariteit met de overige stakers.

Onregelmatigheden hebben zich tot nu toe niet voorgedaan en vernielingen hebben niet plaats gehad. De stemming onder de arbeiders is zeer rustig te noemen.

Op Dinsdag, 17 April 1951 is er te Roswinkel een vergadering van de stakende veenarbeiders gehouden. Deze vergadering stond onder leiding van JAN SUPER, wonende te ROSWINKEL. De vergadering werd te omstreeks 15.30 uur door genoemde SUPER geopend, die de aanwezigen een hartelijk welkom ~~toeriep~~ toeriep. Hij deelde ongeveer het navolgende mede.

Kameraden, nu we de strijd zijn ingegaan, zijn wij hier bijeengekomen om een overzicht van de strijd te geven en hoe de strijd ligt. HENDRIK van der MOLEN, (Hoofdbestuurslid van de BLZ) zal een uiteenzetting geven over de uitkering van de stakingsgelden aan de kameraden, die reeds verleden week in strijd zijn gegaan. Ik reken op een kalme bespreking.

Naar aanleiding van de verwarrende berichten omtrent de toestand in het rayon Klazienaveen, kan ik jullie mededelen, dat het nog al mee valt met de berichten. De berichten zijn helemaal niet verwarrend, hoewel wij, toen wij bij verschillende machines kwamen, afgaande op de verwarrende berichten, zelf ook enigszins verward bij de kameraden aankwamen. Het viel met de bespreking met de kameraden nog best mee en volgens deze arbeiders, moesten de verveners vandaag een beslissing nemen. De eisen zijn: F.4,- voor het persen en F.1,- uurloon.

Vermoedelijk staan er momenteel te Klazienaveen reeds enige machines stil en meerdere zullen volgen. De kameraden in Klazienaveen voelen zich een met ons. Zo zij op het ogenblik de strijd nog niet met ons hebben aangevangen, kunnen we toch verwachten dat dit binnen enkele dagen wel het geval zal zijn. Kameraad Van der Molen zal thans een uiteenzetting geven over de stakingsuitkeringen en over de te voeren strijd.

Hierop kreeg Van der MOLEN het woord waaraan het volgende wordt ontleend.

Er is weer een aanslag gepleegd op het levenspeil van de ar-

6.4.19
6.35 6.35
05.5 - 6.4

6.439

1 MEI 1951

OP KAART
ACD/278
DAT: 17.4.51
P R: Y

ACD/100492

Stichting
M. J. de M.

beider en de aanslagen houden maar niet op. Daar is allereerst de staking bij de wegeaanleg te Heerenveen. Daar was geen regeling betreffende regenverlet. De aannemer wenst dat alle arbeiders ook bij slecht weer, des morgens op tijd op het werk aanwezig waren. Sommige arbeiders moesten meer dan een half uur fietsen, voor zij op het werk waren. Doordat het de laatste tijd altijd regende, kwamen er arbeiders te laat. Er volgde prompt ontslag en daarop volgde een staking. Nu is tevens als eis gesteld een 10% loonsverhoging en het lijkt er op, dat de arbeiders het accoord met de aannemer zullen vinden.

Op een ander object is momenteel weer een staking uitgebroken waar 70 kameraden de strijd zijn ingegaan.

Ik ben speciaal naar deze vergadering gekomen, omdat er gisteren enige arbeiders ter vergadering in Roswinkel aanwezig waren die het niet in alle opzichten eens waren met de door ons te voeren strijd. En dat moet juist niet. Wij moeten samen een harde strijd voeren, een aaneengesloten front vormen. In de eerste plaats moeten we een aaneengesloten front vormen.

Bij Albert Heijn in Zaandam zijn nog steeds 700 à 800 vrouwen in strijd. Momenteel is het zo dat in het veengebied in Zuid-Oost Drenthe 300 arbeiders in strijd staan. In Roswinkel wordt er op 12, in Nieuw-Weerdinge op 8 en in Emmer-Compasuum op 7 machines gestaakt. Nu moeten er stakingsuitkeringen worden gedaan en ik heb thans reeds een bedrag meegebracht, om uit te keren aan onze kameraden, die reeds de afgelopen week in strijd zijn gegaan. De strijdkas van de E.V.C. staat steeds open. A.s. Zaterdag moet er ongeveer een bedrag van F.15.000,- zijn. En nu zal ik jullie de waarheid meteen maar vertellen kameraden, de EVC heeft dit geld niet beschikbaar. We hebben onze kassen reeds zo vaak open moeten zetten, dat er momenteel weinig geld meer is.

Er moet echter geld komen voor onze stakende kameraden en dat geld moeten we halen bij de Nederlandse bevolking.

In Heerenveen hebben we zelfs F.300,- overgehouden voor de stakende arbeiders en dit bedrag is overgemaakt naar onze stakende kameraden in het Westen van het land. Als jullie nu eens nagaan, dat een directeur van het Arbeidsbureau in Heerenveen op onze steunlijsten tekent en dat de Directeur van de Ambachts-school in Heerenveen F.15,- op de steunlijst tekende, dan voelen jullie kameraden, hoe de mensen met ons meeleven. Hierin zien jullie het bewijs, dat zelfs deze mensen inzien, dat onze strijd voor loonsverhoging rechtvaardig is. Wij moeten de strijd winnen en we moeten de publieke opinie mee hebben. Wij moeten de mensen overtuigen van de rechtvaardigheid van onze strijd en dan zullen we zeker overwinnen. Als we de verkoop van de veenplaatsen in het Weerdingerveen zien, dan moeten we constateren, dat de kapitalisten daarin hun geld beleggen met het doel er straks nog meerdere winsten uit te halen, ten koste van de arbeiders.

De veenplaatsen zijn verkocht voor een prijs van ongeveer F.4.000,- per hectare en daarover heen komen nog de beschrijvingskosten.

Slager Alons koopt veenplaatsen voor geldbelegging, met geld dat hij aan de pondjes vlees heeft verdiend. Geld stinkt niet en als de kapitalisten er nog meer geld mee kunnen verdienen, dan geeft het hun niets op welke wijze. Al moesten ze ook bommen verbouwen. Bij ons op het Hogeland willen ze wel brandbommen verbouwen, als ze maar kunnen verdienen. Grote oorlogsondernemingen in ons land hebben een trust gevormd. Nu leveren zij hun oorlogs materiaal niet aan Amerika, maar aan Rusland, waar ze juist zo bang voor zijn. Zo is het kameraden, geld stinkt niet.

Koningin Wilhelmina gehooft tijdens de oorlog een inkomen van ongeveer F.1.000.000,- per jaar. Door de een of andere oorzaak is men er echter plotseling achter gekomen, dat het arme mens F.28,000,- te weinig heeft ontvangen en dat zal nu nog prompt aan haar worden uitbetaald, omdat ze het ook wel nodig

Handwritten notes in the left margin: "1355" with a checkmark and some illegible scribbles.

zal hebben.

Onze strijd is eerlijker dan in de ondernemingen van de kapitalisten. Maar nu moeten we aan geld zien te komen voor onze stakende kameraden. Wij hebben bij de EVC geen geld genøeg, er zal ingezameld moeten worden. Ik ben blij, dat we vandaag niet naar de veenverkoopning zijn gegaan, waar de verveners een flinke borrel drinken.

We moeten nu maar eens met concrete voorstellen komen. We moeten de verveners geen smeekbrief, maar een brief met onze eisen schrijven. We moeten in de kortste mogelijke tijd de overwinning behalen. Het beste is om alle verveners aan te schrijven, omdat er bij zullen zijn, die met ons nog niet willen praten. Wij moeten eensgezind blijven en offers brengen. Onze kameraden in Klazienaveen staan ook heel spoedig met ons in de strijd. Bewaren we onze eensgezindheid niet, dan is dit tot schade van de stakers.

In de oorlog hebben we ook offers gebracht. Duizenden arbeiders hebben wel het zwaarste offer, namelijk dat van hun leven, gebracht, vooral tijdens de Meistaking in 1943. Die strijd is ook voor ons arbeiders geweest en we waren toen ook eensgezind.

Velen schenken nog onvoldoende aandacht aan de geruchten betreffende de devaluatie van de gulden. Er is geen geld, tenzij voor de bewapening. In sommige gemeenten is er geen geld meer om de ~~ark~~ ambtenaren uit te betalen. Sommige ziekteverzekeringen kunnen geen geld meer uitkeren. Vrienden zo staat het er bij.

We moeten ons op het standpunt stellen, dat onze strijd gerechtvaardigd is en dat we de strijd willen winnen. We kunnen de verveners daarom uitnodigen voor een bespreking en afwachten of ze komen. De verveners die niet komen gaan we zelf opzoeken. Ik zit dagelijks in de stakingen en kort geleden was ik betrokken bij de staking op de scheepswerven in Hoogezand. Verschallende hoge oomes voerden besprekingen, die op niets uitliepen. Ik ben naar het kantoor gegaan en het was zo voorelkaar.

Tot zover de rede van Van der Molen.

Besloten werd alle verveners nog dezelfde avond aan te schrijven. De vraag werd er gesteld: "Wie moeten er bij de bespreking tegenwoordig zijn".

SUPER stelde voor om het actie-comité de besprekingen te doen voeren met de verveners, omdat de comitéleden door de arbeiders zijn gekozen.

Omreden SUPER slecht bespraakt is, stelde hij voor om Van der MOLEN tijdens de besprekingen het woord te laten voeren. Hij gaf de raad, dat er door de afgevaardigden van de arbeiders zoveel mogelijk gezwegen moet worden en dat ze verder keihard moesten zijn tegenover de verveners. Zij zouden de verveners maar eerst eens laten praten.

Vervolgens werd besproken het voeren van de steunactie. Geadviseerd werd om vooral de middenstand te bewerken. Men deelde mede, dat in Emmer-Compascuum in drie dagen F.431,- bijeen was gebracht. De middenstanders moeten overtuigd worden van de rechtvaardige strijd van de arbeiders en als ze het niet wilden geloven moest men hun maar vragen de boeken open te gooien en dan zouden ze wel moeten geloven dat hun inkomsten aanmerkelijk zijn teruggelopen. De middenstand had er belang bij dat de arbeiders goed verdenden.

Ook moesten de DUW-objecten bewerkt worden met steunlijsten.

Na nog enige besprekingen werd besloten na afloop der vergadering de steunlijsten uit te reiken.

Daarna deelde SUPER mede, dat het noodzakelijk was dat er van de stakende arbeiders, zgn. posters het Roswinkelerveen ingingen.

Volgens hem kon het nu eenmaal niet zonder posters. Afgesproken werd dat de posters Woensdagmorgen, 18 April op twee plaatsen om 6 uur hun plaatsen zouden innemen.

Vervolgens vroeg Van der Molen nog welke eisen aan de verveners moesten worden gesteld, waarop hij ten antwoord kreeg, dat

dat toch al meer dan voldoende bekend was n.l. F.4,- voor het persen en F.1,- uurloon. Daarna werd besloten de verschillende verveners te registreren.

Intussen was er vermoedelijk een staker met een bericht binnengekomen, want Super verklaarde: "Kameraden ik deel jullie mede, dat in Klazienaveen drie machines het werk hebben neergelegd en met ons in strijd zijn gegaan, terwijl de vierde machine morgen volgt". Hij wekte verder de aanwezigen op, om Wensdagmorgen in zo groot mogelijk getale te posten en verder het personeel van de nog draaiende machines te bezoeken en om zich met alle kracht te werpen op de steunlijsten.

Vervolgens werd medegegeeld, dat men Donderdagmorgen op nader te bepalen uur weer bijeen wilde komen, waar dan de uitslag van de onderhandelingen met de verveners bekend zou worden gemaakt.

Hierna werden er steunlijsten uitgedeeld.

Van der MOLEN bleef met de arbeiders uit Emmer-Compasuum die reeds een week staken in de zaal alleen aanwezig om het stakingsgeld uit te betalen. Hij hield hierbij onder meer nog ongeveer het navolgende betoog:

"Kameraden we zijn nu met eigen volk. Gisteren was het een rumoerige vergadering omdat er enige anders georganiseerde arbeiders de boel in de war trachtten te schoppen. Het is nu rustig en we zijn nu met ons eigen huishoudinkje. Kameraden jullie hebben F.431,- bijeengebracht en onze kas doet er een paar honderd gulden bij. In andere streken keren wij de georganiseerde arbeiders die in strijd staan F.25,- uit en de ongeorganiseerden F.24,- voor zover zij gehuwd zijn en verder per kind F.1,- kinderslag. De ongeorganiseerden ontvangen een gulden minder, omdat de georganiseerden onmiddellijk hun contributie moeten terugstorten. Vrijgezellen ontvangen F.15,- en dan hebben we nog wat kinderen, die reeds op een persmachine werken, maar die beter op de schoolbanken konden zitten. Wat moeten we daar eigenlijk mee? Eigenlijk moesten die wat zakgeld hebben. De ongehuwden krijgen minder dan de gehuwden omdat zij gemakkelijker een offer kunnen brengen.

Ik betaal jullie ook liever F.40,- uit, maar dat kan niet, er is geen geld voor. Hoe denken jullie over de uit te keren bedragen, want het is tegenover onze strijdende kameraden elders in het land niet eerlijk als we niet een lijn volgen. Onze stakingskas heeft steeds opengestaan, maar het geld is nu op. We hebben weken gehad dat we F.85.000,- uitkeerden en zelfs een week van F.97.000,- tijdens de havenstakingen in Amsterdam. Toen hebben we ook weken gehad, dat de arbeiders met 9, 10 à 11 gulden per week naar huis gingen. Onze kas heeft er al zo slecht voorgestaan, dat ik op reis zijnde, geld moest lenen om benzine voor de auto te kunnen kopen".

Hierop vroeg Van der MOLEN of de aanwezigen tevreden waren met de voorgestelde stakingsuitkeringen, waarop een der stakers antwoordde, dat zij wel gedwongen tevreden moesten zijn.

Hierna werd aan 27 personen stakingsgeld uitgekeerd tot een totaalbedrag van ~~F.542,-~~ F.542,-. De uitgekeerde bedragen varieerden van F.14,- tot F.34,- per persoon. Het enthousiasme hierover was niet groot.

Hierna ontstond er een gesprek tussen HENDRIK van der VEEN, HENDRIK van der MOLEN en nog iemand, die met z'n drieën in de zaal aanwezig waren. Van der Veen was ten eerste ontstemd over de gang van zaken, daar hem de gelegenheid niet was geschonken om op de vergadering iets naar voren te brengen. Deze herrie liep zo hoog, dat Van der VEEN niet langer zitting wilde hebben in het actie-comité. Hiermede was deze vergadering afgelopen.

Op Woensdag, 18 April 1951 werd er wederom te Roswinkel een vergadering gehouden. Voor deze vergadering had men ook de verveners uitgenodigd, doch niemand der verveners was ter vergadering

M 010
1350
✓

aanwezig.

HENDRIK van der MOLEN ter vergadering aanwezig verklaarde hierover het navolgende:

4. "We hadden ook niet anders verwacht, We hebben van begin af wel geweten, dat ze niet zouden komen en op onze uitnodiging ingaan. Maar alten zij er van verzekerd zijn, dat wij het langer volhouden dan zij. Ze komen nog eerder naar ons toe, als ze wel denken. Ze zullen door de knieën".

Vervolgens brachten enkele aanwezigen verslag uit aangaande de door hen bij verschillende verveners bezorgde uitnodigingen voor deze vergadering. De vervener Draaijer had verklaard, dat zij aan de eisen van het stakingscomité wilden voldoen, maar dat zij niet durfden van hogerhand. Dubbelboer wonende te Exloërmond was kwaad geworden. Hij vond de staking gemeen, daar de arbeiders de machines eerst wel naar het veen hadden gebracht en nu gingen staken. Hierop zeide Van der Molen: "Dat is het hem nu juist. Hierdoor zijn we sterk en hebben we de verveners in de macht! Vervener Rengers had verklaard, dat hij de eisen van de arbeiders had ingewilligd. Een ander lid van het comité merkte op, dat het lopen met de steunlijsten hem zo vreselijk was tegengevallen. Hij had slechts F.19,- opgelopen. Het schooien om centen en het bewegen en bepraten van de mensen om op de solidariteitslijsten te tekenen lag hem niet. Hij slaakte de verzuchting, dat hij liever een pak ransel met een gunnistok had, dan dat hij weer met die lijsten moest lopen schooien.

Van der MOLEN betoogde hierna nogmaals, dat ze toch vooral moesten volhouden en doorzetten. Vervolgens ging hij wat gematigder voort: "Kameraden onze strijd is wel iets verzwakt. Ik moet jullie dat zeggen. Vervener Veldkamp, is een gladder vogel. Dat is werkelijk een gehaaid kereel en geslepen ook. Veldkamp heeft in het Weerdinger-Erfscheidenveen een wig gedreven tussen de stakende arbeiders. Sommige arbeiders heeft hij zo goed als hun zin gegeven en nagenoeg geheel aan hun eisen voldaan. De anderen daarentegen heeft hij minder goed behandeld. Hij zet beide groepen tegen elkaar op. Hierdoor komt onze strijd zwakker te staan. Het zal mij daarom niets verwonderen, dat in het Weerdinger-Erfscheidenveen morgenvroeg een groot gedeelte van de aldaar werkzame arbeiders het werk hervat.

Er werd een vergadering gehouden te Nieuw-Weerdinge en daar ging het raak te keer. De toegang werd mij eerst geweigerd en ik mocht ook niet spreken. Ik ben tenslotte toch nog ter vergadering toegelaten en ik heb ook nog even het woord gehad, maar wat moet je met zo'n wilde boel beginnen. Dit betekent voor ons inderdaad een verzwakking, houdt daar wel rekening mee. Het is voor ons nu echter zaak, de strijd nog harder en scherper te voeren. Indien we de staking nog maar een paar dagen vol kunnen houden, dan is de overwinning aan ons. Wij komen steeds dichterbij ons doel, de overwinning, maar we moeten nog enige dagen volhouden. Daarom is het nodig, dat alle werkende machines stil komen te staan. Het is verkeerd van jullie gezien, om die arbeiders, die het accord met de verveners klaar hebben, te laten doorwerken. Zij moeten zich met ons in de strijd begeven en hun machines moeten stil gezet worden. Het posten moet vooral verscherpt worden. Dat is absoluut noodzakelijk. Hoe meer posters hoe beter en dan de werkwilligen bewerken zich achter ons te scharen. In onze eensgezindheid ligt onze kracht. Ook de mensen die met de schop werken, moeten er uit. De losse arbeiders moeten met ons schouder aan schouder staan. In het Vrije Volk van vanavond staat een artikel, dat absoluut slaat op onze vergadering van gistermiddag waar enige herriemakers aanwezig waren. Het lag er bovenop dat we naar de vergadering waren gekomen om de boel in de war te sturen. Er is natuurlijk iemand op de vergadering geweest, die het verloop aan het Vrije Volk heeft doorgegeven. Ook de Emmer-Courant heeft een artikel geschreven, waarin de EVC de schuld krijgt van de staking.

Als de mensen deze kranten lezen wordt het tekenen op de solidariteitslijsten ook minder. We moeten met volle kracht op de steunlijsten. Het stukje in de Emmer-Courant is ontegenzeggelijk vuil en daar is natuurlijk iemand geweest die dit blad heeft ingelicht. We moeten nog maar eens zien om met de verveners te spreken."

Op Donderdag, 19 April 1951 te omstreeks 20 uur werd er een vergadering van stakende veenarbeiders te Emmer-Compasuum gehouden. Deze vergadering stond onder leiding van Albert Platje en als spreker trad op Van RENSSSEN. Aanwezig waren ongeveer 120 personen.

Hier betoogde Van RENSSSEN onder meer, dat de solidariteit van de bevolking over het gehele land groot was met de stakers. In Heerenveen waren twee politie-agenten geweest, die ieder F.2,50 op een steunlijst hadden getekend.

In 0.10
1093

Op Vrijdag, 20 April 1951 te omstreeks 10 uur werd wederom een appelvergadering te Roswinkel gehouden, waar ongeveer 70 personen aanwezig waren. SUPER had de leiding van deze vergadering en hier heerste al ontstemming onder de aanwezigen over de gang van zaken.

Op Zaterdag, 21 April 1951 te omstreeks 10 uur had er onder leiding van SUPER weer een appelvergadering te Roswinkel plaats, waar ongeveer 50 personen aanwezig waren.

Inmiddels had de staking zich uitgebreid en betrof het in het geheel in de gemeente Emmen ongeveer 75 persturfmachines met ongeveer 800 man personeel.

Daar op de appelvergadering, gehouden op Donderdag, 19 April 1951 te Emmer-Compasuum was besloten, dat men de eisen aan de Vervenersbond zou kenbaar maken, werd besloten om op Maandag, 23 April 1951, na afloop van de appelvergadering te Emmer-Compasuum, gezamenlijk naar Klazienaveen te gaan en de eisen aan de Heer Kuntzel, secretaris van de Vervenersbond te overhandigen. Dit is op 23 April 1951 in zoverre geschied, dat men wel met ongeveer 150 man per rijwiel naar Klazienaveen trok, doch dat genoemde Kuntzel niet aanwezig was. Men heeft toen de op schrift gestelde eisen op zijn kantoor achtergelaten.

Het bleek, dat er in de nacht van Zondag 22 op Maandag 23 April 1951 aan enkele in het Weerdinger-Erfscheidenveen staande persturfmachines geringe vernielingen hadden plaats gehad. De stakingsleiding was hier erg ontstemd over, althans zo hield men zich en verklaarde, dat dit niet door stakers doch door werkwilligen was gedaan, die dan de schuld echter op de stakers wilden schuiven

Op Maandag, 23 April 1951 was de stemming onder een gedeelte van de stakers te Roswinkel zodanig, dat er aldaar een comité van werkwilligen werd gevormd. Dit comité besloot om op Maandagavond te Roswinkel een vergadering te houden. Toen de stakingsleiding dit vernam organiseerde zij in het zelfde café eveneens een vergadering. Door de hiermit ontstane verwarring gelukte het het stakingscomité de leiding van deze vergadering in handen te krijgen, waardoor de werkwilligen niet in staat waren te vergaderen.

Op Dinsdag, 24 April 1951 is te Emmen een vergadering gehouden van de Vervenersbond met de Stichting van de Landbouw en vertegenwoordigers van de Uniebonden, om de eisen van de stakers te bespreken. De uitslag van de vergadering werd geheim gehouden, om eerst te grachten de staking te breken.

Op een op Woensdag, 25 April 1951 gehouden vergadering van veenarbeiders te Nieuw-Weerdinge bleek, dat van de ongeveer 200 aanwezigen, ongeveer 150 het werk wilden hervatten en zich niet

langer achter de stakingsleiding wilden scharen. Deze 150 personen verlieten uit protest de zaal. Hier was Van Renssen aanwezig om als spreker op te treden.

Op Donderdag, 26 April 1951, bleek, dat van de 15 in het Roswinkelerveen staande persturfmachines, 8 weer onder stoom waren gebracht. Enkele van deze machines zijn weer gaan draaien en enkele konden niet beginnen, omdat de ploeg niet volledig was. In het Weerdinger-Erfscheidenveen waren er die dag van de 40 machines weer 7 begonnen te graaien.

Op Donderdag, 26 April 1951 werden er vergaderingen van stakers georganiseerd te Emmer-Compasuum en Nieuw-Weerdinge. Deze vergaderingen waren belegd door het zgn. centrale stakingscomité.

Voordat de vergadering te Emmer-Compasuum, die om 19 uur zou aanvangen, begon werd ~~het~~ er door het centrale stakingscomité en Van RENSSEN en Van der MOLEN een besloten vergadering gehouden. Wat er op deze vergadering besproken werd is niet bekend geworden.

Te omstreeks 19.30 uur vertrok Van der MOLEN, SUPER en PIETER KUILMAN met de auto naar de vergadering te Nieuw-Weerdinge. Op dat tijdstip werden de te Emmer-Compasuum aanwezige veenarbeiders in de vergaderingslocaliteit toegelaten. Aanwezig waren ongeveer 200 stakers.

Bij de opening van deze vergadering deelde ALBERT PLATJE mede, dat men die voormiddag een bespreking had gehad met de Burgemeester van Emmen, die verklaard had, dat hij ook niet bekend was met de uitslag van de op 24 April 1951 te Emmen gehouden vergadering van de Vervenersbond met de Stichting van de Landbouw en vertegenwoordigers van de Uniebonden, daar deze uitslag geheim werd gehouden.

Men had, aldus PLATJE in de loop van die dag niet stil gezeten en men had een vervener, wiens naam geheim moest blijven, gesproken, die hun de uitslag van voornoemde vergadering had medegedeeld. In deze vergadering zou dan, zo had deze ~~vergadering~~ vervener verklaard, besloten zijn om voor de veencampagne 1951 het tariefloon te stellen op F.3,80 per duizend gefabriceerde persturf en F.0,90 uurloon voor werkzaamheden die in uurloon werden verricht.

Tevens zou deze vervener hebben verklaard, dat men de uitslag van deze vergadering geheim wilde houden tot de staking gebroken was.

Hierop verklaarde PLATJE, dat de centrale stakingsleiding had besloten, om met ingang van die avond de staking te doen beëindigen, doch de ploegen moesten elk voor zich, bij hun verveners de meest gunstige voorwaarden bedingen. De gehele vergadering ging hier accoord mee.

Van Renssen verkreeg hierop het woord en betoogde dat men door de eensgezindheid van de veenarbeiders grote successen had geboekt en hij spoorde de aanwezigen aan om de volgende dag net zo eensgezind het werk te hervatten, als men in staking was gegaan.

Daarna hield hij een propagandarede en hij wekte de aanwezigen op om lid te worden van de EVC. Hij verklaarde voorts, dat de EVC toch een belangrijk aandeel had gehad in de bereikte overwinning.

Op de vergadering te Nieuw-Weerdinge waar 150 stakers aanwezig waren werd door Van der MOLEN en KUILMAN hetzelfde betoogd.

Op beide vergaderingen liet men echter uitkomen, dat er mogelijk ten aanzien van enkele verveners nog wel enige moeilijkheden verwacht konden worden. In dit verband werd genoemd de veenderij van Veldkamp, gelegen in het Weerdinger-Erfscheiden-

veen en innhet bijzonder de vervener Dost, daar per slot van rekening de staking ~~van~~ aldaar was uitgebroken door de houding van Dost..

Uit de binnengekomen meldingen bleek, dat op Vrijdag, 27 April 1951 de veenarbeiders die in staking waren gegaan, nage-
noeg allen het werk hadden hervat.

De staking kan hiermede als geëindigd worden beschouwd.

E I N D E .

CO. 108493.

NOTA

Aan HKB
Van HB.

No.: 116758.

UITGEBOKT

Overeenkomstig hetgeen B V in een onderhoud met KB-2 onlangs heeft besproken, doe ik U in de bijlage een overzichtsrapport toekomen betreffende de voormalige C.P.N.- en E.V.C.-bestuurder J.H.C. VAN RENSSSEN. De thans ontstane situatie biedt wellicht mogelijkheden voor het inwinnen van nadere gegevens.

(B V) _μ

HB, 19 September 1951.

R A P P O R T.

Onderwerp: Johan Hendrik Goenraad VAN RENSSSEN, geb. 4-2-'11 te Delft, wonende te Heerenveen, Sieger van der Laanstraat 77.

- A. Op 8 September 1950 werd van de Koninklijke Marechaussee bericht ontvangen, dat enige aannemers in de bouwbedrijven uit Heerenveen en omgeving een excursie hebben gehouden, waarbij nieuwe bruggen, viaducten en havenwerken zijn bezichtigd.

Tijdens een gesprek over de Koreaanse oorlog vertelde een der deelnemers, dat een vooraanstaand communist uit Heerenveen had beweerd, dat in deze oorlog over enkele weken de beslissing zou vallen en wel ten gunste van de communisten.

Hierna zou aan West-Europa de eer te beurt vallen. Indien de communisten Nederland zouden binnenvallen, zou het de plaatselijke communistische organisatie mogelijk zijn, voordien, voornamelijk in de gemeente Heerenveen beslag te leggen op de burgerlijke overheidsinstanties.

De politie als gewapende macht zou zeer spoedig uit te schakelen zijn:

- 1e. omdat de communisten in die gemeente over voldoende wapens beschikken;
- 2e. omdat in de politie zelf toezeggingen waren gedaan van daadwerkelijke medewerking;
- 3e. omdat anderen in dit apparaat hadden verklaard, geen tegenstand te zullen bieden, indien het zover zou komen.

De Inspecteur-korpschef van gemeentepolitie te Heerenveen, W. DE LANGE, deelde aan BSV mede, dat hij deze "nonsens" reeds van zijn burgemeester had vernomen. De bewering, dat vanuit de politie toezeggingen zouden zijn gedaan van daadwerkelijke medewerking aan de communisten bij een inval in Nederland, achtte hij onzinnig. Zijn korps zou betrouwbaar zijn en er zouden geen communisten onder schuilen, ook geen halve of verkapte. Wel diende in zijn korps een zoon van een gewezen communist, zekere H.M. DE JONG. Deze De Jong Sr was via de R.V.V. in de C.P.N. terecht gekomen, maar zou reeds jaren geleden hebben bedankt als lid van de C.P.N., terwijl de zoon niets van het communisme moest hebben.

- B. Van 9 April 1951 tot 27 April 1951 was ongeveer een 300-tal veenarbeiders te Emmen in staking. De arbeiders eisten hogere lonen. Bij de steunactie ten behoeve van de stakers werd o.m. ook in de gemeente Heerenveen een collecte gehouden. Uit een rapport van ID Emmen over deze staking bleek, dat Johan H.C. VAN RENSSSEN in een besloten stakersvergadering op Donderdag 19 April 1951 mededeelde, dat in Heerenveen twee agenten van politie ieder voor een bedrag van f. 2.50 op een steunlijst hadden getekend.

B.S.V. heeft deze uitlating van Van Renssen aan de Korpschef van Heerenveen medegedeeld. De Korpschef reageerde hierop merkwaardig: hij kleurde en zocht naar woorden. Hij zegde aanvankelijk toe deze zaak te zullen onderzoeken, maar vond later, dat niet gesproken was van gemeentepolitie; het zou hier evengoed leden van de Rijkspolitie kunnen betreffen. Er wonen in Heerenveen ongeveer 20 ambtenaren van de Rijkspolitie.

- C. Uit Emmen werd tevens bericht ontvangen, dat een directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau in Heerenveen en de directeur van de Ambachtsschool te Heerenveen ook op de steunlijsten der stakers hadden getekend.

Korpschef Heerenveen berichtte hierover, dat hij niet met zekerheid kon vaststellen of deze personen inderdaad de staking geldelijk hadden gesteund.

- D. Johan H.C. VAN RENSSSEN is op 4 Februari te Delft geboren. Hij komt uit een gezin van 10 kinderen. Hij heeft waarschijnlijk de lagere school niet helemaal doorlopen en was reeds op 13-jarige leeftijd werkzaam op een metaalfabriek te Delft. Hij sloot zich op zijn 18e levensjaar aan bij de A.J.C. en omstreeks dezelfde tijd bij het N.V.V. en de S.D.A.P.. Toen hij ongeveer twintig jaar was, maakte hij reizen door België en Frankrijk. In Nederland teruggekomen, bleek hij geen werk te kunnen vinden. Hij werd daarna te werk gesteld in de werkverschaffing en werd lid van de werklozen-organisatie Eendracht Maakt Macht (E.M.M.).

In Mei 1940 was Van Renssen in militaire dienst en wel als grond-mecanicien bij de luchtmacht. Hij werd in de bezetting genoodzaakt onder te duiken. Aldus kwam hij in zijn huidige woonplaats Heerenveen terecht.

Na de bevrijding trad Van Renssen reeds in het jaar 1945 op als propagandist van de E.V.C. (destijds nog E.V.B.).

Hij was betrokken bij de grote staking, die uitbrak onder het personeel van de Fries-Groningse Beetwortelsuikerfabriek te Groningen in het najaar van 1945. Hij werd op 11 Juli 1946 door de C.P.N. candidaat gesteld voor de gemeenteraadsverkiezingen en als zodanig gekozen.

In Februari 1947 werd hij gekozen als lid van het Hoofdbestuur der E.V.C. en in Juli van dat jaar tot voorzitter van de Agrarische Bedrijfsgroep der E.V.C. (later: Bond van Land- en Zuivelarbeiders - B.L.Z.-E.V.C.).

Van Renssen had voor de C.P.N. zitting in de Provinciale Staten van Friesland.

In October 1948 maakte Van Renssen een reis naar Parijs waar hij een congres bijwoonde van de C.G.T.. Hij reisde daarna door naar Boedapest, teneinde een congres van de Hongaarse arbeiders, gehouden van 17 tot 21 October bij te wonen.

Op 14 en 15 Juli j.l. heeft een conferentie plaats gevonden van het District Friesland van de C.P.N.. Op deze conferentie werd o.m. overgegaan tot roeyement van J.H.C. VAN RENSSSEN. Met betrekking hiertoe werd het volgende van de ID Heerenveen vernomen:

De financiële positie van Van Renssen is sinds geruime tijd zeer slecht. Hij is bij de Gemeente-ontvanger te Heerenveen over de jaren 1947/1948 en 1948/1949 schoolgeld verschuldigd tot een bedrag van f. 75.50, hetwelk hij ondanks aanmaning nog niet heeft betaald. Voor andere gemeentelijke belastingen is al eens beslag gelegd op zijn presentie-gelden, die hem als lid van de gemeenteraad te Heerenveen zouden worden uitgekeerd.

Uit betrouwbare bron werd vernomen, dat Van Renssen zelf vertelt, dat zijn dochttertje van 15 jaren zich had vergrepen aan abonnementsgelden van het dagblad "De Waarheid". Dit zou een bedrag van f. 60.- geweest zijn. Hij heeft hiervoor echter de schuld op zich genomen. In dit verband is het opvallend, dat dit meisje thans nog "De Waarheid" bij de abonné's te Heerenveen bezorgt. Deze verduistering had zijn roeyement als lid van de C.P.N. tot gevolg. Hij heeft naar aanleiding van dit roeyement ook ontslag genomen als voorzitter van de Bond van Land- en Zuivelarbeiders (B.L.Z.-E.V.C.), in welke functie hij f. 70.- per week verdiende. Teneinde in zijn onderhoud te voorzien heeft hij een week aardappelen gerooid bij de landbouwer VAN DER WEERD te Marknesse (Noord-Oostpolder). Aangezien zijn lichamelijke toestand zulks niet scheen toe te laten, heeft hij zich daarna tot de Dienst van Sociale Zaken in de gemeente Heerenveen gewend. Hij is nu opgenomen in de zgn. "gestraftenregeling" en heeft in de week van 12-18 Augustus j.l. een steunbedrag van netto f. 35.- ontvangen. De houding van betrokkene is berustend en van enige activiteit voor partij of vakbond blijkt niets meer.

Dat het verduisteren van gelden de enige reden zou zijn geweest voor het uitzetten van Van Renssen uit de E.V.C.- en C.P.N.-gelederen is niet waarschijnlijk. Het is n.l. vrij zeker, dat hij een verhouding heeft gehad met:

Elisabeth BAUMAN, geb. 26-3-'22 te Groningen, van beroep ateliermeisje, wonende te Groningen, Lauriersstraat 34.

Beide personen werkten op het bondskantoor der B.L.Z., dat te Groningen in het gebouw Westersingel 44 is gevestigd.

Elisabeth BAUMAN staat te Groningen zeer ongunstig bekend, ook op zedelijk gebied. Zij heeft enkele natuurlijke kinderen, o.a. van Duitse en Canadese militairen. Zij is een felle voorstandster van de communistische idee en is bestuurslid geweest van de A.T.E.K., afdeling Groningen. Ook nadat zij deze functie had neergelegd, werd zij herhaaldelijk tezamen met Van Renssen gesignaleerd. Zij ontmoette hem veelal in de nabijheid van het bondskantoor der B.L.Z.

19 September 1951.

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

copy voor 169 57
21 MEI 1951
's-Gravenhage, 18 Mei 1951.
Javastraat 68

No.: B.108493

Bijl.: Gene.

Betreft: Steunverlening stakers.

V JK/4

VERTROUWELIJK

UITGEBODEN

Ontv. bew: _____

Rappel : 18 Aug '51

Antwoord : 110641

Uit betrouwbare bron werd vernomen, dat een vooraanstaand E.V.C.-functionaris onlangs op een besloten vergadering zou hebben gezegd, dat een directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau in Heerenveen op de steunlijsten der stakers heeft getekend en dat de Directeur van de Ambachtsschool te Heerenveen daarop voor een bedrag van f. 15.-- had ingeschreven.

In verband met vorenstaande moge ik U verzoeken mij omtrent de identiteit en de politieke gezindheid van deze directeuren te doen inlichten, terwijl ik daarbij gaarne zal vernemen wat U omtrent de juistheid van het vorenstaande bij bedekt onderzoek zal zijn bekend geworden.

HET HOOFD VAN DE DIENST.

J Namens deze,

G. Crabbendam

AAN:

de Heer Korpschef van
Gemeentepolitie te
Heerenveen.

Verbinding 54.

No. 206/51

DIENSTGEHEIM

6.354.1 6.35
05.26 05.5-64

0/1695

OP KAART
ACD/4B
DAT: 1951-51
PAR: V.C.

6 415 6.135 9 MEI 1951

AD-204037

R A P P O R T

Groninger

Per sluiting

Sinds geruime tijd heerschte er ernstige ontevredenheid onder het personeel van de Coöperatieve Melkproductiefabriek "DE OMMELANDEN" te Groningen, Friesestraatweg 221. De arbeiders vonden de houding van de leiding willekeurig, wat vaak aanleiding is geweest tot geschillen. Tevens waren er kwesties over de pensioenregeling, het niet uitbetalen van overuren, het opleggen van boeten door de directie, voor fouten gemaakt door het personeel en enige ontslagkwesties, welke in Juni door de kantonrechter zullen worden behandeld. Toen één dezer dagen een personeelslid werd ontslagen, was dat de klap op de vuurpajl en heeft het personeel de vakbonden er in betrokken. Na overleg met de vakbonden heeft het personeel op Vrijdag 4 Mei 1951, een schrijven gericht tot de directie, waarin de twee volgende punten als eisen werden kenbaar gemaakt:

- 1e Herstel van het dienstverband van een ontslagen personeelslid,
- 2e Openhartige besprekingen op zeer korte termijn met de vertegenwoordigers van het personeel over de lopende aangelegenheden, waarvoor oplossingen dienen te worden gevonden welke de toets der critiek kunnen doorstaan.

Wanneer geen bevredigend antwoord werd ontvangen, zou men de volgende morgen in staking gaan. Omdat geen bevredigend antwoord werd ontvangen, is het personeel de volgende morgen, Zaterdag 5 Mei 1951, in staking gegaan. Achter deze staking stond de Alg. Ned. Landarbeidersbond, niet de Christelijke organisatie, enige ge leden van laatstgenoemde organisatie zijn wel in staking gegaan.

Het personeel van de fabriek telt ongeveer 150 arbeiders Van de 6 uur-morgenploeg (20 man) is één arbeider gaan werken, van de volgende ploeg (40 man) is niemand gaan werken. De op die stakingsmorgen bij de fabriek aangevoerde melk, is door het kantoorpersoneel en enige afdelingschefs ontvangen. Het stakende personeel is in vergadering bijeengekomen in een cafe, "DE SLINGERIJ", aan de Aweg te Groningen. Aldaar is door de leiding in samenwerking met de vergadering een memorandum opgesteld, waarop een 20 a 25 punten waren vermeld. Punten van ontevredenheid zoals tevoren reeds is vermeld. De vergadering stond onder leiding van de bondsbestuurders van de A.N.L.B., de heren: S.v.d.FLOEG, wonende te Utrecht en P.SCHIPPERS, wonende te Groningen, Semarangstraat 23 Op de vergadering werd besloten, dat het memorandum aan de directie van de fabriek zou worden overhandigd en dat het personeel zich voor de fabriek zou opstellen, om bij inwilliging van het memorandum door de directie, direct het werk te kunnen hervatten. Op Zaterdag 5 Mei 1951 te 14.- uur, deelde de leiding van de staking, na een korte bespreking met de directie van de fabriek, aan het personeel mede, dat alle op het memorandum voorkomende punten door de directie waren ingewilligd, waarna het personeel onmiddellijk aan de arbeid ging.. Vooraf was door het personeel onderling afgesproken, dat zij de verloren gegane uren voor eigen rekening zouden inhalen. Het geheel had een zeer rustig verloop. De Politie behoefde niet op te treden. Voorzover bekend is één lid van het 150-man personeel aangesloten bij de E.V.C., ongeveer 20 leden zijn aangesloten bij de Christelijke Organisatie en de rest, waaronder enkele ongeorganiseerden bij de A.N.L.B..

Tijdens de vergadering in het cafe, was aldaar ook aanwezig de bij de dienst bekende Siebolt ADEMA, geb. A'dam 29-6-04, wonende te Groningen, Timorstraat 31/a, E.V.C.-secretaris afd. Gron. ADEMA behoorde niet tot het personeel van de fabriek.

Ant. in P.O. Adema

x1

*Hand in
P.D. ✓
Adema*

ADEMA verspreidde onder de aanwezigen pamfletten, (een afschrift van een dergelijk pamflet gaat hierbij). Toen dit aan de leiding van de vergadering bekend werd, werd de vergadering gesloten, met de mededeling, dat de vergadering over een kwartier opnieuw ge-opend zou worden, maar dat de vergadering dan een besloten vergadering zou zijn, alwaar met name genoemde persmensen en de Politie bij aanwezig mocht zijn. Na de her-opening werd door één der bestuursleden aan ADEMA verzocht om het lokaal te verlaten. Onder het uitspreken van " EIST EEN 10 % loonsverhoging "verliet ADEMA daarna de zaal.

Bovenbedoelde staking ging geheel buiten de E.V.C. om.

7 Mei 1951.

Bond van Land en Zuivelarbeiders,
Westersingel 44, (Op dit adres is het secr. E.V.O. gevestigd, rapp.)
Groningen.

AAN HET PERSONEEL VAN DE OMMELANDEN.

Kameraden,

Hedenmorgen hebben jullie als protest tegen de onmenselijke toestanden in het bedrijf, het werk neergelegd.

De onmenselijke handelwijze door de directie komt vooral tot uiting in:

- a. Het willekeurig doorvoeren van ontslag en schorsingen
- b. Een geraffineerd boetestelsel, waarbij voor de kleinste foutjes belangrijke gedeelten van het loon wordt ingehouden.
- c. De doorvoering van een proeftijd van 3 maanden bij aanneming van nieuwe personeelsleden waarvoor de gesel van het brodeloos zijn regelmatig boven het hoofd van de arbeiders en hun gezinnen hangt.

Het is zeer juist dat het personeel het stakingswapen hanteert en gelijk de Drentse veenarbeiders en de arbeiders van de scheepswerven.

Zij vochten tegen dezelfde willekeur en uitbuiting als jullie en wisten door hun eensgezinde strijd niet alleen de willekeur ongedaan te maken doch tevens 10% loonsverhoging af te dwingen.

Kameraden,

De ellende die je dagelijks in je bedrijf ondervindt, vindt je ook dagelijks in je huishouding omdat door de geweldige prijsstijging van de laatste tijd de vrouwen niet meer weten hoe ze met ons schamele loon moeten rondkomen.

Het is daarom in de eerste plaats nodig, dat in het memorandum, waarin Uw eisen zijn vervat, als eerste eis komt te staan een loonsverhoging van 10%. Geen willekeurig ontslag of schorsing, afschaffing van het boetestelsel en geen proeftijd bij aanneming van nieuw personeel.

Vecht eensgezind voor de inwilliging van deze eisen.

Het Hoofd Bestuur,
der
Bond van Land en Zuivelarbeiders.

E.V.O.

S.T.

10 Mei 1951.

No. Gr.V.D. 274/51 Conf.

Bijlagen: drie.

Onderwerp: Stakingen in het veengebied
alsmede verspreiding pamfletten.

6.427	6.439
6.85	6.151
12 MEI 1951	
ACD	109271

CONFIDENTIEEL

OP KAART
ACD/ 410
DAT: 10/5-51
PAR: 67

Hierbij moge ik U doen toekomen een tweetal uittreksels uit rapporten betreffende respectievelijk "Stakingen in het veengebied in de Zuid-Oosthoek van Drente en verspreiding van pamfletten met een bijlage, naar de inhoud waarvan ik U korthedshalve moge verwijzen.

Het betreft politieke activiteit in het grensgebied dat U "wellicht ten overvloede" wordt aangeboden.

S.T.

AAN: B.V.D.

Typ: 10.
oll.: 10

Datum van bericht: 27 April 1951.
Rapporteur:
Van wie is het bericht afkomstig: Cont. en Marechaussee v.d. Brigade
Emmen.
Betrouwbaarheid berichtgever: --
Betrouwbaarheid bericht: --
Welke acties zijn ondernomen: --
Met wie samengewerkt: --

Onderwerp: Verspreiding van pamfletten.

BERICHT:

Het als bijlage hieraan gehechte pamflet werd in grote hoeveelheid verspreid o.a. te Emmen, Nieuw Weerdinge, Emmercompascuum, naar aanleiding van de staking in het veenbedrijf aldaar.

Datum van bericht: 27 April 1951.
 Rapporteur;
 Van wie is het bericht afkomstig: Contactpunten en eigen waarneming.
 Betrouwbaarheid berichtgever: Betrouwbaar.
 Betrouwbaarheid bericht: Kan als betrouwbaar worden beschouwd.
 Welke acties zijn ondernomen: Informatief.
 Met welke instanties wordt samengewerkt: Contact wordt onderhouden met P.I.D.
 Onderwerp: Stakingen in het veengebied in de Zuid-Oost-Hoek van de provincie Drente.

BERICHT:

Op Maandag 16 April 1951 brak te Roswinkelerveen een staking uit onder de veenarbeiders, waardoor alle aldaar in bedrijf zijnde turf-machines kwamen stil te staan.

Door een zegsman werd mij medegedeeld, dat de eerste persoon die in staking ging op een datum vóór 16 April 1951, een zekere H. van der VEEN uit Nieuw Weerdinge was.

Bedoeld wordt:

Hendrik van der VEEN, geboren te Emmen, 10 December 1918, veenarbeider, wonende te Nieuw-Weerdinge, Noordveenkanaal N.Z. nr. 104, gemeente Emmen.

Volgens inlichtingen, verkregen van de P.I.D. en een contactpunt is Van der VEEN lid van de C.P.N. en van de E.V.C. geabonneerd op "De Waarheid"; voorzitter van de Afdeling Nieuw Weerdinge der C.P.N. en secretaris van dezelfde Afdeling der E.V.C.; voorzitter van het District Drente der E.V.C.; lid van de raad der gemeente Emmen voor de C.P.N.

De eis, waaronder deze staking wordt gevoerd, is verhoging van de lonen. De gemiddelde eis tot verhoging is het loon per 1000 turven te brengen van f. 3.50 op f. 4.00 en het uurloon van f. 0.80 op f. 1.00.

Door de stakende arbeider aangesloten bij de E.V.C. (wiens naam niet bekend is) werd in vertrouwen aan mijn zegsman medegedeeld, dat de eis om loonsverhoging en de daaruit voortvloeiende staking niet alleen ging ten behoeve van de veenarbeiders. Volgens hem diende (indien hun eis werd ingewilligd) de verkregen verhoging verwerkt te worden in de bestaande C.A.O., waarmede dan bereikt zou worden, dat ook de arbeiders werkzaam bij de D.U.W. deze verhoging zouden moeten krijgen, benevens verhoging van de Overbruggingssteun. Volgens deze arbeider was de E.V.C. de enige bond die actief was en iets voor de arbeiders doet, terwijl de andere bonden alles slikken wat "de hoge heren" zeggen.

Bij iedere turfmaschine zijn elf arbeiders werkzaam, terwijl de machines onafhankelijk van elkaar werkzaam zijn. De stakende arbeiders, in beginsel aangesloten bij de E.V.C., gingen de diverse machines langs en trachtten de werkende arbeiders over te halen aan de staking mee te doen. Dit is hen in zoverre gelukt, dat de staking zich uitgebreid heeft tot Emmererfseidenveen, Weerdingerveen en Klazienaveen Noord. Vele arbeiders zijn echter noodgedwongen van werken uitgesloten, omdat, indien bij een machine van de elf man b.v. vier in staking gaan de anderen niet verder kunnen werken. Ter bedreiging van eventuele werkwilligen en om hen het werken onmogelijk te maken werden in de nacht van omstreeks 19 op 20 April j.l. te Roswinkelerveen een drie-tal in het veld en onder stoom staande

*Gegvens
voor loon
niet bekend
aanb. D.K.
P.I.D. 10708*

*M.O.D.
1226*

In D.D.
1226

genoemde Van RENSEN.

Het totaal aantal stakers was volgens een zegsman 800 tot 900 man, waaronder zeer velen die gedwongen waren niet te werken, door het lam leggen van de machines. Ter bescherming van de algemene belangen werd geregeld gepatrouilleerd door politie in het veld. Overigens had de staking een rustig verloop.

Intussen loopt de staking ten einde en de algemene verwachting is, dat Maandag 30 April a.s. het werk overal zal worden hervat, zonder dat, voor zover dit mij bekend is, resultaat is bereikt.

Coll.: 19

machines in de, door het graven ontstane, put geworpen.

Volgens ontvangen mededeling is 70-80% van de niet aan het werk zijnde arbeiders werkwillig. Door een zegsman werd het veenbedrijf aangeduid als "de gouden tijd" voor de arbeider omdat er lonen kunnen worden bereikt van f. 75.-- tot f. 90.-- per week. Van "uitbuiting" van de arbeider is geen sprake, omdat het werk als stukwerk wordt aangenomen, n.l. per 1000 turven. Meerdere productie betekent meer loon.

Uit een persoonlijk gesprek met een machinist van een draaiende machine in het veen te Amsterdamseveld bleek mij, dat aldaar in het geheel niet voor staking wordt gevoeld. Deze machinist voelde het echter als een bezwaar, dat omtrent de lonen geen overeenkomst werd gemaakt vóór de campagne begon. Een vervener, werkgever, deelde mij hieromtrent mede, dat dit weinig zin zou hebben, omdat bij de aanvang van het werk dan toch weer meer zou worden geëist dan overeengekomen was.

Deze vervener zag de staking niet als een middel om enkel en uitsluitend verhoging van de lonen in het veenbedrijf te verkrijgen, maar veel meer als een a-sociale actie, ten koste van de arbeider zelf, met het doel de regering tegen te werken en grondde dit op het feit, dat iedere stakingsdag een productie verlies betekende van 5 miljoen turven. Hierbij zag hij de turf als een belangrijk vervangingsmiddel in de huidige brandstoffenschaarste.

Op 25 April j.l. werd in de zaal van SOER te Nieuw Weerdinge een vergadering belegd, waarvan het doel, volgens een zegsman, was, te stemmen over het al of niet hervatten van het werk. Kort voordat deze vergadering begon, aldus deze zegsman, werd door de leiding gezegd, dat degenen die er voor waren te gaan werken, de zaal wel konden verlaten, dit vermoedelijk om een meerderheid van stemmen te verkrijgen voor het niet hervatten van het werk. Verschillende personen zijn hierop weggegaan.

Op of omstreeks 25 April j.l. trachtten stakende arbeiders, die voor de poort van de A.K.U.-fabriek te Emmercompasuum stonden en de op die fabriek werkende arbeiders opwachten toen deze naar hun werk gingen, te overreden eveneens in staking te gaan uit sympathie voor de veenarbeiders. Resultaat hebben zij echter niet bereikt.

Als een der voormannen bij de staking heeft zich ook opgeworpen de in mijn rapport dd. 19 Januari 1951, genoemde Jan van RENSEN, die volgens mededeling voorzitter is van de B.L.Z. Door een arbeider werd Van RENSEN, toen hij trachtte een groep arbeiders werkzaam bij een machine tot staken te bewegen, onder aanblijding van een boterham, gevraagd of hij honger had, waarop Van RENSEN antwoordde: "Neen, ik eet niet eerder of deze staking moet gewonnen zijn".

Op 25 April j.l. werd een vergadering belegd in cafe ENGBERTS te Emmen van stakende arbeiders, waarna in optocht (ongeveer 200 man) o.a. een bezoek werd gebracht aan het gemeentehuis te Emmen en aan de Heer DOUMA, wonende Sterrenkamp nr. 13 te Emmen, Hoofdbestuurder van de A.N.L.B. genoemd in mijn rapport dd. 20 Februari 1951. Volgens mededeling wilde DOUMA het niet ontvangen, "daar hij niet met stakers wilde spreken". Ook op die dag is een luxe auto bij DOUMA gezien, provinciaal letter en nummer A-39831, waarin vier personen waren gezeten. Een dezer personen was afkomstig uit Emmererfscheidenveen (naam is onbekend). Genoemd provinciaal nummer en letter is afgegeven aan de B.L.Z. en wordt meerdere malen gebruikt door

J m did
1226

Naar de overwinning!!

De veenarbeiders van Emmen hebben naar het scherpste wapen gegrepen, waarover zij beschikken, **DE STAKING!** Zij hebben dat gedaan, omdat er geen overeenstemming kon worden bereikt over de lonen, terwijl ook het nieuwe C.A.O. nog steeds niet is afgekomen.

De veenarbeiders worden als tweede-rangs burgers behandeld, omdat meestal halfweg de campagne de te lage tarieven afkomen. Met de enorme prijsstijgingen bedoeld om de onzinnige bewapeningskosten te dekken, en met de achteruitstelling wilden de arbeiders niet langer genoegen nemen.

De staking begon aanvankelijk met 30 arbeiders, uitgelokt door een vervener, maar na een week staken sloten honderden arbeiders zich hierbij aan, waarop de stakingsleiding de algemene staking proclameerde, daarbij aan de wens van de arbeiders gehoor gevende! Opnieuw gingen honderden arbeiders in strijd, waardoor er thans 1400 tot 1500 veenarbeiders het werk hebben neergelegd.

De gestelde eisen worden door alle veenarbeiders ondersteund!

Het is natuurlijk geen wonder dat onze tegenstanders met alle middelen proberen deze snel gegroeide eenheid te breken! Zij deinzen er niet voor terug om gebruik te maken van oud-landwachters!

Groot verraad en bedrog werd wel Maandagavond te Roswinkel gedemonstreerd! Terwijl Vrijdagavond slechts acht arbeiders voor werkhervatting stemden, omdat zij hun accoorden klaar hadden, riep Maandag een zich noemende „BESTUUR VAN WERKWILLIGEN” een openbare vergadering uit, met de bedoeling de staking te breken en een stemming te houden van alle veenarbeiders (ook van diegenen, die niet staken) over het al of niet doorstaken!

Terwijl de arbeiders Maandag in massa naar Klazienaveen gingen om hun eisen aan de Vervenersbond te overhandigen en tevens andere machines bezochten eveneens het werk neer te leggen, organiseerde een kleine groep door de reactie geïnstrueerde elementen op hoog bevel een vergadering, waarvan van te voren naar hun mening de uitslag bekend zou staan.

Een dergelijke methode is beneden de waardigheid van elke eerlijke arbeider.

Want waar gaat het om? Dinsdag komen de Vervenersbonden en andere lichamen bij elkaar om opnieuw over de lonen te spreken, die aanvankelijk reeds zeer laag waren vastgesteld door de heren.

Maandag was de lange stoet naar Klazienaveen een waarschuwing om de eisen in te willigen.

Dat was een doorn in het oog van de grote verveners en de reactie. De eenheid moet verscheurd worden, omdat de overwinning in zicht is.

Voor dit schandelijk werk lieten bovengenoemde elementen zich gebruiken.

Het is hun niet gelukt!

Omdat de arbeiders op de vergadering het juiste antwoord gaven. Met alle kracht hebben de stakers zich verzet. De plannen van de reactie vielen in duigen.

Bovendien is het een ieder bekend dat de stakers op de appels het woord kunnen krijgen en hun mening zeggen, elke dag opnieuw.

Geen dag zal de staking langer duren dan nodig, maar zij mag ook geen moment te vroeg eindigen nu de overwinning in zicht is! Juist daarom zet de reactie alle zeilen bij de staking kapot te maken. Onze strijd zal feller worden, naar mate de overwinning naderbij komt!

Vele verveners zijn reeds bereid de eisen in te willigen. Dit is het resultaat van de moedige en krachtige strijd! De scheurmakers zouden bij het vervullen van hun plannen een bres in het stakersfront hebben geslagen. De vergadering had ten doel de grote verveners ruggesteun te geven vlak voor het houden van de besprekingen van de Stichting van de Landbouw in Zwolle over de situatie in de venen.

Besprekingen, die onder druk van de staking worden gehouden.

De strijd bepaalt, wat hier uit de bus komt!

Ondanks dat verschillende ploegen reeds accoord hadden, hebben zij zich bij de stakers aangesloten en onderschrijven de eisen.

Dit was de oude goede traditie van voor de oorlog!

Door deze klassebewuste daden hebben de veenarbeiders zich als het ware zelf uit het moeras getrokken en zich een sterkere positie weten te verschaffen. Deze eenheid moet verder worden uitgebouwd. Dat ook is de taak van de stakingsleiding.

Niet alleen door de overgrote meerderheid van de bevolking worden de eisen als rechtvaardig beschouwd, maar reeds uit het gehele land komen instemmingen binnen, blijkende uit de solidariteit! In de grote steden van ons land worden inzamelingen gehouden voor de Drentse veenarbeiders, wetende dat hun weg nog nimmer over rozen ging. Juist omdat deze staking zo'n enorme sympathie heeft verworven, moest ze kapot gemaakt worden.

Ze zijn niet geslaagd.

als we de eenheid bewaren, geen gehoor geven aan fluistercampagnes, ovocateurs en scheurmakers, maar eensgezind achter de stakingsleiding blijven staan, dan zal het onze tegenstanders nimmer gelukken onze overwinning, die wij in de hand hebben, te ontstelen.

**Veenarbeiders, stakers, weg met de scheurmakers.
Inwoners uit Emmen, steunt de rechtvaardige strijd
van onze veenarbeiders.**

Hun strijd is uw strijd. Hoog de solidariteit.

Leve de eenheid! Leve de overwinning!

Heerenveen

NIET O.K.
ACD/ 53
DAT. 5/11/51

6.43g

6.43g 01.3
05.5-6.4

VERBINDINGSNUMMER 60.

Onderwerp : steunver-
lening stakers.

no. 54⁵

30-3 tot 25-4

6.43g 01.3
05.5-6.4
5 JUNI 1951
ACD/ 110641

Schutblad is vernieuwd
per 1/1

In antwoord op Uw schrijven van 18 Mei 1951 no. 108493, betreffende bovenvermeld onderwerp, heb ik de eer U het volgende mede te delen :

In het voormalige stakingscomite van het wegenbouwobject uitgevoerd door de firma van Oord van Werkendam te Heerenveen, is volgens een lid van dit comite gezegd, dat door de directeur van het arbeidsbureau te Heerenveen op de steunlijst voor stakers was getekend. Deze opmerking was gemaakt door een ander lid van dit comite. Er werd niet bij vermeld voor welk bedrag hij had getekend. De zegsman, lid van bedoeld comite, had zich hierover verwonderd.

Ook werd in bedoelde vergadering van dat comite gezegd, dat door de directeur van de Ambachtsschool te Heerenveen, de heer S.Hoekstra, op de steunlijst was getekend. De zegsman wist echter niet meer voor welk bedrag.

Er werd, volgens de zegsman, veelal getekend met N.N.

Directeur van het Arbeidsbureau te Heerenveen is :

Roelof Prikken, geboren 6 Maart 1903 te Steenwijk, wonende te Heerenveen, Lindelaan no. 19.

Hij is lid van de Partij van de Arbeid. Hij is bestuurslid van de plaatselijke afdeling van die partij, tevens is hij bestuurslid van de Algemene bond van Ambtenaren.

Zijn sympathiën gaan niet uit naar de C.P.N.

Sake Hoekstra, geboren 30 Maart 1902 te Oudeschoot, directeur van de Ambachtsschool te Heerenveen, wonende te Oranjewoud, Tolhuisweg nol 25, is waarschijnlijk lid van de V.V.D. Hij is bestuurslid van de Vrijmetselaarsloge "Kent U zelven" te Heerenveen. Hij is een algemeen geachte en geziene persoonlijkheid die in het politieke leven niet op de voorgrond treedt. Van hem kan worden aangenomen dat zijn sympathiën niet uitgaan naar de C.P.N.

Einde.

1 Juni 1951.

CO 108493

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

No. :B 110641

Betr.: Uw brief no. 57/3
van 1 Juni 1951.

in de 1605
afgezien in de 573
van 1 Juni 1951

s-Gravenhage, 16 Juni 1951.
18 JUNI 1951

VERTROUWELIJK

UITGESCHRIJF

V AV 4

1. Naar aanleiding van Uw bovengenoemd schrijven, als antwoord op mijn brief no. 108493, d.d. 18 Mei 1951, verzoek ik in de eerste plaats Uw aandacht voor het feit, dat de door U per 1 Juni 1951 verstrekte gegevens betrekking hebben op wat gebeurd zou zijn tussen 30 Maart en 26 April j.l.. Daar gebleken is, dat deze gegevens nog achteraf konden worden achterhaald, (n.l. tengevolge van mijn genoemde brief en een daaraan voorafgegaan Id.-rapport), kan worden geconcludeerd, dat de aanmerkelijke vertraging in deze berichtgeving gevolg is van een onvoldoende observatie Uwerzijds met betrekking tot de gebeurtenissen in de stakingsperiode van 30 Maart tot 26 April j.l..
2. Aangaande de inhoud van Uw brief van 1 Juni zij opgemerkt, dat daarin de vraag, of de betrokken directeuren nu wel of niet geldelijk aan de stakingsactie hebben bijgedragen, niet is beantwoord. Het spreekt wel vanzelf, dat met het verstrijken van weken en maanden, de beantwoording van een dergelijke vraag steeds moeilijker wordt. Daarmee wordt het ook waarschijnlijker, dat ten aanzien van betrokkenen het gegeven vermoeden blijft bestaan, terwijl dit op zichzelf mogelijk onjuist is. Het voorkómen van een dergelijke onbevredigende situatie is mede een belangrijk oogmerk van de Id. Het doet daarbij weinig terzake, wanneer bijv. de onderhavige kwestie van geringe algemene betekenis is; voor de betrokkenen kan zij van groot belang zijn.
3. Gelet op het vorenstaande, alsmede op de met U namens mij gehouden besprekingen op 8 September en 15 December 1950 en op 5 April en 7 Juni j.l., moge ik U verzoeken:
 - a. stappen te ondernemen, om alsnog te doen vaststellen of de betrokken directeuren al dan niet geldelijk steun hebben verleend aan de stakingsactie;
 - b. maatregelen te nemen, die tot een betere observatie en berichtgeving zullen leiden.

HET HOOFD VAN DE DIENST.
Namens deze,

[Handwritten signature]

Aan de heer Korpschef
van Gemeentepolitie
te
HEERENVEEN.

J. G. Crabbendam

GEHEIM.

Nr. 28.

Nr. V.D. 1.429.51.

Onderwerp: Stakingsactie in de
Wieringermeer.

OP KAART
ACD/ 1113
P. 1113

12 Juni 1951.

6.354.1.	6.425
6.425	6.354.1
14 JUNI 1951	
ACD/ 111441	

Aron 10063

Schutblad is vernietigd

Alkmaar

Ant. in P.D's van betrokkenen

Ik heb de eer U, wellicht ten overvloede, hierbij te doen toekomen enkele krantenknipsels uit enige dagbladen, betreffende de staking in de Wieringermeer.

Van betrouwbare zijde werd vernomen, dat H. KNUISTINGH-NEVEN, geboren 19.10.19, en J. J. HEEMSKERK, geboren 30.1.21, beiden wonende alhier en bij Uw dienst bekend, zich met de voorbereiding en uitvoering van deze staking zeer intensief hebben bezig gehouden. Zij vertoefden daartoe onafgebroken buiten deze gemeente.

Ant. in P.D's van betrokkenen

HEEMSKERK die op een bepaald moment te Kolhorn en Avenhorn zwakke plekken in de stakers-posten meende te constateren, meende daarin te moeten voorzien, door uit Alkmaar 6 personen te laten aanrukken, onderwie 3 vrouwen: L. KNUISTINGH-NEVEN-LEERTOUWER, geboren 17.10.26, G. C. HEEMSKERK-AVIS, geboren 2.5.21 en G. RORDA, weduwe van L. WOLF, geboren 31.5.02 en A. POLK, geboren 27.4.26, allen wonende alhier en U bekend. Laatstgenoemde vrouw zou tijdens dit "posten" in of op de rand van het stakingsgebied door een motorrijwiel zijn aangereden en gewond. Hieromtrent werd van dezelfde zijde vernomen, dat door landbouwer KONING, in de nabijheid van wiens boerderij het ongeval plaats vond, weigerde ter inroeping van doktershulp van zijn telefoon te laten gebruik maken. Toen tenslotte na een uur wachten de op andere wijze opgeroepen ziekenauto arriveerde, toonde de inmiddels aldaar ter plaatse gekomen dokter zich zeer onttend over deze gang van zaken.

Ant. in P.D's van betrokkenen

H. KNUISTINGH-NEVEN zou bij deze actie een goede beurt hebben gemaakt. Hij verzorgde het stencilwerk. J. J. HEEMSKERK heeft naar verluidt van dezelfde zijde, een minder goede pers, omdat hij de O.V.B.-er A. VAN DEN BERG ter vergadering niet voldoende ontmaskerde als een scheurmaker en hij hulp uit Alkmaar requireerde, welk laatste onjuist werd geacht. J. J. HEEMSKERK verloor op een dezer actiedagen het bewustzijn, tengevolge van oververmoeidheid.

De ervaring bij de bevolking in deze streek en bij deze actie heeft geleerd, dat de beste methode om de mensen

GEHEIM 2.

voor de actie te winnen is het zaaien van haat tegen de politie, die men daarbij zou hebben te schetsen als dienaren, slaven van het kapitaal, die elk bevel opvolgen. Zo betekent voor hen het bevel "schiet ze dood", inderdaad: "schiet ze dood".

In Medemblik zou het provocerende optreden van de Burgemeester aldaar, die een vrouw in de borst greep en achteruit duwde, ook bij niet bij de staking betrokkenen een reactie hebben veroorzaakt, die de strijd ten goede kwam.

In Twisk zou door deze staking ook een meer strijd-bare geest zijn ontstaan. Dit bleek direct al uit een aanwas van het aantal Waarheid-abonné's, terwijl H. ¹⁹⁻¹⁰⁻¹⁹KNUISTINGH-NEVEN voornoemd, aldaar op 11 en 12 Juni verbleef om een nieuwe afdeling van de C.P.N. te stichten.

Uit dezelfde bron werd vernomen, dat de opzet van deze staking bij de leiding niet zozeer betrof de 10% loonsverhoging, alswel een waarschuwing bij voorbaat aan Regering en werkgevers, die voornemens zouden zijn een nieuwe tariefregeling voor de landarbeiders in de Wieringermeer in te voeren.

De deelneming aan de staking was de leiding meegevallen. Men zou hebben gerekend op 700 a 800 stakers; het zouden er plm. 1000 geweest zijn.

Heden, 12.6.51, bereikte ons uit zeer welingelichte betrouwbare bron, het volgende, dat voor enkele punten een bevestiging inhoudt van het eerderevermelde.

H. KNUISTINGH-NEVEN was heden en morgen onafgebroken te Twisk om aldaar "iets op poten te zetten". De leiding van de staking culmineerde in De Haukes, Wieringen, zijnde de op het telefoonnet aangesloten woning van de E.V.C.-bestuurder H. BODDE, U bekend. Deze HARM BODDE zat op Maandag, 11.6.51, met de handen in het haar, omdat 25 stakers uit de Wieringermeer waren ontslagen en onder hen een defaitistische houding dreigde. Via Alkmaar riep hij de hulp in van de E.V.C. te Amsterdam, die deed weten, dat hij voor advies niet daar moest zijn, doch bij de B.L.Z. te Groningen, die de staking leidde. BEREND BLOKZIJL gaf later op die dag telefonische instructies door, te weten die dag uit te zoeken de namen van hen, die waren/aangesloten en voorts, de namen van de boeren-exwerkgevers. BLOKZIJL zou zich heden om 6 uur naar HARM BODDE in De Haukes begeven. De mening van BLOKZIJL was een boycotactie te beginnen teneinde te beletten, dat in de plaats van de ontslagenen

Aant. in P.D.'s van Kerkstra

Aant. in P.D. van Kerkstra

Aant. in P.D. BODDE

ontslagen; bij welke organisatie zij waren

Aant. in P.D.
BODDE

andere arbeiders werden aangenomen.

Tot zover deze mededelingen, d.d. 12.6.51, die mondeling zijn doorgegeven aan de Recherche van de Rijkspolitie in dit District, teneinde deze nieuwe situatie met de betrokken Groepscommandanten te kunnen bespreken.

Aant. in
P.D.'s van
betrokkenen

Van de zijde van de Rijkspolitie werd hierbij vernomen, dat door de Rijkspolitie te Hippolytushoef proces-verbaal was opgemaakt terzake van belediging van het openbaar gezag tegen J.J. HEEMSKERK, voornoemd.

Uit andere betrouwbare bron werd het nog niet bevestigd bericht vernomen, dat te Medemblik vermoedelijk, ook ter zake van belediging van het gezag proces-verbaal was opgemaakt tegen D.G. VAN BEEK uit Andijk, bij Uw dienst bekend. Einde.

12.6.1951.

D I E N S T G E H E I M .

Verbinding No:102.

No:36/51.

Onderwerp: Openbare vergadering te Medemblik.

OP KAART
ACD/
DAI:
PAR:

6.35	6.425	6.435
05.11	6.35	
25 JUNI 1951.		
ACD/ 112 231		

Datum ontvangst bericht:

Betrouwbaarheid berichtgever: Zeer betrouwbaar.

Waardering bericht:

Tevens bericht gezonden aan: a. Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie te Amsterdam.

b.

Medewerkende instanties:

Ondernomen acties:

"Ik heb de eer U het volgende te berichten.

I.v.m. de staking van landarbeiders in de Wieringermeerpolder, werd door de stakingsleiding van de E.V.C. op 5 Juni 1951 te 20.00 uur een openbare vergadering met debat belegd in de achterzaal van hotel-cafe-restaurant "t Wapen van Medemblik", Oosterhaven 1 te Medemblik. Eigenaar en beheerder van genoemd hotel-cafe-restaurant is Jozeph de VRIES, geboren 9-6-1910, voorheen wonende te Stavereen, Havenweg 1, die destijds bekend stond als lid van de C.P.N. en die na de bevrijding tijdelijk het voorzitterschap van de Afd. Stavereen der C.P.N. heeft waargenomen.

Zaalcapaciteit: ongeveer 250-300 personen. Aanwezig ongeveer 70 personen, waaronder onder enige bekende C.P.N.-ers, als: A. van EIJK, geboren 6-4-18 te Gouda, verpleger, wonende te Medemblik, Oude Haven 27, Dirk Gozewijn van BEEK, geb. te Alkmaar, 28-1-08, boekhouder, won. te Andijk, Kleingouw 67. De leiding van de vergadering was in handen van Willem 't JONG, geb. te Sliedrecht, 4-12-14, won. te Medemblik, Geldelose pad 82. Direct na opening van de vergadering werd een kort woord gevoerd door de voorzitter van de stakingsleiding der E.V.C., genaamd BODDE, waarschijnlijk wonende te Wieringen, doch volgens zijn dialectafkomstig uit Drente. Nadere personalia van BODDE zijn alhier onbekend. BODDE voornoemd wees de aanwezigen op de eerlijke strijd, die thans door de stakers-ter verkrijging van een loonsverhoging á 10% en ter inwilliging van andere eisen-werd gevoerd en riep op tot solidariteit. ~~Hij riep op tot solidariteit.~~ Vervolgens trad op als spreker Jan van RINZEN (schrijfwijze van de naam en verdere personalia alhier onbekend). Hij sprak over de oorzaak van de huidige landarbeidersstaking. Uit diens redevoering bleek, dat hij uit Heerenveen afkomstig was en dat hij de leiding heeft gehad bij de laatste staking van veenarbeiders in Drente. Hij wees op het steeds oplopende prijspeil, tengevolg waarvan met het landarbeidersloon niet meer kon worden rondgekomen. Ook wees hij op van regeringswege aangekondigde versoering, terwijl grote sommen geld werden uitgegeven aan bewapening en andere nutteloze zaken. Ook hij riep de niet-stakenden op, zich naast de stakers te scharen. Van de hierop volgende gelegenheid tot het stellen van vragen, werd alleen gebruik gemaakt door M. van der KEVIE, wonende te Medemblik, Turfhoek 3, secretaris-penningmeester van de Afd. Medemblik van het N.V.V. Beantwoording van de vragen vond plaats door Van RINZEN voornoemd.

Vervolgens werd door BODDE voornoemd aan de aanwezigen bekend gemaakt:

- 1e: dat alle stakers van Medemblik zich-ter verkrijging van stakingsuitkering-ter registratie moesten melden op 6-6-51 bij W.'t JONG (voornoemd), Geldelose pad 82 te Medemblik, terwijl ook te Wieringen en Kolhorn een dergelijke registratie zou plaats vinden.
- 2e: dat 133 arbeiders van het D.U.W.-kamp te Oude Zeug 2 uren loon ter beschikking stelden, ter versterking van het stakingsfonds.
- 3e: dat de helft van de thans stakenden zich bereid verklaarden, de posters (stakers) te Medemblik te komen helpen.
- 4e. dat "de kameraden" morgen (6-6-51) in kennis zouden worden gesteld met de hedennacht (5 op 6-6-51) door de stakingsleiding in haar vergadering genomen besluiten.

De stemming tijdens de vergadering was rustig, met een enkele maal bijval door handgeklap.

Voor het einde der vergadering, dat te 22.30 uur plaats had, stelde voren genoemde A. van EIJK voor, de aanwezigen in de gelegenheid te stellen een vrijwillige bijdrage te geven, ter dekking van de kosten van zaalhuur. Voor deze inzameling zorgde Jan Trienco CORNELIUS, geboren te Oude Pekela, 3-11-12, landarbeider, wonende te Twisk, Kom 38a, die voorzitter is van de Agrarische afdeling E.V.C. te Twisk en tevens lezer is van "de Waarheid".

Einde."

Medemblik, 7 Juni 1951.

B
 23/6 bij agenda ontv.
 a.c.d. i w

Verbinding no. 102

No. 36/51

RP Heilbr

Onderwerp: Verslag vergadering stakingsleiding,
E.V.C. op 8 Juni 1951 te Wieringen.

6.35	6.425
08.11	6.35
25 JUNI 1951	
ACD/112232	

Datum van ontvangst bericht : *Schutblad is sluitend*

Betrouwbaarheid berichtgever : Zeer betrouwbaar.

Waardering bericht :

Tevens bericht gezonden aan : a. Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie te Amsterdam.
b.

Medewerkende instanties :

Ondernomen acties :

NIET O.K.
ACD/46
DAT: 9/6/51
PAR: 8

Op Vrijdag, 8 Juni 1951, werd in café "Concordia" te Hippolytushoef, gemeente Wieringen, een openbare vergadering gehouden door de stakende landarbeiders, die werkzaam waren in de Wieringermeer. Deze werkstaking wordt geleid door de E.V.C.

De zaalcapaciteit bedraagt 300 personen en op bedoelde vergadering waren ongeveer 130 personen aanwezig.

Harm Bodde, geboren te Beerta, 5 October 1904, van beroep landarbeider, wonende te Wieringen, Westerlanderlaan 3, zittende in de stakingsleiding, opende omstreeks 20.30 uur de vergadering. Na de wederwaardigheden van de afgelopen stakingsweek te hebben opgesomd, las hij een bekendmaking van de stakingsleiding voor. Hierin werden de arbeiders aangeraden het werk weer te hervatten. De werkstaking zou echter succes hebben gehad, daar de door de stakingsleiding bezochte boeren de toezegging hadden gedaan de gevraagde F. 102.- per ha te zullen betalen. Dit konden deze boeren echter niet zwart op wit geven, daar ze anders de Economische recherche op bezoek kregen. Tevens had de stakingsleiding gesproken met de voorzitter van de Sociaal Economische Raad in de Wieringermeer, die de toezegging deed, dat op de uurlonen binnenkort zouden worden verhoogd. Eerst moest echter de staking ten einde zijn en daarna zou binnen afzienbare tijd het verkregen succes bekend worden gemaakt. Genoemde Raad, de Uniebonden en de Rijksbemiddelaar zouden ten aanzien van de looneisen reeds tot overeenstemming zijn gekomen. Dat het resultaat reeds binnenkort kenbaar zou worden gemaakt was echter ~~er~~ alleen te danken aan de krachtige staking van de landarbeiders. Uit deze feiten concludeerde de bekendmaking het succes van de staking. Uiteindelijk wekte genoemde spreker de arbeiders op waakzaam en strijdvaardig te blijven om een aanval op het loon te allen tijde te kunnen afslaan.

Hierna kreeg de spreker voor die avond het woord. Dit was het lid van de Amsterdamse gemeenteraad en tevens hoofdbestuurslid van de E.V.C., Berend Blokzijl.

Hij prees de strijdvaardige geest waarmee de landarbeiders in de Wieringermeer waren behept. Hij deelde mede, dat op deze dag minstens 1000 arbeiders gevolg hadden gegeven aan de oproep tot de vier en twintig urige algemene werkstaking in de Wieringermeer. Door het massaal gevolg geven aan deze oproep waren de eisen van de arbeiders groten deels ingewilligd. Hij memoreerde nog het feit, dat niet de agenten in uniform de grootste vijand van de arbeiders waren, maar de agenten in burger. De laatsten waren personen uit de rijen van de arbeiders zelf. Hierbij noemde hij A. van der Berg, hoofdbestuurslid van de O.V.B. Dergelijke personen trachtten steeds de macht van de arbeiders te breken. Omstreeks 22.00 uur werd de vergadering gesloten door voornoemde H. Bodde.

"einde"

12/6 bij ACD 3 a.w.k.
Wieringen, 9 Juni 1951. M.

D I E N S T G E H E I M .

RP No. 102

Verbinding No:102.

No: 39/51.

Onderwerp: Openbare vergadering te Medemblik.

6.35	6.425
0.11	0.35
25 JUNI 1951	
ACD/112233	

6435

Datum ontvangst bericht:

Betrouwbaarheid berichtgever: Zeer betrouwbaar.

Schakel in ...

Waardering bericht:

Tevens bericht gezonden aan: a. Procureur-Generaal, fgd.Directeur van Politie te Amsterdam.
b.

OP KAART
ACD 4/2
DAT: 6/25/51
PAR: 10

Medewerkende instanties:

Ondernomen acties:

"Op 8-6-51 te 20.00 uur werd -i.v.m.de staking van landarbeiders in de Wieringse
meerpolder- door de stakingsleiding van de E.V.C.een openbare vergadering in
de open lucht belegd, op het bij Tiddo WILKENS(geb.te Nieuwolda, 10-8-15, los
arbeider, wonende te Medemblik, Westerdijk 1)in huur zijnde en achter zijn wo-
ning gelegen perceel grasland.Blijkens onder de stakers uitgedeelde exemplaren
van een stencilschrijven, zouden als sprekers optreden:Harm BODDE en Berend
BLOKZ IJL.Aanwezig ongeveer 70 personen, waaronder enige vrouwen.

X De bijeenkomst werd geopend door Jan Trienco CORNELIUS, geboren te Oude Pekela,
3-11-12, landarbeider, wonende te Twisk, Kom 38a.Sprekers BODDE en BLOKZIJL
bleken afwezig.Vervolgens werd een door de stakingsleiding van de E.V.C.op
8-6-51 genomen besluit voorgelezen door een persoon, die tijdens de op 5-6-51
te Medemblik gehouden openbare vergadering als spreker optrad en die alstoen
Jan van RINZEN genoemd werd(Zie rapport dezerzijds dd.7-6-51, No:36/51)
X Waarschijnlijk is deze persoon identiek aan Johan Hendrik Coenraad van RENSSSEN,
geb.4-2-11 te Delft)

In dit besluit werd eerst mededeling gedaan van de grote solidariteit, die de
1000 stakers aan de dag gelegd hadden en de door hen hiermede bereikte overwin-
ning.N.l.meerdere boeren hadden reeds hun eis tot loonsverhoging ingewilligd
en het loon gebracht op F.1.07.06k de andere boeren zouden spoedig aan deze
eis gaan voldoen.Vervolgens werd medegedeeld, dat de stakingsleiding besloten
had, de staking m.i.v.9-6-51 te beëindigen, in verband waarmede alle stakers
werd aangeraden, hun werkzaamheden alsdan op normale wijze te hervatten.
Aan de stakers te Medemblik werd medegedeeld, dat zij op 9-6-51 hun stakings-
geld konden afhalen.Hierma werd de bijeenkomst te 20.30 uur beëindigd.
Stemming gematigd, met slechts een enkele maal bijval door handgeklap.

Einde."

Medemblik, 9 Juni 1951.

1/16 bij O.V.D. i v.m.

RM
GN
AM
BA

*Van Winder
Clant. v. K. d. i. P. D.'s
van bevoorte*

RP: Heiloo

D I E N S T G E H E I M .

OP KAART
ACD/ 4 2
DAI: 5/10
PAR: 10

6.354.1	6.425	6.435
05.11	6.35	6.151
25 JUNI 1951		
ACD/ 112234		
		01.321

19 Juni 1951

Schutblad is plannat d

Verbinding No.102

No.69

Onderwerp: E.V.C. vergadering.

Datum van ontvangst bericht:

Betrouwbaarheid berichtgever:

Waardering bericht:

Tevens bericht gezonden aan: a. Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie te Amsterdam.

b.

Medewerkende instanties:

Ondernomen acties:

Bij deze heb ik de eer U het volgende te berichten:

Op Dinsdag, 5 Juni 1951, om 20.00 uur, werd in de café-zaal van P.Pool, te Kolhorn, in de gemeente Barsingerhorn, uitgaande van de Bond van Land- en Zuivelarbeiders, georganiseerd in de Eenheids-Vakcentrale, een openbare actie-vergadering gehouden in verband met de in de Wieringermeer plaats gehad hebbende werkstaking van landarbeiders.

*Overl. van P.D.J.
O.H. van Breda
in de afz.
zappert van Breda*

Als spreker trad op een zekere Gerrit Sinter-Nicolaas, volgens bekomen inlichtingen vermoedelijk woonachtig te Strijen, die met een kort woord werd ingeleid door Ruurd van der Laan, wonende te Barsingerhorn.

Spreker ging uit van de grondoorzaak van de in de Wieringermeer plaats hebbende werkstaking der landarbeiders en hekelde scherp de Collectieve Arbeidsovereenkomst (C.A.O), geldende voor de Wieringermeer, die, naar zijn mening, enkel het belang der boeren en niet het belang der landarbeiders diende, iets waarmede de E.V.C. in geen geval accoord kon gaan.

Deze werkstaking ging, aldus de spreker, niet alleen om het accoordloon voor het op stuk zetten van bieten, doch in hoofdzaak ter verkrijging van een redelijke en alleszins verantwoorde loonsverhoging voor de landarbeiders van 10 %.

De Nederlandse regering, aldus spreker, wenste ter wille van het grootkapitaal en de fabrikanten wel een loonstop doch geen afdruende prijsstop vast te stellen.

Dit, door de regering gehuldigde standpunt was er op gericht de arbeidende klasse terug te voeren tot de minimumbestaansgrens.

De arbeider zou zich echter, zo betoogde spreker, niet zonder strijd in deze positie laten terug drängen en zou vechten voor zijn bestaansmogelijkheid.

Gerechtvaardigd noemde spreker de staking en deze diende te worden gestreden voor het behoud van al hetgeen reeds door de E.V.C. voor de arbeider is bereikt.

Wij staan, aldus spreker, met deze staking sterk en het komt er thans voor de arbeiders op aan solidair en met elkander te strijden voor het verwezenlijken van onze doelstellingen.

Spreker

Spreker wakte de aanwezigen op om te volharden in hun strijd om de bestaanszekerheid en en alzo de werkgevers te dwingen hun allerszins redelijke looneisen in te willigen.

Ter vergadering waren een vijftigtal personen aanwezig waaronder drie vrouwen, terwijl de cafezaal van Pool, voornoemd, plaats biedt aan ongeveer 250 personen.

Tot het stellen van vragen werd gelegenheid gegeven en daarvan werd door een drietal personen gebruik gemaakt.

De aanwezige bezoekers waren voornamelijk woonachtig te Kolhorn, doch ook waren uit Barsingerhorn, Nieuwe Niedorp, Winkel, Wieringerwaard en Schagen bezoekers aanwezig.

Onggeveer twintig der aanwezige bezoekers bleken des morgens te hebben postgevat nabij de Waardbrug in de Wieringermeer om werkwilligen te bewegen ook het werk neer te leggen.

Voor zover kon worden nagegaan waren alle bezoekers leden van de C.P.N. of althans communistisch georiënteerd.

Anders georganiseerden waren niet ter vergadering aanwezig.

De vergadering had een ordelijk en rustig verloop en ging omstreeks 22.15 uur uiteen.

De volledige personalia en politieke antecedenten van gemelde Van der laan zijn als volgt:

XV 0:41
RUURD van der LAAN, geboren te Schoterland, 20 Februari 1907, gehuwd, Nederlander, van beroep landarbeider, wonende te Barsingerhorn, B.No.1. Betrokkene is lid van de C.P.N. en heeft voor de Partij zitting in de gemeenteraad van Barsingerhorn.

Hij is vermoedelijk tevens voorzitter van de plaatselijke afdeling Kolhorn van de Bond van Land- en Zuivelandarbeiders van de E.V.C., bekleedt althans een bestuursfunctie.

"Einde."

23/6 bij GODEL omk. (W)

Schagen, 19 Juni 1951.

Handwritten text, mostly illegible due to bleed-through from the reverse side of the page.

*Amst. D. H. van P. D.
van [illegible]*

RP Heiloo

Afschrift van de rapport in O. D. 1207.

DIENSTGEHEIM

6.86 6.425 6.425
05.11 6.85

Verbinding no. 102.

No. 40/51.

Onderwerp: Vergadering "O.V.B." Afd. Wieringen
op 18 Juni 1951.

OP KAART
ACD/44
DAI: 5-9-5
PAR: B

25 JUNI 1951
ACD/112235

Schutblad is vernietigd

Datum van ontvangst bericht :
 Betrouwbaarheid berichtgever : Zeer betrouwbaar.
 Waardering bericht :
 Tevens bericht gezonden aan : a. Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie te Amsterdam.
 : b.
 Medewerkende instantie :
 Aandernomen acties :

Op Maandag, 18 Juni 1951, werd in het café "De Haan" te Hippolytushoef, gemeente Wieringen, door het Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties, afdeling Wieringen, een openbare vergadering belegd.

De zaalcapaciteit bedraagt pl. m. 100 personen, doch op bedoelde vergadering waren ongeveer 60 personen aanwezig.

De voorzitter van de O.V.B., afdeling Wieringen, genaamd Ludzerd Bos, geboren te Emmen, 11 November 1902, wonende te Wieringen, Van Pommerenstraat 8, opende de vergadering omstreeks 20.00 uur en kondigde als spreker voor die avond aan A. van der Berg uit Rotterdam. Spreker besprak de laatst gehouden Werkstaking van de Landarbeiders in de Wieringermeer, die volgens hem niet spontaan van de arbeiders was uitgegaan, doch van enkele E.V.C. leden. Volgens hem was de werkstaking wel gerechtvaardigd, doch niet verantwoord, omdat onder de huidige omstandigheden toch geen succes kon worden geboekt. Volgens hem hadden enkele communistisch gezinde E.V.C. leden de overige arbeiders de taking opgedrongen. Zo was het met de E.V.C. in het gehele land. Het bestuur van de E.V.C. hield niet de belangen van de arbeiders in het oog, doch trachtte de arbeiders een rad voor de ogen te draaien door met zogenaamde successen te zwaaien, die in werkelijkheid helemaal niet bereikt werden. Hij noemde deze wijze van doen onverantwoordelijk.

Voorts besprak hij de wereldsituatie. De Aziatische volken kwamen tot ont-waking en het koloniale bewind, dat de kapitalistische landen aldaar had ge-vestigd, was beëindigd.

Hij besprak tevens de twee wereldmachten, die thans tegenover elkaar ston-den, namelijk een Oosters- en een Westersblok. In dit verband bracht hij ook de communistische Vredesactie ter sprake. Hij zei, dat het een Russisch be-lang was dat het Westen zich niet bewapende. Indien deze actie juist zou worden gevoerd, moest zij zich ook keren tegen de Russische bewapening. Ten aanzien van de actie, die van communistische zijde werd gevoerd tegen het lossen van wapenen in de Rotterdamse haven, voerde hij aan, dat de havenar-beiders zelf hadden uitgemaakt de wapens te zullen lossen. De actie had ook geen zin, want gelost zouden de wapens toch worden. Waarom, zei hij, een ac-tie te beginnen aan het eindpunt en niet in de fabrieken zelf, zoals bij Wilton. Daar werkten toch ook verschillende E.V.C. leden en waarom daar dan geen actie. Ten aanzien van het probleem van het wapenlossen trachtte men van communistische zijde hiervan een politieke actie te maken, die van zekere zijde was voorgeschreven. Toen er wapens werden gelost in Rotterdam en deze naar Tsjecho-Slowakije werden vervoerd, werd er niets gezegd van communis-tische zijde.

Handwritten notes and stamps on the left margin of the second page.

Na de pauze werd er gelegenheid gegeven tot het stellen van vragen. Door drie personen werd hiervan gebruik gemaakt, waaronder het communistische gemeenteraadslid van Wieringen, Th. v.d. Laan. Sprker beantwoordde de vragenstellers op de wijze zoals in zijn rede reeds is weergegeven.

De vergadering verliep ordelijk. Omstreeks 23.30 uur werd de vergadering door voornoemde L. Bos gesloten.

"einde"

23/6 by ac'd E. v. d. Laan
Wieringen, 19 Juni 1951.

ET

RP heer *her*

DIENSTGEHEIM.

Verbinding No.102.

No.70.

19 Juni 1951.

Onderwerp: E.V.C.-vergadering.

6.354.1	6.425
05.11	6.35
25 JUNI 1951	
ACD/112236	

6.435

OP KAART
ACD/48
DAI: 5-7/51
PAR. 01

Datum van ontvangst bericht :

Betrouwbaarheid berichtgever:

Waardering bericht :

Tevens bericht gezonden aan : a. Procureur-Generaal, fgd, Directeur van Politie te Amsterdam.

b.

Medewerkende instanties :

Ondernomen acties :

Bij deze heb ik de eer U het volgende te berichten.

Op Vrijdag 8 Juni 1951 te 20.00 uur, werd in de zaal van de cafehouder P.Pool, wonende te Kolhorn (gemeente Barsingerhorn), uitgaande van de stakingsleiding van de toen in de Wieringermeer plaats hebbende werkstaking van landarbeiders, georganiseerd in de Bond van Land-en Zuivelarbeiders, aangesloten bij de Eenheids-Vakcentrale, een openbare vergadering gehouden.

De vergadering stond onder leiding van een zekere Jan Auke Oord, wonende te Nieuwe Niedorp, die na een korte inleiding het woord verleende aan "kameraad" Evert Bijpost, wonende te Wieringerwaard.

Genoemde Bijpost memoreerde de stand van zaken en het verloop der werkstaking en kwam tot de conclusie dat deze staking ten volle was geslaagd.

Hij roemde het grote succes der landarbeiders met deze staking behaald en las daarop voor een mededeling van de stakingsleiding waarin werd besloten om het werk op Zaterdag 9 Juni 1951 wederom te hervatten.

Over deze mededeling werd de aanwezigen gelegenheid gegeven te discussieren, waarvan door een drietal personen gebruik werd gemaakt.

Besloten werd evenwel om het werk, zoals door de stakingsleiding was voorgesteld, op Zaterdag 9 Juni 1951 te hervatten.

Hierna werd, bij afwezigheid van de heer Berend Blokzijl, die aanvankelijk als spreker zou optreden, het woord verleend aan de heer Gerrit Sinter-Niklaas, dezelfde als genoemd in het rapport d.d.19 Juni 1951, No. 89.

Genoemde heer memoreerde nogmaals het gunstig verloop dezer werkstaking en ook hij roemde het grote succes dat door de stakende arbeiders was behaald.

De werkgervers in de Wieringermeer, aldus spreker, hadden moeten ondervinden dat met de stakende landarbeiders, georganiseerd in de Bond van Land- en Zuivelarbeiders aangesloten bij de Eenheids-Vakcentrale, terdege rekening diende te worden gehouden.

Het door deze arbeiders behaalde succes zou evenwel, zoals altijd gebruikelijk was, niet aan de Eenheids Vakcentrale worden toegeschreven maar op rekening van de Unie-bonden komen. Door de Eenheids-Vakcentrale vijandig gezinde pers zou hiervoor wel worden zorg gedragen

-Spreker-

*Van op Aude
aant. O.K. of in P.D.
Van perssonalia zie:
a.d. einde in dit rapport*

*Van op Aude aant.
in P.D.*

Spreker wekte de arbeiders op, ondanks het door hun behaalde succes, actie te blijven voeren.

Te omstreeks 22.00 uur verscheen de heer Berend Blokzyl ter vergadering aan wie alsnog gelegenheid werd gegeven het woord te voeren.

Ook deze spreker memoreerde nogmaals het gunstig verloop der werkstaking van de landarbeiders in de Wieringermeer en het daarmee door hun behaalde grote succes.

Was aanvankelijk deze werkstaking, aldus spreker, met drie man begonnen, thans, na een week te hebben gestaakt, was deze uitgegroeid tot duizend man.

De beste graadmeter van het verloop dezer staking was volgens spreker wel de politie geweest.

Al naar gelang de betere kansen der stakers was de politie in de Wieringermeer in evenredigheid versterkt, zodat het kon gebeuren, dat de wegen in de Wieringermeerpolder op Vrijdag 8 Juni 1951 wemelden van de "Gewapende"macht.

Ook de burgemeester van Wieringermeer en Medemblik hadden van hun zenuwachtigheid op die dag blijk gegeven en hadden in alle vroegte gemeend door hun tegenwoordigheid de belangen der grote boeren te moeten beschermen.

Was de politie bij het begin der werkstaking "gesabeld" op het toneel der strijd gekomen, ook thans, bij het beëindigen der strijd had zij gemeend hier in deze zaal te moeten zijn vertegenwoordigd.

De houding der politie tegen de stakers, bleek, volgens spreker, evenwel grondig te zijn gewijzigd.

Was bij het beging der werkstaking "kameraad" Harm Bodde uit Wieringen door de politie bars aangesproken met "jij" en "jou", en was deze "kameraad" door en politiemotor bijna omver gereden waarbij het weinig zou hebben gescheeld of een moord zou zijn gepleegd, thans, op de laatste dag der staking was deze "kameraad" door de politie vriendelijk aangesproken met "mijnheer Bodde".

Hieruit concludeerde spreker dat deze "kameraad" door de politie plotseling van "proletariër" tot "groot-grondbesitter" was geproclameerd.

Dit was volgens spreker wel het beste bewijs dat ook de politie had ingezien dat met mensen die voor hun idealen strijden om lotsverbetering, rekening diende te worden gehouden.

Na enkele opmerkingen over oorlog en vrede en over het politieke wereldgebeuren besloot deze spreker zijn rede.

Ter vergadering waren aanwezig een zeventig á vijf en zeventigtal personen waaronder tien vrouwen, terwijl de zaal van de Heer Pool plaats biedt aan ongeveer 250 personen.

De bezoekers waren voornamelijk woonachtig te Kolhorn, dochook waren uit Barsingerhorn, Nieuwe Niedorp, Winkel, Wieringerwaard, Schagen en Aartswoud bezoekers aanwezig.

Het overgrote deel der bezoekers waren leden van de C.P.N. of althans communistisch georiënteerd, doch ook anders denkenden waren ter vergadering aanwezig.

De vergadering had een ordelijk en rustig verloop en ging te omstreeks 22.45 uur uiteen.

De volledige personalia en politieke antecedenten van gemelde Heren Oord en Bijpost zijn als volgt:

1. *In P.D. c.g.o.k.* | JAN AUKE OORD, geboren te Weststellingwerf, 13 Mei 1916, gehuwd, Nederlander, van beroep landarbeider, wonende te Nieuwe Niedorp, B.20. Betrokkene is lid van de C.P.N. en E.V.C. Hij is overtuigd en actief communist en treedt als zodanig op de voorgrond. Hij volgde een kadercursus te 's-Gravenhage, uitgaande van de C.P.N.
2. | EVERT BIJPOST, geboren te Wieringerwaard, 30 Januari 1924, -gehuwd-

o.h.

gehuwd, Nederlander, van beroep landarbeider, wonende te Wieringerwaard, Nieuwe Sluizerweg No.3. Ook deze persoon is aangesloten bij de C.P.N. en E.V.C. Hij treedt politiek op de voorgrond en is actief en overtuigd communist. Ook hij volgde vermoedelijk een kadercursus te 's-Gravenhage, uitgaande van de C.P.N.

"Winde".

11D

23/6 bij de D.E. vorken

Schagen, 19 Juni 1951.

102/535

Onderwerp: Verslag over het verloop van de werkstaking in de Wieringermeer van 4t/m 8 Juni 1951.

6.425	6.435	6.35
6.35		6.35

OP KAART
ACD/12
DAT: 25 JUNI 1951
PAR: ACD 112237

Schuttloos in...

Ik heb de eer U te berichten dat op 4 Juni j.l. onder de landarbeiders van de Wieringermeer een staking is uitgebroken. De staking werd uitgelokt door de Federaties Schagen en Hoorn van de B.L.Z. (E.V.C.).

Motieven:

De contractueel afgesloten lonen van de landarbeiders te laag.
Eisen:

- 1e. Een algehele loonsverhoging van 10 %;
- 2e. Het loon voor het uitdunnen van de bieten te brengen van f.92.- op f.102.- per ha.

Aantal stakers:

Dit liep in de loop van de week op tot naar schatting 150 à 200 man.

Practisch alle stakers waren afkomstig uit de randgemeenten van de Wieringermeer en wel hoofdzakelijk uit de gemeenten Wieringen, waar ook de stakingsleiding was gevestigd en verder uit de gemeenten Schagen, Barsingerhorn, Hoogwoud, Opperdoes en Medemblik.

Stakingsleiding:

- 1e. Harm BODDE, geboren te Beerta, 5 October 1904, landarbeider, wonende te Wieringen, Westerlanderweg 13;
- 2e. Tiemen van der LAAN, geboren te Stedum, 21 Februari 1920, landarbeider, wonende te Wieringen, Westerlanderweg 60.

Beiden zijn lid van de gemeenteraad Wieringen voor de C.P.N. en bestuurslid van de E.V.C.

- 3e. Berend BLOKZIJL, C.P.N.-raadslid van Amsterdam en
- 4e. Jacobus Johannes HEEMSKERK, geboren te Zijpe, 30 Januari 1921, wonende te Alkmaar, Snaarmanslaan 14.

Verder was ook het bekende C.P.N.-raadslid Knuistingh Neven uit Alkmaar veel in het stakingsgebied aanwezig.

De stakingsleiding zetelde ten huize van H. Bodde voornoemd.

Uit het onderzoek bleek dat de stakers praktisch allen lid waren van de C.P.N. en/of E.V.C., af althans hiermede sympathiseerden. Na enige dagen sloot een klein aantal O.V.B.-ers zich uit solidariteit bij de staking aan.

Iedere ochtend werd op bijna alle toegangswegen tot de Wieringermeer door de stakers gepost. Na afloop van het posten sloten de stakers zich tot enige grotere groepen aaneen en trokken de Wieringermeer in om zodoende de werkwilligen over te halen zich bij de staking aan te sluiten. Door de grote uitgestrektheid van de Wieringermeer was deze poging gedoemd om ten offer te vallen aan vermoeidheid, zodat dñt voor de stakingsleiding praktisch geen resultaat heeft opgeleverd.

Woensdagavond, 6 Juni 1951 vond in café Halfweg te De Haukus een stakersappèl plaats, hetwelk door een 50-tal stakers was bezocht. Op deze vergadering werd besloten voor Vrijdag 8 Juni 1951 een 24-urige werkstaking af te kondigen voor alle arbeiders in de Wieringermeer, onder het motto: De Wieringermeer plat!

PA 2114

Stakingsleiding bij staking in de Wieringermeer die uitbrak op 4 Juni j.l. 1951.

9 Juni 1951

oord. O. K. of van P.D.

PA 7765

Aant. in P.D.'s van behouwen

In O.D. 1207

Deze actie zou de scherpste zijn die tot dusverre was gevoerd en er op gericht zijn dat door niemand op deze dag in de Wieringermeer enig werk zou worden verricht.

Het werd nu wel duidelijk dat de staking op een fiasco zou uitlopen en dat de stakingsleiding door deze "grote" actie "haar gezicht" zou proberen te redden.

Op 8 Juni was evenals op de andere dagen een aantal posters uitgezet, aangevuld met enige vrouwen, die de werkwilligen trachtten over te halen om althans voor deze ene dag, het werk neer te leggen en zich bij de staking aan te sluiten. Ook nu werd praktisch geen resultaat bereikt.

Om ongeveer 11.00 uur verzamelden zich een 130-tal stakers in de openlucht te Middenmeer. Zij werden door Bodde toegesproken. Ook Berend Blokzijl was aanwezig. Tot de aanwezigen werd gezegd dat die avond te Medemblik, Kolhorn en Wieringen zou worden vergaderd.

Op de die avond gehouden vergaderingen werd de stakers aangeraden de volgende dag, 9 Juni 1951, het werk te hervatten. Op de vergadering te Hippolytushoef verklaarde Harm BODDE dat de staking in alle opzichten was geslaagd, daar de door de stakingsleiding bezochte boeren de toezegging hadden gedaan de gevraagde f.102.- per ha voor het bietenuitdunnen te zullen betalen. Voorts verklaarde Bodde dat de stakingsleiding had gesproken met de Voorzitter van de Centrale Economische Raad te Wieringermeer, die de toezegging had gedaan dat ook de uurlonen in het landbouwbedrijf binnenkort met 10 % zouden worden verhoogd.

Berend BLOKZIJJ verklaarde o.a. dat op de afgelopen dag minstens 1000 arbeiders gevolg hadden gegeven aan de oproep tot de 24-urige werkstaking.

In werkelijkheid is er niets bereikt. Wellicht hebben enige boeren toegezegd de gevraagde f.102.- per ha voor bietenuitdunnen te zullen betalen, doch hiertegenover staat dat een groot aantal boeren tevoren reeds "zwart" meer dan f.102.- uitbetaalde. Van de gevraagde 10 % loonsverhoging verklaart Bodde zelf dat dit binnenkort zal worden uitbetaald.

Zij nog vermeld dat op Vrijdag 8 Juni een 25-tal D.U.W.-arbeiders uit het kamp te Wieringerwerf zich er zgn. hebben laten "uitjagen". Dit was zo opgezet opdat zij zich tegenover de D.U.W. konden verantwoorden. Berend Blokzijl verklaarde in een persoonlijk vertrouwelijk gesprek dat van uitjagen geen sprake was, doch dat de arbeiders zich uit sympathie hadden aangesloten bij de stakers.

Door de stakingsleiding was bekend gemaakt dat aan de stakers een vergoeding van f.5.- per dag zou worden uitbetaald. Toen het op uitbetalen aankwam bleek echter dat alleen de leden van de E.V.C. hiervoor in aanmerking kwamen.

Van de gehouden stakersvergadering hebben U bereids de verslagen bereikt.

Uit alles is gebleken dat ook deze staking gezien moet worden als een door de C.P.N. opgezette politieke rel.

I. D. D R E N T H E

Drenthe, 6 September 1951.

No. 359.

RP Areen

Aan: De Heer Hoofd Binnenlandse
Veiligheidsdienst

te 's-GRAVENHAGE

Onderwerp: Staking Schoonoord.

6.413.
DIENTSTGEHEIM
- 7 SEP. 1951.
ACDI 117414

OP KAART
ACDI 117414
DA: 11/7/51
PAR:

Schuttel in een ijde
Ik heb de eer, U het volgende te

berichten:

Op 5 September 1951 zijn te Schoonoord, gemeente Sleen 50 landarbeiders in staking gegaan. Zij eisen voor aardappelrooien 10 % boven het vastgestelde contractloon.

Voor zover kon worden nagegaan zijn de stakende arbeiders allen E.V.C.-leden. In de morgenuren van 5 September werd door de stakers een vergadering belegd onder voorzitterschap van de voorzitter van de E.V.C., afdeling Schoonoord, de eerder gemelde J. Stap, wonende aldaar. Op deze vergadering werd medegedeeld, dat het N.V.V. vermoedelijk achter deze staking zou staan. Er waren echter geen vertegenwoordigers van andere organisaties aanwezig. Medegedeeld werd, dat zou worden getracht, een vergadering te beleggen met vertegenwoordigers van het N.V.V. en het C.N.V.

Na afloop van de gehouden vergadering vertrok een gedeelte van de stakers per rijwiel naar de gemeente Westerbork om, naar het heette, ook daar de arbeiders te bewegen, het werk neer te leggen. Het is nog niet bekend, of dit resultaat heeft gehad.

Tot op heden is het te Schoonoord rustig. Wanorde-lijkheden hebben niet plaats gehad.

Met het verdere verloop van de staking zult U op de hoogte worden gesteld.

*Van Oppeken
aant. Oiler*

*Johannes STAP,
3-12-05 te Sleen,
Schoonoord No. 299.*

I.D. Drenthe

Drenthe, 7 Sept. 1951.

No. 359 a.

RP ams

6.418

DIENTSTGEHEIM

Aan: de Heer Hoofd B.V.D.
te 's-Gravenhage

10 SEP. 1951

Onderwerp: Staking.

Co 117714

ACD/117830

Schuld is van d. 11

In aansluiting op mijn schrijven
d.d. 6-9-1951 no. 359 heb ik de eer, U het
volgende te berichten:

*omheden
Aard. O.k. of
w.P. van
Stap en
Blokzijl.*

Zoals ik reeds meldde, besloten de
stakers (aardappelrooiers) van Schoonoord
zich naar Westerbork te begeven, teneinde
ook daar een staking onder de aardappel-
rooiers uit te lokken. Inderdaad verschenen
aldaar in de loop van de morgen van 5-9-51
een vijftigtal stakers uit Schoonoord en
verspreidden zich over het veld, waar zij
zich wendden tot een groot aantal woonwagen-
bewoners, die werden uitgenodigd, aan de
staking deel te nemen. Er werd een samen-
komst belegd, waar het doel van de staking
(10 % loonsverhoging) werd toegelicht door
hoofdbestuurder Blokzijl van de E.V.C. en
de Stap uit Schoonoord. Het merendeel van
genoemde woonwagenbewoners verklaarden zich
tegen de staking, enkelen hielden zich met
hun antwoord op de ruimte. De stakers uit
Schoonoord beloofden de volgende morgen
in groter aantal terug te komen voor een
nieuwe samenkomst. Dit laatste is niet
doorgegaan. Slechts twee man uit Schoon-
oord verschenen in de morgen van 6 Sept.
te Westerbork, waarbij ook genoemde Stap.
Zij hebben echter practisch geen resultaat
geboekt. Het werk vond algemeen doorgang.

af. voorz.
E.V.C.

OP KAART
ACD/117
DAT: 10/9/51
15

I.D. DRENTHE

117719
Drenthe, 8 September 1951.

No. 359 b. *RP Asser* DIENSTGEHEIM

Aan: De Heer Hoofd B.V.D.
te 's-Gravenhage

B

Onderwerp: Staking.

co 117719

Beleids in stakingstijd

Ik heb de eer, U te berichten, dat de staking onder de aardappelrooiers te Schoonoord, gem. Sleen met ingang van 7 September 1951 geëindigd is. Heden zijn de werkzaamheden hervat.

De staking heeft geen enkel resultaat gehad met betrekking tot de gevraagde loonsverhoging.

Afgezien van enige stagnatie in de werkzaamheden, hebben zich bij deze staking geen ongeregeligheden voorgedaan.

NIET O.K.
ACB/ 46
DAT: 10/10/51
PAR: B

VERSLAG
OPENBARE VERGADERING E.V.C.
te SCHOONOORD? OP 5 Sept. 1951

B 117/114
Drente, 5 - 9 - 51.

RP Assen 6.415.

OP KAART Dienstgeheim.

6.35.
05.11

Aanwezig: Ong. 50 personen.
Zaalcapaciteit: 100 personen.

ACD
12 SEP. 1951

Sprekers: 1e. J. Stap, personalia bekend
2e. P. Kuilman (gem. Emmen).

ACD/118236

Stemming: rustig.

Schiedland is rustig

De vergadering was belegd in de zaal van de cafehouder B.H. Krikke, in de morgenuren van 5-9-51.

De bijeenkomst voor het merendeel bestaande uit leden van de E.V.C, was bedoeld om uit haar midden te kiezen een voorlopig stakingscomité. Gevraagd werd wie zich daarvoor wilde opgeven. Dat verliep niet vlot. Men zag graag dat in het stakingscomité zitting werd genomen door leden van het M.V.V, de E.V.C, het C.N.V en eventueel ongeorganiseerden.

Zover is het niet gekomen. Bij eerste rondvraag gaven zich voor het zitting nemen in het comité op Pieter Nieman te Wezuperbrug en een zekere Darwinkel

Verder werden geen namen gehoord. J. Stap stelde daarom voor dat voor het voltallig maken van het comité dan een beroep werd gedaan op leden van de E.V.C. Achter de tafel heeft men besloten wie in het comité zitting zouden hebben. Voor dat het tot samenstelling van het comite kwam, verlieten een tiental personen, w.o. kennelijk mannen uit woonwage de zaal. Bij monde van J. Stap werd tot staking besloten. vernomen werd dat de staking zich richtte tegen de landbouwende bevolking, i.v.m. de op handen zijnde aardappelrooicampagne. De stakers stelden als eis 10% boven het bestaande contract.

Tegen het einde van de vergadering werd besloten dat door de stakers zou worden getracht alle aardappelkrabbers voor de verhoging van die 10% te winnen. Besloten werd om na afloop van de vergadering direct te beginnen om overleg met de niet-stakers te plegen. De arbeiders te Witteveen (woonwagenbewoners) zouden eerst worden bewerkt. In een file vertrokken de stakers in de richting Witteveen.

O. h.
C. R. van der
C. R. van der
in P. O.

VERSLAG *B* *117 719*
Drente, 6 - 9 - 51.
Openbare vergadering E.V.C.
te Schoonoord, op 6 Sept. 1951.

R.P. van
Lienstgeheim.

6.415
6.35
05.11

Aanwezig: Ong. 70 personen .
Zaalcapaciteit: 100 personen.

Schuttel is vernomen
Sprekers: 1e. Stap, J., personalia bekend.
2e. Kuilman, P., (gem. Emmen).
3e. Blokzijl, B. (Amsterdam).

Stemming: rustig.

Deel of
in P.D.
Stap, V
Kuilman
Blokzijl

Om 20.00 uur werd in de zaal van de safehouder B.H.Krikke te Schoonoord een vergadering van stakende E.V.C-ers gehouden. De vergadering staande onder leiding van J.Stap, besloot de ingezette staking voort te zetten, nadat vernomen was dat van de zijde van de georganiseerden van het N.V.V en anderen, geen ambitie voor hun eis bestond. Waar op 6-9-51 eveneens het N.V.V in vergadering bijeen was, werd besloten een deputatie daarheen te zenden. De deputatie bestond uit Roelof Stap, Jan Schuiling (beiden personalia bekend) en een zekere Nap (vermoedelijk wonende te t'Haantje, gem.Sleen.

De deputatie werd niet in de verg.v.h.N.V.V ontvangen. Toen daarna een tweede contactpoging met hen werd ondernomen, liep deze op niets uit omdat de N.V.V-vergadering reeds uiteen was gegaan. P.Kuilman, een voorman uit de B.L.Z, zeggende steun aan de stakers toe.

B.Blokzijl (zeer gematigd) kwam aan het einde van de vergadering met het voorstel dat op 7 -9-51 nogmaals met niet-stakers contact moest worden opgenomen en te trachten om met hen in verenigde vergadering de eis van 10% te bespreken.

Aldus werd besloten. Op 7-9-51 aanvangende 6.00 uur zouden die pogingen aanvangen.

VERSLAG

OPENBARE VERGADERING E.V.C.
op 7 Sept.1951

Drenthe, 7-9-1951

RP Awe

Dienstgeheim.

6.415

Aanwezig 80 personen.
Zaalcapaciteit:100 personen.

6.35
05.11
12 SEP. 1951
ACDI 110238

Sprekers: 1e J.STAP.personalia bekend.
2e P.KULLAM (gem.EMMEN).

Stemming: rustig.

Om 20 uur werd in de zaal van de cafehouder B.H.KRIKKE te Schoonoord een vergadering van stakende E.V.Cers gehouden. Ook de vrouwen waren daarbij tegenwoordig. Toen in de loop van de avond gemompeld werd dat de staking tot het einde toe zou worden voortgezet, waren er enkele vrouwen die hierover hun afkeuring te kennen gaven. De E.V.Cer JAN SCHULLING kearde verder staken niet meer goed en deed het voorstel aan de vergadering om op 8 September 1951 het werk te hervatten. Dit voorstel werd aangenomen. De E.V.Cer SMIT was blij in de staking nog zoveel van de oude verzetsgeest te hebben gevonden. Hierop volgde applaus. Tenslotte kondigde J.STAP aan dat op Woensdag in gebouw "Vriendenkring" (een kippenhok achter de woning van STAP) de uitkering in geld zou plaats hebben.

N.I.E.T. O.K.
12 SEP 1951
D.P.A.P.

OP KAART
ACD/ 12
DAT: 9/1/51
PAR: 29

- 5 DEC. 1951

6.439

ACD/ 124562 Schakblad is
Van tijd 24

P Almelo

Onder een groep van 33 D.U.W. arbeiders, die op maandag 26 November 1951 aan een nieuw D.U.W. object in de nabijheid van de gemeente Ootmarsum te werk zou worden gesteld heerste, toen met de werkzaamheden moest worden aangevangen, een ontevreden stemming over het feit, dat hun inziens onvoldoende maatregelen waren getroffen om bij regen behoorlijk te kunnen schuilen en gedurende de schafttijd behoorlijk te kunnen eten.

Er waren n.l. op dat tijdstip bij of op het nieuwe object geen schuilketen aanwezig.

Na enig onderling beraad besloot het grootste gedeelte der arbeiders niet aan het werk te gaan alvorens aan de eisen opzichte van een behoorlijke schuil- en schaftkeet was voldaan. Zij verlieten ordelijk het terrein en gingen naar hun woonplaats Enschede, van waar allen afkomstig zijn, terug.

Woensdag 28 November 1951 vond te Enschede een door de stakende arbeiders belegde vergadering plaats. Hierbij waren aanwezig arbeiders georganiseerd bij de K.A.B., het N.V.V. en de E.V.C., alsmede enige ongeorganiseerden. Door de I.D. te Enschede werd deze vergadering bijgewoond en van het verhandelde werd bereids verslag uitgebracht. Er werd ter vergadering een actiecomité opgericht waarin zitting werd genomen door:

✓ A. Geertsema, wonende te Enschede, Riouwstr.No.18. Lid E.V.C.
 ✓ J. Hendriks, wonende te Enschede, W.Nijkampstr.No.33. Lid N.V.V.
 ✓ J.H. Tolhuis, wonende te Enschede, Hofteweg No.30. Ongeorganiseerd.

Inmiddels was op maandag 26 November 1951 in de loop van de dag een keet voor p.m. 20 man gearriveerd en op het werkterrein geplaatst. Door de arbeiders, die voorlopig wegens gebrek aan voldoende keetruimte nog geen schuil- of schaftgelegenheid hadden, mocht in afwachting van uitbreiding der keetruimte van een kippenhok worden gebruik gemaakt.

Dinsdagavond 27 November 1951 was er keetruimte voor 33 man beschikbaar. Er zijn thans twee keten waarin ook voor verwarming is zorg gedragen, d.w.z. in iedere schuilkeet bevindt zich een kachelkje. Vloeren zijn in de keten niet aanwezig.

Nu aan de gestelde eisen ten aanzien van de keten is voldaan zijn de arbeiders bereid het werk te hervatten onder voorwaarde, dat het loon over de dagen waarop werd gestaakt in haar geheel vooruit betaald.

Van enige wanordelijkheid op of nabij het werkobject of wel elders is tot dusverre geen sprake geweest. Er werd bij het terrein, waar reeds 12 arbeiders te werk waren gesteld en die aan het werk waren gebleven, niet gepost.

Einde.

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

CO 124562

's-Gravenhage, 17 December 1951.

No. : B124562.

UITGEBOEKT

Betr.: D.U.W.-conflict nabij
Ootmarsum.

VERTROUWELIJK

B V WK 3.

Naar aanleiding van Uw schrijven no. 124 moge ik U verzoeken mij - gaarne met enige spoed - te willen doen berichten of dit conflict van D.U.W.-arbeiders inmiddels is opgeheven.

Ik zal het daarbij op prijs stellen te vernemen of aan de eis der stakers, dat het loon over de dagen waarop werd gestaakt in haar geheel moest worden uitbetaald, werd voldaan.

HET HOOFD VAN DE DIENST

Namens deze,

Aan de heer Districtscommandant
der Rijkspolitie
te

A L M E L O.

J. G. Crabbendam

Rappel 17/3 '52.
Antw. 126104.

Verbindingno.124.

A.P. Alms

NIET U.K.
ACD/ <i>4B</i>
DAT: <i>3/3/52</i>
PAR: <i>5</i>

124562
13
124562 *bladdat is*
remt) d r

6489 6419

13 DEC. 1951
ACD/ <i>125374</i>

In aansluiting op het gerapporteerde betreffende een op 26 November 1951 onder D.U.W-arbeiders uitgebroken staking, kan thans worden gemeld dat die staking is beëindigd.

Alle stakende arbeiders zijn op 10 December 1951 weder te werk gesteld.

Tien hunner werden niet herplaatst op het object waar zich de staking ontwikkelde, doch overgeplaatst naar een ander D.U.W-object, n.l. het zgn. "Wierdense veld" gelegen tussen Nijverdal en Wierden.

2

Einde.

Verbinding no. 124.

RP Albers

124562

Antw. op schrijven no. 124562 dd. 17-12-1951.

B

OP KAART
ACD/ 48
DAT: 3/3/52
PAR: RS

6.739 2.419
22 DEC. 1951
ACD/126104

Schutblad in verband met d. p. d.

Ten verfolge op de reeds gedane melding, dat de staking onder de D.U.W. arbeiders welke in de nabijheid van Ootmarsum waren te werk gesteld, 10 December 1951 is beëindigd, kan in antwoord op het gevraagde in de 2e alinea van Uw hierboven aangehaald schrijven worden medegedeeld, dat aan de eis der stakers inzake uitbetaling van het loon over de dagen waarop werd gestaakt door de Rijksdienst Uitvoering voor Werken (Inspectie Zwolle) niet is voldaan.

h

E i n d e

94 961
Emmen

22 December 1951. 6.419 6489

28 DEC. 1951
ACD/ 126510

--DIENSTGEHEIM--

Onderwerp: Staking van DUW-arbeiders, wonende in de ~~gemeente Emmen~~ en werkzaam in het Orvelterveld en Mantingerveld, gemeente Westerbork.

Schakel is nummer d

OP KAART
ACD/ <i>126510</i>
DAT: <i>23-12</i>
PAR: <i>7</i>

Hierbij deel ik U mede, dat er in de D.U.W.-objecten Orvelterveld en Mantingerveld, gelegen in de gemeente Westerbork een staking onder de aldaar, in de gemeente Emmen woonachtige arbeiders is uitgebroken.

Woensdagavond, 19 December 1951 even voor het beëindigen van de werktijd werd aan de arbeiders in vorengenoemde werkobjecten medegedeeld, dat het zgn. "reisverlet" kwam te vervallen en dat zij om het zelfde loon te behalen de volgende morgen een kwartier eerder met de autobussen van hun woonplaatsen moesten vertrekken.

Doordat de duisternis vroeger invalt, was de werktijd van 8½ uur verkort tot 8 uur. De arbeiders mogen volgens de bestaande voorschriften evenwel niet langer van huis zijn dan 11½ uur, de schafttijd benevens de heen- en terugreis inbegrepen.

De D.U.W.-leiding heeft voor de arbeiders de mogelijkheid geopend in de schemering van de bus naar huis en van huis naar de bus te lopen, waardoor drie uur langer gewerkt kan worden per week, hetgeen meer inkomen betekent van ruim twee gulden per week. Hierbij gingen echter de arbeiders niet accoord.

Op Donderdag, 20 December 1951 zijn de autobussen een kwartier eerder vertrokken. De stakende arbeiders, die allen te Emmer-Compascuum en Nieuw-Weerdinge woonachtig zijn, zijn gedeeltelijk vertrokken en gedeeltelijk thuisgebleven. Toen de autobussen op de werkobjecten kwamen zijn slechts enkele arbeiders aanvankelijk aan het werk gegaan.

De D.U.W.-leiding heeft de arbeiders ernstig gewaarschuwd en hun tenslotte een zekere bedenktijd gegeven. Toen evenwel geen aanstalten werden gemaakt om aan het werk te gaan, zijn de arbeiders te omstreeks 12.00 uur met de autobussen naar hun woningen teruggebracht.

's Avonds werden er te Nieuw-Weerdinge en Emmer-Compascuum vergaderingen gehouden en op die vergaderingen werd besloten om Vrijdagmorgen, 21 December 1951 niet aan het werk te gaan en de werkwilligen trachten te bewegen ook niet naar de objecten te vertrekken.

De autobussen zijn Vrijdagmorgen wel vertrokken met enkele werkwilligen. De staking omvatte toen ongeveer 350 personen.

Vrijdagavond, 21 December 1951 werden er te Nieuw-Weerdinge en Emmer-Compascuum weer vergaderingen gehouden en hier werd besloten de staking voort te zetten.

Uit de stakers is op beide plaatsen een comité gevormd, bestaande uit leden van het N.V.V., E.V.C. en ongeorganiseerden. Te Emmer-Compascuum was een lid van het N.V.V. voorzitter. Van de zijde van het E.V.C. werd echter steeds aangedrongen de strijd voort te zetten, waarbij ALBERT PLATJE namens de E.V.C. alle steun toezegde. Hij verklaarde, dat de EVC bereid was om een manifest uit te geven en te bekostigen.

Het actie-comité heeft op 21 December 1951 een bespreking gehad met de DUW-Inspectie te Assen, volgens het verslag wat zij uitbrachten echter zonder resultaat.

Op Zaterdag, 22 December 1951 hebben enkele leden van het comité een onderhoud gehad met de Burgemeester van Emmen.

In P.D. Platje
14060

Op de te Nieuw-Weerdinge en Emmer-Compascuum gehouden vergaderingen werd besloten om op Maandag, 24 December 1951 te Emmen een vergadering te houden van alle in de gemeente Emmen wonende, stakende D.W.W.-arbeiders.

Van het verdere verloop van deze staking zal Uw dienst op de hoogte worden gehouden.

E I N D E.

94/968

Emmen

NET U.K.
ACD/123
DATE 12/12
PAR: 12

--DIENSTGEHEIM--

7 Januari 1952.

226510 B

6.419 6.457

6.35 6.35

01.122.7

- 9 JAN. 1952

Onderwerp: Staking van D.U.W.-arbeiders woonachtig in de gemeente Emmen.

Schakel in Amsterdam AS

Tevens bericht gezonden aan: De Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie, bij het Gerechtshof te Leeuwarden.
De Commissaris der Koningin in de Provincie Drenthe te Assen.

226510

Ten vervolge op het dezerzijds opgemaakte rapport 94/961, d.d. 22 December 1951, betreffende onderwerpelijke aangelegenheid, deel ik U het volgende mede.

Op 24 December 1951 werd te omstreeks 15.00 uur een vergadering belegd in de concertzaal Groothuis staande aan de Markt te Emmen. Besloten werd om in de vervolge steeds te Emmen de vergaderingen te houden en een centraal actie-comité te kiezen.

Voorts werd besloten om op 27 December 1951 met een delegatie naar Den Haag te gaan en een onderhoud aan te vragen met de Minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting. Op deze vergadering werd geeist, dat men de ontslagen zou intrekken en men wilde geen verlenging van de arbeidstijd.

Op 28 December 1951 zou er op voornoemde plaats wederom een vergadering plaats vinden, doch toen bleek de zaal niet beschikbaar te zijn. Daar men ook te Emmen geen andere zaalruimte kon verkrijgen werd besloten om die avond een vergadering te Nieuw-Weerdinge te houden. Op deze vergadering waren ongeveer 300 personen aanwezig. Men toonde zich ontstemd over hetgeen de delegatie van de Minister had vernomen. De vergadering besloot om de strijd voort te zetten.

Op 29 December 1951 vervoegden zich alle stakers bij de afdeling Sociale Zaken der gemeente Emmen om uitkering, hetgeen hun geweigerd werd. Voorts werd die dag een kort onderhoud gehouden door enkele comitéleden met de Burgemeester van Emmen en de Wethouder van Sociale Zaken, om over de steunregeling te spreken. Hierbij zou de Burgemeester geadviseerd hebben dat ~~alle~~ alle stakers een verzoek tot de Duw-inspectie te Assen zouden richten om weer tewerkgesteld te worden.

Op 31 December 1951 werd er wederom te Emmen een vergadering belegd en deelde het centraal comité de uitslag mede van het onderhoud, dat zij met de Burgemeester hadden gehad. Het comité deelde de stakers mede, dat zij hiermede accoord gingen en men dan ook briefjes wilde stencillen, die dan door de arbeiders konden worden ondertekend. Men wilde echter alleen op de oude voorwaarden het werk hervatten. Op deze vergadering werd namens de EVC het woord gevoerd door een persoon, die PIERRE van RAAMSDONK werd genaamd en woonachtig zou zijn te AMSTERDAM.

p/10731

Dezerzijds wordt de indruk verkregen, dat genoemde Van RAAMSDONK speciaal tot taak heeft om agitatie op de DUW-objecten te voeren.

Tijdens de op 2 Januari 1952 te Emmen gehouden vergadering werd medegedeeld, dat nagehoeg alle stakers het briefje om weer tewerk te worden gesteld hadden ondertekend. Om aan de autoriteiten te tonen, dat men wel wilde werken zijn deze briefjes, voordat ze door twee commissieleden naar Assen gebracht, getoond aan de Burgemeester van Emmen.

waren

Al deze personen, met uitzondering van PLATJE, ~~zijn~~ werkzaam in eerdergenoemde DUW-objecten. PLATJE is reeds in het voorjaar van 1951 geschorst bij de DUW en geniet thans gestraftensteun.

Hoewel men steeds op de gehouden vergaderingen betoogt, dat de actie buiten elke vakbeweging en politiek staat, is het echter zeer duidelijk merkbaar, dat de EVC achter deze staking zit.

Voorts krijgt men de indruk, uit de houding van de voorzitter Van der VEEN, dat hij, door deze actie te leiden, weer in een goed blaadje bij de EVC tracht te komen. De woorden door Van Raamsdonk gesproken worden steeds door hem ten volle onderstreept, met de mededeling, dat hij het hier volkomen eens mee is.

De staking die ongeveer 325 personen betreft duurt nog voort. Ongeregeldheden hebben zich tot nog toe niet voorgedaan.

Van het verdere verloop zal Uw Dienst op de hoogte worden gehouden.

E I N D E.

Op deze vergadering werd namens de EVC wederom het woord gevoerd door eerdergenoemde Van RAAMSDONK, die tot volhouden van de actie aanzette.

ALBERT PLATJE deelde op deze vergadering mede, dat hij op 1 Januari 1952 naar een landelijke vergadering van de EVC te Amsterdam was geweest en dat hij daar ruim F.800,- had ontvangen voor ondersteuning van de stakers.

Tijdens de vergadering van 3 Januari 1952, die door ongeveer 200 personen was bezocht, werd medegedeeld, dat bij de inlevering van de verzoekbriefjes aan de commissieleden was gezegd, dat de Duw-inspectie in dezen niet meer de beslissing kon nemen, daar de arbeiders ontslagen waren. Volgens hun lag het nu aan de Minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting of ze weer tewerk mochten worden gesteld.

Na deze vergadering werd tevens bekend gemaakt, dat men op Zaterdag, 5 Januari 1952 zgn. "gestraftensteun" kon ontvangen van de afdeling Sociale Zaken der gemeente Emmen.

Zaterdag, 5 Januari 1952 werd er te Nieuw-Weerdinge in café Soer een vergadering gehouden waar ruim 250 personen aanwezig waren. Op deze vergadering was ook het hoofdbestuurslid van de EVC, BEREND BLOKZIJL aanwezig, die tot doorstaken-aanspoorde.

Tijdens deze vergadering werd de mededeling gedaan, dat er op 7 Januari 1952 weer verschillende autobussen met arbeiders naar het Orvelter- en Mantingerveld zouden vertrekken. Dit waren arbeiders, die elders waren ontslagen uit vrij werk. Men ging er op de vergadering mee accoord, dat deze arbeiders naar deze objecten gingen, alleen wilde men afwachten of deze arbeiders nu onder de oude of onder een nieuwe regeling moesten werken.

Toen de arbeiders op 7 Januari 1952 met de autobussen vertrokken, bleken er te Nieuw-Weerdinge ook zes personen in te zitten, die aanvankelijk hadden gestaakt. Deze hadden reeds eerder aan de DUW-inspectie verzocht om weer te mogen werken. Deze verzoeken waren door de DUW-inspectie ingewilligd.

Op 7 Januari 1952 om 10 uur werd er weer een vergadering te Emmen gehouden, waar ongeveer 140 personen aanwezig waren. Hier spraken enkele der aanwezigen hun ontstemming er over uit, dat de ongehuwden op 5 Januari 1952 geen ondersteuning hadden ontvangen. Op deze vergadering werd besloten om de volgende dag weer te vergaderen, daar men dan mogelijk ook wist onder welke regeling er door de arbeiders die dag op de objecten was gewerkt. Als men dit wist, zo werd medegedeeld door het actie-comité, kon men hun houding verder bepalen.

Het centraal actie-comité bestaat uit de navolgende personen: HENDRIK van der VEEN, geboren te Emmen, 10 December 1918, wonende te Nieuw-Weerdinge, Paardeweide 40, voorzitter. Betrokkene is volgens eigen verklaring ongeorganiseerd, daar hij als lid van de EVC is geschorst.

HENDRIK KOOPS, geboren te Odoorn, 25 Februari 1891, wonende te Emmer-Compascuum, 2e Koppelveenweg 19, 2e voorzitter. Deze is lid van het NVV.

JAN SUPER, geboren te Emmen, 7 April 1911, wonende te Roswinkel, Verbindingskanaal NZ 62, secretaris. Deze is lid van de EVC.

ALBERT PLATJE, geboren te Emmen, 16 Juli 1917, wonende te Emmer-Compascuum, Kanaal B ZZ 178, penningmeester, lid van de EVC en hoofdbestuurslid van de BLZ.

BEREND DOKTER, geboren te Emmen, 29 Mei 1918, wonende te Emmer-Compascuum, 2e Koppelveenweg 37, als lid van de EVC.

JANS BOS, geboren te Borger, 22 Juli 1908, wonende te Roswinkel, Nieuwe-Schuttingskanaal OZ 7, als lid van het NVV.

GIEZE FRANKE, geboren te Emmen, 30 Juni 1902, wonende te Roswinkel, Stad no.27, als lid van de KAB.

6.554.1 6.554.1
05755-6439 08.1

23 JAN 1952

ACB/128709

Verbinding: 32.

No.: BV/G 216 -52.

Aan de Binnenlandse Veiligheidsdienst
te
's-Gravenhage. *Sch. H. is verwijderd*

VERTROUWELIJK. *Prins*

Bijgaand doe ik U een fotocopie toe-
komen van een circulaire dd. 16-1-1952 van de
Bond van Land- en Zuivelarbeiders te Gronin-
gen betreffende de staking van de D.U.W.-
arbeiders te Emmen met een fotocopie van de
verantwoording van door bovengenoemde bond
ontvangen gelden, gericht aan Hendrik Willem
van de Pol, geboren te Arnhem, 2-10-1921.

17-1-1952.

Bond van Land- en Zuivelarbeiders,
Westersingel 44, Groningen.
Tel. 29653 - Giro 519305.
GH/HH

Groningen, 16 Januari 1952.

Aan de afdelings-secretarissen,
aan de federatie-secretarissen.

Waarde Makker,

U hebt inmiddels uit de dagbladen en uit Werkend Nederland kunnen vernemen dat de strijd van de D.U.W.-arbeiders in Emmen en omgeving in een glorieuze overwinning voor de D.U.W.-arbeiders is geëindigd.

Alle ontslagen zijn met ingang van Maandag 14 Januari ingetrokken.

Over de afloop van de actie verspreidde het Centraal Comité van de D.U.W.-arbeiders een bulletin dat in zijn geheel opgenomen is in Werkend Nederland (achterpagina).

Hierin betuigen de D.U.W.-arbeiders hun dank aan de vele en ontroerende blijken van solidariteit betoond door arbeiders uit het gehele land en verzoeken hen door te gaan totdat een volledige uitkering wordt verstrekt.

Deze uitkering is thans toegezegd. Echter deze week ontvangen de gezinnen van deze arbeiders nog geen geld, zodat o.s. Zaterdag 19 Januari door het Centraal Comité nog een uitkering moet worden gedaan.

Het is daarom nodig dat deze week nog zoveel mogelijk wordt gewerkt en dat het aanwezige solidariteitsgeld voor o.s. Zaterdag in ons bezit is, opdat wij weer in staat zijn het Centraal Comité een behoorlijk te overhandigen.

Neemt na Zaterdag alle lijsten in en zendt deze allen aan ons terug, opdat we met het Centraal Comité een afrekening kunnen maken.

Zorgt er vooral voor dat geen lijsten in de afdeling blijven slingeren maar neemt ze allen in.

Wij zenden U hierbij een verantwoording van de gelden welke wij in Groningen ontvingen.

Tevens maken wij van de gelegenheid gebruik om ook van onze zijde allen die actief aan het slagen van de solidariteitscampagne meewerkten dank te zeggen.

Wij vertrouwen ten volle op Uw medewerking en verblijven in afwachting van geld en lijsten.

Met Kam. Groeten
VOOR HET HOOFDBESTUUR

X | G. Hoorn, penningmeester.

Overzicht ontvangen Sol.gelden B.L.Z. t/m. 16 Januari 1952.

Andijk		f. 21.--	Transport		f. 1022.89
Anna Paulowna		" 13.30	Marssum-Deinum, film		" 7.50
Appelscha		" 29.75	Medemblik		" 15.--
Barsingerhorn	f. 19.--		Nw. Buinen		" 25.--
	" 5.50		Nw. Schans	f. 56.65	
Beerta		" 24.50		" 70.70	
Beetgum		" 5.30		" 78.40	
Beets	f. 2.75	" 13.--	obj. "Mearland"	f. 6.85	
	film " 9.02				" 212.60
Bellingwolde	f. 76.91	" 11.77	Noord- Zuidhorn		" 8.--
	" 17.15		Gudshorne, film		" 40.35
	" 24.19		Oude Pekela, obj. Z.veen	f. 49.31	
Blijham		" 118.25		" 4.30	
Boelenslaan	f. 41.92	" 15.55		" 45.38	" 98.99
	film " 12.82		Scheemda	f. 19.75	
	" 4.--		obj. "Lula"	" 34.21	
obj. "Norg"	" 40.16			" 30.93	
Bussum		" 98.90		" 36.05	
Drachten	f. 29.--	" 12.50	Siddeburen		" 120.94
Drieberg	" 20.75	" 6.--	Stadskanaal (Fed.)	f. 29.87	" 29.50
	" 36.25			" 34.83	
Finsterwolde	f. 93.06	" 86.--	Terwispel, film		" 64.70
	" 13.50		Frijnwalden, film		" 7.75
Ganzedijk	f. 38.65	" 106.56	Uithuizen	f. 20.--	" 15.34
	" 46.80			" 32.--	
Groningen	f. 78.--	" 85.45	Veendam	f. 13.10	" 76.--
	" 11.80		film	" 39.--	
	" 12.--		Vlagtwedde		" 52.10
Heilo	f. 9.50	" 31.80	Vledderveen		" 13.50
	" 4.50		Vr. - Velerveen		" 8.05
Den Helder	f. 15.--	" 14.--	Vroomshoop		" 51.60
Holwerd	" 8.25	" 18.--	Wieringen	f. 16.05	" 23.--
	" 22.50			" 25.75	
film	" 10.25		Winschoten	" 25.--	
H.-Sappemeer	f. 40.35	" 56.--		" 36.15	" 102.95
	" 19.--		coll.	f. 28.30	
Jubbega	f. 25.--	" 59.35		" 20.--	
	" 56.80		Zwartsluis	" 9.58	" 57.88
film	" 38.11		vrije gift kantoor enz.		" 20.--
Leeuwarden	f. 20.--	" 119.91			" 21.50
	" 23.--		Totaal	f. 2096.14	
	" 33.--	" 76.--		=====	
Transport		f. 1022.89			

SPECIALE INSTRUCTIES AAN ACD
 (allechts bij definitieve opberging invullen)
 ONAFGEDAAN 169

132632
 134667
 136962

Mutaties OK van Stuk.

[Handwritten mark]

Afd./Sect. OV Dat. 20/10-52 Par. 6

Achtereenvolgens aan: Kew
B

13/6-52

Verantw voor
 Adm afdoening

B

II. ACD, namens Geze
 Dat: 6/10-52

Interne aanwijzingen ACD IV
 niet mogelijk
 ACD/IV Dat. 14/8-52 Par. 10

Afd	Sectie	BEHANDELING	Afz/Par	Dat.
Kew		<u>BIV</u>	<u>SB</u>	<u>10.3.52</u>
<u>B</u>	<u>11/3/62</u>	<u>BIV</u>		
<u>REW</u>	<u>3/4</u>	<u>BIV</u>		
<u>B</u>	<u>7/1/52</u>	<u>BII BIII</u>	<u>SB</u>	<u>7.4.52</u>
<u>Hof</u>	<u>BV</u>	<u>(136962) 6/1-52</u>		
	<u>BIII</u>	<u>4/6-52</u>		
		<u>* 10/6</u>		
			<u>6.6.52</u>	<u>B</u>

RAA' dam 132632

KEW 213

6.419. 6.439.

No.233/65 -1952- VERTROUWELIJK.

Betreft: Ontslagen D.U.W.-arbeiders.

25 APR 1952

ACD/136960

JP KAART
ACD/4B
DAT: 14/8-52
P R: 4

134667 - co 132632

In aansluiting op mijn schrijven d.d. 25 Maart 1952, No.233/65 -'52, wordt het volgende bericht:

Op de lijst vermeldende de namen van de ontslagen arbeiders van het D.U.W.-object "Twiskeplan" te Den IJp, welke lijst bij het aangehaalde schrijven werd toegezonden, komen de namen voor van 3 binnen dit rayon wonende personen. De personalia enz. van deze personen zijn als volgt:

*Amsterdam
b. 6.*

*2-a. kaart b. 6. 11. 11.
2-a. kaart in P 11*

OK

V-1

OK

V-1

1. Julius Reinder BEUVING, geboren 16-12-1922 te Wildervank, wonende te Oosthuizen, Oosteinde 66.

Uwerzijds is geconstateerd, dat betrokkene van 2-6-'47 tot 2-8-'48 abonné was op het dagblad "De Waarheid". Hij is thans geabonneerd op "Het Vrije Volk". Zijn politieke richting is niet komen vast te staan.

2. Jan BREVÉ, geboren 15-2-1922 te Beemster, wonende te Beemster, Middenweg 101. Zijn politieke richting is niet bekend.

Zijn vader, Jacob Brevé, geboren 25-9-1895 te Warder, wonende te Beemster, Middenweg 101, werd in 1951 gemeld als abonné op "De Waarheid". Hij is ook thans nog abonné op genoemd blad.

3. Egbertus KAMPS, geboren 11-3-1924 te Sleen, wonende te Beemster, Kolkpad 16.

Omtrent betrokkene werd uit betrouwbare bron vernomen, dat hij niet communistisch georiënteerd is. De juistheid van dit gegeven kan echter niet worden vastgesteld. Hij is thans werkzaam bij een landbouwer te Beemster.

De onder punt 1 en 2 genoemde personen zijn met ingang van 24 Maart j.l. wederom bij de D.U.W. te werk gesteld.

Amsterdam, 24 April 1952.

RP. A'dam

132632

1.421
02.217

6.127
05.44

6.35
05.5-6.7

6.419
6.439

No.233/65 -1952- VERTROUWELIJK.

Betreft: Ontslagen D.U.W.-arbeiders
te Den Ilp.

NEW 2/3

Bijlagen: 1.

JP KAART
ACDI UB
DAT: 148-1
PAR: R

27 MRT 1952
ACDI 134667

Mude
O. G.
L. P. aamt. O. G.
L. a. aamt. in P. B.

Co 132632

In aansluiting op mijn schrijven d.d. 4 Maart 1952 No.233/65, moge ik U hierbij doen toekomen een lijst met namen van personen die op 25 Februari 1952 het D.U.W.-object "Twiseplan" te Den Ilp, gemeente Ilpendam, hebben verlaten om deel te nemen aan de door de communisten georganiseerde herdenking Februari-staking 1941 te Amsterdam.

Omtrent de huidige politieke oriëntering van E. Kamps, J. Brevé en J. Beuving, genoemd op de bijlage en wonende binnen dit rayon, wordt een onderzoek ingesteld.

Amsterdam, 25 Maart 1952.

Te verzenden op datum van
schorsing of ontslag.

BETREFT SCHORSING
ONTSLAG*

OBJECT:

„Sierste plan“

OBJECTNUMMER:

201/1000/17 A

UITVOERDER:

E. Kamper

Aan het Hoofd van de Inspectie

Noord-Holland van de Rijksdienst

voor de Uitvoering van Werken

te Olkmaar

Geschorst * ingevolge art. 2 der „D.U.W.-Loonregeling 1946”
Ontslagen „D.U.W.-Trainingsregeling 1946”

wegens zonder toestemming op 25 Februari het werk te vroeg verlaten.

	Naam en Voorletter(s) 1)	Geboortedatum	Adres en Woonplaats	Vakcentrale
1	<u>O. Nyman</u>	<u>13.10.02</u>	<u>Adam Bestevaerstr. 174 III</u>	
2	<u>K. Th. Heugst</u>	<u>4. 9. 10</u>	<u>„ Slotenlaan 60. nr 28. Schip. Walvis</u>	
3	<u>H. Th. Wouda</u>	<u>26. 10. 1919</u>	<u>„ de Wittenstr. 115 III</u>	
4	<u>W. Th. Bom.</u>	<u>17. 5. 1911</u>	<u>„ Vrolijkstraat. 291 III</u>	
5	<u>G. Th. Felder.</u>	<u>26. 12. 23</u>	<u>„ Hugo de Grootstr. 80.</u>	
6	<u>E. Kamper</u>	<u>11. 3. 24</u>	<u>Breemster. Kolkpad. 16.</u>	
7	<u>J. Brevé.</u>	<u>15. 2. 22.</u>	<u>„ „ Middenweg 101.</u>	
8	<u>A. Lebrun</u>	<u>3. 7. 18</u>	<u>Adam v. Beuningenstr. 112 II</u>	
	<u>R. Mulder</u>	<u>7. 2. 18</u>	<u>„ „ Rorenstraat III</u>	

Duur schorsing en data schorsingsdagen

Schorsing of ontslag aangezegd op ^{voor} * de middagschaft
_{na}

Is er voor teen zelfde feit waarschuwing gegeven?

* Doorhalen wat niet van toepassing is.

1) Uitsluitend te noemen arbeiders, die om dezelfde reden worden gestrait.

Bylagen
(134667)

Uitvoerige omschrijving der aanleiding en toedracht van het geval.

S. J. de Kok	16/903	Goudkindersteeg 79 ^I	Amsterdam	W. Aalders	7/22	Nieuw Pijnseengracht 89
H. Mensing	8/100	3 ^{de} Helwegstraat 53	"	C. Donker	14/26	Pijnseengracht 175 b
E. Kegelesing	7/21	1 ^o " " 20 ^I	"	P. C. W. Boom	17/99	Bakkestraat 1
C. N. Mico	7/022	Fr. Halsstraat 108	"	E. Boonstra	8/900	Nieuw Pellicierstraat 163
J. H. de Baic	17/911	Adm. de Keytcraving 374	"	J. Poole	28/12/17	Vaalkijkstraat 287 ^I
Smit D	7/811	Blankestraat 149 ^I	"	W. Rietdijk	7/10/13	2 ^o Cremerplein 53
C. H. H. Meyer	10/204	Kaasveststraat 22 ^I	"	J. Vlijdener	3/1/16	Ruychbroekstraat 53
J. Beuring	16/1222	O. 66	Oosthuizen	L. Holvast	30/26	Ida. Amsterdam 102 ^b
B. Ooms	3/410	Ruiterburg 54 ^b	Zaandam			
P. Advocaat	15/701	Reinoudendijk 29 ^b	Amsterdam	B. Claesens	20/30	Kromboomslot 22. a
Fr. Bousot	2/1605	P. Nieuwlandsteeg 7 ^b	"	C. Kamstra	13/5/19	Bataviasteeg 5 ^I
Fr. Lefevre	24/15	Swammerdamsteeg 19	"	J. Nijh.	7/1/14	Kattenbroeksteeg 20
H. Polman	13/196	Quellijnsteeg 48 ^I	"	J. Maas	13/1/12	Blankesteeg 40 ^I
C. Schönhage	31/121	ten Katestraat 65 ^b	"	K. Bakker	29/9/19	Langenstraat 94 ^I
L. Jonker	29/955	Kattenbroeksteeg 16 ^I	"	F. Kolder	11/1/19	Blankesteeg 75 ^I
C. Dijk	16/122	Rijnbaansteeg 19 ^I	"	C. Eijff	21/1000	Plantage Parklaan 30
H. Kruis	17/437	Goudkindersteeg 85 ^b	"			
Schorsing uitgesproken door: J. B. Benschoten, Hoog Idam. Waardendijk 73 ^I				De Uitvoerder: 		
(functie en naam in blokletters) J. P. de Looze, 29/12/16				C. H. H. Meyer, 85 ^I		
Fr. Bousot, 14/8/05, Ida. Bentevoersteeg 153 ^I						
J. H. Kupper, 4/100, Ida. Kolenburg 14 ^b						

Betreft uitsluiting van D.U.W.-arbeiders
te den Ilp.

R.P.A'dam

NIET O.K.
ACD/ 4/3
DAT: 4/8-52
PAR: 48

6.35	6.151
05.5-6.4	05.44
- 3 MRT 1952.	
ACD/ 137639	

6.419
6.439

Hiermede heb ik de eer het volgende onder Uw aandacht te brengen:

In verband met de herdenking van de Februaristaking in Amsterdam op Maandag 25 Februari 1952 gingen bij de D.U.W.-arbeiders in het werkobject van de Nederlandse Heidemaatschappij in den Ilp stemmen op om deze herdenking bij te wonen op een ander tijdstip, als waarvoor Burgemeester en Wethouders van Amsterdam toestemming hadden verleend. Vrij zeker kan worden aangenomen, dat deze stemmen uitgingen van de meest linkse elementen in voornoemd werkobject. Zij deelden aan de leiding mede, dat zij die dag om 16.00 uur wilden eindigen en met behoud van loon aan de Februari-stakings herdenking te Amsterdam wilden deelnemen. De Communistische Partij Nederland had in Amsterdam een bijeenkomst georganiseerd om de Februaristakingsdag te herdenken op een wijze, zoals zij dat wilden. Door de Directie van de Nederlandse Heidemaatschappij werd voornoemde arbeiders medegedeeld dat zij gerust hieraan mochten deelnemen, doch hiervoor dan een snipperdag of een vacantedag moesten besteden. Tevens werd hun medegedeeld, dat, indien zij om 16.00 uur het werk zouden verlaten, zij zouden worden ontslagen. Op Maandag, 25 Februari 1952 te omstreeks 16.00 uur verlieten een vijftigtal D.U.W.-arbeiders demonstratief het werkobject te den Ilp en vertrokken naar Amsterdam. Telefonisch en later, mondeling werd mij hiervan mededeling gedaan en werd mij tevens kennis gegeven, dat bedoelde arbeiders hadden gezegd, althans hadden laten doorschemeren bij monde van enkelen, dat zij de volgende dag weer gewoon zouden terugkeren. De leiding van voornoemd werkobject deelde mij mede, dat aan bedoelde arbeiders de toegang tot het terrein zou worden geweigerd en dat zeer waarschijnlijk hiervoor wel politie-assistentie nodig zou zijn. Men rekende namelijk op bezoek van een deputatie van de E.V.C., met de bedoeling, om een staking te forceren. In verband hiermede liet ik de daarop volgende dag de omgeving van het werkobject te den Ilp onafgebroken door vier Rijkspolitie-beambten besurveilleren. Inderdaad verschenen des morgens vroeg te omstreeks 7.30 uur genoemde vijftig arbeiders weer op het werk en deden alsof er niets was gebeurd. Promp daarna werd hun de toegang tot het terrein ontzegd en werd hun aange- maand dit onmiddellijk te verlaten, onder aanzegging van ontslag. Na enig confereren in een houten keet ter plaatse gingen bedoelde arbeiders naar de weg, te kennen gevende onmiddellijk hun vakgroep hiervan op de hoogte te zullen stellen. Zij verklaarden vrijwel eenparig, dat een deputatie van de E.V.C. ter plaatse zou komen. Op de openbare weg in den Ilp ongeveer ter plaatse voor de ingang van de D.U.W.-werken bleven zij rond- dolen, hangende op bruggetjes, zittende in autobussen, die hen daar ter plaatse, zoals dagelijks, hadden gebracht. In de woning van de bekende Hielke de Boer te den Ilp werden zij uit- genodigd op de koffie. Verder verliep alles rustig. Te om- streeks 12.00 uur kwamen twee onbekende personen het terrein van de D.U.W. op en wensten de leiding te spreken. Zij ver- klaarden te komen als vertegenwoordigers van de E.V.C. en de uitvoerder te willen spreken. Bekend maken of zich legitimeren deden beide mannen niet. Zij traden brutaal en enigszins onver- schillig op en gaven twee aldaar aanwezige politieambtenaren in duidelijke woorden te verstaan dat zij moesten zorgen dat die arbeiders in plaats van het terrein afgestuurd het terrein opgestuurd werden. Tegen de uitvoerder van het werk, namelijk

en
f.i.

J

de Heer Lamers zeide een dier mannen dat hij zijn mond dicht had moeten houden en dat niet door had moeten geven van die weggelopen arbeiders. Een redelijk gesprek was met deze mensen niet te voeren en zij werden dan ook verwezen naar de Directie van de Nederlandse Heidemaatschappij te Alkmaar, die uiteindelijk deze beslissing had genomen. Tot omstreeks 16.00 uur die middag bleven bedoelde arbeiders ter plaatse op de openbare weg voor de D.U.W.-ingangen en vertrokken daarna met een autobus in de richting Amsterdam. Ongeregelheden hebben zich niet voorgedaan. Alles had eenrusting verloop en van enige sympathiestaking is niets gebleken. Of in die richting is gewerkt is onbekend.

Landsmeer, 28 Februari 1952,

No.233/65 - VERTROUWELIJK.

Gezien en doorgezonden. Het betreft hier het D.U.W.-object "Twiske" te Den IJp, gemeente IJpendam. In totaal zijn aldaar ongeveer 1000 personen werkzaam.

Amsterdam, 4 Maart 1952.

S.T.
Nr.: Gr.V.D. 520070 Conf.
Bijlagen: 2.
Onderwerp: "Centraal actie-comité
van veenarbeiders".

11695

12 Maart 1952.

CONFIDENTIEEL

6.435	6.151	6.151
0.5.50-6.4		0.12.51
14 MRT 1952		
ACD/ 133605		

Rechtstreeks is afgeleverd
In vouwe dezese ge-
lieve U aan te treffen een tweetal
uittreksels uit veiligheidsrap-
porten opgemaakt door Z, naar de in-
houd waarvan korthedshalve wordt
verwezen.

Indien terzake nieuwe
gegevens te mijner kennis worden ge-
bracht zal ik U deze doen toekomen.

S.T.

AAN: Hoofd B.V.D.

typ. : 4.
coll. : 2

BERICHT.

Datum van het bericht : 7 Maart 1952.
 Rapporteur :
 Van wie is het bericht afkomstig : Contactpunt.
 Betrouwbaarheid van berichtgever : Betrouwbaar.
 Betrouwbaarheid van bericht : Juist.
 Welke acties zijn ondernomen : Gene.
 Met welke instanties wordt samengewerkt : Bericht doorgegeven aan plaatselijke I.D., die mededeelde dit niet te rapporteren.

Onderwerp: Bulletin van het Centraal Actie-Comité van veenarbeiders.

Op of omstreeks 6 Maart 1952, werden te Emmen bulletins verspreid van de volgende inhoud:

B U L L E T I N.

140 veenarbeiders, leden van verschillende vakorganisaties en ongeorganiseerd, zowel uit het midden- als uit het noordelijk rayon, in conferentie bijeen op Zaterdag 1 Maart te Emmen-Compascuum, bespraken de

LOON- EN ARBEIDSVORWAARDEN VOOR DE A.S. VEENCAMPAGNE.

Unaniem was men van mening dat door de steeds stijgende kosten van het levensonderhoud, loonsverhoging noodzakelijk is. Ook waren alle veenarbeiders van mening, dat er voor beide rayons een zelfde tarief moet gelden. Besloten werd de volgende eisen te stellen:

1. f. 4.25 ALS MINIMUM LOON VOOR HET MAKEN VAN 1000 PERSTURVEN UIT NORMAAL VEEN EN BIJ NORMAAL WERK;
2. VERHOOGING VAN DE UURLONEN TOT f. 1.-;
3. EVENREDIGE VERHOOGING VAN ALLE ANDERE TARIEVEN.

Vergeleken met de grote nood in de gezinnen, ontstaan door langdurige werkloosheid, buiten de schuld der arbeiders, en met de buitengewone /prijzen, die de verveners voor hun producten maken, zijn genoemde eisen bescheiden en gemakkelijk in te willigen.

DE ARBEIDERS WAREN ALLEN DE MENING TOEGEDAAN, DAT ER EERST OVEREENSTEMMING MOET ZIJN, ALVORENS ER EEN MAN EN EEN MACHTIE HET VELD IN GAAT.

Dear ook de verveners, volgens publicaties uit de pers, voor de aanvang van de campagne tot een accoord willen komen, moet het mogelijk zijn om op korte termijn tot overeenstemming te komen. Voorwaarde is echter dat de GROOTST MOGELIJKE EENHEID onder de arbeiders tot stand gebracht wordt en men vastberaden strijdt. Daarom koos de conferentie een Centraal Actie-Comité van veenarbeiders, welke aan beide rayons leiding zal geven.

In de verschillende plaatsen zullen werkcommissies gevormd moeten worden om de besluiten en het werk mee uit te voeren. De conferentie critiseerde de nieuwe voorstellen door de leidingen van de Uniebonden aan de verveners gedaan, die zelfs zonder de leden van welke vakorganisatie dan ook, zijn opgesteld.

DE ARBEIDERS NEMEN HIERVOOR DAN OOK GEEN ENKEL VERANTWOORDELIJKEHEID. Zij beschouwen vanaf heden het Centraal-Actie-Comité als haar vertegenwoordiger om hun belangen tegenover de verveners te behartigen.

VERVENERS die bereid zijn genoemde eisen te aanvaarden, kunnen dat aan het C.A.C. kenbaar maken. Na overeenstemming met alle verveners kan de campagne aanvangen. De conferentie blijft evenwel een beroep doen op alle vakorganisaties, wiens taak het is de belangen van haar

leden te behartigen. De leden zelf dienen zich te beijveren in hun organisaties voor inwilliging der eisen.

EEN BEROEP WORDT GEDAAN OP DE GEHELE BEVOLKING, in het bijzonder de middenstand, waar vele arbeiders schulden moesten maken vanwege de lage steunnormen en DUW-lonen, OM DE VEENARBEIDERS TE STEUNEN in haar rechtvaardige strijd, opdat zij de achterstand enigszins kunnen verkleinen.

BEZOEKT DAAROM OOK ALLEN BINNENKORT DE OPENBARE VERGADERINGEN IN DE DORPEN.

LEVE DE EENHEID VAN ALLE VEENARBEIDERS.

LEVE DE EENHEID VAN DE VEENARBEIDERS MET DE GEHELE BEVOLKING.

Namens genoemde veenarbeiders:

HET CENTRAAL ACTIE-COMITE.

EINDE BULLETIN.

Volgens mededeling van een contact werden bovenstaande bulletins ten getale van 5000 exemplaren verspreid, althans bestond daartoe het voornemen.

BERICHT.

CONFIDENTIEEL

Datum van het bericht : 7 Maart 1952.
 Rapporteur :
 Van wie is het bericht afkomstig : Contactpunt.
 Betrouwbaarheid van berichtgever ; Betrouwbaar.
 Betrouwbaarheid van het bericht : Kan wel juist zijn, gezien de berichten omtrent reactie op voorgaande veenstakingen.
 Welke acties zijn ondernomen : Geen speciale acties, doch de aandacht blijft hierop gevestigd.
 Met welke instanties wordt samengewerkt : Bericht is doorgegeven aan de plaatselijke I.D., die mededeelde niet terstond tot rapporteren over te gaan.

Onderwerp: "Reacties van veenarbeiders op de besluiten, genomen ter vergadering te Emmer-Compasuum, dd. 1 Maart 1952".

(Voor deze vergadering zie rapport dd. 7 Maart 1952, betreffende "Bulletin van het Centraal Actie-Comité van veenarbeiders").

Op heden, 7 Maart 1952, ontving ik een mededeling, betreffende reacties van veenarbeiders op de besluiten, genomen ter vergadering te Emmer Compasuum op 1 Maart 1952, welke vergadering met het oog op de komende campagne in het veenbedrijf door veenarbeiders werd belegd. Deze laatste bedoelde veenarbeiders behoren echter voor het merendeel tot het communisistische gedeelte.

Daar, volgens contact, wanordelijkheden tussen werkwilligen enerzijds en de niet werkwilligen bij de aanvang der campagne in het veenbedrijf anderzijds niet zijn uitgesloten, meen ik goed te doen een en ander tijdig ter Uwe kennis te brengen. Contact deelde mij mede: Van een persoon, die tot oordelen alleszins bevoegd moet worden gerekend, vernam ik, dat vele veenarbeiders het lang niet eens zijn met de besluiten op de vergadering te Emmer Compasuum genomen en welke besluiten neerkomen op het niet aan het werk gaan en zorgen dat er geen machine in het veld komt, alvorens bepaald gestelde eisen door de verveners zijn ingewilligd. Deze arbeiders willen in het veenbedrijf werken op redelijke voorwaarden tussen veenarbeiders en verveners gesloten. Zij zeggen, dat zij niet wederom de dupe willen worden van de communisten. Ook verschillende vrouwen van arbeiders die vóór de bedoelde besluiten zijn en dus niet aan het werk willen, trachten hun mannen aan het werk te krijgen, ondanks de, met hun instemming, genomen besluiten om niet te gaan. Zij stellen daarbij dezelfde argumenten als de eerder genoemde groep arbeiders. Volgens deze zagsman is het niet uitgesloten dat, indien de veencampagne begint, de werkwilligen zullen trachten het werk te beginnen, desnoods met gebruikmaking van geweld, indien zij in hun voornemen belet zouden worden.

OP KAART
ACD/46
DAI: 6/5/52
PAR: 4

6.35 - 6.439 6.419
 05.6-6.4
 18 MARI 1952
 ACD/ 133046

Onderwerp: Wekkstaking door DUW-arbeiders te Harfsen, gemeente Gorssel.

RP. Apeldoorn

*Opheffing
 o.c.
 R. v. a. a. v. o. b.
 e. w. " in PD
 van
 beklagen*

Hierbij heb ik de eer U het volgende te berichten.

Door de Nederlandse Heide-maatschappij wordt te Harfsen, gemeente Gorssel, in de onmiddellijke nabijheid van de boerderij van de Weduwe Ter Maat, gelegen aan de Oude Larensweg no. 83, een perceel grond ontgonnen. Op dit werk zijn een twintigtal arbeiders, hoofdzakelijk grondwerkers van beroep, door bemiddeling van het Gewestelijk Arbeidsbureau te Deventer, te werk gesteld. Het merendeel van deze arbeiders is uit Deventer afkomstig.

Het basisloon voor de arbeiders op dit werk bedraagt 80 ½ cent per uur. Hierover was reeds enige tijd ontevredenheid onder arbeiders. Zij meenden recht te hebben op een basisloon van 90 cent per uur.

Op Donderdag 28 Februari 1952 verscheen de E.V.C.-bestuurder PIERRE WILLEM van R A A M S D O N K, geboren te Veere 29 October 1894, wonende te Amsterdam, nader adres onbekend, op voornoemd werk. Deze had een onderhoud met de arbeiders. Toen Van Raamsdonk op last van de Uitvoerder het werk moest verlaten, legde de arbeiders het werk neer. Slechts één hunner zette zijn werk voort. In de schuur van voornoemde Weduwe Ter Maat werd door Van Raamsdonk met de arbeiders vergaderd. Aldaar werd besloten in staking te gaan met de bedoeling daardoor een hoger basisloon te verkrijgen. De volgende dag, Vrijdag 29 Februari 1952, verscheen ook geen der stakende arbeiders op het werk.

Op Zaterdag 1 Maart 1952, verschenen alle stakende arbeiders bij de aanvang van de werktijd weer op het werk en verklaarden het werk op de oude voorwaarden weer te willen hervatten. Zij zijn daarna allen weer te werk gesteld en tot heden hebben zich geen nieuwe moeilijkheden voor gedaan.

Het merendeel der arbeiders is georganiseerd in een organisatie aangesloten bij het N.V.V.

De onderstaande, aldaar werkzame arbeiders zijn aangesloten bij een bedrijfsbond van de E.V.C.

- XI G.B. Kuiderman, geboren 11 Januari 1904, wonende te Deventer, Landestraat no. 5.
- XI A.B. Brack, geboren 13 December 1901, wonende te Deventer, Ockenbroekstraat no. 7, en
- XI E.H.J. Ebbink, geboren 27 Januari 1906, wonende te Deventer, Bellen-donkplein 24.

Ongeregeldheden hebben zich bij de staking niet voorgedaan.

Apeldoorn 17 Maart 1952.